ธรรมกาย

นิตยสารเพื่อการเผยแพร่พระสัทธรรม

ISSN 0857-2909

ปีที่ ๑ ฉบับที่ ๒ ตุลาคม พฤศจิกายน ธันวาคม ๒๕๒๙

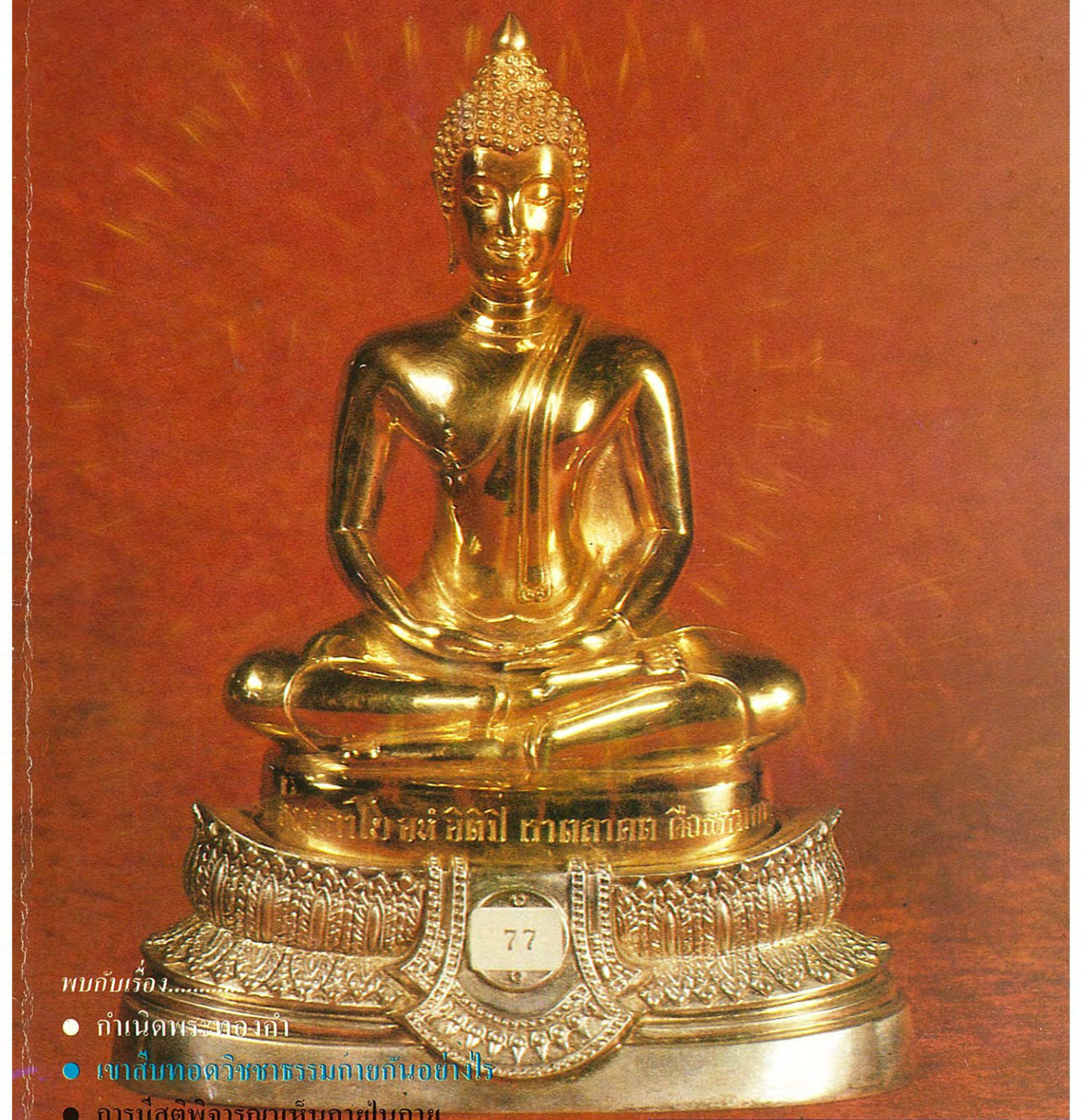

พบกับเรื่อง.....

- กำเนิดพระทองคำ
- เขาสืบทอดวิชชาธรรมกายกันอย่างไร
- การมีสติพิจารณาเห็นกายในกาย

พากันไปดู.....พระอาทิตย์ขึ้นที่ดำเนิน

ฉบับนี้แจกภาพหลวงพ่อวัดปากน้ำ

ด้วยอภินันทนาการ จาก
บริษัท มงคลนิธิ จำกัด
247/1 อาคารพิบูลย์วัฒนา ถนนพระราม 6 พญาไท ก.ท.ม.
โทร. 271–2674
บริษัทวิศวกรที่ปรึกษาทางวิศวกรรมสุขาภิบาลและสิ่งแวดล้อม

(ภาพพระราชทาน)

ทรงพระเจริญ

สดุดี	ไทยแซ่ซ้อง	สรรเสริญ
มหา	การุญราษฎร์ดำเนิน	ทั่วหล้า
ธรรม	พระทรงเจริญ	ทศพิธ ธรรมแฮ
ราชา	บารมีเจิดจ้า	รุ่งแล้ว แผ่นดินทอง
คุ้ม	องค์บดินทร์เจ้า	ภูมิพล
เกล้า	กราบไตรรัตน์ดล	ปกป้อง
ครอง	ราชย์ปราชญ์ทั่วสกล	แหนแห่
ใจ	ภักดิ์เทอดเกียรติก้อง	คู่ฟ้า ปิดาสยาม

ด้วยเกล้าด้วยกระหม่อมขอเดชะ
ข้าพระพุทธเจ้า คณะผู้จัดทำนิตยสาร "ธรรมกาย"

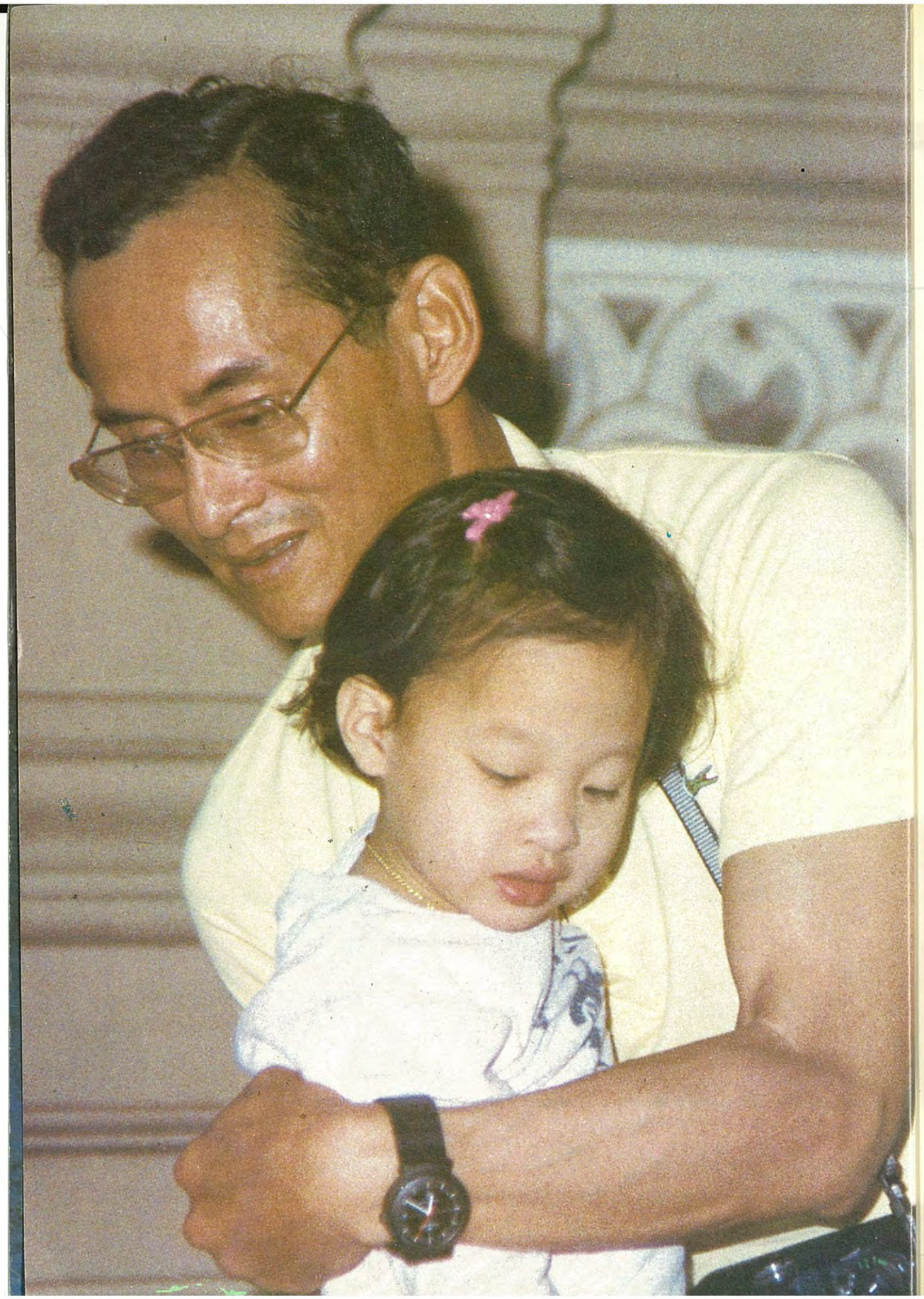

ธรรมกาย

นิตยสารเพื่อการเผยแพร่พระสัทธรรม
ของมูลนิธิพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย

คณะผู้จัดทำ

ที่ปรึกษา :
พระเดชพระคุณ พระพรหมคุณาภรณ์
(เกี่ยว อุปเสโณ ป.ธ. ๙)
พระเดชพระคุณ พระธรรมธีรราชมหามุนี
(ช่วง วรปุญฺโญ ป.ธ. ๙)
พระเดชพระคุณ พระราชวิสุทธิโมลี
(ทองดี สุรเตโช ป.ธ. ๙)
พระเดชพระคุณ พระราชปริยัติกวี
(วิเชียร อโนมคุโณ ป.ธ. ๙)
พระเดชพระคุณ พระภาวนาโกศลเถร
(วีระ คณฺตฺตโม)
พระเดชพระคุณ พระเมธีรัตโนดม
(อำนวย ปญฺญาวุฑฺโฒ ป.ธ. ๗)
พระอาจารย์เสริมชัย ชยมงฺคโล
(มงคลบุตร)
ศาสตราจารย์บัญญัติ สุชีวะ
(อดีตประธานศาลฎีกา)
ศาสตราจารย์ ดร. นิคม จันทรวิทุร

ผู้จัดการ :
รศ. ดร. พัฒนะ ภาวะนันท์

บรรณาธิการ ผู้พิมพ์ ผู้โฆษณา :
รศ. ดร. ธีระ เกรอต

กองบรรณาธิการ
รศ. ถาวร สุทธิพงษ์
ผศ. ทรรศนีย์ อัศเวศม์
แพทย์หญิง คุณสวรรยา เดชอุดม
ผศ. ดร. พีระดา สิริจินตกาญจน์
ผศ. ดร. ศิริพร สิทธิประณีต
ผศ. เบญจา ตระกูลบุญ
คุณอรวรรณ เวศอุไร
คุณวีระ เนตยกุล
คุณสมชาย เทียมบุญประเสริฐ
คุณสุทัศน์ นิ่มกุลรัตน์
คุณสุนีรัตน์ ชลสายพันธ์

ฝ่ายภาพ :
คุณสง่า สัจพันโรจน์
คุณเฉลิมชาติ ทาสุคนธ์

ฝ่ายประชาสัมพันธ์ :
คุณสุธาร สุขยางค์
คุณส่วน พนมวัฒนากุล

ฝ่ายธุรการ ประสานงาน :
คุณพจมาน ศิริบัณฑิตย์กุล
คุณบำรุง บุญเชื้อ
คุณอมรรัตน์ ตรีนุชจรัสกุล
คุณสมชาย บุญเชื้อ

ฝ่ายศิลป์ :
คุณสมโพธิ์ ฌานวังศะ

รูปเล่ม/ตัวเรียงอักษรคอมพิว :
บริษัท วีชั่นอาร์ต คอร์ปอเรชั่น จำกัด

พิมพ์ที่ :
ศรีเมืองการพิมพ์ ๕/๓๙ ถนนรองเมือง
ซอย ๕ กทม. ๑๐๕๐๐
นายประยุทธ คมอำนาจสกุล ผู้พิมพ์โฆษณา
โทร. ๒๑๔๔๖๖๐, ๒๑๔๔๓๗๐

จากปก: พระพุทธปฏิมากรจำลองธรรมกาย (ทองคำ) หนึ่งในจำนวน ๓ องค์ (อีก ๒ องค์ สร้างด้วย นาก และเงิน) ซึ่งท่านอาจารย์มงคล-บุตร นำคณะพุทธบริษัทสร้างขึ้น ปัจจุบันประดิษฐานอยู่บนตึกวิเศษธรรมกาย วัดปากน้ำภาษีเจริญ (โปรดอ่านรายละเอียดในเล่มนี้)

นิตยสาร "ธรรมกาย" ปีที่ ๑ ฉบับที่ ๒ ตุลาคม-ธันวาคม ๒๙

สารบัญ

พระธรรมเทศนาของหลวงพ่อวัดปากน้ำ
พระพุทธคุณ พระธรรมคุณ พระสังฆคุณ .....โดย พระมงคลเทพมุนี (สด จนฺทสโร) ๓

มหาสติปัฏฐาน ๔ : ธรรมกาย
ธรรมบรรยายถวายแด่พระภิกษุสงฆ์ .....โดย อาจารย์มงคลบุตร ๕๙

ธรรมปฏิบัติ
การมีสติพิจารณาเห็นกายในกาย .....โดย พระเดชพระคุณ พระภาวนาโกศลเถร ๗๗

ธรรมะสำหรับเยาวชน
ตาวิเศษ .....โดย ผศ. ดร. พีรดา สิริจินตกานต์ ๘๖

จากพระไตรปิฎก
ทูเร สนฺโต ปกาเสนฺติ สัตบุรุษ ย่อมปรากฏในที่ไกล .....โดย หลวงป่า ๓๘

ประสบการณ์ผู้ปฏิบัติธรรม
ผีหลอก .....โดย อ้อง ๘๘

ตอบปัญหาธรรม
การทำบุญและการอุทิศส่วนบุญ .....โดย พระอาจารย์เสริมชัย ชยมงฺคโล ๙๕

สัมภาษณ์บุคคล
พระเดชพระคุณท่านเจ้าคุณ พระธรรมธีรราชมหามุนี .....โดย วีระ เนตยกุล ๑๔

ธรรมสภา .....โดย วิมังสา ๕๐

ปกิณกะ
พระอาทิตย์ขึ้นที่ดำเนินฯ .....โดย พิสินี ๓๑
กำเนิดพระปฏิมากรจำลอง ธรรมกาย .....เล่าโดย รศ. ดร. พัฒนะ ภาวะนันท์ ๓๙
รายงานพิเศษ ..... พระมหาวีรศักดิ์ ทีปกโร ๔๔
ชาวนากับนายทุน .....โดย ศาสตราจารย์บัญญัติ สุชีวะ ๙๐
หัวข้อสำรวจตัวเอง ๘๓
กิจกรรม ๔๖
กิจกรรม ๕๔

วัตถุประสงค์: เพื่อสนับสนุนกิจกรรมเผยแพร่พระสัทธรรมตามแนววิชชาธรรมกายของ**สถาบันพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย** อ.ดำเนินสะดวก ราชบุรี ใน**โครงการธรรมปฏิบัติเพื่อประชาชน** วัดปากน้ำ ภาษีเจริญ และ**มูลนิธิ/โครงการพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย** วัดสระเกศราชวรมหาวิหาร

● **อัตราค่าสมาชิก:** ๑ ปี (๔ เล่ม) ๑๒๐ บาท (ไม่คิดค่าส่ง) เล่มละ ๓๐ บาท

ถ้อยแถลง

นิตยสาร**ธรรมกาย** ฉบับปฐมฤกษ์ได้ผ่านสายตาท่านผู้อ่านที่เคารพทั้งหลายไปแล้วนะครับ นิตยสาร**ธรรมกาย**ได้รับการสนับสนุนอย่างอบอุ่นดียิ่งทั้งจากท่านผู้เขียนผู้ทรงคุณทุกท่าน คณะผู้จัดทำและจัดจำหน่าย และท่านสมาชิกกับท่านผู้อ่านทั้งหลาย ฝ่ายบรรณาธิการใคร่ขอขอบคุณและสะท้อนความปีติยินดียิ่งนี้ไว้ให้ปรากฏทราบโดยทั่วกัน

ข้อมูลการเจริญภาวนาตามแนววิชชาธรรมกายในหลายระดับ ดังเช่น **"การมีสติพิจารณาเห็นกายในกาย"** หรือ **"วัตถุประสงค์การเจริญมหาสติปัฏฐาน ๔"** ในนิตยสารฉบับนี้ย่อมยืนยันถึงหลักแห่งมหาสติปัฏฐาน ๔ ดังปฏิบัติในแนววิชชาธรรมกายได้เป็นอย่างดี

"เขาสืบทอดวิชชาธรรมกายกันอย่างไร" เป็นคำถามที่หลายคนประสงค์จะทราบคำตอบ ซึ่งพระเดชพระคุณพระธรรมธีรราชมหามุนี เจ้าอาวาสวัดปากน้ำ ภาษีเจริญ ท่านจะให้ความกระจ่างชัดในเรื่องนี้ในบทสัมภาษณ์ซึ่งชวนให้ติดตามอ่านประจำ

"กำเนิดพุทธปฏิมากร จำลองธรรมกาย (ทองคำ นาก เงิน)" เป็นบทความที่เล่าถึงพระพุทธรูป ทองคำ นาก เงิน ซึ่งทั้งศักดิ์สิทธิ์และงดงามนักหนา และขณะนี้ประดิษฐานอยู่เหนือบุษบก ในวัดปากน้ำภาษีเจริญ ให้สาธุชนกราบสักการะบูชา และจะได้ทราบถึงที่มา ท่านผู้เป็นต้นคิดสร้างและคำอธิษฐานใจที่น่าอนุโมทนายิ่งนักของท่านนั้น

"พระอาทิตย์ขึ้นที่ดำเนิน" เป็นบทความหนึ่งที่ฝ่ายบรรณาธิการใคร่ขอเชิญชวนท่านที่เคารพให้อ่าน เข้าใจ และตระหนักตามผู้ปฏิบัติธรรมท่านหนึ่ง ว่าแสงธรรมได้ส่องขึ้นแล้ว ณ สถาบันพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย ซึ่งจะยังความสงบสันติสุขยากที่จะประมาณแก่มวลสัตว์โลกทั้งหลาย

เทศกาลนี้เป็นเทศกาลกฐิน คำถวายผ้ากฐินแบบหนึ่งที่ว่า **อิมัง สปริวารัง กฐินจีวรทุสสัง สังฆัสสะ โอโณชยามะ** อันมีความหมายว่า "ข้าพเจ้าทั้งหลาย ขอน้อมถวายผ้ากฐินจีวร กับทั้งบริวารนี้แด่พระสงฆ์" ย่อมเป็นเสียงที่จะได้กล่าวได้รับฟังกันทั่วไปในหมู่พุทธบุตรทั้งหลาย ผู้ยังประโยชน์ทั้งปัจจุบัน ภายหน้า และอย่างสูงสุดให้เกิดกับตนและผู้อื่นได้ตามกำลังความสามารถแห่งตน และเป็นโอกาสดีที่ชาวพุทธจะได้บำเพ็ญกุศลร่วมกันอีกครั้งหนึ่ง

พบกันใหม่นะครับ บ.ก.

พระพุทธคุณ พระธรรมคุณ พระสังฆคุณ

โดย **พระมงคลเทพมุนี (สด จนฺทสโร)**

(ต่อจากฉบับที่แล้ว)

วิชชาจรณสัมปันโน

คำว่า **"วิชชาจรณสัมปันโน"** แปลว่า พระองค์ถึงพร้อมด้วยวิชชาและจรณะ คุณวิเศษของพระองค์ในที่นี้แบ่งออกเป็น ๒ ประเภท คือ (๑) **วิชชา** (๒) **จรณะ** อะไรเรียกว่า **วิชชา** วิชชาในที่นี้หมายเอา **ความรู้ที่กำจัดมืดเสียได้** มืดคืออะไร ในที่นี้หมายเอาขันธ์ ๕ คือ รูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ ตรงกันข้ามกับ **อวิชชา** ที่แปลว่า **ไม่รู้** คือไม่รู้ถูกหรือผิด เพราะว่าเข้าไปยึดมั่นในขันธ์ ๕ ว่าเป็นตัวเป็นตน จึงมืดมน ไม่รู้ไม่เห็นของจริงคือนิพพาน ข้อสำคัญอยู่ที่อุปาทาน ซึ่งแปลว่ายึดมั่นคือยึดมั่นในขันธ์ ๕ ถ้ายังตัดอุปาทานไม่ได้ตราบใดก็คงมืดตื้ออยู่อย่างนั้น ตัดอุปาทานได้มีนิพพานเป็นที่ไปในเบื้องหน้า หรือพูดให้ฟังง่ายกว่านี้ก็ว่าเมื่อตัดอุปาทานเสียได้ จะมองเห็นนิพพานอยู่ข้างหน้า **อวิชชาที่แปลว่าไม่รู้นั้นได้แก่ไม่รู้อดีต ปัจจุบัน อนาคต ของสังขาร ไม่รู้ปฏิจจสมุปบาทและอริยสัจจะ**

ขันธ์ ๕ เป็นชื่อของอุปาทาน ถ้าปล่อยขันธ์ ๕ หรือวางขันธ์ ๕ ไม่ได้ก็พ้นจากภพไม่ได้ คงเวียนว่ายตายเกิดอยู่ในกามภพ รูปภพ อรูปภพ นี้เอง มืดมนวนอยู่ในที่มืด คือโลกนี้เอง ได้ในคำว่า อนฺธภูโต อยํโลโก ซึ่งแปลว่า โลกนี้น่ะมืด ผู้แสวงหาโมกขธรรม ถ้ายังติดขันธ์ ๕ อยู่แล้ว ยังจะพบโมกขธรรมไม่ได้เป็นอันขาด กายมนุษย์ กายทิพย์ กายรูปพรหม กายอรูปพรหม เหล่านี้อยู่ในพวกมีขันธ์ ๕ กล่าวคือมนุษย์ เทวดา รูปพรหม อรูปพรหม เหล่านี้อยู่ในพวกมีขันธ์ ๕ สัตว์ดิรัจฉาน สัตว์นรก ก็พวกมีขันธ์ ๕ พวกมืดทั้งนั้น ยิ่งในโลกันตนรก เรียกว่า มืดใหญ่ทีเดียว

วิชชา ที่ว่านี้หมายเอา **วิชชา ๓** คือ (๑) **วิปัสสนาวิชชา** (๒) **มโนมยิทธิวิชชา** (๓) **อิทธิวิธีวิชชา** แต่ถ้านับรวมตลอดถึง **อภิญญา** ซึ่งเป็นประเภทหนึ่งของวิชชาเข้าด้วยกันแล้วรวมกันเป็น ๘ คือ (๔) **ทิพพจักขุวิชชา** (๕) **ทิพพโสตวิชชา** (๖) **ปรจิตตวิชชา** (๗) **ปุพเพนิวาสวิชชา** (๘) **อาสวักขยวิชชา**

ส่วน **จรณะ** นั้น มี ๑๕ คือ (๑) **ศีลสังวร** (๒) **อินทรียสังวร** (๓) **โภชเนมัตตัญญุตา** (๔) **ชาคริยานุโยค** (๕) **ศรัทธา** (๖) **สติ** (๗) **หิริ** (๘) **โอตตัปปะ** (๙) **พาหุสัจจะ** (๑๐) **อุปักกโม** (๑๑) **ปัญญา** กับ**รูปฌาน ๔** จึงรวมเป็น ๑๕

วิปัสสนา ต่อไปนี้จักแสดงถึงวิชชา และจะยกเอา **วิปัสสนาวิชชา** ขึ้นแสดงก่อน **วิปัสสนา**คำนี้แปลตามศัพท์ว่า **เห็นแจ้ง เห็นวิเศษ** หรือนัยหนึ่งว่าเห็นต่าง ๆ เห็นอะไร? เห็นนามรูป, แจ้งอย่างไร? แจ้งโดยสามัญลักษณะว่าเป็นของไม่เที่ยง เต็มไปด้วยทุกข์และเป็นอนัตตา มิใช่ตัวตน สัตว์ บุคคล เรา เขา มีข้อสำคัญที่ว่า **เห็นอย่างไร?** เป็นเรื่องแสดงยากอยู่ เห็นด้วยตาเรานี่หรือเห็นด้วยอะไร? **ตามนุษย์ไม่เห็น ต้องหลับตาของมนุษย์เสีย ส่งใจไปจดจ่ออยู่ที่ศูนย์ดวงปฐมมรรค** (คำว่าปฐมมรรคนี้ได้มาจากบาลีในสนธิกับประโยคว่า "ตตฺราย มาทิ" ซึ่งแปลกันมาว่า อยํปฐมมคฺโค อันว่าปฐมมรรคนี้อาทิภวติ มีอยู่เป็นเบื้องต้น ตตฺรนิพฺพาเน ในพระนิพพาน) เห็น จำ คิด รู้ มีอยู่ในดวงปฐมมรรคนั้น ตากายทิพย์ รูปพรหม อรูปพรหมไม่เห็น ก็เพราะว่าพวกเหล่านี้ยังไม่พ้นโลก เสมือนลูกไข่อยู่ในกระเปาะไข่ จะให้แลลอดออกไปเห็นข้างนอกย่อมไม่ได้ เพราะอยู่ในกระเปาะของตัว เพราะโลกมันบังด้วยเหตุว่าโลกมันมืดดังกล่าวมาแล้วข้างต้น พวกเหล่านี้จึงไม่สามารถจะเห็น กล่าวคือ **พวกที่บำเพ็ญได้จนถึงชั้นรูปฌาน และอรูปฌาน ก็ยังอยู่ในกระเปาะภพของตัว ยังอยู่จำพวกโลก หรือที่เรียกกันว่า ฌานโลกีย์ ยังเรียกวิปัสสนาไม่ได้ เรียกสมถะได้** แต่อย่างไรก็ดี **วิปัสสนาก็ต้องอาศัยทางสมถะเป็นรากฐานก่อน จึงจะก้าวขึ้นสู่ชั้นวิปัสสนาได้**

การบำเพ็ญสมถะนั้น ส่งจิตเพ่งดวงปฐมมรรคตรงศูนย์ คือ กึ่งกลางกายภายในตรงกลางพอดี ไม่เหลื่อมซ้ายขวาหน้าหลัง แล้วเลื่อนสูงขึ้น ๒ นิ้ว เมื่อถูกส่วนก็จะเห็นกายมนุษย์ กายทิพย์ กายรูปพรหม กายอรูปพรหมเป็นชั้น ๆ ซ้อนกันอยู่ภายในตามลำดับจากกายมนุษย์เข้าไป พิจารณาประกอบธาตุธรรมถูกส่วนรูปจะกะเทาะล่อนจากกันเห็นตามลำดับเข้าไป กายมนุษย์กะเทาะออกเห็นกายทิพย์

...การนอนคนธรรมดาสามัญจะหลับเมื่อไรไม่รู้ จะตื่นเมื่อไรก็ไม่รู้ แต่ถ้าถึงชั้นกายทิพย์แล้ว จะต้องการให้หลับเมื่อไร จะให้ตื่นเมื่อไรทำได้...
...จนในที่สุดพระองค์ได้บรรลุวิปัสสนาวิชชา เมื่อถึงขั้นนี้แล้วจึงมองเห็นสามัญลักษณะ เห็นนาม-รูปด้วยตาธรรมกาย...

กายทิพย์กะเทาะออกเห็นกายรูปพรหม กายรูปพรหมกะเทาะออกเห็นกายอรูปพรหม ในเมื่อประกอบธาตุธรรมถูกส่วน **ว่อกแว่กไม่เห็น นิ่งหยุดจึงเห็น หยาบไม่เห็น ละเอียดจึงเห็น** อาตาปี สัมปชาโน สติมาประกอบความเพียรมั่น รู้อยู่เสมอไม่เผลอ เพียงแต่ชั้นกายทิพย์เท่านั้นก็ถอดส่งไปยังที่ต่าง ๆ ได้ ไปรู้ไปเห็นเหตุการณ์ได้เหมือนตาเห็น คล้ายกับนอนหลับฝัน แต่นี่ไม่ใช่หลับ เห็นทั้งตื่น ๆ **การนอนคนธรรมดาสามัญจะหลับเมื่อไรไม่รู้ จะตื่นเมื่อไรก็ไม่รู้ แต่ถ้าถึงชั้นกายทิพย์แล้วจะต้องการให้หลับเมื่อไร จะให้ตื่นเมื่อไรทำได้ตามใจชอบ** พวกฤาษีที่ได้บำเพ็ญฌานเขาก็ทำได้ แต่ทั้งนี้ก็อยู่ในขั้นสมถะนั้นเอง สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าของเรา ก็ได้เรียนฌานมาแล้วจากในสำนักฤาษี กล่าวคือ อาฬารดาบสและอุทกดาบส ก็ได้ผลเพียงแค่นั้น พระองค์เห็นว่ายังมีอะไรดียิ่งกว่านั้น จึงได้ประกอบพระมหาวิริยะบำเพ็ญเพียรต่อไป **จนในที่สุดพระองค์ได้บรรลุวิปัสสนาวิชชา เมื่อถึงขั้นนี้แล้วจึงมองเห็นสามัญลักษณะ เห็นนาม-รูปด้วยตาธรรมกาย** เพราะพระองค์ทะลุกระเปาะไข่ คือ โลกออกมาได้แล้ว

พระองค์เห็นโลกหมดทั่วทุกโลกด้วยตาธรรมกาย พระองค์รู้ด้วยญาณธรรมกาย ผิดกว่าพวกกายทิพย์ รูปพรหม และอรูปพรหมเหล่านั้น เพราะพวกเหล่านั้นรู้ด้วยวิญญาณ แต่ **พระองค์รู้ด้วยญาณ** จึงผิดกัน สภาพเหตุการณ์ทั้งหลายพระองค์รู้เห็นหมด แต่มิใช่รู้ก่อนเห็น **พระองค์เห็นก่อนรู้ทั้งสิ้น**

การเห็นรูปด้วยตามนุษย์ อย่างเช่นพระยสะกับพวกไปพบซากศพและช่วยกันเผา ขณะเผาได้เห็นศพนั้นมีการแปรผันไปต่าง ๆ เดิมเป็นตัวคนอยู่เต็มทั้งตัว รูปร่าง สี สัณฐานก็เป็นรูปคน ครั้นถูกความร้อนของไฟเผาลน สีก็ดำต่างแปรไป ดำจนคล้ายตะโกหดสั้นเล็กลงทุกที ๆ แล้วแขนขาหลุดจากกันจนดูไม่ออกว่าเป็นร่างคนหรือสัตว์ ไม่เพียงเท่านั้น ครั้นเนื้อถูกไฟกินหมดก็เหลือแต่กระดูกเป็นท่อนเล็กท่อนน้อย ในที่สุดกระดูกเหล่านั้นแห้งเปราะแตกจากกัน ล้วนเป็นชิ้นเล็กชิ้นน้อย จนดูไม่ออกว่าเป็นกระดูกสัตว์หรือกระดูกมนุษย์ พระยสะปลงสังเวชถึงความเป็นอนิจจัง ทุกขัง อนัตตาแห่งสังขารร่างกายที่เป็นซากศพนั้น แม้กระนั้นก็ยังไม่ทำให้บรรลุมรรคผล จนกว่าจะได้ไปพบ

พระพุทธเจ้าจึงบรรลุมรรคผล นี่ก็เป็นหลักฐานที่ยืนยันว่า **เห็นด้วยตามนุษย์ไม่ทำให้บรรลุมรรคผลได้ อย่างมากก็เป็นเพียงปัจจัยเพื่อจะให้บรรลุมรรคผลเท่านั้น การเห็นด้วยตาทิพย์ ตารูปพรหมและอรูปพรหมก็เช่นเดียวกัน เป็นเพียงปัจจัยเพื่อให้บรรลุมรรคผลเท่านั้น ต้องเห็นด้วยตาธรรมกายจึงจะบรรลุมรรคผลได้**

รูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ เรียกว่าเบญจขันธ์ คือ ขันธ์ ๕ รูป จะกล่าวในที่นี้ เฉพาะรูปหยาบ ๆ คือสิ่งซึ่งธาตุทั้ง ๔ ดิน น้ำ ลม ไฟ ประกอบกันเข้า รวมกันเป็นก้อนเป็นชิ้น เป็นอันแลเห็นด้วยตา เช่นร่างกายมนุษย์และสัตว์ ที่เรียกว่ารูปเพราะเหตุว่าเป็นของซึ่งย่อมจะต้องแตกสลายไปด้วยเหตุต่าง ๆ มีหนาวและร้อนเป็นต้น กล่าวคือหนาวจัด เย็นจัด จนเกินขีด หรือถูกร้อนจนเกินขีดย่อมแตกสลายไป แต่ถ้าแยกโดยละเอียดแล้ว**รูป** นี้มีหลายประเภทด้วยกัน เช่น อุปาทายรูปเป็นต้น แต่ว่าจักยังไม่นำแสดงในที่นี้ การพิจารณาโดยสามัญลักษณะ พิจารณาไป ๆ ละเอียดเข้าซึ้งเข้าทุกที จนเห็นชัดว่านี่มิใช่ตัวตน เรา เขาอะไร สักแต่ว่าธาตุประชุมตั้งขึ้นแล้วก็ดับไป **ตาธรรมกายนั้นเห็นชัดเจน เห็นเกิดเห็นดับติดกันไปทีเดียว** คือเห็นเกิดดับ ๆ ๆ ๆ คู่กันไปทีเดียว ที่เห็นว่าเกิดดับ ๆ นั้นเหมือนอะไร เหมือนฟองน้ำ เหมือนอย่างไร เราเอาของฝาด เช่น เปลือกสนุ่นมาต้มแล้วรินใส่อ่างไว้ชั้นต้นจะแลเห็นเป็นน้ำเปล่า ๆ ต่อมาเมื่อเอามือแกว่งเร็ว ๆ อย่างที่เขาเรียกว่าตีน้ำให้เป็นฟอง เราจะเห็นมีสิ่งหนึ่งปรากฏขาวขึ้นมาเป็นรูปเป็นร่าง สิ่งนี้เรียกว่าฟองน้ำ ดูให้ดีจะเห็นในฟองนั้นมีเม็ด

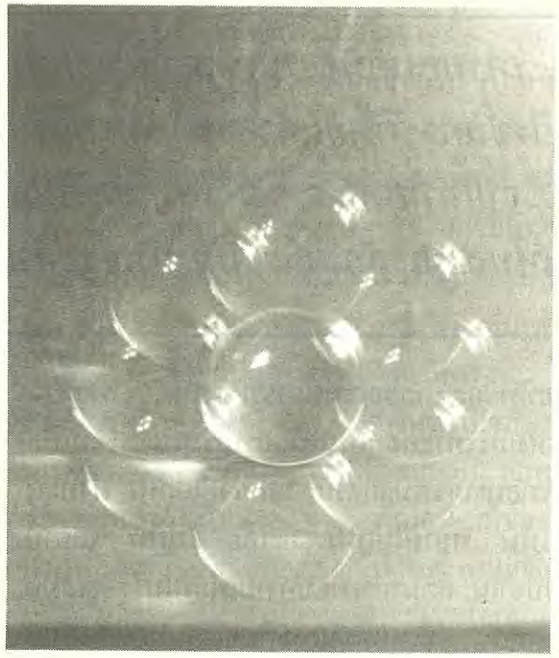

เล็ก ๆ เป็นจำนวนมากติดต่อกันเป็นพืดรวมกันเรียกว่าฟองน้ำ เราจ้องดูให้ดีจะเห็นว่าเม็ดเล็ก ๆ นั้นพอตั้งขึ้นแล้วก็แตกย่อยไปเรื่อย ๆ ไม่อยู่นานเลย นี่แหละเห็นเกิดดับ ๆ ตาธรรมกายเห็นอย่างนี้ เห็นเช่นนี้จึงปล่อยอุปาทานได้

เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณอีก ๔ กองนั้นก็ทำนองเดียวกัน เห็นเกิดดับ ๆ ยิบไปเช่นเดียวกับเห็นในรูป ทุกข์เป็นของมีและขึ้นประจำกับขันธ์ ๕ เป็นของธรรมดา แต่ที่เราเดือดร้อนก็เป็นเพราะไปขืนธรรมดาของมันเข้า ขันธ์ ๕ เป็นอนิจจังไม่เที่ยง ย่อมแปรผันไปตามธรรมดาของมัน เกิดแล้วธรรมดามันก็ต้องแก่ ต้องเจ็บ ต้องตาย เมื่อมันถึงคราวแก่ เราไม่อยากจะแก่หรือไม่ยอมแก่ อาการของมันที่แสดงออกมามีผมหงอกเป็นต้น ถ้าเราขืนมัน

ตะเกียกตะกายหายาย้อมมันไว้ นี่ว่าอย่างหยาบ ๆ ก็เห็นแล้วว่าเกิดทุกข์แล้ว เกิดลำบากแล้ว ถ้าเราปล่อยตามเรื่องของมันก็ไม่มีอะไรมาเป็นทุกข์

เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณก็ทำนองเดียวกัน ความทุกข์เกิดขึ้นเพราะขืนมันขืนธรรมดาของมัน สิ่งไม่เที่ยงจะให้เที่ยง สิ่งที่ไม่ใช่ตัวตนก็ยังขืนยึดว่าเป็นตัวตน เหตุที่ให้ขืนธรรมดาของมันเช่นนี้อะไร **อุปาทาน** นั่นเอง ถ้าปล่อยอุปาทานได้ การขืนธรรมดาก็ไม่มี ตามแนวที่พระปัญจวัคคีย์ตอบกระทู้ถามสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ที่ตรัสถามว่า เมื่อมันมีอาการแปรผันไป เป็นธรรมดา แก่ เจ็บ ตาย เช่นนี้แล้วเบญจขันธ์นี้จะเรียกว่าเป็นของเที่ยงไหม ? ตอบว่าไม่เที่ยง เมื่อไม่เที่ยงแล้วเป็นทุกข์หรือเป็นสุข ? ตอบว่าเป็นทุกข์พระพุทธเจ้าข้า ถ้าเช่นนั้นควรละหรือจะยึดเป็นตัวตน ? ไม่ควรพระพุทธเจ้าข้า

อะไรเล่าเป็นเหตุให้เกิดอุปาทาน ? ตัณหานั่นเอง ได้แก่กามตัณหา ความทะยานอยากเกี่ยวด้วยอารมณ์ ๖ มีรูปเป็นต้น ภวตัณหา ความทะยานอยากเป็นไปในอารมณ์ ๖ ประกอบด้วย**สัสสตทิฏฐิ** ถือว่าเที่ยงถาวร วิภวตัณหา ความทะยานอยากเป็นไปในอารมณ์ ๖ ประกอบด้วย**อุจเฉททิฏฐิ** ถือว่าขาดสูญ **เมื่อละตัณหาได้ อุปาทานก็ไม่มี** ดังจะยกอุทาหรณ์เทียบเคียงให้เห็น ดังเช่นสามีภรรยาที่หย่าขาดจากกัน เมื่อเขายังไม่หย่ากัน สามีไปทำอะไรเข้า ภรรยาก็เก็บเอามาเป็นทุกข์เป็นร้อนด้วย หรือเมื่อฝ่ายภรรยาไปทำอะไรเข้า ฝ่ายสามีก็เก็บเอามาเป็นทุกข์เป็นร้อนด้วย **ถ้าเขาหย่าขาดจากกันแล้ว มิไยที่ฝ่ายใดจะไปก่อกรรมทำเข็ญขึ้น อีกฝ่ายหนึ่งจะไม่มีทุกข์ไม่มีร้อนด้วยเลย** ทั้งนี้เพราะอะไร? **ก็เพราะเขาต่างหมดความยึดถือ** (อุปาทาน) **ว่าเขาเป็นสามีภรรยากันแล้ว** นี่ฉันใดก็ฉันนั้น นี่จะเห็นชัดในข้อว่า **ทุกข์เกิดจากอุปาทาน** อันเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวดูดดึงเข้ามา แต่ลำพังขันธ์ ๕ ไม่ใช่ตัวทุกข์ ดังในคำว่า **ปญฺจุปาทานกฺขนฺธา ทุกฺขา** รวมความก็ว่า **ปล่อยอุปาทานไม่ได้ เป็นทุกข์ ปล่อยได้ หมดทุกข์**

...พระองค์ตรัสถึง "อนิจจัง" ก็เพื่อให้ค้นคิดหา "นิจจัง" ตรัสถึง "ทุกขัง" ก็เพื่อให้ค้นคิดหา "สุขัง" ตรัสถึง "อนัตตา" ก็เพื่อให้ค้นคิดหา "อัตตา"...

ถอดกายทิพย์ออกเสียจากมนุษย์ กายมนุษย์ก็ไม่มีเรื่อง จะมีใครเป็นทุกข์ และในที่สุดจะต้องปล่อยอุปาทานให้หมดทั้งในกายทิพย์ กายรูปพรหมและอรูปพรหม คงแต่ธรรมกายเด่นอยู่

เหตุใดพระองค์จึงเน้นสอนหนักไปในทางอนิจจัง ทุกขัง อนัตตา ? เมื่อใคร่ครวญโดยสุขุมแล้วจะมองเห็นว่า พระองค์สอนดังนั้นเพื่อตะล่อมให้คนที่มีความคิดใช้วิจารณปัญญาสอดส่องเห็นได้เอง เช่น **พระองค์ตรัสถึง "อนิจจัง" ก็เพื่อให้ค้นคิดหา "นิจจัง" ตรัสถึง "ทุกขัง" ก็เพื่อให้ค้นคิดหา "สุขัง" ตรัสถึง "อนัตตา" ก็เพื่อให้คิดหา "อัตตา"** คนที่มีปัญญาเฉลียวฉลาดประกอบด้วย

ความเพียรพินิจพิจารณา ย่อมจะมองเห็นแนวพระโอวาทของพระองค์ จะเทียบให้เห็น เช่น มีคน ๒ คนยืนอยู่ คนหนึ่งสูง คนหนึ่งต่ำ เรารู้จักคนสูง ใครมาถามเราว่าคนสองคนนั้นรู้จักไหม เราตอบว่าคนสูงเรารู้จัก เมื่อคนอื่นได้ยินคำตอบเช่นนั้น แม้ตาของเขาไม่แลเห็นคนสองคนนั้นเลย เขาย่อมจะรู้ว่าคนที่เราไม่รู้จักนั้นต่ำกว่าคนที่เรารู้จัก โดยเราไม่จำเป็นจะต้องพูดว่า คนต่ำเราไม่รู้จัก นี่ฉันใด อนิจจังบอกนิจจัง ทุกขังบอกสุขัง อนัตตาบอกอัตตา ฉันนั้น **อะไรเล่าเป็นนิจจัง สุขัง อัตตา ?** ก็คือ **ธรรมกาย**นี้เอง เป็นตัวนิจจัง สุขัง อัตตา

ติด หลุด เป็นหัวข้อสำหรับผู้ปฏิบัติ **ปล่อยอุปาทานไม่ได้เรียกว่า "ติด" ปล่อยได้เรียกว่า "หลุด"** ติดคือติดอยู่ในโลก หลุดคือพ้นจากโลก เรียกว่าโลกุตระ เข้าแดนพระนิพพาน ต้องปล่อยอุปาทานทั้งในกายมนุษย์ กายทิพย์ กายรูปพรหม กายอรูปพรหม ต้องพิจารณาให้เห็นความเป็นจริงแห่งเบญจขันธ์ดังกล่าวมานั้นด้วยตาธรรมกายจึงเป็นวิปัสสนาวิชชา อันจะเป็นทางให้หลุดได้

วิปัสสนาวิชชาแยกได้เป็น ๑๐ ประการ คือ

๑. สัมมสนญาณ พิจารณาย่นย่อนามรูป คือ ความเห็นตามเป็นจริงของนามรูปนั้น ๆ

๒. อุทยัพพยญาณ คำนึงถึงความเกิดความดับของสังขารร่างกาย ดังอุทาหรณ์ เรียกฟองน้ำดังที่กล่าวมาข้างต้น คือ เห็นเกิดดับ ๆ ๆ ๆ ติดต่อกันไป

๓. ภังคานุปัสสนาญาณ คำนึงถึงแต่ความดับอย่างเดียว ให้เห็นว่าสังขารร่างกายที่เกิดมาแล้วนี้มันรังแต่จะแตกดับอย่างเดียว และก็จะแตกดับอยู่รอมร่อแล้ว ประหนึ่งเรือนที่ปลูกอยู่ริมตลิ่ง ทั้งตัวเรือนก็เซซวนจวนจะพังอยู่แล้วด้วย ซึ่งเป็นความจริงแท้ เราพูดกันอยู่หยก ๆ พอขาดคำเราอาจจะตาย เพราะโรคภัยอันตรายล้อมอยู่รอบข้าง ไม่รู้ว่ามันจะปรากฏขึ้นขณะใด

๔. ภยตูปัฏฐานญาณ คำนึงให้เห็นว่าสังขารร่างกายเป็นภัยเสมือนสัตว์ดุร้ายไม่น่าจะเข้าใกล้ ซึ่งหมายความว่าไม่ควรจะหลงนิยมชมชื่น อันจะดูดดึงให้ใจเราหมกมุ่นเป็นเหตุให้ติดอยู่ในภพ

๕. อาทีนวญาณ นี่เป็นอีกแง่หนึ่งให้คำนึงถึงโทษแห่งสังขารว่าถ้าเรามีอุปาทานยึดมั่นอยู่ว่าเป็นตัวเป็นตนของเราแล้วมันจะให้ทุกข์โทษ ดังกล่าวในประการที่ ๔ นั้นดุจเดียวกัน

๖. นิพพิทาญาณ เมื่อพิจารณาเห็นความเป็นไปแห่งสังขารดังกล่าวมาใน ๑–๒–๓–๔–๕ นั้นแล้ว ก็ให้เกิดปรีชาคิดเบื่อหน่ายสังขารเป็นกำลังไม่อยากได้ใคร่ดีแล้ว

๗. มุญจิตุกัมยตาญาณ ถึงขั้นนี้ก็ใฝ่ใจที่จะให้พ้นเสียจากสังขาร คือไม่อยากมีสังขาร แต่ไม่ได้หมายความว่าจะให้ทำลายสังขารเสียโดยความโง่ ๆ เช่น ฆ่าตัวตาย ให้ดำเนินการที่จะคิดพ้นจากสังขารโดยอุบายที่ถูกทาง

๘. ปฏิสังขาญาณ คิดคำนึงหาทางพ้นต่อไป แต่หาทางออกทางพ้นไม่ได้เพราะมันได้เกิดมาเป็นสังขารเสียแล้ว ผะอืดผะอมอย่างนี้เรียกว่า กลืนไม่เข้าคายไม่ออก สำรอกไม่ไหว ต่อไปก็ถึง

๙. สังขารุเปกขาญาณ วางใจเป็นกลางไว้เท่ากับว่าเมื่อกลืนไม่เข้าคายไม่ออกแล้วก็อมเฉยไว้ก่อน ต่อจากนี้จะมีญาณอีกอันหนึ่งเกิดขึ้น คือ

๑๐. อนุโลมญาณ คำนึงผ่อนให้เป็นไปตามความที่เป็นจริงของมัน นี่เป็นมัชฌิมาปฏิปทา เดินสายกลางหันเข้าหาอริยสัจจ์ ๔ โดยวิธีดังที่บรรยายมาข้างต้น ว่าโดยรวบรัดตัดความก็หันเข้าหาหลักธรรมกายนั่นเอง พิจารณาเห็นแจ้งชัดอริยสัจจ์ ๔ ด้วยตาธรรมกาย รู้ชัดด้วยญาณธรรมกาย จึงเป็นวิปัสสนาวิชชา แต่ละอย่าง ๆ ที่กล่าวมาใน ๑๐ ข้อนี้เป็นอาการหรืออารมณ์ของวิปัสสนาที่จะพยุงจิตให้ข้ามขึ้นจากโลกีย์ไปสู่ภูมิโลกุตระ คำว่าสังขารร่างกายในที่นี้หมายถึงนามรูปนั่นเอง ที่เรียกว่านามรูปนั้นได้แก่ รูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ ๕ อย่างนี้รวมกันย่นย่อลงเรียกว่านามรูป

มโนมยิทธิ แปลว่า ฤทธิ์ทางใจ ใครบำเพ็ญได้ถึงที่ย่อมทำได้ คือทำให้ใจมีฤทธานุภาพผิดไปจากธรรมดา จะนึกให้เป็นอย่างไรก็เป็นไปตามนึก ดังเมื่อพระพุทธเจ้าเสด็จจากดาวดึงส์นึกจะให้เทวดามนุษย์เห็นกัน เทวดาก็มองเห็นมนุษย์ มนุษย์ก็มองเห็นเทวดา ซึ่งมีปรากฏในเทโวโรหนสูตรนั้น เพราะมีธรรมกาย ธรรมกายนึกอย่างไรก็เป็นอย่างนั้น

อิทธิวิธี แปลว่า แสดงฤทธิ์ให้ปรากฏได้ต่าง ๆ ดังเช่นเนรมิตจักร เนรมิตพระกาย และเนรมิตปราสาทราชฐานในครั้งทรงทรมานพระเจ้าชมภูบดี จนพระเจ้าชมภูบดีหมดทิฏฐิมานะ แล้วจึงทรงแสดงธรรมสั่งสอน เป็นต้น

ทิพพจักขุ แปลว่า ตาทิพย์ ซึ่งหมายความว่า มองเห็นอะไร ๆ ได้หมด ไม่ว่าอยู่ใกล้ไกลอย่างไร ดังเช่นเรื่องพระมเหศวรทดลองพระศาสดา ให้ทรงปิดพระเนตรเสีย แล้วพระมเหศวรซ่อนตัว โดยจำแลงตัวให้เล็กแทรกแผ่นดินไปซุกอยู่ในเมล็ดทรายใต้เชิงเขาพระสุเมรุ พระองค์ก็มองเห็น ทรงเรียกให้ขึ้นมา ยังหาว่าเป็นอุบายของพระองค์จะเดาลักเค้าเอา ในที่สุดพระองค์ก็เอาฝ่าพระหัตถ์ช้อนเอาตัวติดขึ้นมาพร้อมกับเมล็ดทรายนั้นให้เห็นประจักษ์ ตาทิพย์นี้แม้สาวกของพระองค์ก็มีได้ เอาตามนุษย์ ตากายทิพย์ รูปพรหม อรูปพรหม ซ้อนกัน แล้วเอาตาธรรมกาย มองซ้อนตากายอรูปพรหม จะเห็นชัดคล้ายกับว่าแว่นหลาย ๆ ชั้นซ้อนกัน

ทิพพโสต แปลว่า หูทิพย์ ใครจะพูดอะไรกันที่ไหนได้ยินหมด โดยเอาแก้วหูกายมนุษย์ ทิพย์ รูปพรหม อรูปพรหม ซ้อนกันตลอดแก้วหูของธรรมกาย ย่อมสัมฤทธิ์ผลเป็นหูทิพย์ได้ยินอะไรหมด

ปรจิตตวิชชา แปลว่า ความรู้ที่สามารถทำให้ล่วงรู้ถึงวาระจิตของผู้อื่นได้ ดังมีเรื่องพวกยักษ์เป็นอุทาหรณ์ คิดว่าจะตั้งปัญหาถามพระศาสดา ถ้าแก้ไม่ได้จะจับโยนข้ามมหาสมุทร ครั้นมาถึงก็เรียกพระองค์ว่ามานี่ ยังมิทันจะได้พูดอะไรต่อไป พระองค์ก็ล่วงรู้เสียก่อนแล้วว่า อาฬวกยักษ์คิดมาอย่างไร พระองค์ทรงตอบเย้ยไปว่า จะเรียกตถาคตไยเล่า เข้าไปหาท่านจะจับเราโยนข้ามมหาสมุทร แล้วในที่สุดได้ตรัสตอบไปว่าปัญหาที่ท่านคิดจะถามเรานั้นพ่อของท่านบอกไว้ใช่ไหม แล้วเราจะบอกท่านได้ต่อไปด้วยว่าพ่อท่านได้รับบอกมาจากพระกัสสปสัมมาสัมพุทธเจ้า นี่ล่วงรู้ใจคนได้อย่างนี้

ปุพเพนิวาสวิชชา แปลว่า ความรู้ที่ระลึกชาติหนหลังได้ ว่าชาติไหน เป็นอะไร เกิดที่ไหนมาแล้ว ดังมีเรื่องเวสสันดรชาดกเป็นหลักฐาน ไม่มีสิ่งที่จะพึงระแวงสงสัยอย่างไร เป็นองค์แห่งสัมมาสัมโพธิญาณแน่แท้

อาสวักขยวิชชา แปลว่า ความรู้ที่ทำลายอาสวะให้หมดสิ้นไป กล่าวคือ กามาสวะ ภวาสวะ ทิฏฐาสวะ อวิชชาสวะทั้ง ๔ ประการนี้ พระองค์มีทัศนะปรีชาญาณหยั่งรู้วิถีทางที่ทำให้หมดสิ้นไป ไม่มีในพระกมลของพระองค์แม้แต่สักเท่ายองใย

จรณะ ๑๕ ต่อไปนี้ถึงเรื่อง จรณะ ๑๕ จักได้ขยายความพอสมควร จรณะ แปลว่าประพฤติหรือธรรมควรประพฤติ

๑. **ศีลสังวร** ได้แก่ ความสำรวมในพระ—ปาฏิโมกข์

๒. **อินทรียสังวร** การสำรวมอินทรีย์ทั้ง ๖ คือ ตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ มิให้อารมณ์ส่วนที่จะชักนำไปทางชั่วเข้าติดอยู่ได้ แต่การสังวรเหล่านี้มีประจำพระองค์เป็นปกติอยู่มิจำต้องพยายามฝืนอย่างเช่นปุถุชนทั้งหลาย

๓. **โภชเนมัตตัญญุตา** การรู้ประมาณในการบริโภคพอสมควร ไม่มากไม่น้อยเกินไปเป็นจริยาที่เราควรเจริญรอยตาม ว่าโดยเฉพาะการบริโภคอาหาร ถ้ามากเกินไปแทนที่จะมีคุณแก่ร่างกายกลับเป็นโทษ

๔. **ชาคริยานุโยค** ทรงประกอบความเพียรทำให้พระองค์ตื่นอยู่เสมอ คือรู้สึกพระองค์อยู่เสมอ นิวรณ์เข้าครอบงำไม่ได้เป็นปกติ

๕. **สัทธา** พระองค์ประกอบด้วยสัทธาอย่างอุกฤษฎ์ ที่ปรากฏในเวสสันดรชาดก เป็นต้น พระองค์ได้บำเพ็ญทานบารมีบริจาคของนอกกาย ทานอุปบารมีสละเนื้อเลือดเมื่อทำความเพียร ทานปรมัตถบารมีสละได้ถึงชีวิตมาแล้วอย่างสมบูรณ์

๖. **สติ** นั้นได้แก่ที่เรียกว่าสติวินัย พระองค์ไม่เผลอในกาลทุกเมื่อ เราผู้ปฏิบัติควรเจริญรอยตามดังแนวที่ทรงสอนไว้ในมหาสติปัฏฐานสูตร ไม่ว่าจะเดินยืนนั่งนอนให้มีสติอยู่เสมอ สติในมหาสติปัฏฐานสูตร ท่านหมายเอาสติที่ตรึกถึง กาย เวทนา จิต ธรรม

๗. **หิริ** การละอายต่อความชั่ว

๘. **โอตตัปปะ** สะดุ้งกลัวบาป ทั้ง ๒ ประการนี้เป็นจรณะที่ติดประจำพระองค์อยู่อย่างสมบูรณ์

๙. **พาหุสัจจะ** ฟังมาก นี่ก็มีประจำพระองค์มาแต่ครั้งยังสร้างบารมี พระองค์ทรงเอาใจใส่ฟังธรรมในสำนักต่าง ๆ เป็นลำดับมา จนกระทั่งอาหารดาบสและอุทกดาบส ซึ่งได้ทรงเรียนรู้รูปฌาน อรูปฌานมาจากสำนักนี้

๑๐. **อุปักกโม** ความเพียรไม่ละลด ดั่งเช่นทรงบำเพ็ญพุทธกิจ ๕ เป็นประจำ (๑) เวลาเช้าบิณฑบาต (๒) เวลาเย็นทรงแสดงธรรม (๓) เวลาค่ำทรงประทานพระโอวาทแก่ภิกษุ (๔) เวลาเที่ยงคืนทรงเฉลยปัญหาเทวดา (๕) เวลาใกล้รุ่งพิจารณาเวไนยสัตว์ที่จะพึงโปรด

๑๑. **ปัญญา** มีความรู้ความเห็นกว้างขวางหยั่งรู้เหตุรู้ผลถูกต้องไม่มีผิดพลาด จรณะยังประกอบด้วยรูปฌานอีก ๔ จึงรวมเป็นจรณะ ๑๕ รูปฌาน ๔ นั้น พระองค์ได้อาศัยมาเป็นประโยชน์ที่จะขยับขยายโลกิยปัญญาให้เป็นโลกุตระ เป็นพวกสมาธินั่นเอง และในจำพวกสมาธินั้นอัปปนาสมาธิจึงเป็นองค์ปฐมฌาน แม้กระนั้นยังเป็นโลกีย์ ต้องเห็นด้วยตาธรรมกาย หยั่งรู้ด้วยญาณธรรมกายจึงเป็นโลกุตระ ฌาน ๘ นั้นเป็นจรณะส่งข้ามโลก พระองค์เรียนฌานนั้นจากดาบส ต่อจากนั้นพระองค์มาแสวงหาด้วยพระองค์เอง จึงได้สำเร็จพระสัมมาสัมโพธิญาณเป็นองค์อรหันตสัมมาสัมพุทโธ

สุคโต

แปลได้เป็นหลายนัยเช่นว่า ไปดีแล้ว ไปสู่ที่ดี หรือทรงพระดำเนินงาม ที่ว่าไปดีแล้วหมายถึงว่าพระองค์ประพฤติดี ทั้งกาย วาจา ใจ คือกายเป็นสุจริต วาจาสุจริต ใจสุจริต ประพฤติสม่ำเสมอมาเป็นอเนกชาติ ดับขันธ์จากชาติหนึ่งก็ไปสู่สุคติทุกชาติ ไม่ไปสู่ทุคติเลย อย่างนี้ก็เรียกว่าสุคโต ไปดีแล้ว

นัยหนึ่งพระองค์ดำเนินกาย วาจา ใจ ไปในแนวอริยมรรค ได้แก่มรรคมีองค์ ๘ มีสัมมาทิฏฐิเป็นต้น สัมมาสมาธิเป็นปริโยสาน ซึ่งย่อลงเป็นศีล สมาธิ ปัญญา พระองค์เดินทางศีลเป็นเบื้องต้น ศีลมีประเภทจำแนกละเอียดไว้มากมาย รวมเข้าเป็นวินัยปิฎกถึง ๕ พระคัมภีร์ รวบยอดเข้าเป็น**ปฐมมรรค** ปฐมมรรคเป็นดวงใสอยู่ในกึ่งกลางกาย นั่นแหละรวบยอดมาจากศีล นี่แหละตัวศีลสุคโตในทางศีล พระองค์เดินทางใจไปหยุดอยู่ตรงดวงปฐมมรรคนั้นหยุดสงบจนราคะ โทสะ โมหะ อภิชฌา พยาบาทเข้าไม่ได้ ไม่มีอะไรเข้าไปทำให้ขุ่นมัว จึงใสดุจกระจกส่องเงาหน้าก็เข้าขั้นสมาธิ หยุดนิ่งจนมี "รู้" ผุดขึ้นเรียกว่าปัญญา หยุดนิ่งอยู่เช่นนั้นเป็นทำนองเดียวกัน ตั้งแต่กายทิพย์ รูปพรหม อรูปพรหม จนถึงธรรมกาย เมื่อธรรมกายหยุดนิ่ง **จิตของธรรมกายเป็นมรรคจิต ญาณธรรมกายเป็นมรรคปัญญา** ธรรมกายเข้าสมาบัติดูอริยสัจต่อไป ดวงใสถึงขนาดตกศูนย์แล้วกลับเป็นโสดาบันบุคคลแล้วเป็นสกิทาคา อนาคา โดยทำนองเดียวกัน จนธรรมกายอนาคาตกศูนย์จึงเป็นพระพุทธเจ้า อย่างนี้ก็เรียก**สุคโต**

อีกนัยหนึ่งว่า เขมังทิสัง คัจฉมาโน แปลว่าไปอยู่สู่แดนอันเกษมกล่าวคือนิพพาน คือเมื่อธรรมกายเพ่งเล็งถูกส่วนตกศูนย์ มีอายตนะอีกอย่างหนึ่งที่เรียกว่า อายตนนิพพานดึงดูดธรรมกายที่ตกศูนย์นั้นเข้านิพพานอยู่เนืองนิจ แม้ในขณะมีพระชนม์อยู่ ชื่อว่าไปอยู่สู่แดนเกษมประการหนึ่ง เมื่อจะดับขันธ์พระองค์เข้าสมาบัติอายตนนิพพานดึงดูดเข้าสู่นิพพานไป นี่ก็เรียกว่าไปสู่แดนอันเกษม ซึ่งอยู่ในความหมายว่าสุคโต

สุคโตที่แปลว่า ทรงพระดำเนินงามหมายถึงว่าเมื่อครั้งจะทรงพระดำเนินไปโปรดพระปัญจวัคคีย์ยังป่าอิสิปตนะนั้น ทรงเดินไปด้วยย่างพระบาท มีฉัพพรรณรังสีรุ่งโรจน์จนแม้แต่ว่าสัตว์จตุบททวิบาทที่มาแลเห็น ก็งงงันหยุดนิ่งตะลึง ไปไม่ได้ อย่างนี้เรียกว่าทรงพระดำเนินงาม

สุนฺทรฐานํ คตตฺตา ที่ว่าสุคโตเพราะอรรถว่าไปสู่ที่ไหน ดีที่นั่น ดังเช่นครั้งเมื่อเมืองไพสาลีเกิดไข้ทรพิษระบาดไปทั่วเมือง ผู้คนล้มตายกันมากจนหาคนจะเก็บศพฝังไม่ได้ถึงกับปล่อยให้เน่าคาเรือน พวกเจ้าลิจฉวีประชุมกันให้ไปเชิญพระองค์ ๆ มาถึงฝั่งแม่น้ำข้างหนึ่งเป็นเวลาเย็นแล้ว จึงทรงประทับยับยั้งอยู่ ในคืนนั้นเทวดาทั้งหลายรู้ว่ารุ่งขึ้นพระ–ศาสดาจะเสด็จข้ามฟากไปสู่นครไพสาลี เห็นว่าที่นั่นอากูลไปด้วยซากศพ จึงประชุมกันให้วัสสวลาหกบันดาลให้ฝนตกลงมากมายจนถึงเป็นกระแสน้ำพัดซากศพเหล่านั้นไปหมดสิ้นก่อนเวลาที่พระองค์จะเสด็จไปถึง เมื่อพระองค์เสด็จข้ามฟากไปถึงนครไพสาลีก็สะอาดหมดจดแล้ว พวกเจ้าลิจฉวีถวายอาหารบิณฑบาต ทรงเจริญพระปริตรและให้พระ–อานนท์เอาน้ำพระพุทธมนต์ไปประพรมด้วยใช้กำหญ้าคาจุ่มน้ำพระพุทธมนต์ อมนุษย์ก็ปลาสนาการไปหมดโรคภัยก็สงบ ดังนี้ก็ได้ชื่อว่า **สุคโต**

(โปรดติดตามฉบับหน้า)

พระเดชพระคุณ ท่านเจ้าคุณพระธรรมธีรราชมหามุนี
เจ้าอาวาส วัดปากน้ำ ภาษีเจริญ
เจ้าคณะภาค ๗
รองประธานสถาบันพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย

"เขาสืบทอด วิชชาธรรมกายกันอย่างไร"

โดย **วีระ เนตยกุล**

ด้วยคำว่า **"ธรรมกาย"** กำลังเป็นที่ได้ยินได้ฟังอยู่โดยทั่วไปในปัจจุบัน บ้างก็กล่าวสรรเสริญ บ้างก็กล่าวไปในทางติเตียนก็มี ด้วยได้เห็นได้ยินมาจากที่ต่าง ๆ กัน แม้ที่จริงการเกิดเหตุการณ์เช่นนั้นจะเป็นเพียงบางส่วนของโลกธรรม ๘ ประการ ที่พระบรมศาสดาสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงชี้ให้เห็นว่าเป็นสิ่งไม่เที่ยง ย่อมแปรผันไปตามเหตุปัจจัยอยู่เสมอ บุคคลจึงไม่พึงยึดมั่นถือมั่น ในขณะเดียวกันพระพุทธองค์ยังทรงสรรเสริญผู้เพียรทำปัญญาให้สว่างไสว เหตุนี้แหละที่ทำให้เกิดความปรารถนาที่จะให้ผู้อ่านได้ทราบอย่างลึกซึ้งในเรื่องของธรรมกายเข้าไปอีก ฉบับนี้จึงได้เพียรไปกราบขอความรู้และเรื่องราวเก่า ๆ ในสมัยหลวงพ่อวัดปากน้ำจากศิษย์ที่สำคัญ ๆ ซึ่งเป็นที่รู้จักกันโดยทั่วไป โดยเริ่มต้นที่**พระเดชพระคุณพระธรรมธีรราชมหามุนี** นอกจากที่ท่านจะเป็นผู้รับมรดกธรรมจากหลวงพ่อวัดปากน้ำ คือ งานสำคัญในการดูแลรักษาวัดปากน้ำในฐานะเจ้าอาวาสแล้ว ปัจจุบันท่านยังมีตำแหน่งงานทางพระศาสนาที่สำคัญ ๆ ที่ต้องรับผิดชอบเพื่อยังความเจริญวัฒนาสถาพรแก่พระพุทธศาสนาสืบต่อไป พระเดชพระคุณท่านมีนามเดิมว่า ช่วง สุดประเสริฐ มีฉายาว่า วรปุญโญ อายุ ๖๑ ปี เจริญอยู่ในบวรพุทธศาสนา ๔๐ พรรษาแล้ว และเมื่อยามค่ำของวันจันทร์ที่ ๒๕ สิงหาคม ๒๕๒๙ บริเวณสำนักงานประชาสัมพันธ์ที่วัดปากน้ำภาษีเจริญที่ค่อนข้างสงบเงียบด้วยผู้คนบางตาไปมากแล้ว หลังจากที่ผมกราบนมัสการระลึกถึงหลวงพ่อวัดปากน้ำ ที่หน้าหีบศพสีทองอร่ามบนหอสังเวชนียมงคลเทพนิรมิตแล้ว เมื่อลงมาจากหอเยื้องขวามือเล็กน้อย พระเดชพระคุณพระธรรมธีรราชมหามุนีกำลังนั่งอ่านหนังสืออยู่เงียบ ๆ

จึงเป็นโอกาสอันดีที่ได้กราบนมัสการและได้เรียนถามเรื่องราวที่น่าสนใจดังนี้

● ปัจจุบันหลวงพ่อมีหน้าที่รับผิดชอบดูแลกิจการพระศาสนาหลายอย่าง เป็นต้นว่างานในตำแหน่งรองแม่กองพระธรรมฑูตและเจ้าคณะภาค ๗ จึงอยากเรียนถามว่า การขยายงานการเผยแพร่พระพุทธศาสนาทั้งในและนอกประเทศเป็นอย่างไรบ้าง

— เรื่องการขยายงานการเผยแพร่พระพุทธศาสนา จะเป็นในประเทศหรือว่าต่างประเทศก็ตาม อันนี้เราก็ได้ทำตามแบบฉบับแม่กองงานพระธรรมฑูต ซึ่งเป็นหน่วยงานการเผยแพร่พระพุทธศาสนา ได้กระทำตามหลักเกณฑ์ของพระธรรมฑูต ในประเทศก็ไปเผยแพร่ตามจังหวัดต่าง ๆ ที่ได้กำหนดเอาไว้ ก่อนที่จะทำงานนั้น ก็ได้มีการอบรมพระภิกษุที่จะเป็นพระธรรมฑูตที่สำนักอบรมพระธรรมฑูต อยู่ที่วัดจักรวรรดิ์ราชาวาส เมื่อได้อบรมแล้วถึงเวลาในช่วงฤดูร้อนก็ออกไปปฏิบัติงาน อันนี้ก็เป็นส่วนหนึ่งที่เป็นงานภายในประเทศ นอกจากนี้

ก็งานพระธรรมจาริก ซึ่ง**พระเดชพระคุณพระพุทธวงศ์มุนี เจ้าอาวาสวัดเบญจมบพิตร เป็นประธาน** และอาตมาก็เป็นรองประธานอยู่ งานธรรมจาริกนั้นเผยแพร่ไปในชนกลุ่มน้อย คือเจาะจงลงไปเฉพาะ เช่น ในกลุ่มของชาวเขาในประเทศ ซึ่งมีจำนวนมากเหมือนกันนะ พระธรรมจาริกก็ไปช่วยเผยแพร่สั่งสอนตามสถานที่นั้น ๆ

● อย่างนั้นก็ต้องออกไปตามหมู่บ้านเลยใช่ไหมครับ ?

— ใช่ ก็ต้องไปถึงหมู่บ้านนั้นเลย ไปอยู่ไปประจำหมู่บ้านนั้น ๆ ด้วย และนอกจากนั้นเรายังมีชาวเขาที่มาบวชเป็นสามเณรบ้าง พระภิกษุสงฆ์บ้างมากเหมือนกัน การบวชก็มีกันที่วัดเบญจมบพิตร แล้วจึงไปอยู่ที่วัดศรีโสดา จังหวัดเชียงใหม่ อันนี้ก็เป็นงานเผยแพร่พระศาสนาอีกส่วนหนึ่ง รวมความว่าในประเทศไทยของเรานี้ก็มีการเผยแพร่ทั้งในท้องถิ่นที่ราบและกับชาวเขา ซึ่งอยู่ในพื้นที่สูง ส่วนในต่างประเทศ เราก็มีเผยแพร่ออกไป โดยมีพระสงฆ์ได้ไปสร้างวัดวาอารามตามประเทศต่าง ๆ ซึ่งก็มีมากเหมือนกันและได้ปรากฏจนเป็นที่รู้กัน

อยู่แล้ว

● **รายละเอียดการเผยแพร่วิชชาธรรมกายในประเทศญี่ปุ่นและสหรัฐอเมริกาเป็นอย่างไรบ้างครับ ?**

— ในการเผยแพร่พระกัมมัฏฐานวิชชาธรรมกายของหลวงพ่อวัดปากน้ำของเรานั้น **ท่านเจ้าคุณพระภาวนาโกศลเถร** ซึ่งเป็นพระอาจารย์ใหญ่ฝ่ายวิปัสสนาธุระของวัดปากน้ำเรานี้ ได้ไปสร้างวัดขึ้นที่ประเทศญี่ปุ่น เมืองอิบารางิ คือ ที่แสดงงานเอ็กซโปเมื่อปีที่แล้ว เดี๋ยวนี้ก็กำลังจะได้ที่ดินเป็นของเราแล้ว ถ้าเรียบร้อยก็จะได้ประกอบศาลาไทย ซึ่งได้ขอไว้แต่ปีที่แล้ว จะได้มีวัดเกิดขึ้นในประเทศญี่ปุ่น แล้วก็จะได้สร้างโบสถ์หรือสิ่งใด ๆ อีกต่อไปตามความจำเป็น และอีกแห่งหนึ่งในประเทศสหรัฐอเมริกา เมืองฟิลาเดลเฟีย รัฐเพนซิลวาเนีย โดยทางคนไทยในเมืองฟิลาเดลเฟียได้ร่วมกันจัดหาซื้อที่ดินประมาณ ๕ เอเคอร์เศษ คิดแบบไทยก็ได้ ๑๓ ไร่เศษนะ ก็นับว่าใหญ่พอสมควร มีภูมิประเทศดีทีเดียว เพราะสงบมากโดยด้านข้างของพื้นที่นั้น ยังสภาพเป็นป่าร่มรื่นอีกด้วย ทางวัดปากน้ำนี่ก็ช่วยสนับสนุนส่งพระไปอยู่ มีพระมหาไพโรจน์ พระมหาศิริและพระมหายุทธนาอีกรูปหนึ่ง ๓ ท่านด้วยกัน กำลังจำพรรษาอยู่เดี๋ยวนี้ที่ฟิลาเดลเฟียและให้ชื่อวัดว่า **"วัดมงคลเทพมุนี"** ก็เอาชื่อหลวงพ่อของเรา ที่เขาสร้างขึ้นก็เพื่อให้เป็นวัดที่สอนภาวนาและจะได้เป็นอนุสรณ์แก่หลวงพ่อด้วย อาตมาพร้อมด้วยคณะก็มีท่านเจ้าคุณพระภาวนาโกศลเถร ท่านเจ้าคุณพระราชวิสุทธิโมลีและยังมีอีกหลายรูป ญาติโยมก็มีอาจารย์ตรีธา เนียมขำเป็นต้น ไปเพื่อเปิดวัดเมื่อวันที่ ๒๔ พฤษภาคม ๒๕๒๙ ก็มีผู้คนมากันมากจากหลายรัฐเป็นงานที่ใหญ่และก็มีสภาพที่สมบูรณ์ถูกต้องเป็นวัดเรียบร้อย นับเป็นการเผยแพร่พระพุทธศาสนาสายวิชชาธรรมกายที่มั่นคง ทั้งที่ญี่ปุ่นและสหรัฐอเมริกา นอกจากนี้ยังมีที่ฝรั่งเศส ซึ่งมีพระมหาจำลองดูแลอยู่ชื่อ **"วัดพุทธมงคล"** ก็ได้รับบริจาคอาคารจากโยมคุณพาลี ก็จะได้สอนวิชชาธรรมกายสืบไป

● **ในฐานะที่หลวงพ่อสดเป็นผู้นำหลวงพ่อไปเรียนปริยัติกับพระเถระผู้ใหญ่ที่วัดเบญจมบพิตร ในสมัยนั้น อยากเรียนถามว่าในส่วนของการศึกษาหลวงพ่อสดได้มีนโยบายแต่เดิมอย่างไร ?**

— พูดถึงหลวงพ่อของเรานั้น ท่านเป็นผู้ที่ตระหนักในเรื่องของการศึกษามาก ซึ่งทางพระพุทธศาสนานั้นมี ๒ อย่าง คือ ๑.) **คันถธุระ** การศึกษาในทางคัมภีร์ หัดแปลแก้ไข ๒.) **วิปัสสนาธุระ** ศึกษาในทางภาวนา ทั้งสองอย่างนี้หลวงพ่อก็ได้ศึกษามาแล้ว ตั้งแต่สมัยที่ท่านอยู่วัดพระเชตุพนหลายปี ได้ศึกษาปริยัติแปลคัมภีร์ต่าง ๆ แต่ท่านก็ไม่ได้สอบเอาประโยคเอาชั้น คงเรียนเพื่อความรู้ หลวงพ่อท่านแปลได้ทั้งนั้นแหละ เรื่องบาลีการเทศน์อะไรต่ออะไร ท่านเก่งมากนะ และในทางวิปัสสนาธุระ หลวงพ่อก็ได้ค้นคว้าจนปรากฏเป็นวิชชาธรรมกาย ที่ท่านได้สอนอยู่จนมีถึงบัดนี้ คือเมื่อในสมัยนั้นวัดปากน้ำว่างเจ้าอาวาสอยู่ ทางเจ้าคณะปกครองสงฆ์ในสมัยนั้นก็ส่งหลวงพ่อมาเป็นเจ้าอาวาส เมื่อมาวัดปากน้ำท่านก็ตั้งโรงเรียนสอนหนังสือไทยบ้าง ตั้งโรงเรียนนักธรรม สอนบาลีบ้าง ตั้งโรงเรียนสอนภาวนาบ้าง ท่านก็ทำเรื่อยมา ส่วนโรงเรียนสอนหนังสือไทยก็เลิกในเวลาต่อมา เพราะเป็นภาระมาก เช่น เปิดสอนที่วัดขุนจันท์ ต่อมาได้ยกให้ทางราชการไป **หลวงพ่อได้มองเห็นการณ์ไกลว่า ลูกศิษย์ลูกหาควรจะต้องมีความรู้ไม่ว่าจะเป็นฝ่ายคันถธุระหรือวิปัสสนาธุระ หลวงพ่อจึงส่งลูกศิษย์ไปในที่ต่าง ๆ หลายรูป** เช่น พระมหากมล ไปศึกษาวัดราชบพิธฯ ส่งพระมหาปุ่น ไปศึกษาที่วัดมหาธาตุฯ และยังมีใครต่อใครอีก ส่วนอาตมานั้นท่านได้ส่งไปเรียนที่วัดเบญจมบพิตร ทั้งนี้ท่านต้องการให้ลูกศิษย์ได้มีความรู้นั้นอย่างหนึ่ง และเพื่อให้ได้เล่าเรียนจดจำเรื่องระเบียบแบบแผนในสำนักนั้นอีกอย่างหนึ่ง เพราะสำนักที่ท่านส่งไปนั้นเป็นสำนักใหญ่ มีพระมหาเถระผู้ใหญ่มีการศึกษาดี จะได้นำมาใช้ให้เป็นประโยชน์แก่วัดปากน้ำนี้ อาตมาเมื่อเรียนจนจบที่วัดเบญจมบพิตรได้เปรียญ ๙ ประโยคแล้ว ก็ได้กลับมาสนองงานของหลวงพ่อ ตั้งแต่เมื่อท่านยังมีชีวิตอยู่ และเมื่ออาพาธจนกระทั่งมรณภาพ อาตมาก็ได้อยู่ทำงานเรื่อยมา

● **ท่านได้รู้จักหลวงพ่อวัดปากน้ำอย่างไรครับ ?**

— ก่อนแรกเริ่มนั้น อาตมาเป็นสามเณรอยู่ที่วัดสังฆราชา เขตลาดกระบัง นึกเกิดอยากจะเรียนบาลี เพราะเป็นเด็กบ้านนอกเห็นพระมหาก็เลยอยากจะเป็นพระมหากับเขาบ้าง เมื่อรู้จักกับหลวงตาเชื่อมที่วัด ก็ได้ฟังท่านคุยถึงเรื่องสำนักเรียนวัด—ปากน้ำว่า มีการเรียนการเลี้ยงดูพระเณรเป็นอย่างดี ไม่ต้องเดือดร้อนกังวลด้วยเรื่องอาหารการขบฉัน จึงเห็นว่าก็จะได้มีโอกาสตั้งอกตั้งใจเรียนศึกษาตามที่ปรารถนาได้ดี เลยได้ติดต่อกับหลวงตาเชื่อม ในที่สุดก็มาอยู่ที่นี่วัดปากน้ำ

● **ถ้าพูดไปแล้ว หลวงพ่อนั้นนับได้ว่าเป็นผู้รับมรดกทางธรรมจากหลวงพ่อวัดปากน้ำด้วยได้รับภาระหน้าที่ดูแลปกครองวัดต่อจากหลวงพ่อวัดปากน้ำ ในส่วนงานของการเผยแพร่วิชชาธรรมกายนั้นหลวงพ่อมีนโยบายหรือได้ให้การสนับสนุนอย่างไร ?**

— งานด้านการเผยแพร่วิชชาธรรมกายนั้น ขอบอกตามตรงว่าเรื่องของวิชชานี้ อาตมาไม่มีความรู้ แต่ก็ได้ให้การส่งเสริมและสนับสนุนทุกวิถีทาง โดยเมื่อท่านผู้สำเร็จในวิชชานี้จะไปประกาศเผยแพร่ในที่ใด ๆ เมื่ออาตมาพอจะให้การช่วยเหลือได้ ก็จะช่วยในส่วนนั้น ๆ หรือบางท่านไปเปิดสำนักขึ้นก็ได้ช่วยเหลือเกื้อกูลให้การสนับสนุน อันนี้รวมทั้งพระและแม่ชีนะ ที่ไปเปิดสำนัก แม้บางครั้งจะมีบางแห่งมีการขอวิปัสสนาจารย์มา ก็จะจัดส่งให้มีพระบ้าง แม่ชีบ้าง ที่มีความรู้ด้านนี้ไปให้ทุกวิถีทาง

● **ทั้งนี้ก็เป็นไปเพื่อสนองเจตนารมณ์ของหลวงพ่อสดที่มีอยู่เดิม ?**

— อ้า...ใช่...ใช่

● **ในส่วนที่หลวงพ่อได้เป็นประธานโครงการธรรมปฏิบัติเพื่อประชาชน วัดปากน้ำอยู่ และยังเป็นองค์รองประธานสถาบันพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย ที่อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี อยากเรียนถามว่าผลงานที่ทางสถาบันฯ ได้ดำเนินมานั้น ซึ่งมีการอบรมพระกัมมัฏฐานแด่พระภิกษุสงฆ์กันจำนวนมากเป็นรุ่น ๆ นั้น จะเรียกว่าเข้าข่ายตามเจตนารมณ์ของหลวงพ่อวัด—ปากน้ำได้หรือไม่ ?**

...อยากเรียนถามว่า ผลงานที่ทางสถาบันฯ ได้ดำเนินมานั้น ซึ่งมีการอบรมพระกัมมัฏฐานแด่พระภิกษุสงฆ์กันจำนวนมากเป็นรุ่น ๆ นั้น จะเรียกว่าเข้าข่ายตามเจตนารมณ์ของหลวงพ่อวัดปากน้ำได้หรือไม่ ?...

— งานนี้ได้อยู่ในการควบคุมดูแลของ **ท่านเจ้าคุณพระภาวนาโกศลเถร** และ**อาจารย์เสริมชัย** โดยที่*ท่านเจ้าคุณพระภาวนาโกศลเถรนั้นเป็นผู้ที่ศึกษาวิชชานี้กับหลวงพ่อโดยตรง เพราะฉะนั้นงานที่ไปเผยแพร่นั้น อาตมาคิดว่าไม่ผิดไปจากรอยของหลวงพ่อ*

● **เห็นว่ามีผลดี ?**

— ใช่ เป็นที่ชื่นชมโสมนัสทั่วไปล่ะ เพราะมีการอบรมกันอยู่เสมอ ปีก็มีถึงสองครั้ง บางครั้งอาตมามีเวลาก็ได้ไปช่วย

● **ก็สามารถพูดได้ว่างานทั้งด้านปริยัติ และปฏิบัติที่หลวงพ่อวัดปากน้ำได้วางไว้ ปัจจุบันนี้บรรดาศิษย์ของท่านก็ได้รักษาให้เป็นไปอย่างครบถ้วน ?**

— เรื่องงานของหลวงพ่อกับวัดปากน้ำนี้ เราพยายามอย่างยิ่งจะเดินตามรอยหลวงพ่อทุกอย่างที่ท่านได้เริ่มได้ทำไว้ เป็นต้นว่าด้านการปกครอง ท่านก็ได้ให้ความร่มเย็นเป็นสุขกับพระกับเณรและแม่ชีทั้งหลาย เราก็ได้พยายามเดินตามตัวอย่างดังว่านี้ ในด้านการศึกษา หลวงพ่อได้ตั้งสำนักเรียนบาลีขึ้นมา ได้สอนวิปัสสนามาอย่างไร เราก็ได้ดำเนินตามกระทำให้เจริญรุ่งเรืองขึ้นตามลำดับ ในด้านการเผยแพร่ธรรมะหลวงพ่อตั้งใจให้เป็นไปโดยทั่วประเทศไทยตลอดจนต่างประเทศนั้น ก็ได้สมเจตนาของหลวงพ่อ เพราะเดี๋ยวนี้วิชชาธรรมกายของหลวงพ่ออาจจะว่าออกไปเต็มประเทศแล้วก็ได้ อาจจะไปถึงต่างประเทศแล้วก็ได้ เช่นกัน ตลอดทั้งในด้านสาธารณูปการต่าง ๆ วัดปากน้ำของเราก็ก่อสร้างขึ้นมาใหม่ จนอาจจะพูดได้ว่าของเก่าแทบจะไม่มีอะไรแล้ว แต่ทั้งนี้ที่ทำได้ก็เพราะอาศัยเดินตามแบบอย่างของหลวงพ่อและบุญบารมีของหลวงพ่อจึงสามารถทำได้

● **เกี่ยวกับการเรียนวิชชาธรรมกายหรือการสืบทอดวิชชาธรรมกายนั้น หลวงพ่อวัดปากน้ำได้มีขั้นตอนอย่างไรบ้าง ?**

— การสืบทอดวิชชาธรรมกายหรือการสอนธรรมกายนั้น พูดโดยกว้าง ๆ ได้ว่าหลวงพ่อได้สอนมาเป็นเวลานาน ประมาณว่าท่านมาอยู่ที่นี่เมื่ออายุ ๓๒ ปี แล้วมามรณภาพเมื่ออายุ ๗๕ ปี ก็ประมาณ ๔๓ ปี หลวงพ่อท่านก็สอนวิชชาเรื่อยมา แต่ว่าหลวงพ่อจะสอนอย่างไรนั้น ถ้าอาตมาพูดก็จะได้เพียงตามที่ได้ยินได้ฟัง ถ้าจะให้ดีแล้วก็**ให้ถามกับท่านผู้ที่ได้ศึกษามาโดยตรง และได้ปฏิบัติเห็นโดยตรงอย่างเช่น ท่านเจ้าคุณพระภาวนาโกศลเถร ก็ได้ถามพระอาจารย์เสริมชัย** (ชยมงฺคโล) **ก็ได้ หรือ ถามที่ครูตรีธา ซึ่งอยู่ที่หอวิปัสสนานั้นก็ได้นะ** แล้วก็จะได้ความเข้าใจดี

หลังจากได้รับฟังเรื่องราวต่าง ๆ ที่น่ารู้น่าสนใจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเป็นเรื่องของสมัยก่อน ๆ ที่คนรุ่นหลัง ๆ ไม่มีโอกาสรู้เห็น เมื่อมาได้มีโอกาสเช่นนี้ย่อมเป็นที่ปลื้มปีติ ในความมีเมตตาของ พระเดชพระคุณหลวงพ่อเจ้าอาวาสวัดปากน้ำองค์ปัจจุบันเป็นอย่างยิ่ง ที่ท่านได้กรุณาถ่ายทอดให้พวกเราได้รู้ กระผมจึงกราบลาท่านด้วยใจเป็นสุขและอบอุ่นเป็นอย่างมาก ขณะนั้นเวลาก็ล่วงไปมากแล้ว การติดตามเรื่องราวการสืบทอดวิชชาธรรมกายจึงได้เริ่มอีกในวันเสาร์ที่ ๓๐ สิงหาคม ๒๕๒๙ ที่ตึกบวรเทพมุนี ชั้น ๒ ซึ่ง**พระเดชพระคุณพระภาวนาโกศลเถร รองเจ้าอาวาสและพระอาจารย์ใหญ่ฝ่ายวิปัสสนาธุระ วัดปากน้ำ ภาษีเจริญได้**

กรุณาให้คำอธิบายว่า

● กราบเรียนถามหลวงพ่อว่า การสืบทอดวิชชาธรรมกายนั้น หลวงพ่อวัดปากน้ำท่านมีวิธีการอย่างไร และเริ่มต้นอย่างไรครับ ?

– การเรียนวิชชาธรรมกายที่หลวงพ่อท่านสอนนั้น ก็อย่างที่เราเคยได้ศึกษากันอยู่คือ ให้อาศัยของ ๓ อย่าง คือ บริกรรมนิมิต บริกรรมภาวนาและที่ตั้งของใจ มีทางที่จิตเดิน ซึ่งเป็นทางไปเกิดมาเกิดอยู่ ๗ ฐาน คือ ๑) ปากช่องจมูก หญิงซ้าย–ชายขวา ๒) ก็เพลาตาหญิงซ้าย–ชายขวา ๓) กลางกั๊กศีรษะข้างใน ๔) ก็ปากช่องเพดาน ๕) ปากช่องคอ ๖) ที่กลางตัวตรงกับสะดือแต่อยู่ในลำตัวเข้าไป ๗) เหนือสะดือขึ้นมา ๒ นิ้ว ที่เราเรียกว่าสิบศูนย์ สิบก็คือฐานที่ ๖ ศูนย์ก็คือฐานที่ ๗ และ**เมื่อเราทำสมาธิจนได้อัปปนาสมาธิแล้วก็จะเกิดปฏิภาคนิมิตขึ้นและเมื่อปฏิภาคเกิดขึ้น เราก็จะเห็นดวงปฐมมรรคขึ้น เพราะฉะนั้นดวงปฐมมรรคนี้ไม่ใช่ตัวนิมิต เป็นตัวภาวนาที่เป็นทางไปสู่มรรคผลนิพพาน** ของพระพุทธเจ้าพระอรหันต์ทั้งปวง ซึ่งดวงนี้จะเรียกว่า ดวงธัมมานุปัสสนาสติปัฏฐานก็ได้ แล้วเราก็จะเห็นดวงศีล ดวงสมาธิ ดวงปัญญา ดวงวิมุต ดวงวิมุตติญาณทัสนะ จากนั้นเราก็จะเห็นกายมนุษย์ละเอียด กายทิพย์หยาบ–ทิพย์ละเอียด รูปพรหมหยาบ–รูปพรหมละเอียด อรูปพรหมหยาบ–อรูปพรหมละเอียด กายธรรมหยาบ–กายธรรมละเอียด แล้วก็จะเห็นกายโสดาหยาบ–โสดาละเอียด สกิทาคาหยาบ–สกิทาคาละเอียด อนาคาหยาบ–อนาคาละเอียด อรหัตหยาบ อรหัตละเอียด เราจะเห็นแบบนี้เป็น ๑๘ กาย อันนี้เป็นตัวของเราทั้งสิ้นไม่ใช่นิมิต บางท่านว่าเราติดรูปติดนามติดนิมิต อันนี้ไม่ใช่นิมิตเป็นกายของเราจริง ๆ ซึ่งตามปกติ เช่น เวลาเรานอน เมื่อมีฝันแล้วเห็นนั่นคือกายหนึ่งที่ทำหน้าที่ฝัน อันนี้เราเรียกว่ากายมนุษย์ละเอียด เมื่อเรามีสมาธิเราก็เห็นกายนี้แล้ว คือ กายที่เรานอนกลางคืนแล้วฝัน นอกนั้นเข้าไปก็ยังมีกาย-ทิพย์-พรหม-อรูปพรหม-กาย-ธรรม ถ้าเราจะไปสู่มรรคผลนิพพาน เราต้องเอากายธรรมไป อันนี้เป็นทางไปของวิชชาธรรมกายคือ วิชชาธรรมกายต้องเห็นอย่างนี้ เห็นทุกคนไม่ว่าชาติใด ชาวไทย ชาวญี่ปุ่น ชาวอังกฤษ เห็นเหมือนกันหมด

> *...เราจะเห็นแบบนี้เป็น ๑๘ กาย อันนี้เป็นตัวขอ เราทั้งสิ้นไม่ใช่นิมิต บางท่านว่าเราติดรูปติดนาม ติดนิมิต อันนี้ไม่ใช่นิมิตเป็นกายของเราจริง ๆ ซึ่งตามปกติ เช่น เวลาเรานอน เมื่อมีฝันแล้วเห็ นั่นคือกายหนึ่งที่ทำหน้าที่ฝัน อันนี้เราเรียกว่ กายมนุษย์ละเอียด...*

● ที่ว่ามานี้จัดว่าเป็นขั้นไหนครับ ?

– เป็นเบื้องต้น

● เมื่อฝึกถึงเบื้องต้นคืออย่างน้อยถึงธรรมกายละเอียด ๆ แล้ว หลวงพ่อสดท่านวางแนวการปฏิบัติขั้นตอนต่อไปอย่างไร ?

– คือการทำวิชชานี้ มันมีขั้นตอนว่า คือเมื่อเราได้กายแล้วทำไปเรื่อย ๆ ทีแรก ๆ เราก็จะเห็น ๑๘ กายก่อน แล้วเมื่อทำหนักเข้า ๆ กายนั้นจะแตกออกเป็น เถา–ชุด–ชั้น–ตอน–ภาค–พืด เราเรียกว่าพิสดารกาย เมื่อพิสดารกายออกมากแล้วจะเห็นมีกายไม่สะอาดปนเป็นเข้ามา ซึ่งเป็นฝ่ายของอกุศลา–ธรรมา คือฝ่ายธาตุธรรมของดำ อันนี้เป็นกายที่ทำให้เราเกิดกิเลส คือเป็นเจ้าของทุกข์ ให้กิเลส แก่สัตว์ทั้งปวง เช่น โลภะ โทสะ โมหะ ราคะ โทสะ โมหะ กาม ฐคานุสัย อวิชชานุสัย ปฏิฆานุสัย เกิดขึ้นแก่ตัวของเรา เพราะฉะนั้นเราจะต้องเก็บกายเหล่านี้ โดยจะต้องพิสดารกายออกไป เมื่อมีกายของเขาปนเป็นเข้ามา เราก็ดับอธิษฐานถอนปาฏิหาริย์ แล้วเราก็ต้องคำนวณเก็บโดยวิธีนับอายุธาตุ อายุบารมี คือเราเอาธาตุกับบารมีของพระพุทธเจ้ามา

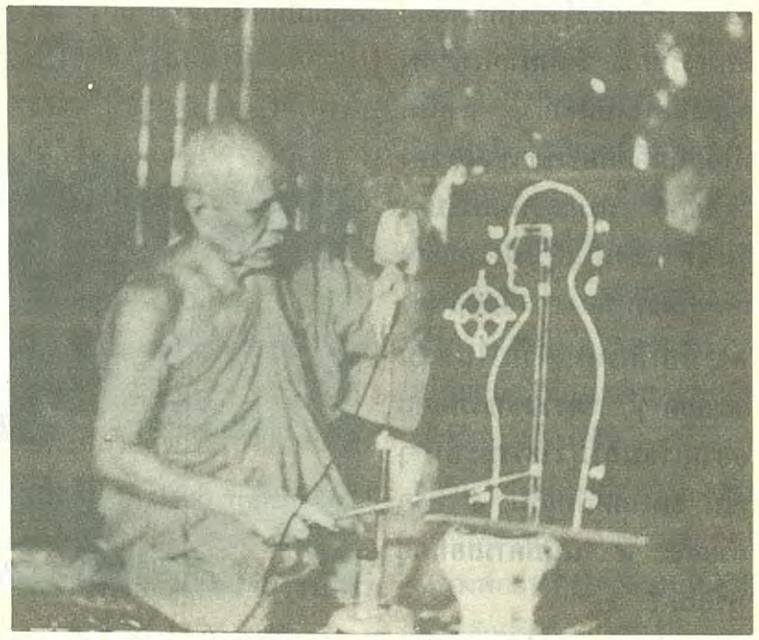

คำนวณเก็บละลายพวกนี้ เมื่อละลายจนสะอาดหมดแล้ว ตัวเราก็ไม่มีกิเลสเหลือ แต่จะมีเป็นขั้นตอนไปเรื่อย ๆ โดยจะสะอาดเป็นขั้น ๆ เข้าไป นี่คือการทำวิชชาที่เรียกว่า **"อาสวักขยญาณ"** หรือว่าเป็นการทำอาสวะให้หมดไป ความประสงค์ที่เราทำวิชชานี้ก็เพื่อต้องการจะให้กิเลสหมดไปจากตัวของเรานั่นเอง

● ในขั้นสูงต่อ ๆ ไปนั้น หลวงพ่อสดเคยได้มีการเรียกไปสอนกันเป็นส่วนเฉพาะหรือไม่ครับ ?

– ท่านได้เคยสอน เมื่อ พ.ศ. ๒๔๘๕ ท่านได้มอบวิชชาครูไว้ให้เป็นแนวทางของพระที่ออกไปเผยแพร่ตามต่างจังหวัดหรือตามวัดต่าง ๆ อันนี้ท่านก็ได้วางแนวทางไว้อย่างนี้

● เรียกว่าได้มีการถ่ายทอดวิชชาให้แก่พระเถระระดับครูบาอาจารย์เหมือนกัน ?

– มี... ตอนนั้นก็มีพระมหาจันเปรียญธรรม ๕ ประโยค ท่านเป็นผู้ได้รับการอบรมนั้นด้วย และท่านยังได้บันทึกไว้ วิชชาอันนี้จึงได้ตกทอดมาถึงเรา ทางเราก็ได้นำวิชชานี้มาเผยแพร่ต่อ

ไป เพื่อจะได้รู้วิชชาที่ละเอียดของธรรมกาย ถ้าหากพระมหาจันท่านไม่ได้บันทึกไว้ เราก็ไม่มีโอกาสได้ศึกษาวิชชาชั้นสูงของธรรมกาย เพราะฉะนั้นพระมหาจันนี่ท่านจึงเป็นผู้มีพระคุณต่อเหล่าศิษย์รุ่นน้อง ๆ เป็นอย่างยิ่ง

● เมื่อได้เรียนเข้าไปในส่วนละเอียด ๆ ของวิชชาธรรมกาย อยากเรียนถามว่าธรรมะอื่น ๆ เช่น มหาสติปัฏฐาน ๔ หรืออริยสัจ ๔ นั้นมีการสอนอยู่หรือไม่ ?

— อันนี้มีอยู่แล้ว ในวิชชาธรรมกายทั้งสิ้น เพราะการที่เห็นกายในกาย คือ กายมนุษย์ละเอียด กายทิพย์ กายพรหม กายอรูปพรหมนี้ ก็คือการเห็นกายในกายนั้นเอง และธรรมก็คือดวงธรรมที่ทำให้เป็นกาย นั้นเราเรียกว่าธรรมในธรรม และตัวคิดคือจิตก็อยู่ในกลางของดวงธรรมนั้น เราเรียกว่าจิตตานุปัสสนาสติปัฏฐาน แล้วเวทนา มีสุข ทุกข์ ไม่สุข ไม่ทุกข์นั้น ก็มีอยู่ในกลางนี้ เพราะฉะนั้นการเรียนธรรมกายนี่เราได้สติปัฏฐานโดยบริบูรณ์ คือได้เห็นกาย เวทนา จิต ธรรมไปด้วย ซึ่งเป็นไปตามพระไตรปิฎกเป็นต้น

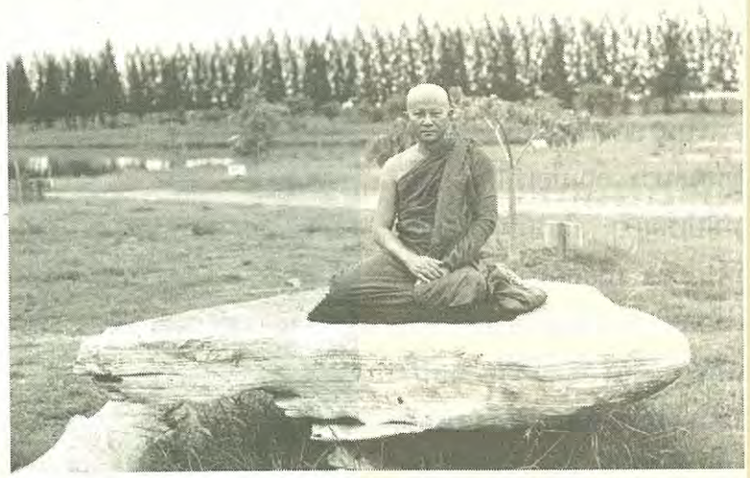

นั่นคือส่วนหนึ่งที่ได้เรียนรู้จากพระเถระ ผู้ที่ได้สืบทอดวิชชาโดยตรงจากหลวงพ่อวัดปากน้ำ และการเปิดกรุธรรมสมบัติก็ได้ขุดต่อไปที่วิหารเลี้ยบ ใกล้บริเวณพระอุโบสถนั้นเอง เพื่อนมัสการ**พระอาจารย์เสริมชัย**หรือ**หลวงพ่อชยมงฺคโล** เลยได้ข้อมูลเพิ่มเติมว่า

● เนื้อหาธรรมะในการสืบทอดวิชชาธรรมกายมีรายละเอียดอย่างไรครับ ?

— เจริญพร ก่อนที่จะกล่าวถึงการถ่ายทอดธรรมะ และเนื้อหาธรรมะตามแนววิชชาธรรมกายที่พระเดชพระคุณหลวงพ่อวัดปากน้ำได้ถ่ายทอดแก่ศิษยานุศิษย์ เป็นต้นมา ตราบเท่าท่านได้มรณภาพไปเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๐๒ นั้น อาตมาเองยังมาไม่ทัน เพราะเป็นช่วงที่อาตมาเพิ่งเรียนจบจากมหาวิทยาลัย อาตมาได้มาศึกษาวิชชาธรรมกาย หลังจากที่หลวงพ่อได้มรณภาพไปแล้วหลายปี คือได้เข้ามาศึกษาเมื่อเดือนกรกฎาคม ๒๕๑๓ ที่บ้านธรรมประสิทธิ์ อยู่ในเขตวัดปากน้ำ ภาษีเจริญ เป็นเวลาประมาณ ๒ ปี ก็ลูกสาวเกิดปฏิบัติได้ผลดี แต่ตัวอาตมาเองนั้นก็ยังไม่ได้ผลอะไร จากประสบการณ์ที่ลูกสาวได้เข้าถึงได้รู้เห็นได้เป็น อาตมาจึงได้ข้อมูลสำคัญ ๆ ที่พอจะช่วยให้มีศรัทธาปสาทะในวิชชาธรรมกายของหลวงพ่อมากขึ้น ต่อเมื่ออาตมาปฏิบัติธรรมได้ผลดีขึ้นตามสมควรแล้ว ในภายหลังจึงได้มากราบนมัสการขอเป็นศิษย์ ของ**พระเดชพระคุณหลวงพ่อพระภาวนาโกศลเถร** (วีระ คณฺตฺตโม) เมื่อวันพฤหัสบดีที่ ๖ ธันวาคม ๒๕๑๖ ตรงกับวันขึ้น ๑๑ ค่ำ เดือนอ้าย เวลา ๑๗.๓๐ น. พระเดชพระคุณหลวงพ่อท่านได้ถ่ายทอดวิชชาธรรมกายชั้นสูง แต่เป็นเบื้องต้นของชั้นสูงให้อาตมาไปใช้ฝึกฝนหาความชำนาญ และเป็นธรรมะเครื่องกำจัดกิเลสออกจากใจให้ได้ผลดี และก็มีผลให้ธรรมะเจริญก้าวหน้าเป็นลำดับมาตามสมควรแก่ภูมิธรรมที่อาตมาพอจะมีได้ จึงได้มีโอกาสรับใช้พระเดชพระคุณท่านในการเผยแพร่ธรรมะปฏิบัติตามแนววิชชาธรรมกาย ในหลายกิจกรรมด้วยกัน กิจกรรมแรกก็คือได้ก่อตั้งโครงการธรรมปฏิบัติเพื่อประชาชน วัดปากน้ำ ภาษีเจริญขึ้น โดยมีความมุ่งหมายเพื่อเผยแพร่ธรรมปฏิบัติตามแนวนี้ ซึ่งทำให้ได้ผลดีทั้งในทางโลกและทางธรรมไปยังสาธุชนพุทธบริษัทให้ได้กว้างไกลที่สุดเท่าที่จะทำได้ โดยการออกอากาศรายการวิทยุชื่อว่า **"ธรรมสู่สันติ"** กว่า ๓๐ สถานีทั่วประเทศ

ในการจัดรายการวิทยุนี้เองก็ได้มีโอกาสรวบรวมเรียบเรียงธรรมปฏิบัติตามแนววิชชาธรรมกายกับหลวงพ่อพระภาวนาโกศลเถร ซึ่งเป็นช่วงสำคัญที่ทำให้ทราบถึงแนววิชชาธรรมกาย นอกจากนั้นก็ได้มีโอกาสรวบรวมเรียบเรียงคู่กันคือหลักปริยัติกับ**พระเดชพระคุณเจ้าคุณพระราชปริยัติกวี** รองเจ้าอาวาสองค์ปัจจุบัน กับ**พระเดชพระคุณท่านเจ้าคุณพระราชวิสุทธิโมลี** เจ้าอาวาสวัดราชโอรสารามองค์ปัจจุบันด้วย ถ้าจะกล่าวแยกก็มี

๑) **รวบรวมพระธรรมเทศนา ของพระเดชพระคุณหลวงพ่อวัดปากน้ำ** ซึ่งได้แสดงไว้ระหว่างที่มีชีวิตอยู่ของทุก ๆ วันพระและในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงหลัง ๆ ในชีวิตของท่าน อันนี้ได้รวบรวมจัดพิมพ์เป็นเล่มและทั้งถ่ายทอดออกทางรายการวิทยุ

๒) **รวบรวมธรรมปฏิบัติโดยตรง** ตั้งแต่เบื้องต้นเริ่มจากขั้นสมถกัมมัฏฐานไปถึงวิปัสสนากัมมัฏฐาน ซึ่งครอบคลุมถึงมหาสติปัฏฐาน ๔ อันนี้ได้รวบรวมขึ้นทั้งในลักษณะที่เป็นธรรมปฏิบัติและมีภาคบรรยายธรรมในลักษณะของปริยัติ ซึ่งได้พบหลักฐานในพระไตรปิฎกว่า ธรรมปฏิบัติตามแนววิชชาธรรมกายที่หลวงพ่อถ่ายทอดออกมานั้น ตรงทั้งหลักปริยัติ หลักปฏิบัติและปฏิเวธ

● จากการที่ได้รวบรวมตำราปฏิบัตินี้ หลวงพ่อได้เห็นว่ามีอะไรบ้าง ?

— ที่หลวงพ่อได้ถ่ายทอดออกมาแล้วนั้น ท่านถ่ายทอดออกมาทั้งสมถและวิปัสสนา ในส่วนขั้นวิปัสสนาก็ยังมีทั้งในระดับโลกียวิปัสสนาและโลกุตตระวิปัสสนา ตั้งแต่เริ่มต้นของการปฏิบัติไปจนถึงแม้ขณะพิจารณาสภาวะธรรมเพื่อเจริญปัญญาให้รู้แจ้งเรียกว่าวิปัสสนา จะมีสมถะเจืออยู่ตลอดและแม้ว่าผู้ใดจะบรรลุคุณธรรมไปตามส่วนตามลำดับแค่

ไหนก็แล้วแต่ ก็จะมีสมถะเจือไปตลอด และเมื่อถึงขั้นวิปัสสนาคือการเจริญปัญญารู้แจ้งในสภาวะธรรมตามธรรมชาติที่เป็นจริง ก็แจ้งประกอบพร้อมกันไป แปลว่าสมถะล้วน ๆ นั้นมีอยู่เพียงเบื้องต้น แต่พอเบื้องกลาง เบื้องสูงไปสมถวิปัสสนาคู่กันไปตลอด ทีนี้จะว่าวิปัสสนามีทั้งขั้นโลกียและโลกุตตระ โลกียนั้นหลวงพ่อได้กล่าวไว้ในหลายสถานว่า ถ้าการเดินกายในกาย เวทนาในเวทนา จิตในจิตและธรรมในธรรม เพียงระดับกาย เวทนา จิต ธรรม ในภพ ๓ คือกายมนุษย์ ทิพย์ พรหม อรูปพรหม นี่...ท่านจัดว่าสมถะหรืออีกนัยหนึ่งถ้าเป็นวิปัสสนาคือรู้เห็นการเกิดดับ เห็นอนิจจัง ทุกขัง อนัตตาก็เป็นขั้นโลกียวิปัสสนา แต่ยังไม่พอที่จะตัดสังโยชน์กิเลสเครื่องร้อยรัดให้ติดอยู่กับโลก ให้หมดสิ้นโดยเด็ดขาดเป็นสมุจเฉทปหานได้ หรืออีกนัยหนึ่งว่า ตัดตัณหาสมุทัยยังไม่ขาดหมด ตัดได้เป็นคราว ๆ ต่อเมื่อถึงธรรมกายแล้วใช้ตาและญาณของธรรมกายพิจารณาสภาวะธรรม ธรรมชาติที่ประกอบด้วยปัจจัยปรุงแต่งของมนุษย์ทิพย์

...รู้ในหมู่ผู้ปฏิบัติว่า "พิสดารกายสุดหยาบสุดละเอียด" จนกระทั่งจิตละเอียด อวิชชาทำอะไรไม่ได้ชั่วคราว จัดเป็นวิกขัมภนวิมุต ธรรมกายที่สุดละเอียดก็จะไปปรากฏในอายตนะนิพพาน...

พรหม อรูปพรหม แปลว่าธรรมชาติในภพ ๓ เห็นอนิจจัง ทุกขัง อนัตตา ตรงนี้ชัด ก็รู้ว่านี่เป็นธรรมชาติที่พึงละวางความยึดมั่นถือมั่น และหลวงพ่อได้สอนให้เจริญวิชชาสูงขึ้นไปเป็นการดับสมุทัย รู้ในหมู่ผู้ปฏิบัติว่า **"พิสดารกายสุดหยาบสุดละเอียด"** จนกระทั่งจิตละเอียดอวิชชาทำอะไรไม่ได้ชั่วคราว จัดเป็นวิกขัมภนวิมุตติ ธรรมกายที่สุดละเอียดก็จะไปปรากฏในอายตนะนิพพาน คือ เมื่อธรรมกายหยาบตกศูนย์ ธรรมกายที่สุดละเอียดก็จะไปปรากฏในอายตนะนิพพาน จึงได้เห็นพระนิพพานคือธรรมกายที่บรรลุอรหัตผลของสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าของพระอรหัตขีณาสพที่กายเนื้อหรือขันธ์ ๕ แตกทำลาย เรียกว่าดับขันธ์เข้าสู่ปรินิพพานแล้วมาปรากฏอยู่ในอายตนะนิพพาน จึงรู้ว่าพระนิพพานคือธรรมกายที่บรรลุอรหัตผลแล้วนี้เองเป็นธาตุล้วนธรรมล้วน และมีสภาวะเป็นตรงกันข้ามกับสังขารคือภพ ๓ ไม่เป็นอนิจจัง ทุกขัง อนัตตา เพราะไม่ประกอบด้วยปัจจัยปรุงแต่ง ก็เมื่อไม่เป็นอนิจจัง ทุกขัง อนัตตา จึงมีสภาพเป็นตรงกันข้ามคือไม่ต้องเปลี่ยนแปลงแปรผันไปตามเหตุตามปัจจัย และทนอยู่ในสภาพนั้นตลอดไป อันนี้จะไปรู้ไปเห็นอย่างนี้ นี่ก็เป็นแนวการสอนของหลวงพ่อ เพราะพอถึงจุดนี้แล้วจะเห็นชัดว่าธรรมะใดพึงละ ธรรมะใดพึงเข้าถึงรู้เห็นและเป็น ปัญญาแจ้งทั้งสองฝ่ายและมีพลังพอทั้งพลังสมถะและวิปัสสนาพอที่จะกำจัดสังโยชน์กิเลสเครื่องร้อยรัดให้ติดอยู่กับ

โลก อย่างน้อย ๓ ประการได้ มีสักกายทิฐิ วิจิกิจฉา สีลัพพตปรามาสได้แล้ว นี่แหละจึงบรรลุมรรคผลเป็นอริยบุคคล ช่วงนี้ชื่อว่า โลกุตตระวิปัสสนา ซึ่งหลวงพ่อท่านสอนในแนวนี้ ตรงนี้ใคร่จะเจริญพรให้ทราบสักหน่อยว่า เรื่องนี้มีอยู่ในพระไตรปิฎกชัดแจ้งในนิพพานสูตรที่ ๓ ในประเด็นที่ว่า ๑) อายตนะนิพพานมีอยู่ เป็นที่ประทับของพระนิพพาน คือธรรมกายที่บรรลุอรหัตผลแล้ว ซึ่งขันธ์ ๕ แตกทำลายแล้วหรือดับขันธ์ ๕ แล้วที่เรียกว่า เข้า**อนุปาทิเสสนิพพาน** นี้มีอยู่ ๒) ธรรมชาติที่ไม่เกิดแล้ว ไม่เป็นแล้วอันปัจจัยปรุงแต่งไม่ได้แล้ว กระทำไม่ได้แล้วมีอยู่ คือ ธรรมชาติที่เป็นธาตุล้วนธรรมล้วน ที่ไม่ประกอบด้วยเหตุด้วยปัจจัยปรุงแต่งมีอยู่ ถ้าธรรมชาตินี้ไม่มีอยู่แล้ว การสลัดออกซึ่งธรรมชาติที่เกิดแล้วที่เป็นแล้ว อันปัจจัยปรุงแต่งได้แล้วกระทำได้แล้ว คือสังขารทั้งหลายเหล่านั้นนั่นเองจะไม่พึงปรากฏในโลกนี้เลย ก็เพราะว่าธรรมชาติที่ไม่ประกอบด้วยปัจจัยปรุงแต่งที่ว่ามีอยู่ การสลัดออกซึ่งธรรมชาติที่ประกอบด้วยปัจจัยปรุงแต่งที่เรียกว่าสังขารจึงปรากฏ ธรรมปฏิบัติของหลวงพ่อในจุดนี้ตรงเป๊ะกับในพระไตรปิฎกเลย

● **แล้วยังมีอะไรลึกซึ้งไปอีกครับ ?**

— มี... ในระหว่างการเจริญภาวนาวิชชาธรรมกายในระดับวิปัสสนาและดังที่ได้กล่าวว่าเมื่อมาถึงในระดับนี้ สมถะกับวิปัสสนาจะคู่กันตลอดในวิชชาธรรมกายนั้น เรามีหลักที่สำคัญอีกประการหนึ่งคือการทำนิโรธหรือดับสมุทัย ที่เมื่อกี้กล่าวว่า ในภาษาที่รู้กันทั่วไปในผู้ปฏิบัติวิชชาธรรมกายเรียกว่า **"พิสดารกายสุดกายหยาบกายละเอียด"** เราทำตลอดเวลา การทำตลอดเวลานี้เป็นการกำจัดสมุทัย กิเลสเหตุแห่งทุกข์ออกจากจิตสันดานเพื่อทำใจเป็นใจของธรรมกาย ในขณะที่ทำหลวงพ่อสดท่านยังได้ค้นละเอียดต่อไปและได้พบว่ายังมีวิชชาชั้นสูงขึ้นไปอีก วิชชาชั้นสูงนั้นได้ทั้งเห็น และทั้งรู้ละเอียดเข้าไป เป็นวิชชาครูก็ได้ หรือวิชชาที่เรียนรู้ธรรมชาติ ๓ ฝ่ายคือ กุศลาธัมมา อกุศลาธัมมา อัพยากฤตาธัมมา ซึ่งอันนี้เป็นเรื่องลึกซึ้ง คือได้รู้ถึงเหตุในเหตุไปถึงต้นเหตุของธรรมชาติภาคบุญกุศล คือต้นธาตุต้นธรรมวิชชาของต้นธาตุต้นธรรม และเหตุในเหตุไปถึงต้น ๆ เหตุ ของวิชชาภาคบาป อกุศลหรือภาคมาร ภาคธรรมดำ ภาคธรรมกลาง ๆ นี้รู้ละเอียดเข้าไป เพราะฉะนั้นหลวงพ่อก็เจริญวิชชานี้และได้ถ่ายทอดวิชชานี้ เพื่อเก็บธรรมชาติฝ่ายบาปอกุศลและฝ่ายกลาง ๆ และปฏิวัติธาตุธรรมนั้นให้กลับเป็นภาคขาว วิชชานี้แหละรู้กันในหมู่ผู้ปฏิบัติวิชชา

...หลวงพ่อก็เจริญวิชชานี้ และได้ถ่ายทอดวิชชานี้ เพื่อเก็บธรรมชาติฝ่ายบาปอกุศลและฝ่ายกลาง ๆ และปฏิวัติธาตุธรรมนั้นให้กลับเป็นภาคขาว วิชชานี้แหละรู้กันในหมู่ผู้ปฏิบัติวิชชาธรรมกายในระดับสูงกว่า "การสะสางธาตุธรรม"...

ธรรมกายในระดับสูงว่า **"การสะสางธาตุธรรม"** บ้าง **"มรรคผลพิสดาร"** บ้าง **"อาสวักขยญาณชั้นสูง"** บ้าง อันนี้บางท่านอาจจะเรียกวิชชาครูหรือจะเรียกรวม ๆ ว่าวิชชาธรรมกายชั้นสูงก็ได้

● **ในกระบวนวิชชาเหล่านี้ที่หลวงพ่อสดได้สอนนั้น พอจะพูดได้ไหมครับว่าใครเป็นผู้ที่ได้รับถ่ายทอดไปได้บ้าง?**

— ดังที่อาตมาว่าไว้แต่ต้นว่าอาตมามาไม่ทันก็ได้ยินได้ฟังครูบาอาจารย์เพื่อนสหธรรมมิกรุ่นพี่เท่าที่ได้ยินได้ฟังนั้น การถ่ายทอดวิชชาธรรมกายในขั้นต่าง ๆ มีอย่างนี้คือ

๑) ในขั้นสมถะหรือขั้นถึง ๑๘ กาย แล้วเริ่มพิจารณาสภาวะธรรมแล้วนั้น ท่านจะถ่ายทอดให้กับบุคคลทั่วไปเป็นประจำ รวมความถึงมหาสติปัฏฐาน ๔ แต่เท่าที่ได้ยินได้ฟังมาส่วนมากจะเป็นวิธีปฏิบัติเบื้องต้นเป็นหลักใหญ่ เพราะคนส่วนใหญ่เข้าถึงธรรมกายก็ไม่ง่ายนัก

๒) ในส่วนวิปัสสนานั้น หลวงพ่อจะใช้วิธีแสดงพระธรรมเทศนา พระธรรมเทศนาของหลวงพ่อนั้นมีแนวแปลกไปในทางดีเด่นกว่าที่เคยได้ยินได้ฟังที่ว่าดีเด่นคืออย่างไร ก็เวลาหลวงพ่อเทศน์ท่านจะยกเอาพระพุทธสุภาษิตหรือพุทธวจนะมาแสดงก่อน แล้วก็อธิบายพุทธวจนะนั้น ทั้งในเชิงปริยัติและในเชิงปฏิบัติด้วย ปฏิเวธด้วย ปริยัตินั้น ตามหลักพระไตรปิฎกเพราะอธิบายตามพระบาลี ส่วนปฏิบัตินั้นหลวงพ่อทั้งปฏิบัติเองและสอนผู้อื่นให้ปฏิบัติให้ทั้งรู้และเห็น **เพราะฉะนั้นในการเทศน์จึงเอาสิ่งที่ท่านเห็นกับสิ่งที่ท่านรู้นำมาแสดง ซึ่งไม่มีที่ไหนแสดงถึงขนาดนี้** และผลของการปฏิบัติว่าเป็นอย่างไรนี่...ท่านก็เอามาแสดง คือ ท่านแสดงพร้อมทั้งปริยัติ ปฏิบัติและปฏิเวธ เรื่องมหาสติปัฏฐาน ๔ ส่วนใหญ่จะอยู่ในพระธรรมเทศนา ซึ่งมักจะสอนคนทั่วไปมีเหมือนกันในบางพระธรรมเทศนาจะมีวิชชาชั้นสูงล้ำ ๆ อยู่ด้วย แต่ผู้ฟังอาจฟังเข้าใจบ้างไม่เข้าใจบ้าง ผู้ที่ได้ ๑๘ กายแล้วตรึกตามก็พอจะเข้าใจได้ นี่มันเป็นอย่างนี้ ยังมีการถ่ายทอดอีกช่วงหนึ่งที่สำคัญมากสำหรับวิชชาธรรมกายชั้นสูง คือหลวงพ่อจะสั่งสอนวิชชาให้กับพระสงฆ์ที่เป็นวิชชา ที่หลวงพ่อไว้วางใจด้วย คือ ต้องเป็นธรรมกายด้วย และต้องเป็นธาตุธรรมที่หลวงพ่อตรวจดีแล้ว บางท่านแม้นเป็นธรรมกาย หลวงพ่อก็ไม่ถ่ายทอดให้ อันนี้เราก็ไม่ทราบนะ ท่านอาจจะมีญาณพิเศษของท่าน ว่าคนนี้ถ่ายทอดไปแล้วแทนที่จะเป็นผลดีก็อาจไม่ดี

...หลวงพ่อจะสั่งวิชชาให้กับพระสงฆ์ที่เป็นวิชชาที่หลวงพ่อไว้วางใจด้วย คือ ต้องเป็นธรรมกายด้วย และต้องเป็นธาตุธรรมที่หลวงพ่อตรวจดีแล้ว บางท่านแม้นเป็นธรรมกาย หลวงพ่อก็ไม่ถ่ายทอดให้ อันนี้เราก็ไม่ทราบนะ ท่านอาจจะมีญาณพิเศษของท่าน...

พระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าโสมสวลี พระวรชายา ในสมเด็จพระบรมโอรสาธิราช สยามมกุฎราชกุมาร พร้อมด้วย พระเจ้าหลานเธอ พระองค์เจ้าพัชรกิติยาภา ทรงร่วมกันประเคนถวายสิ่งของแด่ พระอาจารย์ เสริมชัย ชยมงฺคโล เนื่องในวันบรรพชาอุปสมบท ณ วัดปากน้ำ ภาษีเจริญ เมื่อ ๖ มีนาคม ๒๕๒๕

คือ จะเป็นฐานของภาคมารไป

● **คือท่านก็เลือกบุคคลเพื่อถ่ายทอด?**

— เลือก...ท่านเลือกเพื่อถ่ายทอด ผู้ที่ได้รับการถ่ายทอดเท่าที่ทราบมีทั้งพระสงฆ์ สามเณร อุบาสก อุบาสิกา เฉพาะเท่าที่ได้ยินชื่อในฝ่ายอุบาสก อุบาสิกา **มีอาจารย์แม่ชีปุก มุ้ยประเสริฐ, คุณยายทองสุข สำแดงปั้น, คุณครูญาณี ศิริโวหาร, คุณยายถนอม อาสไวย์, คุณยายเธียร ธีระสวัสดิ์, คุณครูฉลวย สมบัติสุข, คุณครูจันทร์ ขนนกยูง, คุณครูตรีธา เนียมขำ, คุณกุลผ่องสุวรรณ** นี่เท่าที่ได้ยินได้ฟังนะ

ในการถ่ายทอดนั้นมีทั้งได้รับมากได้รับน้อย คือ ในวิชชาชั้นสูง หลวงพ่อจะสั่งวิชชา ให้ทำวิชชาแก้เรื่องนั้นเรื่องนี้ แก้โรคบ้าง แก้ปัญหาบ้านเมืองบ้าง อะไรอย่างนี้เป็นต้น สมัยนั้นมีสงครามด้วย ต้องเข้าใจนะ วิชชาธรรมกายจึงได้ถูกนำมาใช้เพื่อสันติสุขของประเทศชาติเป็นส่วนรวม ทางฝ่ายพระสงฆ์ที่ได้

ยินชัดเจนแน่นอน ซึ่งอาตมาอาจจะรู้ไม่หมด แต่ที่ได้รับการถ่ายทอดวิชชาชั้นสูงและยังได้จดบันทึกไว้ด้วย คือ **พระมหาจัน เปรียญธรรม ๕ ประโยค** ซึ่งเป็นธรรมกายรุ่นพี่ของพระเถระอื่น ๆ ในสมัยนั้นก็มีท่านอื่น เช่น **พระภาวนาโกศลเถร** องค์ก่อน คือ **ท่านมหาเจียก** (ธีระ ธมฺมธโร) แล้วก็**หลวงพ่อพระภาวนาโกศลเถร**องค์ปัจจุบัน (วีระ คณฺตฺตโม), **หลวงพ่อพระครูวินัยธร** (ชั้ว โอภาโส), **หลวงพ่อพระครูสมณธรรมสมาทาน** เป็นต้น วิชชาทั้งหมดทุกระดับนั้น เบื้องต้นใคร ๆ ก็ได้รับไม่มีปัญหา เบื้องกลาง คือ ระดับวิปัสสนาที่เป็นพระธรรมเทศนานั้น **ผู้ที่บันทึกไว้เท่าที่ทราบก็คือ ท่านเจ้าคุณพิพัฒน์ธรรมคณีองค์ปัจจุบัน** ท่านได้บันทึกเทปไว้ แล้วท่านได้มามอบให้หลวงพ่อพระภาวนาโกศลเถร คือ ว่าอัดเอาไว้เท่าไหร่ก็นำมาไว้ที่นี่ และท่านพระมหาจันซึ่งจดวิชชาเอาไว้ที่เป็นวิชชาชั้นสูง วิชชาครูนั้นก็ผ่านตกทอดมาให้กับหลวงพ่อพระภาวนาโกศลเถรองค์ปัจจุบัน เพราะฉะนั้นหลวงพ่อพระภาวนาโกศลเถร รองเจ้าอาวาสและพระอาจารย์ใหญ่ ฝ่ายวิปัสสนาธุระนี้เอง จึงเป็นที่รวมของวิชชาธรรมกายตั้งแต่เบื้องต้น เบื้องกลาง เบื้องสูง ขณะเดียวกันหลวงพ่อก็ได้ถ่ายทอดให้กับอาตมา ซึ่งมีทั้งโดยตรงและโดยอ้อม โดยตรงก็สอนกัน โดยอ้อมก็ให้รวบรวมเรียบเรียงขึ้นเป็นตำรา

● **ฉะนั้นหลวงพ่อเลยได้โอกาสศึกษา ?**

— ใช่..ได้ศึกษาทั้งหมด ทั้งพระธรรมเทศนา ทั้งรวบรวมเรียบเรียงในระดับสมถวิปัสสนาและมหาสติปัฏฐาน ๔ เพื่อจัดทำรายการวิทยุ ในส่วนของวิชชาธรรมกายชั้นสูงนั้น เมื่ออาตมาได้เข้ามาเป็นศิษย์ของหลวงพ่อพระภาวนาโกศลเถรแล้ว ท่านได้ให้ความเมตตา ไว้วางใจแก่อาตมาในการรวบรวม วิชชาธรรมกายชั้นสูง คือ มรรคผลพิสดาร เล่ม ๑—๒ ร่วมกันกับพระครูสมุห์ณัฐนันท์ กุลสิริ ต่อมาหลวงพ่อก็ได้ให้รวบรวมวิชชาชั้นสูง เล่มที่ ๓ อีก และได้จัดพิมพ์เป็นเล่มให้หลวงพ่อมีไว้แจกแก่บุคคล หลังจากที่ได้มาฝึกปฏิบัติกับหลวงพ่อพอสมควรแล้ว นี่ก็เป็นเรื่องราวของการถ่ายทอดวิชชาธรรมกายของหลวงพ่อวัดปากน้ำพระมงคลเทพมุนี (สด จนฺทสโร) ว่าได้ถ่ายทอดอย่างไร ให้ใครบ้าง ?

● **รูปแบบของการถ่ายทอดในสมัยนั้นมีอย่างไร ที่พอจะเปิดเผยได้บ้างครับ ?**

— ก่อนที่จะกล่าวถึงการถ่ายทอดจากหลวงพ่อพระภาวนาโกศลเถร มาที่อาตมาแล้วกระจาย

...เมื่ออาตมาได้เข้ามาเป็นศิษย์ของหลวงพ่อพระภาวนาโกศลเถรแล้ว ท่านได้ให้ความเมตตา ไว้วางใจแก่อาตมาในการรวบรวม วิชชาธรรมกายชั้นสูง คือ มรรคผลพิสดาร เล่ม ๑-๒ ร่วมกันกับพระครูสมุห์ณัฐนันท์ กุลสิริ ต่อมาหลวงพ่อก็ได้ให้รวบรวมวิชชาชั้นสูงเล่มที่ ๓ อีก...

ออกไปยังสาธุชนบริษัททั้งหลายนั้น อยากจะกล่าวว่าการถ่ายทอดธรรมะที่ผ่านมาตลอดระยะเวลาก่อนที่จะมาถึงอาตมาและจากที่อาตมาลงไปนั้นว่ามันน่าจะมีลักษณะคล้ายคลึงกันอยู่ คือ ในอดีตอาตมาก็ไม่ทราบว่าถ่ายทอดกันมาอย่างไร ผลการถ่ายทอดเป็นอย่างไร แต่ปัจจุบันที่อาตมาถ่ายทอดออกไปมีประสบการณ์ว่า

๑) **ผู้ที่ได้รับการถ่ายทอดมีภูมิธรรม ภูมิปัญญาไม่เท่ากัน** การรับจึงไม่เท่ากัน ซึ่งในปัจจุบันพยายามให้ผู้รับได้เรียนรู้ทั้งในระดับเบื้องต้น เบื้องกลาง เบื้องสูงต่อไปตามลำดับ โดยเบื้องต้น เบื้องกลาง มีวัตถุประสงค์เพื่อต้องการกำจัดกิเลส เพราะวิชชาธรรมกายช่วงนี้เป็นมหาสติปัฏฐาน ๔ เต็มตัวเลยทีเดียว ทั้งเป็นธรรมที่คมกล้าด้วย อาตมาได้พยายามรักษาแนวนี้จุดนี้ออกไปอย่างมาก แต่ปรากฏว่าผู้รับที่ต่างภูมิธรรม ภูมิปัญญาจะรับไปได้ไม่เท่ากันและยังมีเหตุปัจจัยอื่นอีก คือ

๒) **วาระของการสอนออกไป** แม้บางคนจะมีภูมิธรรมภูมิปัญญาสูง บางทีมาในขณะในสมัยที่กำลังแสดงธรรมนั้น บางทีก็ไม่ได้มา และบางคนที่มีภูมิธรรมปานกลางก็มา ในส่วนที่กำลังแสดงที่สำคัญบ้างไม่สำคัญบ้างสรุปง่าย ๆ ว่าแต่ละคนมีโอกาสเข้ามารับฟัง มาเรียนรู้ธรรมปฏิบัติ โดยเข้ามาไม่เหมือนกัน ไม่เท่ากัน จึงได้ธรรมะไปก็ไม่เท่ากันอยู่ดี

๓) **ธาตุธรรมแก่กล้าไม่เท่ากัน** อันนี้เป็นพื้นของเก่าหรือจะกล่าวว่ามีบุพเพกตปุญญตาไม่เท่ากัน แล้วแต่ใครสร้างบารมีมาแบบไหน บางคนสร้างบารมีมาเพื่อเป็นปกติสาวก เขาก็รับช่วงหนึ่งได้สมบูรณ์ บางคนสร้างบารมีมาในระดับสูงกว่านั้น คือ ระดับพุทธอุปัฏฐาก หรือว่าอัครสาวกหรืออสีติมหาสาวก เขาก็รับได้มากกว่า บางคนก็ตั้งจิตอธิษฐานเข้าสู่พุทธภูมิ ท่านเหล่านี้ก็ได้รับมาก มันจึงเป็นไปตามธาตุธรรมที่แก่กล้าไม่เท่ากัน และในแต่ละระดับที่ต่างกันนี้ บางทีผู้ที่ปรารถนาต่ำแต่บารมีเต็มกลับรับได้ชัดเจนเหมือนวิทยุเครื่องเล็กจิ๋ว แต่ว่ารับได้ดี บางคนแม้จะสร้างบารมีมาในระดับกลาง อธิษฐานมาในระดับกลาง ระดับสูง อาจจะรับได้ดีหรือไม่ได้ดีเท่าคนที่อธิษฐานบารมีน้อย ๆ ก็ได้ เพราะบารมียังไม่เต็มธาตุธรรม ยังไม่แก่พอ สรุปใน ๓ เหตุ ๓ ปัจจัยนี้ ทำให้ผู้รับการถ่ายทอดได้รับไปสมบูรณ์ไม่เท่ากัน เพราะฉะนั้นผลก็ออกไปตามส่วนอย่างนี้ นี่คือประสบการณ์ที่ได้รับอยู่ในปัจจุบันเห็นอยู่ แน่ละมันก็อาจเป็นว่าในอดีตก็คงมีส่วนอย่างนี้เหมือนกัน เพราะฉะนั้นจึงเป็นเหตุเป็นปัจจัยให้หลวงพ่อพระภาวนาโกศลเถรและอาตมามีความรู้สึกว่า**วิชชาธรรมกายที่บริสุทธิ์และสมบูรณ์แบบถูกต้อง** ซึ่งหลวงพ่อภาวนาเป็นคลังเก็บอยู่ แต่ไม่ใช่เก็บเฉย ๆ นะ ปฏิบัติด้วยเป็นประจำ และถ่ายทอดมายังศิษยานุศิษย์ว่า สมควรที่จะได้รับการถ่ายทอดให้กว้างขวางขึ้นเผยแพร่ให้มากขึ้นและทำให้เป็นหลักเป็นฐาน เพื่อให้เป็นเอกสารและพยานบุคคลอ้างอิงได้ต่อไปในอนาคต เพราะมิฉะนั้นวิชชาธรรมกาย อาจจะถูกบุคคลหรือศิษยานุศิษย์ที่รับ

ไปไม่เท่ากันหรือบกพร่อง เข้าใจไม่เท่าเทียมกันหรือเข้าใจผิดบ้างถูกบ้าง นำออกไปปฏิบัติไปถ่ายทอดที่ไขว้เขวออกไปนอกลู่นอกทางของแนววิชชาธรรมกาย ซึ่งมีอยู่ตรงกับพระไตรปิฎก ทำให้เป็นที่เสื่อมศรัทธาของบุคคลได้

● **ถ้าอย่างนั้น การที่ได้ยินได้ฟังจากระดับครูบาอาจารย์หลายท่านพูดว่า ผู้ที่ได้ธรรมกายแล้วนี้ก็เก่งไม่เท่ากัน บางคนเก่งรักษาโรค บ้างเก่งทำวิชชาอะไรอย่างนี้?**

— ใช่...เรื่องนี้เป็นจริง ขึ้นอยู่กับอุปนิสัยบารมีที่สร้างสมมาไม่เท่ากัน บางคนสร้างหนักไปทางด้านโน้น บางคนสร้างหนักไปทางด้านนี้ จะหาคนสร้างหนักรวมทั้งหมดหายาก เพราะฉะนั้นที่หลวงพ่อสดเคยกล่าวซึ่งได้ยินมาจากครูบาอาจารย์ท่านบอกว่าผู้ที่ปฏิบัติถึงธรรมกายแล้ว ที่จะรู้แจ้งในวิชชาธรรมกายดีพอสมควรนั้นต้องผ่านการศึกษาปฏิบัติมาอย่างน้อย ๑๐ ปี และตลอดเวลานั้นก็ต้องมีพฤติกรรมการศึกษาปฏิบัติให้ถูกวิชชา ถูกบุคคล คือ ครูบาอาจารย์ที่ทรงวิชชานั้นด้วย จุดนี้เป็นจุดสำคัญและอาตมาจะได้กล่าวในโอกาสต่อไป

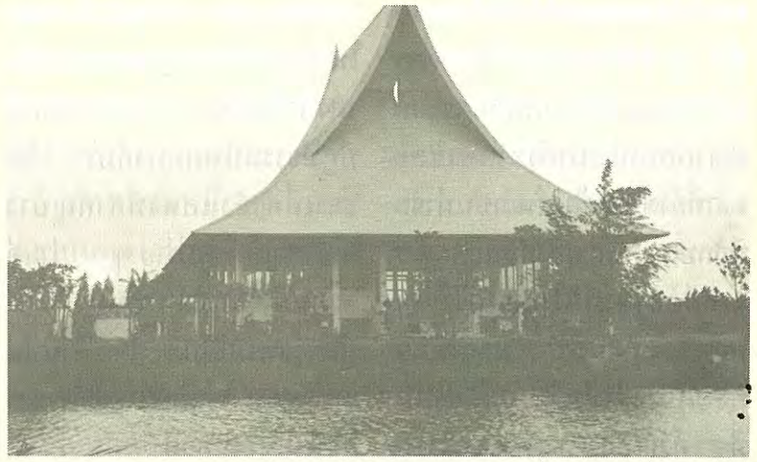

...เพราะมิฉะนั้นวิชชาธรรมกาย อาจจะถูกบุคคลหรือศิษยานุศิษย์ที่รับไปไม่เท่ากันหรือบกพร่อง เข้าใจไม่เท่าเทียมกันหรือเข้าใจผิดบ้างถูกบ้าง นำออกไปปฏิบัติไปถ่ายทอดที่ไขว้เขวออกไปนอกลู่นอกทาง...

ท่านผู้อ่านก็คงจะพอมองเห็นหนทางว่าวิชชาธรรมกายนั้น ได้มีแนวของการสืบต่อมาอย่างไรนะครับ แม้จะไม่มีโอกาสรับฟังจากครูบาอาจารย์เก่า ๆ หมดทุกท่าน เพียงแค่นี้ก็อาจช่วยให้ได้เข้าใจในเรื่องราวของขั้นตอนการสืบทอดวิชชาธรรมกายได้พอสมควรว่าเป็นอย่างไรกันแน่...

ฉบับหน้า ท่านจะได้พบกับพระเดชพระคุณพระพรหมคุณาภรณ์ องค์ประธานสถาบันพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย ผู้มีใจเปี่ยมล้นด้วยพรหมวิหารธรรมอย่างยิ่ง

พระอาทิตย์ขึ้นที่ดำเนิน ฯ

"พิสินี"

นั่งรถกลับจากดำเนินฯ วันนั้น ภาพที่ได้เห็นที่นั่น ยังประทับอยู่ในใจจนทุกวันนี้

ต้นไม้บางต้นเริ่มแผ่กิ่งก้านสาขา ทั้ง ๆ ที่อายุของมันยังน้อยนัก โน่นต้นโพธิ์ นั่นต้นจิกไทร ประดู่ นนทรีย์ หางนกยูง ชมพูพันธุ์ทิพย์ ยังมีอีกหลายหลากเกินจะจดจำ

มะขามหวานนั่น ใบสดเขียว ก้านกิ่งแข็งแกร่งออกอย่างนั้น อีกไม่กี่ปีก็คงเห็นฝัก

ยังนึกถึงภาพตอนที่เขาพลิกท้องนาขึ้นเป็นสถานปฏิบัติธรรมใหม่ ๆ ด้านโน้นรถแทร็กเตอร์กำลังทำงานฝุ่นตลบ ด้านนี้เขาเพิ่งลงต้นไม้ แดดส่องเปรี้ยงต้นไม้ทำท่าจะทานไม่ไหว เขาต้องเอาเข่งครอบ ที่ตายก็ตายไป ที่เหลือก็ชูยอดแทงออกมานอกเข่ง

มีคนนำต้นไม้พันธุ์ดี ๆ มามอบให้เป็นจำนวนมากทั้งไม้ดอก ไม้ผล มันอุตส่าห์ต่อสู้กับเปลวแดดกลางทุ่งโล่ง บัดนี้มันเริ่มเติบโตพอจะให้ร่มเงาแก่แผ่นดินบ้างแล้ว

...สถาบันพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย ก่อตัวเห็นเป็นรูปร่างชัดเจนแล้ว แต่กว่าจะเป็นอย่างที่เห็นอยู่นี่ หลายคนต้องเหนื่อยยากแทบเลือดตาจะกระเด็น...คนที่เหนื่อยมากที่สุด ก็เห็นจะเป็นท่านหลวงพ่อชยมงคล เวลานั้นท่านยังใช้นามว่า "เสริมชัย พลพัฒนาฤทธิ์"...

ดูน้ำใสสะอาด คงจะลึกพอดู เวลาที่มันจะสวยที่สุดคือเวลาพระอาทิตย์ใกล้จะตก

หลังคาศาลาสีขาวโดดเด่นเป็นสง่า ยังกุฏิสีขาวปลูกเป็นหย่อม ๆ ในเขตสังฆาวาส

สถาบันพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย ก่อตัวเห็นเป็นรูปร่างชัดเจนแล้ว แต่กว่าจะเป็นอย่างที่เห็นอยู่นี่ หลายคนต้องเหนื่อยยากแทบเลือดตาจะกระเด็น

คนที่เหนื่อยมากที่สุด ก็เห็นจะเป็นท่านหลวงพ่อชยมงฺคโล เวลานั้นท่านยังใช้นามว่า "เสริมชัย พลพัฒนาฤทธิ์"

อาจารย์เสริมชัย ที่แหลมฉะบัง

ย้อนหลังไปอีกเกือบสิบปี ตอนนั้น อาจารย์เสริมชัย ยังทำงานอยู่ที่ยูซิสในฐานะนักวิจัย ความเลิศทางวิชาการทำให้ท่านได้รับเชิญไปสอนพิเศษที่โน่นที่นี่อยู่เป็นประจำ

ข้าพเจ้ารู้จักกับท่านก็ตอนท่านมาสอนพิเศษที่จุฬาฯ เมื่อตอนที่ไปทำวิจัยกันที่ชลบุรี เราได้เชิญท่านไปกับเราด้วย

ยังจำได้ว่า วันหนึ่งนิสิตเลิกลั่กมารายงานทำนอง "ฟ้อง" ว่า อาจารย์เสริมชัย บังคับให้พวกเขาเอาปูไปปล่อย

"ปูอะไรกัน" ข้าพเจ้าถาม

เด็กเล่าให้ฟังว่า เขามีแคมป์ไฟกันที่ชายหาด แล้วก็ที่ชายหาดนั่นแหละ ปูตัวเล็ก ๆ วิ่งกันให้พรึด

"พวกผู้ชายเขาไล่จับเอามันมาเสียบไม้เผา อร่อยนะคะอาจารย์"

แต่อาจารย์เสริมชัย ไม่ยักเห็นด้วย นิสิตก็เลยอดสนุกกับการจับปูและเผาปู

ไม่แต่เท่านั้น นิสิตยังรายงานอีกว่า ตอนกลางคืนเห็นอาจารย์เสริมชัย นั่งสมาธิ

เรื่องของอาจารย์เสริมชัยเลยกลายเป็นเรื่องแปลก เพราะท่านกำลังทำในสิ่งที่คนทั่วไปทำได้ยาก

วัดธาตุทอง และยูซิส สถานฝึกสมาธิ

พวกเก่า ๆ ที่เคยเรียนฝึกสมาธิกับอาจารย์เสริมชัย คงไม่มีใครลืมน้ำเก๊กฮวย น้ำมะตูมของแม่ชีที่วัดธาตุทอง และสายตาของฝรั่งที่ยูซิส ที่ออกจะมองบรรดานักฝึกสมาธิด้วยความกังขา

ก็สถานที่ทั้งสองแห่งนี้เป็นแหล่งที่พวกเราได้อาศัย

ชาวต่างประเทศก็ถึงธรรมกายได้ ในภาพ Dr. Albert van Maanen (M.D.) นายแพทย์ชาวฮอลันดากับภริยา (Rosy) เมื่อได้รับคำแนะนำวิธีการเจริญภาวนา ภริยาก็ปฏิบัติได้ถึงธรรมกาย ส่วนนายแพทย์ได้ถึงดวงปฐมมรรค — — — หมดสิ้นกันที สำหรับความลังเลสงสัยในเรื่องนรก สวรรค์ นิพพาน ว่ามีจริงหรือเปล่า? และมีอย่างไร?

ตักตวงความรู้ ทั้งทางปฏิบัติและปริยัติเป็นอเนกอนันต์

วัดธาตุทอง ณ ศาลาเล็ก ๆ ที่เรียกว่า **ศาลาหม่อมอาบ** เป็นสถานที่โครงการธรรมปฏิบัติเพื่อประชาชน วัดปากน้ำ ภาษีเจริญ เคยไปใช้เป็นที่ฝึกสมาธิแก่ประชาชนผู้สนใจ

ส่วนยูซิส คือสถานที่ทำงานเก่าของอาจารย์เสริมชัย ..... ท่านได้สถาปนาพุทธอาณาจักรย่อย ๆ ท่ามกลางดงฝรั่งตาน้ำข้าวก็ได้ ..... แปลกแท้ ๆ

เวลานั้น ลูกศิษย์ของอาจารย์ยังมีไม่มากนัก อาจารย์เสริมชัยทำงานเผยแพร่วิชชาธรรมกายด้วยตัวของท่านเองแต่ผู้เดียวเป็นส่วนใหญ่ ..... นี่พูดถึงทางฝ่ายฆราวาส

แล้วท่านยังต้องมาคอยตอบคำถามนักฝึกสมาธิเจ้าปัญหาทั้งหลาย ข้าพเจ้าเคยเห็นนักวิชาการหลายคนมานั่งซักปัญหาธรรมะกับอาจารย์อย่างเอาเป็นเอาตาย แต่ยังไม่เคยเห็นอาจารย์จนสักที

ข้าพเจ้าเองก็เป็นหนึ่งในหมู่นักซักเหล่านั้น เคยตั้งปัญหาถามอาจารย์มากมาย ถามแล้วก็ลืมเสียเป็นส่วนมาก แต่ที่ไม่ลืมคือที่จดไว้ จะขอคัดมาแสดงพอเป็นตัวอย่างดังนี้

ข้อ ๑ **โลกคืออะไร**

โลกเรานี้หรือจักรวาลเรานี้ เปรียบก็เหมือนละอองฝุ่น มีโลกหรือจักรวาลเช่นของเรานี้นับอสงไขยไม่ถ้วน มีเกิด และดับไป มีการถูกผลาญทำลายไปด้วยเพลิง ด้วยลม ด้วยน้ำ หรือมีการสิ้นสุดไปด้วยบารมีฝ่ายปราบ แต่ก็มีการเกิดขึ้นมาใหม่อีก มีภาคปราบ-ภาคโปรดอยู่เรื่อยไปจนเป็นอจินไตย อันใคร ๆ ไม่ควรคิด

ข้อ ๒ **การปราบมารปราบอย่างไร**

ปราบด้วยบุญบารมี ต้องอาศัยวิชชารบ ซึ่งผู้ถึงธรรมกายเท่านั้นที่จะปฏิบัติได้

มารเป็นสายดำ พระเป็นสายขาว และยังมีสายกลาง ๆ ไม่ดำไม่ขาว พระต้องป้องกันสายดำที่มาโจมตีถึงบ้าน และแปลงดำให้เป็นขาว และยังต้องทำกลาง ๆ ให้เป็นขาวด้วย

ข้อ ๓ **สุญญตา คืออะไร**

สุญญตา คือการสูญหรือการว่างจากกิเลส

เรื่องสุญญตา มิใช่เรื่องที่คนทั่วไปที่ยังติดอยู่ในกามสุขจะเข้าถึงได้โดยง่าย การบอกให้คนทำจิตว่างโดยกระทันหันเหมือนกับบอกให้คนกระโจนขึ้นไปเอาผลไม้บนยอดไม้สูง ๆ รังแต่จะเจ็บตัวเปล่า ผู้ที่ต้องการจะทำให้จิตว่างจะต้องเดินไปในแนวศีล สมาธิ ปัญญา และอริยสัจจ์ ๔ จึงจะไปถึงได้ มนุษย์ที่ยังติดอยู่ในกามสุขนั้น ไม่อาจทำให้จิตว่างได้เลยเพราะยังมีกิเลสอยู่ ต่อเมื่อขัดเกลาชำระกิเลสจนหมดแล้ว จิตจึงจะว่าง

และก็ยังมีอีกหลายคำถามซึ่งจะขออุบไว้ก่อน

เวลานั้น คณะที่อยู่ในโครงการธรรมปฏิบัติเพื่อประชาชนเป็นคณะเล็ก ๆ ทั้งสถานการณ์ของอาจารย์ในเวลานั้นก็ไม่ค่อยน่าจะชื่นใจเท่าไร ต้องเผชิญอุปสรรครอบด้าน ทั้งที่มาด้วยรูปคำพูดและการกระทำ **ยังดีที่ท่านเจ้าคุณพระภาวนาโกศลเถรท่านคอยปกป้องรักษา และท่านก็ยังเป็นหลักชัยของโครงการมาจนทุกวันนี้**

จะเคยได้ยินอาจารย์บ่นท้อถอยก็หาไม่ ได้ยินแต่คำพูดที่ว่า

"ผมมันเหมือนกระท้อน ยิ่งทุบยิ่งหวาน"

เผยแพร่ธรรมะ

อาจารย์ปรารภว่า อยากได้ที่ดินสำหรับสร้างศูนย์ปฏิบัติธรรมในต่างจังหวัด

ก็มีผู้ถวายที่ดินให้ที่จังหวัดลำพูน

หลังจากนั้นไม่นาน โครงการธรรมปฏิบัติฯ ของวัดปากน้ำก็เริ่มไปก่อสร้างศาลาใหญ่สำหรับเป็นสถานฝึกปฏิบัติธรรมอยู่กลางสวนลำไย พระจากวัดปากน้ำที่ไปประจำอยู่ที่นั่นท่านก็อุตสาหะชักชวนให้ชาวบ้านมาทำบุญสร้างกุฏิอีกหลายหลัง รวมทั้งเรือนแม่ชีที่พักฆราวาส โรงครัว บ่อน้ำ เดี๋ยวนี้ชาวบ้านเรียกสาขาวัดปากน้ำแห่งนี้ว่า วัดป่าลำไย เป็นวัดที่สะอาด ร่มรื่น สวยงาม เป็นที่รู้จักกันดีในจังหวัดลำพูน

ทั้งยังอยู่ห่างจากตัวเมืองเพียง ๓ กิโลเมตรเศษ บนถนนสายลำพูน—เชียงใหม่ สายเก่า

งานเผยแพร่ธรรมะของโครงการธรรมปฏิบัติฯ นั้นแต่เดิม หนักไปในทางเผยแพร่ในรูปของหนังสือและรายการวิทยุ ต่อมาก็มีรายการประจำที่สถานีโทรทัศน์ช่อง ๙

ด้วยความกรุณาของพระเดชพระคุณพระพรหมคุณาภรณ์ โครงการนี้ก็ได้มีสถานที่ปฏิบัติธรรม เพิ่มขึ้นที่วัดสระเกศฯ สมาชิกดูจะเพิ่มมากขึ้นทุกวันอาทิตย์

ยิ่งคนมาก ภาระยิ่งมาก ไหนจะต้องหาเงินค่ารายการวิทยุและโทรทัศน์ ไหนจะต้องวิ่งไปร้อยเอ็ดเจ็ดย่านน้ำ เพื่อติดต่องาน

พวกเราสงสัยกันเสมอว่า อาจารย์ทำได้อย่างไร

ที่ลำพูน เริ่มลงหลักปักมั่นเป็นอันดีแล้ว ก็มีผู้ถวายที่ดินที่ดำเนินสะดวกฯ จังหวัดราชบุรี เป็นจำนวนหลายสิบไร่ ระยะนี้ ได้มีการก่อตั้งมูลนิธิพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย กิจกรรมในระยะหลังอยู่ภายใต้การดำเนินงานของมูลนิธินี้ ซึ่งมีภาระอันหนักทอดวางให้เห็นอยู่เบื้องหน้า

เหยียบดำเนินสะดวก

สถาบันพุทธภาวนาวิชชาธรรมกายแห่งนี้ แต่ก่อนเป็นเพียงท้องนา ยาวแลตลอดไปถึงแนวสนลิบ ๆ เมื่อวันที่พากันไปดูที่นั้น แดดเปรี้ยงจนเป็นตัวยิบ ๆ ใครไม่ได้เอาร่มไปด้วยก็แทบจะจับไข้ไปหลายวัน

แต่ที่นี่แหละ คือที่ที่จะ

ต้องเนรมิตขึ้นมาเป็นศูนย์กลางแห่งพุทธศาสนาวิชชาธรรมกายเมื่อคิดถึงจำนวนเงินที่จะต้องใช้คณะกรรมการมูลนิธิทุกคนก็แทบจะหายใจหายคอไม่ออก

แต่ดูอาจารย์เสริมชัยท่านจะเชื่อเหลือเกินว่า ศิษย์หลวงพ่อวัดปากน้ำนั้น แม้นว่าปฏิบัติดีปฏิบัติตรงแล้ว เรื่องสร้างถาวรวัตถุเช่นนี้มิใช่เรื่องยาก

หากแม้นว่ามิได้บารมีพระเดชพระคุณพระพรหมคุณาภรณ์ พระเดชพระคุณพระธรรมธีรราชมหามุนี และพระเดชพระคุณพระภาวนาโกศลเถร และหากแม้นว่าอาจารย์เสริมชัยท่านท้อแท้สถาบันพุทธภาวนาฯ ที่ดำเนินสะดวกคงไม่มีให้เห็นจนทุกวันนี้

ยังจำได้ถึงภาพรถตักดินขุดดินขึ้นมาเป็นกองพะเนินเกิดเป็นลำคลองน้อย ๆ ไหลเลาะโดยรอบสถาบัน น้ำใสสะอาดพวกที่มาอาศัยจำศีลที่สถาบันในสมัยแรก ๆ ลงไปอาบไปว่ายได้

การดำเนินงานปลูกสร้าง

ถาวรวัตถุเป็นไปอย่างรวดเร็ว ในที่สุดก็สามารถตอกเข็มเทคานคอดินศาลาฯ ได้ทันกำหนดพระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าโสมสวลีพระวรชายาฯ เสด็จมาทรงวางศิลาฤกษ์

ต้นไม้นับพันต้น เขาขนมาปลูกตามแนวที่สถาปนิกกำหนดให้ ถึงวันนี้มันเริ่มแผ่กิ่งก้านสาขา

เมื่อไหร่อาจารย์จะบวช

เป็นคำถามที่หลายคนถาม และถามกันถี่ขึ้นเมื่อสถาบันพุทธภาวนาฯ เริ่มเป็นรูปร่างต่างก็วิจารณ์กันไปคนละทางสองทาง บางกลุ่มก็ว่าอาจารย์ควรจะบวชสักทีเพราะจะได้เป็นพระโดยสมบูรณ์ ไม่ใช่เป็นแต่พระข้างในกายหยาบเท่านั้น

แต่บางกลุ่มก็ว่า อาจารย์บวชไม่ได้หรอก บวชแล้วใครจะมาทำงานที่อาจารย์ทำตอนนี้ได้ล่ะ

ไหนจะวิ่งเรื่องวิทยุ โทรทัศน์ ไหนจะเรื่องหนังสือ งานอย่างนี้ บวชเป็นพระแล้วจะไม่สะดวกเท่าเป็นฆราวาส

อย่างไรก็ตาม ครั้นเมื่อสามารถสลัดภาระกิจการงานทางโลกได้แล้ว **ท่านอาจารย์ก็ได้เข้าสู่ร่มกาสาวพัสตร์ เมื่อวันพฤหัสบดีที่ ๖ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๒๙ ณ พระอุโบสถวัดปากน้ำ ภาษีเจริญ**

บัดนี้ ท่านเป็นพระโดยสมบูรณ์แล้ว ยังจำได้ที่ท่านเคยปรารภไว้บ่อยครั้งนักหนาอยากจะให้สถาบันนี้เคร่งครัดในพระธรรมวินัย ไม่มีขาดตกบกพร่อง เป็นตัวอย่างแก่วัดทั้งหลาย

ท่านเคยปรารภไว้บ่อยครั้งว่าสถาบันนี้จะประสิทธิ์วิชชาโดยไม่ปิดบังแก่ผู้มีภูมิธรรมอันสมควรแก่การปฏิบัติได้ เพื่อช่วยตัวเองและผู้อื่นและเพื่อเป็นปัจจัยในการชำระกิเลสเพื่อบรรลุมรรคผลนิพพานเป็นที่สุด

ท่านย้ำนักย้ำหนาเมื่อเวลาผู้เขียนไปกราบเรียนวิชชาจากท่าน ยังจำได้ก็กก้องอยู่ในหูจนทุกวันนี้ ..... จงหมั่นเจริญสติปัฏฐาน ๔ ชำระกิเลสควบคู่ไปกับการทำวิชชา ..... จงสังเกตพระเถระรูปใดมิได้สั่งสอนเพื่อความหลุดพ้น เพื่อบรรลุ มรรค ผล นิพพาน ..... พระเถระรูปนั้นมิใช่บุคคลอันเธอพึงยึดไว้เป็นครู .....

วันนี้ อาจารย์เสริมชัย คือพระชยมงคโล ท่านคือผู้ทรงไว้ซึ่งเอตทัคคะทั้งในทางปริยัติและปฏิบัติ ผู้สนใจขอเชิญไปแสวงหา ขุดค้นสมบัติกรุนี้ด้วยตัวเองเถิด

กลับจากดำเนินฯ วันนั้นข้าพเจ้าเกือบจะกลายเป็นคนแปลกหน้า สองสามปีที่ภาระกิจทางโลกฉุดกระชากลากข้าพเจ้าออกไปจากวัด แม้สถาบันฯ ยังคงรูปร่างไม่ต่างจากเดิมนอกจากอาคารสถานใหม่ ๆ บางแห่ง แต่มีคนใหม่ ๆ เข้ามาช่วยกิจการของวัดมากมาย

บางคน เดินมาถามข้าพเจ้าว่าจะมาหาใคร บางคนถามข้าพเจ้าว่าได้รับใบบอกบุญของทางวัดหรือยัง และไปกรอกใบสมัครเข้ากลุ่มฝึกสมาธิกับวิทยากรหรือยัง

ยัง .... ยังจะมีคนใหม่ ๆ เข้ามาปฏิบัติธรรม ณ ที่นี้อีกมากนัก ผู้ใดที่ยังไม่มาข้าพเจ้าขอให้เขาได้มา

โน่น.....สาละ เกตุ จิก โพธิ์ ไม้ในพระพุทธประวัติกำลังแตกกิ่งใบเหมือนกับวิชชาธรรมกายได้แผ่ขยายตัวออกไป อุบาสก อุบาสิกา อีกจำนวนมากจะได้เข้ามารดน้ำพรวนดินในพระพุทธศาสนาให้เจริญถาวรไปอีกนานเท่านาน

พระอาทิตย์ขึ้นแล้วที่ดำเนินสะดวก ที่สถาบันพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย

ทูเร สนฺโต ปกาเสนฺติ
สัตบุรุษ ย่อมปรากฏในที่ไกล

โดย **หลวงป๋า**

ณ บัดนี้ จักได้อรรถาธิบายขยายเนื้อความตามธรรมภาษิตที่ได้ลิขิตไว้ ณ เบื้องต้น พอเป็นแนวทางแห่งการศึกษา สัมมาปฏิบัติ ของผู้สนใจในธรรม และเพื่อดำรงไว้ซึ่งศาสนธรรมคำสอนขององค์สมเด็จพระชินวรสัมมาสัมพุทธเจ้า ตามสมควรแก่เวลาสืบไป

ดำเนินความว่า "สัตบุรุษ" หมายถึงคนดีมีปัญญา ย่อมจะเห็นได้เด่นชัด แม้จะอยู่ในที่ไกลแสนไกล เกียรติคุณย่อมจะปรากฏเลื่องลือระบือทั่ว อุปมาดังขุนเขาที่สูงเด่น ย่อมเห็นได้ในที่ไกล ที่ว่าสัตบุรุษหมายถึงคนดีนั้นก็เพราะว่าเขาเป็นคนรู้จักเกรงกลัวต่อบาปอกุศล เป็นคนมีความขยันหมั่นเพียรในกิจการและ หน้าที่รับผิดชอบโดยชอบ จะคิด จะพูด จะกระทำการใด ๆ และจะปรึกษาในสิ่งใดกับใคร ๆ ก็จะไม่เป็นไปเพื่อเบียดเบียนตนเองและผู้อื่น ส่วนที่ว่าสัตบุรุษเป็นคนมีปัญญานั้น ก็เพราะว่าสัตบุรุษเป็นผู้ที่ได้เรียนรู้และได้ยินได้ฟังมามาก รู้จักเชื่อในสิ่งที่ควรเชื่อ รู้จักเหตุ รู้จักผล รู้จักตน รู้จักบุคคลควรคบไม่ควรคบ และรู้จักสังคม รู้จักกาลเทศะ เป็นผู้มีสติสัมปชัญญะมั่นคง และมีปัญญารอบรู้สิ่งที่เป็นสารประโยชน์และสิ่งที่มิใช่สารประโยชน์ตามที่เป็นจริง อนึ่งสัตบุรุษยังเป็นผู้มีทานหรือจาคะและศีลมั่นคง เป็นผู้สำรวมระวังกาย วาจา และใจให้เรียบร้อยดีไม่มีโทษ จึงได้นามอีกหนึ่งว่า "บัณฑิต"

สมดังธรรมภาษิตที่มีมาในทีฆนิกาย มหาวรรค และสังยุตตนิกาย สคาถวรรค ว่า

" อินฺทฺริยานิ รกฺขนฺติ ปณฺฑิตา
บัณฑิต ย่อมรักษาอินทรีย์ "

ความว่า บัณฑิต หมายถึงผู้มีปัญญารอบรู้ทางเจริญ ทางเสื่อม จึงสำรวมระวังตา หู จมูก ลิ้น กาย และใจ ซึ่งรวมเรียกว่าอินทรีย์ ๖ ในเวลาเห็นรูป ได้ยินเสียง ดมกลิ่น ลิ้มรส สัมผัสทางกาย และรู้ธรรมารมณ์ทางใจมิให้เคลิบเคลิ้ม กำหนัดยินดีในอารมณ์ที่น่ารัก และมิให้เคียดแค้นชิงชังในอารมณ์ที่ไม่น่ารัก ก็ย่อมจะประพฤติปฏิบัติทางกาย ทางวาจา และทางใจ เป็นไปในแนวทางที่ถูกที่ควร

สรุปว่า สัตบุรุษ เป็นคนดีมีศีล มีธรรมประจำใจ มีความละอาย และเกรงกลัวต่อบาปอกุศล ย่อมคิดพูด ทำแต่กรรมดี เป็นผู้มีสติมั่นคง และมีปัญญารอบรู้ทางเจริญ ทางเสื่อม รู้จักเหตุ รู้จักผล รู้จักตน และสังคม และรู้จักสำรวมระวังกาย วาจา และใจให้เรียบร้อยดี ไม่มีโทษ จึงมีชื่ออีกหนึ่งว่า บัณฑิต ผู้มีเกียรติคุณฟุ้งขจรไปไกล และสามารถเห็นเด่นชัดในทุกที่ ดุจขุนเขาที่สูงเด่น เห็นได้ในที่ไกลฉะนั้น

จึงเห็นสมด้วยธรรมภาษิตที่ลิขิตไว้เบื้องต้นว่า

ทูเร สนฺโต ปกาเสนฺติ
สัตบุรุษย่อมปรากฏในที่ไกล
(ขุ.ธ. ๒๕/๕๕)

ดังอรรถาธิบายมานี้ แล

กำเนิด พระพุทธปฏิมากรจำลอง ธรรมกาย

(ทองคำ นาก เงิน)
และพระพุทธรูปบูชา "ธรรมกาย" กะไหล่ทอง
นาก เงิน ของวัดปากน้ำ ภาษีเจริญ

เล่าโดย **รศ.ดร. พัฒนะ ภวะนันท์**
คณะวิทยาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

นับตั้งแต่ได้ดำเนินโครงงานเผยแพร่พระสัทธรรมตามแนววิชชาธรรมกาย ใน**โครงการธรรมปฏิบัติเพื่อประชาชน** วัดปากน้ำ ภาษีเจริญ มาตั้งแต่เริ่มก่อตั้งในปี พ.ศ. ๒๕๑๘ เป็นต้นมาจนกระทั่งถึงปี พ.ศ. ๒๕๒๐ วัดปากน้ำ ภาษีเจริญ ซึ่งเป็นวัด "ต้นวิชชาธรรมกาย" ซึ่งพระเดชพระคุณหลวงพ่อวัดปากน้ำ ได้เคยสั่งสอนศิษยานุศิษย์จวบจนพระเดชพระคุณหลวงพ่อท่านมรณภาพเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๐๒ แล้วภายหลังจาก

นั้นวิชชาธรรมกายก็ยังได้รับสั่งสอนถ่ายทอดสืบต่อ ๆ กันมาจนถึงบัดนี้ ขณะนั้นยังไม่มีพระพุทธปฏิมากรจำลองธรรมกายไว้เป็นสัญญลักษณ์และไว้ประกอบการปฏิบัติธรรมประจำวัดเลย แม้พระประธานที่สร้างขึ้นใหม่สมัยนั้นที่ตึกสมถวิปัสสนากัมมัฏฐานแพทยพงษาวิสุทธาธิบดีฯ (ตึกขาว) ก็เป็นพระพุทธรูปปางมารวิชัย หาใช่เป็นแบบ "ธรรมกาย" ไม่

ท่านอาจารย์มงคลบุตรจึงมีปณิธานแน่วแน่ที่จะนำสาธุชนพุทธบริษัท ญาติมิตรทั้งหลายช่วยกันสร้างขึ้น ด้วยโลหะ **ทองคำ นาก เงิน** ขนาดหน้าตัก ๕ นิ้วอย่างละหนึ่งองค์ รวม ๓ องค์ เพื่อถวายเป็นพุทธบูชา ธรรมบูชา สังฆบูชา

เมื่อนำความในใจไปปรึกษากับพระเดชพระคุณหลวงพ่อ **พระภาวนาโกศลเถร** (วีระ คณฺตฺตโม) และต่อมาได้เข้าปรึกษาหารือกับ พระเดชพระคุณหลวงพ่อ **พระธรรมธีรราชมหามุนี** ท่านก็ได้อนุโมทนาสาธุการด้วยพร้อมด้วยพระอาจารย์ ณัฐนันท์ กุลสิริ (ปัจจุบันเป็นที่พระสมุห์)

จึงได้ประกาศข่าวนี้กับสาธุชนพุทธบริษัทเท่าที่พอจะรู้จักเพื่อให้ร่วมกันจัดสร้างพระพุทธปฏิมากรดังกล่าว ในระยะเริ่มแรกก็ได้รับปัจจัยในการสร้างพระพอที่จะจัดซื้อโลหะทองคำได้น้ำหนักประมาณ ๒๒๐ บาทเศษ และได้โลหะเงินพอที่จะจัดสร้างพระพุทธปฏิมากรด้วยโลหะทองคำและโลหะเงินได้อย่างละหนึ่งองค์รวมเป็นสององค์ก่อน

จึงได้เข้าปรึกษาเรื่องการออกแบบพระพุทธปฏิมากรจำลองธรรมกายกับพระเดชพระคุณหลวงพ่อ **พระภาวนาโกศลเถร** พร้อมด้วยพระอาจารย์ ณัฐนันท์ กุลสิริ รวมทั้งปรึกษาหารือกับช่างหล่อพระให้ได้ตามประสงค์ด้วย และได้กำหนดวันประกอบพิธีเททองในวันที่ ๓๐ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๒๐ เวลาประมาณ ๐๙.๓๐ – ๑๐.๐๐ น. ณ บริเวณที่สร้างตึกวิเศษธรรมกาย โดยมี เจ้าประคุณ**สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์** วัดสามพระยา เป็นประธานในพิธีเททอง พระเดชพระคุณหลวงพ่อ**พระธรรมธีรราชมหามุนี** เป็นผู้อำนวยการในพิธี และพระเดชพระคุณหลวงพ่อ **พระภาวนาโกศลเถร** เป็นหัวหน้าพระวิปัสสนาจารย์นั่งปรก ๔ มุมรอบปริมณฑลพิธี

หลังจากที่ช่างตบแต่งพระพุทธปฏิมากรจำลองธรรมกายทองคำและเงินทั้งสององค์นี้เสร็จเรียบร้อยแล้ว ก็ได้จารึกวิชชาธรรมกายลงในแผ่นโลหะทองคำ

และมีธาตุทั้ง ๖ สำหรับบรรจุลงในพระพุทธปฏิมากรองค์ทองคำ และจารึกวิชชาธรรมกายลงในแผ่นเงิน พร้อมด้วยธาตุทั้ง ๖ สำหรับบรรจุลงในองค์พระปฏิมากรที่หล่อด้วยโลหะเงิน และได้ประกอบพิธีบรรจุวิชชาธรรมกาย พร้อมด้วยธาตุทั้ง ๖ และพระบรมสารีริกธาตุลงในพระพุทธปฏิมากรดังกล่าว ณ พระอุโบสถ วัดปากน้ำ ภาษีเจริญ ในวันอาทิตย์ที่ ๑๖ ตุลาคม ศกเดียวกัน ซึ่งตรงกับวันขึ้น ๔ ค่ำ เดือน ๑๑ โดยมีพระเดชพระคุณหลวงพ่อ **พระธรรมธีรราชมหามุนี** เป็นประธานในพิธี

ต่อมาในวันที่ ๑๖ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๒๒ เวลาประมาณ ๐๙.๓๐ น. ก็ได้ประกอบพิธีเททอง (โลหะนาก) หล่อพระพุทธปฏิมากรจำลองธรรมกายเพิ่มขึ้นอีกองค์หนึ่ง ครั้งนี้ได้ประกอบพิธีที่บริเวณบ้านของช่างหล่อเอง โดยท่านอาจารย์มงคลบุตรทำหน้าที่ประธานในพิธีหล่อเอง เพราะวันนั้นเป็นวันคล้ายวันเกิดพระเดชพระคุณหลวงพ่อพระภาวนาโกศลเถร ซึ่งท่านติดธุระเกี่ยวกับการทำบุญ

ในการประกอบพิธีเททองหล่อพระพุทธปฏิมากรจำลองธรรมกายทั้งสามองค์นี้ ทุกครั้งที่ท่านอาจารย์มงคลบุตรนำโลหะทองคำ เงิน และ นาก ลงใส่ในเบ้าหลอม และในวันประกอบพิธีฉลอง ท่านก็ได้ตั้งสัตยาธิษฐานไว้ดังต่อไปนี้

๑. "ขอกุศลผลบุญในการสร้างพระพุทธปฏิมากร เพื่อเป็นพุทธบูชา ธรรมบูชา และสังฆบูชานี้ จงเป็นพลวปัจจัยให้ข้าพเจ้าได้บรรลุพระสัพพัญญุตญาณ พระอนุตตรสัมมาสัมโพธิญาณพร้อมด้วยวิชชา (วิชชา ๓ วิชชา ๘ อภิญญา ๖ และจตุปฏิสัมภิทาญาณ) และจรณะ ๑๕ และทศพลญาณ พร้อมด้วยญาณอันเป็นเครื่องช่วยในการโปรดสัตว์ อันมีอาสยานุสยญาณ และอินทรีย์ปโรปริยัติญาณ ฯลฯ เป็นต้น โดยบริสุทธิ์และสมบูรณ์ด้วยเถิด"

๒. "ขอคุณพระศรีรัตนตรัยและเหล่าเทพยดาทั้งหลายทั้งปวงอันมีพระอินทราธิราช และท้าวจตุโลกบาลทั้ง ๔ และบริวารทั้งหลายจงช่วยปกปักรักษาพระพุทธปฏิมากรนี้ให้อยู่ยงคงเป็นพุทธศาสนสมบัติส่วนกลางดั่งนี้ เพื่อประโยชน์สุขแก่สาธุชนโดยส่วนรวม หากผู้ใดยึดถือเอาไปเป็นสมบัติส่วนตน ก็ขอคุณพระศรีรัตนตรัยและเทพยดาทั้งปวงจงช่วยดลใจให้กลับใจส่งคืนเป็นพุทธศาสนสมบัติส่วนกลางเสียโดยพลัน หาไม่ก็ให้ได้รับโทษตามควรแก่บาปอกุศล และแม้ถึงอย่างไรก็ขอให้คุณพระรัตนตรัย และเหล่าเทพยดาทั้งหลาย จงช่วยชักนำพระพุทธปฏิมากรนี้กลับมาเป็นพุทธศาสนสมบัติส่วนกลางให้จงได้ ด้วยเถิด"

๓. "ขออำนาจคุณพระศรีรัตนตรัยและเหล่าเทพยดาทั้งปวงจงช่วยให้พระพุทธปฏิมากรนี้ได้รับการประดิษฐานอยู่บนบุษบกให้สมฐานะเพื่อให้สาธุชนพุทธบริษัทได้สักการะบูชาโดยเปิดเผยเพื่อฉลองศรัทธาและเจริญสิริมงคลแก่ตนด้วยเถิด อย่าให้ต้องถูกนำเข้าบรรจุในกรุใต้ฐานพระหรือ ณ ที่ลับตาใด ๆ เลย"

๔. "ขอให้พระพุทธปฏิมากรนี้ จงได้เป็นต้นแบบในการ

หล่อพระพุทธปฏิมากรจำลองธรรมกายองค์อื่น ๆ อันเป็นสัญลักษณ์เอกลักษณ์ของวัดปากน้ำ ภาษีเจริญ เพื่อให้สาธุชนได้มีโอกาสบูชาไปเพื่อประกอบการปฏิบัติพระสัทธรรมเพื่อความเข้าถึงธรรมกาย ด้วยตนเองอย่างกว้างขวางต่อ ๆ ไปด้วยเถิด"

๕. "ขอให้ผู้ร่วมประกอบการบุญกุศลนี้จงมีความสุขความเจริญ รุ่งเรืองทั้งทางโลกและทางธรรม อย่าได้รู้จักตกต่ำและขอจงสมบูรณ์บริบูรณ์ด้วยมนุษย์สมบัติ สวรรค์สมบัติ และนิพพานสมบัติ อันมีมรรค ๔ ผล ๔ และนิพพาน ๑ ตลอดชั่วกาลนานด้วยเถิด"

ฯลฯ

ความปรากฏว่า เมื่อช่างหล่อตบแต่งพระปฏิมากรจำลองธรรมกายทองคำเสร็จ และได้นำไปถวายไว้กับพระเดชพระคุณหลวงพ่อ พระธรรมธีรราชมหามุนี ท่านก็ได้สั่งกลับคืนให้แก่ท่านอาจารย์มงคลบุตรนำมาถวายไว้กับพระเดชพระคุณหลวงพ่อ**พระภาวนาโกศลเถร** เพื่อทำวิชชาและก็ได้ชื่นชมว่ารูปแบบ

สวยงามมาก ในภายหลังต่อมาไม่นานนัก พระเดชพระคุณหลวงพ่อ**พระธรรมธีรราชมหามุนี**ก็ได้ปรารภกับพระเดชพระคุณหลวงพ่อ **พระภาวนาโกศลเถร** ว่าอยากจะให้สร้างพระปฏิมากรจำลองธรรมกายตามแบบนี้ไว้ให้สาธุชนได้บูชาด้วย เมื่อท่านอาจารย์มงคลบุตรได้ทราบข่าวนี้ก็มีความดีใจเป็นล้นพ้น จึงได้ประกาศข่าวหา**เจ้าภาพร่วมทุนในการจัดสร้างพระปฏิมากรจำลองธรรมกายด้วยโลหะทองเหลือง จำนวน ๑๐๐ องค์แรก เพื่อถวายเป็นทุนใช้จ่ายให้กับวัดปากน้ำฯ สำหรับเป็นทุนเบื้องต้นในการหล่อพระพุทธปฏิมากรจำลองธรรมกาย กะไหล่ทอง นาก เงิน ให้สาธุชนได้บูชาไปปฏิบัติบูชาธรรมเองที่บ้าน เพื่อความเข้าถึงพระพุทธรัตนะ พระธรรมรัตนะ และพระสังฆรัตนะ ต่อไป แล้วรายได้จากการให้บูชาพระพุทธปฏิมากรจำลองธรรมกายนี้ก็จะได้ใช้บำรุงวัดตลอดไป โดยที่วัดไม่ต้องชักทุนเพื่อการหล่อพระพุทธปฏิมากรดังกล่าวแต่ประการใด** จึงได้มีพระพุทธปฏิมากรจำลองธรรมกายด้วยโลหะทองเหลืองกะไหล่ทอง นาก เงิน ไว้ให้สาธุชนได้บูชาตั้งแต่บัดนั้นเป็นต้นมาจนตราบเท่าทุกวันนี้

อนึ่ง เป็นระยะเวลาต่อจากพิธีฉลองพระปฏิมากรจำลองธรรมกายดังกล่าวไม่นาน **รอ. ชาลี กับ คุณผาสุก โปษยจินดา และบุตร** ก็ได้ปวารณารับเป็นเจ้าภาพบุษบกทำด้วยไม้สักลงรักปิดทองล่องชาดทั้งหลังเป็นมูลค่าสร้างประมาณเกือบ ๕ แสนบาท ยังความปรีดาปราโมทย์แก่สาธุชนพุทธบริษัททั้งหลาย และท่านอาจารย์มงคลบุตรเป็นอย่างยิ่งก็เป็นอัน

ว่าพระพุทธปฏิมากรจำลองธรรมกายทองคำ นาก เงินที่ได้ประกอบพิธีเททองหล่อขึ้นเมื่อวันที่ ๓๐ กรกฎาคม ๒๕๒๐ กับ อีกองค์หนึ่งด้วยโลหะนากซึ่งหล่อขึ้นเมื่อวันที่ ๑๖ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๒๒ รวมสามองค์ต่อมาภายหลังมีผู้ร่วมสร้างเพิ่มเติมอีก) ได้รับการประดิษฐานอยู่บนบุษบกอย่างสมศักดิ์ศรี สมฐานะ บนชั้นสอง ตึกวิเศษธรรมกาย เป็นปูชนียวัตถุเพื่อการสักการะบูชาแก่เหล่าเทพยดาและมนุษย์สาธุชนทั้งหลายมาจนตราบเท่าทุกวันนี้

ยังมีเกร็ดเหตุการณ์ที่ควรนำมาเล่าสู่ท่านผู้อ่านอีกเล็กน้อยว่า ก่อนจะถึงวันประกอบพิธีเททองหล่อพระพุทธปฏิมากรทองคำและเงินเมื่อวันที่ ๓๐ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๒๐ นั้น ได้มีศิษย์หลวงพ่อพระภาวนาฯ คนหนึ่งประกอบวิชชาไว้ล่วงหน้า ๒—๓ อย่างโดยมิได้นมัสการให้หลวงพ่อพระภาวนาท่านทราบ คือ ๑) เกณฑ์ฝนให้ตกปรอย ๆ ในเวลาประกอบพิธีเททอง ๒) ทำพระอาทิตย์ทรงกลดและ ๓) ทำฟ้าคะนอง ๔ ทิศ ขณะพิธีเททอง ผลปรากฏว่า ฝนตกค่อนข้างหนักในคืนก่อนวันเททอง แล้วหยุดในตอนเช้า พื้นที่จึงยังเปียกชื้นอยู่ในขณะที่จะประกอบพิธี และได้มีฝนปรอย ๆ พรำลงในขณะประกอบพิธีเททอง, ส่วนพระอาทิตย์ทรงกลดนั้นปรากฏขึ้นบ้างแต่ไม่เต็มรอบ และในขณะประกอบพิธีเททองนั้นซิกลับเงียบ ไม่มีเสียงฟ้าคะนองแต่สักนิดเดียว ท่านอาจารย์มงคลบุตรจึงแอบไปถามพระเดชพระคุณหลวงพ่อว่า "หลวงพ่อ ทำไมไม่เห็นมีฟ้าคะนองบ้างเลย" หลวงพ่อท่านตอบว่า **"นั่นมันอวิชชาของฝ่ายมารเขาเราต้องเก็บให้หมดซิ" ท่านอาจารย์จึงมาถึงบางอ้อว่า ฟ้าแลบ ฟ้าคะนอง และฟ้าผ่า คืออวิชชาของภาคมารเขาทำมาหากผู้ใดไปทำเข้าก็เท่ากับช่วยส่งเสริมอวิชชาของภาคมารเขาเท่านั้นเอง เพราะถูกมารหลอกว่าตูนี่เก่ง หลวงพ่อจึงเก็บหมดเสียตั้งแต่เมื่อคืนแล้ว ท่านจึงไม่กล้านมัสการหลวงพ่อว่าศิษย์นอกครูคนไหนเป็นผู้ทำวิชชานี้**

ในระยะเวลาที่ข้าพเจ้าได้มาเข้ารับการอบรมพระกัมมัฏฐาน รุ่นที่ ๑๐ จากสถาบันพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย อำเภอดำเนิน–สะดวก จังหวัดราชบุรี แห่งนี้ ก็ได้สัมผัสรู้การเป็นอยู่ของนักปฏิบัติธรรมที่แท้จริงนั้นว่า เป็นอย่างไร ข้าพเจ้ายอมรับว่า ทุกคนที่ได้มาร่วมเข้ารับการอบรมที่สถาบันแห่งนี้ ต่างก็มุ่งหวังมาปฏิบัติธรรมหาวิชชาความรู้ เพื่อจะได้นำไปเป็นแบบแผนทางดำเนินชีวิตให้สะอาดผ่องใส หมดจดจากกิเลสเครื่องเศร้าหมองแห่งใจ ล้วนแสวงหาความสงบสุขร่มเย็น อันเป็นวิถีทางแห่งการพ้นทุกข์กันทั้งนั้น

พระพุทธศาสนาคือ ธรรมคำสั่งสอนขององค์สมเด็จพระ–สัมมาสัมพุทธเจ้า จะดำรงคงถาวรสืบอยู่ต่อไปได้นั้น ก็ต้องอาศัยมวลพุทธบริษัททั้ง ๔ ซึ่งมี ภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก อุบาสิกา ช่วยกันอุปถัมภ์ค้ำจุน หมั่นศึกษา ค้นคว้าสัจธรรม แล้วก็ปฏิบัติตามคำสั่งสอนของพระพุทธองค์ที่ทรงประกาศไว้ ตรงกันข้าม ถ้าหากว่ามวลพุทธบริษัททั้งหลาย ไ...สนใจหมั่นศึกษาปฏิบัติตามหลักของพระพุทธองค์แล้วไซร้ พระพุทธศาสนาก็จะดำรงคงถาวรสืบอยู่ต่อไปไม่ได้ พระพุทธศาสนาก็จะเสื่อมสลายหายไปในที่สุด

การที่พวกเราท่านทั้งหลายได้พร้อมใจกันยอมเสียสละเวลาอันมีค่า ปล่อยวางกิจการงานทางส่วนตัวมาร่วมกันฝึกอบรมพระกัมมัฏฐานครั้งนี้ ก็ได้ชื่อว่า เป็นผู้มีส่วนได้ช่วยจรรโลงสืบต่ออายุพระศาสนาให้ยืนยาวนานยิ่ง ๆ ขึ้นไป และเป็นการเสริมสร้างบารมีของเราเองให้แก่กล้าเพิ่มขึ้นด้วย นับว่าเป็นประสพการณ์ที่มีคุณค่าประโยชน์มากแก่ชีวิต เพราะอย่างน้อย ก็ทำให้ตาหูของพวกเราสว่างสามารถเห็นนรก – สวรรค์ รู้ผิดชอบชั่วดี บาปบุญคุณโทษ มีหลักยึดเป็นทางดำเนินชีวิตได้อย่างถูกต้อง รู้จักการแก้ไขปัญหา

เฉพาะหน้าที่จะเกิดขึ้นได้ทุกเวลาด้วยความละเอียดอ่อน สุขุมอย่างมีประสิทธิภาพมั่นคง โดยไม่ยอมตกเป็นทาสของกิเลสมารอีกต่อไป

อีกอย่างหนึ่ง คุณงามความดีที่เกิดขึ้นจากผลการปฏิบัติธรรมของพระสงฆ์ และญาติโยม ผู้ที่ได้ช่วยสนับสนุนขวนขวาย ทำรับ เป็นเจ้าภาพ ในกิจกรรมต่าง ๆ ที่อันพึงกระทำของสถาบันนี้แหละ จะเป็นอริยทรัพย์ คือทรัพย์ภายใน ของทุก ๆ คนฝากฝังไว้ในพระพุทธศาสนา ทรัพย์ภายในนี้ ตกน้ำไม่ไหล ตกไฟไม่ไหม้ โจรผู้ร้ายก็แย่งชิงเอาไปไม่ได้ ทรัพย์ภายในที่กล่าวถึงนี้ ก็คือบุญบารมี ซึ่งองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ทรงยกย่องสรรเสริญ บุญบารมีว่า เป็นสิ่งที่มีความสำคัญในชีวิตของเรา บุญมีพลัง มีอำนาจอันยิ่งใหญ่ถึง ๓ ประการ คือ

๑. บุญ ดลบันดาลให้คนเรามีความสุขความเจริญรุ่งเรืองสมความปรารถนาได้

๒. บุญ ดลบันดาลให้คนเราแคล้วคลาดจากเหตุร้ายอันตรายจากภัยทั้งปวงได้

๓. บุญ ดลบันดาลให้คนเราเมื่อละจากโลกนี้ไปแล้ว เกิดในสุคติโลกสวรรค์ได้ สุคติโลกสวรรค์ที่กล่าวถึงนี้เป็นแดนสุขาวดี ที่มีแต่ความสุข ความเจริญรุ่งเรืองแต่ฝ่ายเดียว

สมเด็จพระสังฆราช ประทานพัดยศเปรียญธรรมสามประโยค
แก่... พระมหาวีรศักดิ์ ชวาลวิวัฒน์ วัดสระเกศราชวรมหาวิหาร รองประธานอบรมรุ่นที่ ๑๐
ณ วัดราชบพิธ เมื่อเร็ว ๆ นี้

ข้าพเจ้าขออนุโมทนาสาธุการแด่ทุก ๆ ท่านที่มีเจตนาดี มีอุปการะคุณต่อสถาบันพุทธ–ภาวนาวิชชาธรรมกาย และขอตั้งจิตอธิษฐานอาราธนาคุณพระศรีรัตนตรัย พร้อมทั้งสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลายในสากลพิภพซึ่งมีพระเดชพระคุณ พระมงคลเทพมุนี (สด จนฺทสโร) เป็นต้น ตลอดจนถึงบุญบารมีของท่านพระอาจารย์เสริมชัย ชยมงฺคโล ผู้อำนวยการสถาบัน ที่ได้สะสมบำเพ็ญความเพียรมาตั้งแต่อดีตชาติ ปัจจุบันชาติ จงมาเป็นพลวะ ปัจจัย ตามส่งให้สถาบันพุทธภาวนาวิชชาธรรมกายของพวกเราจงเจริญงอกงามไพบูลย์ อยู่ในบวรพระพุทธศาสนาเป็นเหมือนลูกแก้วที่คอยส่องแสงสว่าง ทางกุศลให้แก่มวลพุทธบริษัท สมตามโครงการของสถาบันทุกประการ สืบตลอดไปชั่วกาลนาน

พระมหาวีระศักดิ์ ทีปกโร
(ชวาลวิวัฒน์)
วัดสระเกศราชวรมหาวิหาร
รองประธานรุ่นที่ ๑๐

ขอเชิญเข้าร่วมการอบรมพระกัมมัฏฐาน
ณ สถาบันพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย
อ.ดำเนินสะดวก จ.ราชบุรี
ปีละ ๒ รุ่น ระหว่างวันที่ ๑-๑๕ พฤษภาคม และ ระหว่างวันที่ ๑-๑๕ ธันวาคม ของทุกปี

เนื่องในโอกาสที่เปิดการอบรมพระกัมมัฏฐานแด่พระสงฆ์ ปีละ ๒ รุ่น ระหว่างวันที่ ๑-๑๕ พฤษภาคม และ ๑-๑๕ ธันวาคม ของทุกปี เพื่อสร้างพระในใจพระและสร้างพระวิปัสสนาจารย์ให้เป็นผู้ทรงคุณวุฒิ นั้น ทางสถาบันได้เปิดโอกาสให้อุบาสก อุบาสิกา สาธุชนทั่วไปเข้ารับการอบรมได้ โดยขอให้

๑) ถือศีล ๘

๒) บำรุงค่าภัตตาหารเลี้ยงพระและค่าอาหารแก่ผู้มาปฏิบัติธรรมตามกำลังศรัทธา

๓) เตรียมเครื่องใช้ประจำตัว ดังต่อไปนี้ไปด้วย

- เสื้อผ้าชุดสีขาว และเครื่องใช้ประจำตัวประจำวัน
- เสื่อ ผ้าห่มนอน และมุ้งหรือกลด

เนื่องด้วยที่พักสำหรับทั้งชาย-หญิงมักจะไม่พอแก่ผู้เข้าไปอยู่อบรมพระกัมมัฏฐาน ทางสถาบันใคร่ขอสนับสนุน**ให้ผู้เข้ารับการอบรมอยู่กลด เพราะสัปปายะดี** (เงียบสงัดจากเสียงพูดคุยรบกวน) และ**ไม่ต้องอยู่ใกล้ชิดกันเกินไป** และในกรณีที่มีผู้เข้ารับการอบรมมากที่พักมักไม่พอดังกล่าว

สำหรับ**ท่านที่ไม่มีกลดเป็นของตน จะขอใช้กลดของสถาบันก็ได้ โดยเสียค่าบำรุงกลด** เพื่อให้สถาบันพอมีเงินทุนไว้ซ่อมหรือซื้อกลดเพิ่มใหม่แทนของเก่าที่ชำรุดและใช้การต่อไปไม่ได้ต่อไปด้วย ดังต่อไปนี้

อยู่ ๑ – ๕ วัน	บำรุงกลด ๑๐๐ บาท
อยู่ ๖ – ๑๐ วัน	บำรุงกลด ๒๐๐ บาท
อยู่ ๑๐ – ๑๕ วัน	บำรุงกลด ๒๕๐ บาท

๔. ข้อห้ามระหว่างการอบรม

๔.๑ ห้ามสูบบุหรี่ตลอดระยะเวลาของการอบรม (เลิกเด็ดขาดตลอดไปได้จะดีมาก)

๔.๒ ห้ามขาดการประชุมทุกครั้ง เว้นแต่ติดธุระที่มอบหมายให้หรือเจ็บป่วย

๔.๓ ห้ามฟังวิทยุ

๔.๔ ห้ามจับกลุ่มสนทนากันในเรื่องไร้สาระที่ไม่ใช่การสนทนาธรรม หรือกิจกรรมที่ได้รับมอบหมาย

๔.๕ ห้ามพูดโอ้อวดผลของการปฏิบัติธรรม

๔.๖ ห้ามลงอาบน้ำหรือซักผ้าในคลอง

๔.๗ ห้ามทำความสกปรกในบริเวณสถาบัน เช่น ทิ้งขยะมูลฝอยลงในที่ ๆ มิได้จัดภาชนะรองรับไว้

๕. ข้อควรปฏิบัติระหว่างการอบรม

๕.๑ ต้องช่วยตนเองในเรื่องความเป็นอยู่ เช่น ช่วยตนเองในการตักอาหารและการล้างถ้วยชามที่ใช้รับประทานอาหาร และทำความสะอาดสถานที่พักอาศัยเป็นต้น

๕.๒ ต้องรักษาความสะอาดในบริเวณสถาบัน

๕.๓ ต้องมีความสำรวมในทุกอิริยาบถ

๕.๔ ต้องร่วมมือกับสถาบันทุกอย่าง

๕.๕ ต้องตรงต่อเวลา

กำหนดการประจำวัน

๐๔:๐๐ น. ตื่นนอน (สัญญาณเสียงระฆัง)

๐๔:๓๐ น. ทำวัตรเช้า แล้วฝึกเจริญภาวนาธรรม

๐๖:๓๐ น. รับประทานอาหารเช้า

๐๗:๐๐ น. อุบาสกอุบาสิกาส่วนหนึ่งไปช่วยกิจกรรมพระบิณฑบาต

๐๘:๐๐ น. อุบาสกอุบาสิกาวิทยากรและผู้ปฏิบัติธรรมได้ถึงธรรมกายต่อวิชชา

๐๙:๓๐ น. ช่วยจัดและถวายภัตตาหารแด่พระสงฆ์

๑๑:๐๐ น. รับประทานอาหาร แล้วพักผ่อนตามอัธยาศรัย

๑๔:๐๐ น. รับฟังธรรมบรรยาย

๑๗:๐๐ น. ทำวัตรเย็น แล้วแบ่งกลุ่มฝึกเจริญภาวนาธรรม แล้วพักทำธุระส่วนตัว

๑๙:๓๐ น. เจริญภาวนาธรรม

๒๑:๓๐ น. ดับไฟ นอนหรือปฏิบัติภาวนาธรรมเองตามอัธยาศรัย

ท่านผู้มีจิตศรัทธาประสงค์ที่จะสนับสนุนการเผยแพร่ธรรมปฏิบัติประการหนึ่งประการใด เพื่อเป็นธรรมทานที่พระพุทธองค์ตรัสว่าเป็นทานที่ยิ่งกว่าทานใด ๆ โปรดติดต่อขอรับเป็นเจ้าภาพตามกำลังศรัทธาได้ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป ที่

๑. ท่านเจ้าคุณ**พระภาวนาโกศลเถร** รองเจ้าอาวาสวัดปากน้ำ ภาษีเจริญ (ที่ตึกบวรเทพมุนี) กทม. ๑๐๑๖๐ (ส่งเงินทางไปรษณีย์ โปรดสั่งจ่ายเงินทาง ป.ณ. พลับพลาไชย)

๒. **มูลนิธิพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย** ศาลาการเปรียญ วัดสระเกศ กทม ๑๐๑๐๐ โทร. ๒๒๔-๗๔๗๕ (ส่งเงินทางไปรษณีย์ โปรดสั่งจ่าย **มูลนิธิพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย** โดยสั่งจ่ายเงินทาง ป.ณ. พลับพลาไชย)

ขอเชิญร่วมอนุโมทนาต่อกุศลจิตอันงดงาม

ของเหล่ากัลยาณมิตร ผู้หยิบยื่นแสงสว่างอันนิรันดร์แก่เพื่อนมนุษย์
ด้วยการอุปถัมภ์การพิมพ์นิตยสารดังนี้

๑. หลวงพ่อเสริมชัย ชยมงฺคโล และญาติโยม
๒. คุณจรัส มาบางครุ
๓. คุณสุพจน์ ปิ่นภู่
๔. คุณสุพรรณี ศรีวิกรัยกร
๕. คุณเนียม, คุณประเสริฐ พุ่มตาลพงษ์
๖. อุทิศให้คุณอมร มหพัฒนางกูร
๗. คุณณรงค์ศักดิ์ ธนารักษ์โชค
๘. ศจ. ไพจิตร โรจนวานิช
๙. บ้านพุทธมงคล
๑๐. แม่ชีจินตนา บุญประเสริฐ
๑๑. คุณอรวรรณ เวศอุไร

ขอเชิญร่วมอนุโมทนาต่อกุศลจิตอันงดงาม

ของเหล่ากัลยาณมิตร ผู้หยิบยื่นแสงสว่างอันนิรันดร์แก่เพื่อนมนุษย์
ด้วยการอุปถัมภ์การพิมพ์นิตยสารดังนี้

๑. บริษัท ไตรสตาร์ อินคอร์ปอเรชั่น จำกัด
๒. อุทิศแด่คุณแม่สุณี ศิลปวรางกูร
๓. คุณวรรณี – ชูจิต โรจนอุดมวุฒิกุล
๔. พี่น้องเภสัช อ.บึงกาฬ จ.หนองคาย
๕. คุณวิจิตรวรรณ ประกอบสันติสุข
๖. คุณพริ้มเพรา ธรรมมงคล โรงเรียนไผทอุดมศึกษา
๗. คุณสมจิตร์ อารีรอบ
๘. คุณรำไพ เกาไศยนันท์
๙. คุณปิยะบุตร – สุจินตนา ชลวิจารณ์ และครอบครัว
๑๐. คุณณรงค์ศักดิ์ ธนารักษ์โชค
๑๑. บริษัท มงคลนิธิ จำกัด
๑๒. คุณกุหลาบ สุรนิเนตกุล
๑๓. คุณเพิ่มสิน ศิริรัตน์อัสดรและครอบครัว
๑๔. พนักงานบริษัท สยามเดนโซ จำกัด

นตฺถิ ปญฺญาสมา อาภา
ความสว่าง เสมอด้วยปัญญานั้นไม่มี

ธรรมสภา

โดย **วิมังสา**

●●● ขณะที่ท่านผู้อ่านกำลังเปิดนิตยสาร **"ธรรมกาย"** ฉบับที่ ๒ อยู่นี้ ก็กะว่าคงจะใกล้เวลาจะออกพรรษาซึ่งได้มีพระพุทธบัญญัติตรัสกำหนดไว้ เอาเวลาเมื่อออกพรรษาแล้วนับแต่วันแรม ๑ ค่ำเดือน ๑๑ จนถึงวันขึ้น ๑๕ ค่ำเดือน ๑๒ นั้นเป็นช่วงเวลาที่พระภิกษุผู้อยู่จำพรรษาครบถ้วนไตรมาส จะได้รับอานิสงส์ของการรับผ้ากฐินจากทายกทายิกาผู้เลื่อมใสศรัทธาได้เฉพาะในช่วงเวลาดังกล่าว

●●● **ทอดผ้าพระกฐินพระราชทาน** : ที่วัดต้นแบบวิชชาธรรมกาย วัดปากน้ำ ภาษีเจริญ จะได้มีงานทอดผ้ากฐินพระราชทาน ซึ่งปีนี้ตรงกับวันอาทิตย์ที่ ๒๖ ต.ค. ๒๕๒๙ โดยจะมีเทศน์ ๑ กัณฑ์ในเวลา ๐๙.๐๐ น. และมีพิธีถวายผ้าพระกฐินในเวลา ๐๙.๓๐ น. งานครั้งนี้ประธานใหญ่คือ คุณทวีศักดิ์ – พิศมัย กลิ่นกุสม และที่จะขาดเสียมิได้ก็คือ ประธานดำเนินการ คุณครูตรีธา เนียมขำ นายกสมาคมศิษย์หลวงพ่อวัดปากน้ำ ผู้เป็นหัวแรงสำคัญ ทั้งนี้ปัจจัยที่ได้จะรวบรวมเข้าสมทบทุนการก่อสร้างเสนาสนะของวัดปากน้ำต่อไป

●●● **ทอดผ้าพระกฐิน ณ สถาบันพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย** : ในโอกาสที่สถาบันพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย อ.ดำเนินสะดวก จ.ราชบุรี ได้มีพระภิกษุสงฆ์อยู่จำพรรษาครบองค์สงฆ์ คณะกรรมการจัดงานกฐินปี ๒๕๒๙ มีศาสตราจารย์บัญญัติ สุชีวะ ประธานมูลนิธิพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย พร้อมด้วยคุณหญิงสุมน สุชีวะ เป็นประธานจัดงานให้มีการทอดผ้าพระกฐินขึ้น ในวันอาทิตย์ที่ ๙ พ.ย. ๒๕๒๙ โดยพระเจ้าวรวงศ์เธอพระองค์เจ้าโสมสวลี พระวรชายาฯ จะเสด็จเป็นองค์ประธานทอดผ้าพระกฐินครั้งนี้ด้วยเป็นการส่วนพระองค์ ดังนั้นนอกจากที่ท่านสาธุชนจะได้ร่วมโดยเสด็จพระกุศลและมีโอกาสเฝ้าแหนโดยใกล้แล้ว ทุนทรัพย์ปัจจัยที่จะได้จากงานบุญกฐินครั้งนี้ จะได้นำไปสร้างประโยชน์ที่สำคัญ เช่น เป็นค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ในการอบรมพระกัมมัฏฐานแด่พระภิกษุสงฆ์ในรุ่นที่ ๑๑ และอีกส่วนจะให้เป็นกองทุนในการก่อสร้าง**วิหารธรรมกาย** ซึ่งจะยกฐานะเป็นอุโบสถต่อไป เมื่อได้เป็นวัดเรียบร้อยแล้ว จะเห็นได้ว่าบริวารกฐินในครั้งนี้คือปัจจัยที่จะหลั่งไหลมาจากทุกสารทิศด้วยความศรัทธาเลื่อมใสนั้น จะได้ก่อให้เกิดประโยชน์อันจะประมาณค่ามิได้ เพราะจะได้สร้างศาสนวัตถุที่เป็นหัวใจของพุทธาวาส อันจะเป็นที่รองรับการประชุมสงฆ์ทำสังฆกรรมที่สำคัญ ๆ และยังนับเป็นถาวรทานอีกด้วย ทั้งยังจะมีอานิสงส์ทับทวีแก่ผู้ร่วมบุญ เพราะการอบรมพระภิกษุ สามเณรให้ได้เข้าถึงธรรม คือรู้เห็นและเป็นธรรมกายกันให้มาก พร้อมทั้งท่านก็จะได้นำธรรมะนี้ออกไปเผยแพร่ตามท้องถิ่นของท่าน อันจะทำให้เจตนารมย์ของหลวงพ่อวัดปากน้ำได้สมบูรณ์สัมฤทธิ์ผลเร็วยิ่งขึ้น ส่วนการเดินทางไปร่วมบุญใหญ่กุศลใหญ่ครั้งนี้ ทางคณะกรรมการได้จัดรถบริการรับส่งฟรีตามจุดต่าง ๆ เช่นในกรุงเทพฯ ก็ออกจากวัดปากน้ำและวัดสระเกศฯ ส่วนต่างจังหวัด เช่น นครปฐม ราชบุรี กาญจนบุรี ก็คงบริการให้เช่นกัน สอบถามรายละเอียดได้ที่สำนักงานมูลนิธิฯ โทร. ๒๒๔–๗๔๗๕

●●● **เปิดอบรมพระกัมมัฏฐาน** : ในระยะระหว่างวันที่ ๑–๑๕ ธ.ค. ปีนี้ ทางสถาบันพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย จะได้เปิดการอบรมพระกัมมัฏฐานแด่พระเถรานุเถระที่จะเดินทางมาจากหลาย ๆ จังหวัดทั่วประเทศอีกเป็นรุ่นที่ ๑๑ ซึ่งหลักสูตรการอบรมประกอบไปด้วยหลักสำคัญ ๆ คือ พระธรรมและพระวินัย ทั้งนี้ พระเดชพระคุณพระพรหมคุณาภรณ์ กรรมการมหาเถรสมาคม รองแม่กองพระธรรมฑูตรูปที่ ๑ เจ้าคณะภาค ๑๐ และเจ้าอาวาสวัดสระเกศฯ ผู้เป็นองค์ประธานสถาบันแห่งนี้ เป็นองค์ถวายความรู้ทางพระวินัย และพระเดชพระคุณพระธรรมธีรราชมหามุนี รองแม่กองพระธรรมฑูตรูปที่ ๒ เจ้าคณะภาค ๗ เจ้าอาวาสวัดปากน้ำ ภาษีเจริญ ผู้เป็นองค์รองประธานสถาบันฯ เป็นองค์ถวายความรู้ทางพระธรรมด้านปริยัติ ส่วนพระธรรมภาคปฏิบัตินั้นพระเดชพระคุณพระภาวนาโกศลเถร รองเจ้าอาวาสและพระอาจารย์ใหญ่ฝ่ายวิปัสสนาธุระ วัดปากน้ำ ภาษีเจริญ ผู้เป็นองค์รองประธานสถาบันฯ เป็นองค์ถวายคำแนะนำและควบคุมการปฏิบัติพระกัมมัฏฐาน และมีพระคณาจารย์ผู้ทรงคุณวุฒิอีกหลายรูปจะได้มาถวายความรู้แก่พระสงฆ์ที่เข้ารับการอบรม ทั้งนี้พระภิกษุจำนวนมากเหล่านี้ท่านจะถือ ธุดงควัตรข้อ อยู่กลดกลางแจ้ง, อยู่โคนไม้, ฉันอาหารเฉพาะบิณฑบาต และฉันภัตตาหารมื้อเดียว เป็นต้น ในการอบรมหลายรุ่นที่ผ่านมา สิ่งเหล่านี้เองล้วนเป็นเหตุ ปัจจัยที่อำนวยให้การอบรมนั้นมีผลให้ผู้ปฏิบัติธรรม ได้รับผลดีจนเข้าถึงธรรมกันเป็นจำนวนมาก สาธุชนชาวพุทธเมื่อทราบข่าวอันเป็นมงคลอย่างนี้แล้ว ก็เตรียมเนื้อเตรียมตัวไปตักตวงบุญกับเนื้อนาบุญอันอุดมนี้เสีย

●●● **มาปฏิบัติธรรมกันเถอะ** : เมื่อพูดถึงการปฏิบัติ

ธรรมกันละก็ ชาวกรุงเทพฯ ก็ไม่น้อยหน้าส่วนอื่นเหมือนกัน โดยเฉพาะวิชชาธรรมกายนั้นถ้าจะศึกษากันจริง ๆ ละก็ ขอให้ติดตามจากสถานที่ดังต่อไปนี้

วัดปากน้ำภาษีเจริญ : ที่หอเจริญวิปัสสนาแพทยพงศาวิสุทธาธิบดี ประหยัดวรณีสุนทรเวช ทุกวันเวลา ๑๘.๐๐ น. วันเสาร์ อาทิตย์ เริ่มด้วยรอบ ๑๐.๐๐ น. มีธรรมบรรยายด้วย ในรอบบ่าย ๑๓.๐๐ น. และรอบเย็น ๑๘.๐๐ น.

เฉพาะในเทศกาลเข้าพรรษา เพิ่มรอบ ๑๗.๐๐ น. ทุกวัน

ที่ตึกสังเวชนีย์มงคลเทพนิรมิต ทุกวันพฤหัสบดี เวลา ๑๔.๐๐ น.

ที่ตึกบวรเทพมุนี ทุกวัน เวลา ๑๘.๓๐ น. (ต่อวิชชาชั้นสูง)

วัดสระเกศราชวรมหาวิหาร (ภูเขาทอง): ทุกวันอาทิตย์ เวลา ๐๙.๐๐ น. ที่วิหารพระอัฏฐารส (เฉพาะผู้ถึงธรรมกายแล้ว) เวลา ๑๐.๐๐ น. ที่ศาลาการเปรียญ ปฏิบัติรวมสำหรับบุคคลทั่วไป และเวลา ๑๒.๓๐ น. จัดแบ่งกลุ่มย่อยปฏิบัติภาวนา โดยมีวิทยากรผู้ถึงธรรมกายดูแลอย่างใกล้ชิด และในวันจันทร์/พฤหัส เวลา ๑๘.๓๐ น. ที่ศาลาการเปรียญ (เฉพาะผู้ถึงธรรมกายแล้ว) เฉพาะในเทศกาลเข้าพรรษา ทุกวันพระ เพิ่มรอบ ๑๐.๓๐ น. ที่พระอุโบสถ โดยก่อนหน้านี้มีพระธรรมเทศนาด้วย ท่านใกล้ที่ไหน สะดวกที่ไหน ไปที่นั้น

●●● ส่งเสริมเพื่อการศึกษาปริยัติธรรม : งานใหญ่อีกงานที่น่าสนใจ และควรแก่การอนุโมทนายิ่งนัก ซึ่งจะมีขึ้นที่วัดปากน้ำ ภาษีเจริญ ในวันพฤหัสบดี ที่ ๒๓ ต.ค. ๒๕๒๙ คือ **พิธีมอบทุนนิธิเพื่อการศึกษาปริยัติธรรมแผนกบาลีทั่วประเทศ** เวลา ๐๘.๐๐ น. เนื่องจากคณะศิษย์ในพระเดชพระคุณหลวงพ่อวัดปากน้ำ ซึ่งมี**พระธรรมธีรราชมหามุนี** เจ้าอาวาสองค์ปัจจุบันเป็นประธาน พร้อมด้วยสมาคมศิษย์หลวงพ่อวัดปากน้ำ มีความประสงค์จะมอบทุนนิธิเพื่อการศึกษาปริยัติธรรมแผนกบาลี แก่วัดที่มีการศึกษาบาลีจังหวัดละ ๑ วัดทั่วประเทศไทย ทุนที่จะมอบให้นี้รวบรวมจากการทอดผ้าป่าปัญญาบารมี เมื่อวันที่ ๒๐ เม.ย. ๒๕๒๙ โดยจะมอบให้วัดละ ๑๐๐,๐๐๐.๐๐ บาท (หนึ่งแสนบาทถ้วน) ในนามของหลวงพ่อวัดปากน้ำ **พระมงคลเทพมุนี** และในวันนั้น จะได้อาราธนาเจ้าอาวาสทุกวัดทุกจังหวัดที่ได้รับทุนนิธิเพื่อการศึกษามารับมอบด้วยตนเอง จึงขอประกาศเชิญชวนศิษย์และท่านที่เคารพนับถือในหลวงพ่อวัดปากน้ำ ได้มาร่วมในงานสำคัญนี้ตามวันเวลาดังกล่าว

●●● กึกก้องขจรไกล เมื่อวันอาทิตย์ที่ ๓๑ ส.ค. ๒๙ ที่ผ่านมา ที่ศาลาการเปรียญวัดสระเกศฯ มีการฉลองฆ้องยักษ์ เส้นผ่าศูนย์กลาง ๒๐๘ ซ.ม. โดยมีพระสงฆ์ ๙ รูปเจริญพระพุทธมนต์ ครั้นเมื่อเสียงฆ้องดังกังวานขึ้น รู้สึกว่าดูจะเพิ่มความขลังแก่บรรยากาศของงานวันนั้นยิ่งขึ้น หลวงพ่อชยมงคโลกล่าวว่า นี่เป็นโครงการของหอระฆังฆ้องกลองที่จะได้สร้างขึ้นที่สถาบันพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย และขณะนี้กำลังรอการเดินทางมาของกลองขนาดยักษ์ มีเส้นผ่าศูนย์กลางหน้ากลอง ๑๒๐ ซ.ม. ความยาว

●●● ในวโรกาสที่สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จเป็นองค์ประธานเพื่อทรงยกช่อฟ้าอุโบสถ วัดเทพราช จ.ฉะเชิงเทรา เมื่อ ๔ ส.ค. ๒๙ ในภาพทรงมีพระปฏิสันถารกับพระอาจารย์มหาวีระศักดิ์ ทีปกโร วิทยากรของสถาบันพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย อ. ดำเนินสะดวก จ. ราชบุรี

๒๕๐ ซ.ม. ทั้งหมดนี้ เมื่อติดตั้งเข้าที่เรียบร้อยแล้ว ก็จะได้นำมาซึ่งความเป็นมิ่งมงคลแก่พื้นที่ของสถาบันฯ และเป็นที่ชื่นชมแก่สาธุชนผู้พบเห็น เพราะจะได้ใช้เป็นเครื่องให้อาณัติสัญญาณ ในการประชุมสงฆ์ เพื่อสวดมนต์ทำวัตร, เจริญภาวนา, เพื่องานพิธีที่สำคัญ ๆ ฯลฯ สรุปประโยชน์ก็เพื่อเป็นสัญญาณแห่งการสร้างความดีทั้งสิ้น .... น่ายินดีแทนเจ้าภาพทั้งหลายยิ่งนัก

●●● สุดสัปดาห์กับการปฏิบัติธรรม : "สุขใจไร้ทุกข์จริง เมื่อชาย–หญิงเข้าถึงธรรม" กำลังเป็นสโลแกนที่ติดตรึงใจของผู้อยู่ปฏิบัติเจริญภาวนาธรรมในทุกวันสุดสัปดาห์ ที่สถาบันพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย เพราะต่างได้มาอยู่กลดบ้าง อยู่เรือนพักที่สงบบ้าง ทั้งยังไม่ต้องทุกข์ร้อนในเรื่องอาหารการกินด้วยทางสถาบันฯ ได้จัดหาไว้เสร็จสรรพ จึงมีช่วงเวลามากพอที่ได้อบรมจิตใจให้ละคลายนิวรณ์ทั้งหลาย จนใจเข้าสู่ความสงบระงับได้ ทั้งนี้ก็อยู่ในการควบคุมดูแลของพระวิปัสสนาจารย์เป็นอย่างดี จึงมีผลที่ควรแก่การยินดีกับผู้ที่ปฏิบัติธรรมจนได้ผลดีเช่นนี้คือ ในสัปดาห์แรกของการเข้าพรรษา นับแต่วันศุกร์ที่ ๑๘ ถึง อาทิตย์ที่ ๒๑ ก.ค. ที่ผ่านมา จากการที่มีผู้เข้าปฏิบัติธรรม ๙๔ ท่าน ได้มีผู้เห็นกาย ๑๔ ท่านและมีผู้เห็นดวง ๑๙ ท่าน เรียกได้ว่ามีผู้ปฏิบัติได้ผลดีถึง ๓๕ เปอร์เซนต์ ท่านผู้ใดสนใจก็หาชุดขาวสัก ๒ ชุดไว้ปฏิบัติธรรมภาวนานอนวัดหาความสงบของจิตใจ ขึ้นรถที่เขาจัดไว้บริการฟรีตามจุดต่าง ๆ เช่นที่วัดสระเกศฯ รถจะออกเวลา ๑๘.๓๐ น. ทุกวันศุกร์และเดินทางกลับในวันอาทิตย์ เวลา ๑๔.๐๐ น. รายละเอียดมากกว่านี้กรุณาติดต่อ สำนักงานมูลนิธิพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย ได้ทุกวัน..... ปิดท้ายรายการฉบับนี้ด้วยธรรมบทที่น่าสนใจสักหน่อยเป็นไรว่า **"สอนผู้อื่นอย่างไร ควรทำตนอย่างนั้น"**

รายชื่อเจ้าภาพร่วมสร้างพระอุโบสถ
ณ สถาบันพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย
อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี

หลวงพ่อเสริมชัย ชยมงฺคโล	๖,๕๐๐
คุณวิชา ศรีทองรุ่ง	๑,๐๐๐
คุณมธุรส เทพหัสดิน ณ อยุธยา	๑,๐๐๐
คุณดาราวดี ด่านแก้ว	๑,๐๐๐
คุณชัยสิทธิ์ วงศ์ขจรศิลป์	๑,๐๐๐
คุณจีรพันธุ์ ชัยวิวัธน์	๔,๐๐๐
คุณสมบูรณ์ – มาลินี ปัทมดิลก	๑,๐๐๐
คุณสุชาติ ศุภผล และครอบครัว	๑,๕๐๐
คุณพัชนี แดงสุภา	๑,๐๐๐
คุณอำนวย พิเชียรสวัสดิ์	๑,๕๐๐
คุณวาสนา	๑,๐๐๐
คุณจิราภา – ปรีดา ปริโยธร	๑,๐๐๐
คุณทวี จินดา ชฤต แตชะกุล	๑,๐๐๐
คุณศักดิ์ศิลป์ สุขะจาติ	๑,๐๐๐
คุณกอบเกียรติ โฆษิตานนท์	๑,๕๐๐
คุณสุกัญญา ลี้ตระกูลนำชัย	๑,๐๐๐
คุณสุจิตรา รัศมีชัยสีสมุทร	๑,๐๐๐
คุณลาวัลย์ ตรีสิทธิเชษฐ์	๑,๐๐๐
คุณอัศจรรย์ โอชารส	๔,๐๐๐
คุณสวรรณา โสตถิตวรนันท์	๑๑,๐๐๐
คุณสุพจน์ จรูญเวชกรรม	๑,๐๐๐
คุณศรี จิตติวานิช และ คุณบุญสืบ จิตติวานิช	๑,๐๐๐
พ.ต.ท.เดชา พิทักษ์ชัยธรรม	๑,๐๐๐
ด.ญ.กนกพร สัจพันธ์โรจน์ และ ด.ญ.สุทธิพร สัจพันธ์โรจน์	๑,๕๐๐
หลวงพ่อรอด (เสือ)	๑,๐๐๐
พระศุภมาส ปภสฺสโร	๑,๐๐๐
คุณสุนีย์ – ชำนาญ – สมชาย บุญเกตุ และครอบครัว	๑,๐๐๐
คุณเจริญ อาสา	๑,๐๐๐
คุณทองสุข อาสา	๑,๐๐๐
คุณสมจิตร - สัมฤทธิ์	๑,๐๐๐
คุณศุภโชค มหาพัฒนางกูร	๑,๐๐๐
คุณเลอพงษ์ วงศ์สารพิกูล	๑,๐๐๐
คุณพรทิพย์ นพรัตน์	๑,๐๐๐
คุณสุวรัตน์ พูลบำเพ็ญ	๑,๐๐๐
คุณฉวีวรรณ ศิริฉาย	๑๖,๐๐๐
คุณต้อง ศิริฉาย	๑๕,๐๐๐
คุณน้อย แซ่ตัน "ซงง้วน"	๔,๐๐๐
คุณสมบูรณ์ แสงสมชัยพิพัฒน์	๔,๐๐๐
คุณสุเทพ แสงสมชัยพิพัฒน์	๑๗,๔๐๐
คุณสุพรรณ พงศ์พยัคฆ์	๑,๕๐๐
คุณสมพงษ์ อัศวสกุลดี	๑๖,๑๐๐
คุณปวีณา และบุตรที่ล่วงลับไปแล้ว และญาติมิตร	๑,๐๐๐
พตท.ณรงค์ พงศ์พุฒิ	๑,๐๐๐
คุณพิชัย พันธุมสินชัย	๑,๐๐๐

รายชื่อเจ้าภาพร่วมสร้างพระอุโบสถ
ณ สถาบันพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย
อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี

คุณสุทธิพงษ์, มาลี, เมฆ, เชอรี่ เสรี, กุลวดี, เมฆเสรีกุล	๒,๐๖๐
คุณธารี จารุสาสน์	๑,๐๐๐
คุณเชาวลักษณ์ พฤกษวัน	๑๕,๐๐๐
คุณชัยสิทธิ์ วงศ์ขจรศิลป์	๑,๐๐๐
คุณณรงค์ชัย แดงจำรูณ	๑,๐๐๐
คุณขจร – สนิท เปรมสุวรรณ	๑๐,๐๐๐
คุณปทุม สุทธิประภา	๑,๐๐๐
คุณเนียม พุ่มตาลพงษ์	๑,๐๐๐
คุณโอภาส แซ่ฉั่ว	๑,๐๐๐
คุณประดิษฐ์ เวสารัชชนนท์	๑,๐๐๐
จ.ส.ต. สงวน เอี่ยมโอภาส	๑,๐๒๐
คุณทรัพย์ เรืองเกตุ	๑๐,๐๐๐
คุณหยุ่นจี้ แซ่ปึ้ง	๑,๐๐๐
ศุณขนิษฐ์ ประจักษานนท์	๑๐,๐๐๐
คุณสุจิตน์ – มณฑิรา ภัณฑ์เกยูร	๑,๐๐๐
คุณดวงกลม สุชาโต	๑,๐๐๐
คุณซิวยิน แซ่จูและครอบครัว	๖๐,๐๐๐
คุณวิไลวรรณ อักษรกิตติ์	๑,๐๐๐
คุณวิรัตน์ – พรศรี เลิศธรรมเทวี	๑,๐๐๐
คุณบำรุง บุญเชื้อและครอบครัว	๑,๕๐๐
คุณมนตรี – อารีย์ ไสยสมบัติ	๑,๐๐๐
คุณจิตสุภา วัชรวสุนธรา	๑,๐๐๐
คุณประสาน วัชรวสุนธรา	๑,๐๐๐
คุณโกวิทย์ โกมลธนพร	๑,๐๐๐
คุณโกศล โกมลธนพร	๑,๐๐๐
คุณโกมล โกมลธนพร	๑,๐๐๐
คุณโกเมศ โกมลธนพร	๑,๐๐๐
คุณปรีชา – โสภา คำสุวรรณ	๑,๐๐๐
คุณธนะพล รุจิรัชกร	๑,๐๐๐
พระจำลอง นรินฺโท	๑,๐๐๐
พระวิบูลย์ วิปุลธมฺโม	๑,๐๐๐
คุณวนิดา เบ็ญจมสุรทิน	๑,๐๐๐
คุณสำราญ พงษ์นัยรัตน์	๑,๐๐๐
คุณจริน – ประคอง สร้อยแสงทอง	๑,๐๐๐
คุณบุญเลิศ – ฮุ้นง้อ สุวรรณมาลัย	๑,๐๐๐
คณะปฏิบัติธรรม (ลานโพธิ์)	๑,๐๐๐
คุณไพบูลย์ จันทร์หอม	๒,๕๐๐
คุณสายสุคนธ์ หวั่งหลี	๑,๐๐๐
คุณบุญช่วย เกิดสุข	๑,๐๐๐
คุณสุรพงษ์ วงศ์ปาน	๑,๐๐๐
คุณประเสริฐ ประคองจิตมั่น	๑,๐๐๐
คุณประพาส – วาสนา เนตรกระจ่าง	๑,๐๐๐

กิจกรรมการเผยแพร่ธรรมะ
มูลนิธิพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย

การอบรมการเจริญภาวนาธรรม

ภายใต้การควบคุมพระกัมมัฏฐานของ ท่านเจ้าคุณหลวงพ่อ **พระภาวนาโกศลเถร** (วีระ คุณตฺตโม) และ **พระเสริมชัย ชยมงฺคโล (มงคลบุตร)**

๑. ที่**ศาลาการเปรียญ วัดสระเกศราชวรมหาวิหาร (วัดภูเขาทอง)**

ทุกวันอาทิตย์ วันละ ๓ รอบ (เฉพาะวันอาทิตย์ต้นเดือน มีพิธีถวายสังฆทาน ภัตตาหารเพลร่วมกันด้วย) ดังต่อไปนี้

เวลา ๐๙.๐๐ น. เฉพาะผู้เจริญวิชชาธรรมกายชั้นสูงและวิทยากร

เวลา ๑๐.๐๐ น. สำหรับสาธุชนโดยทั่วไปฝึกเจริญภาวนาทั้งเบื้องต้นและเบื้องกลางร่วมกัน

เวลา ๑๒.๓๐ น. สำหรับสาธุชนโดยทั่วไปโดยแบ่งผู้เข้ารับการอบรมเป็นกลุ่มย่อยให้พระวิทยากรและวิทยากรฆราวาสควบคุมแนะนำโดยใกล้ชิดเป็นกลุ่ม ๆ

ที่พระอุโบสถ วัดสระเกศฯ ระหว่างเทศกาลเข้าพรรษา ทุกวันพระ เวลา ๑๐.๓๐ น. (ก่อนเวลานี้มีพระธรรมเทศนา)

๒. **ที่วัดปากน้ำ ภาษีเจริญ ทุกเย็น** ที่วิหารเจริญภาวนา (ตึกขาว) และที่ตึกบวรเทพมุนี

๓. ที่**สถาบันพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย อ.ดำเนินสะดวก ราชบุรี**

ทุกวันเสาร์-อาทิตย์ (เฉพาะวันเสาร์ต้นเดือน มีพิธีถวายสังฆทานภัตตาหารเพลร่วมกัน) ทุกวันศุกร์ มีรถออกจากศาลาการเปรียญวัดสระเกศฯ เวลา ๑๘.๓๐ น. และรับกลับในวันอาทิตย์ เวลา ๑๔.๓๐ น.

ทุกวันเสาร์ต้นเดือน มีรถรับส่งผู้มีจิตศรัทธาไปปฏิบัติธรรม ณ สถาบันฯ โดยไม่เสียค่าโดยสารแต่ประการใดเป็นประจำเช่นเคย มีกำหนดการดังนี้

๐๙.๓๐ น. ทำวัตรเช้า แล้วเจริญภาวนาธรรม

๑๑.๐๐ น. ถวายสังฆทานภัตตาหารเพลแด่พระสงฆ์

๑๒.๐๐ น. รับประทานอาหารเที่ยงร่วมกัน

๑๓.๐๐ น. ทำวัตรเย็น ฝึกเจริญภาวนาธรรม

๑๔.๓๐ น. ออกเดินทางกลับจากสถาบันฯ

๔. ที่**ธรรมสถาน จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย** (ด้านหลังตึกเลขาธิการ จุฬาฯ)

ทุกวันอังคาร และ **พฤหัสบดี** เวลา ๑๒.๑๕ น.

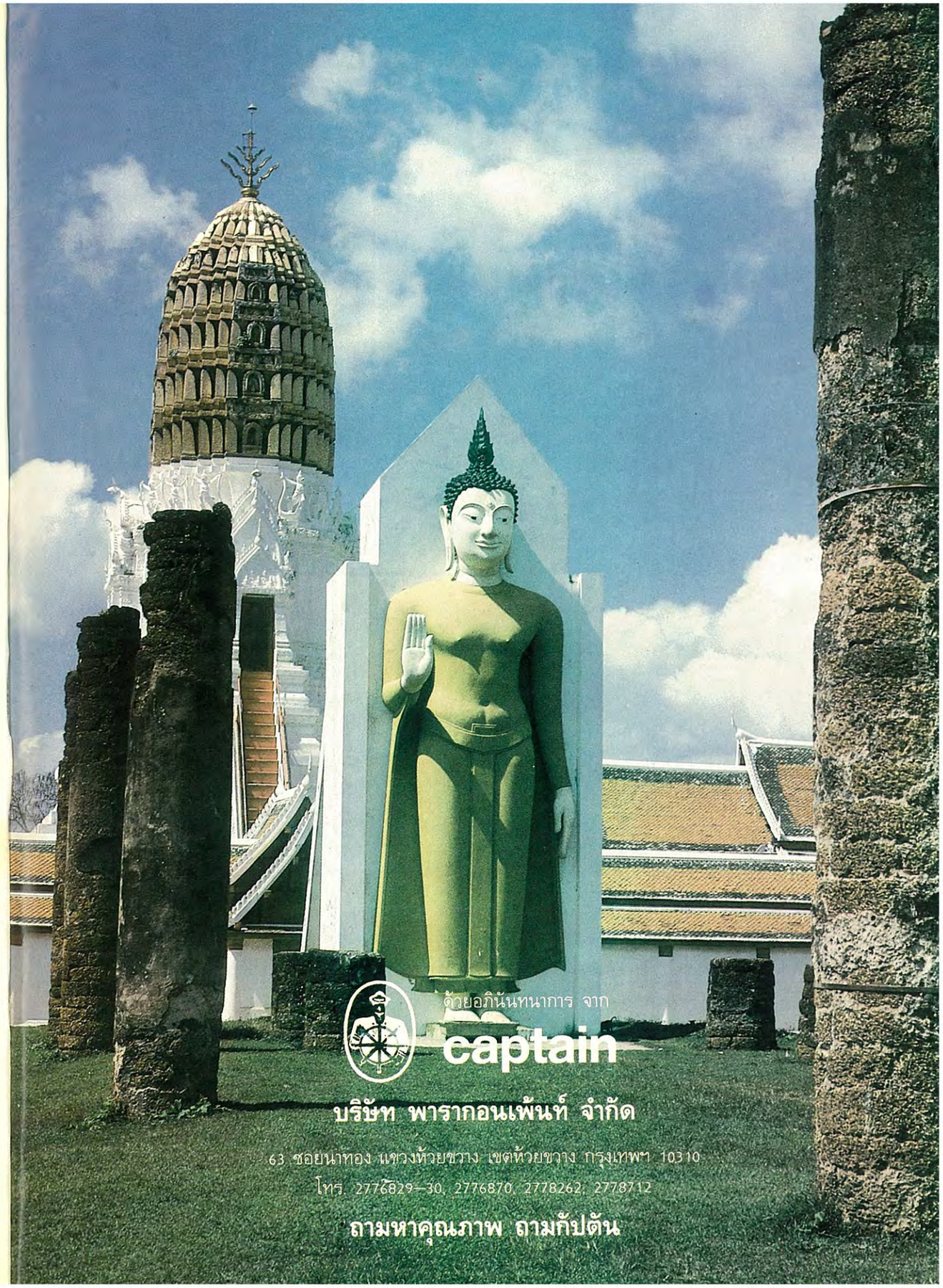

๑. เมื่อ ๒๘ ก.ย. ๒๙ ที่ทำการมูลนิธิพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย คณะกรรมการจัดงานทอดผ้าพระกฐินปี ๒๕๒๙ และวิทยากร ร่วมประชุมวางแผนงานกฐินที่จะจัดให้มีขึ้น ในวันอาทิตย์ที่ ๙ พ.ย. ศกนี้ ณ สถาบันพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย อ. ดำเนินสะดวก จ. ราชบุรี โดยมีหลวงพ่อชยมงคโลเป็นประธานในที่ประชุม

๒. สาธุชนผู้สนใจในการปฏิบัติธรรม พากันไปฝึกเจริญภาวนากันเป็นประจำ ที่สถาบันพุทธภาวนาวิชชาธรรมกายในทุกวันเสาร์ต้นเดือน.

๓. คณะกรรมการวางแผนการก่อสร้าง "วิหารธรรมกาย" กำลังสำรวจพื้นที่ที่จะดำเนินการก่อสร้าง เมื่อ ส.ค. ๒๕๒๙ ในภาพ ผศ. ภิญโญ สุวรรณคีรี สถาปนิกกำลังอธิบายถึงแผนการก่อสร้าง

๔. เมื่อวันที่ ๒๑ ก.ย. ๒๕๒๙ มูลนิธิพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย ได้จัดทำการบันทึกเทปโทรทัศน์รายการธรรมปฏิบัติ เพื่อส่งออกอากาศทางสถานีโทรทัศน์ทั้งส่วนกลางและส่วนภูมิภาค อันเป็นงานการเผยแพร่พระสัทธรรมส่วนหนึ่ง ที่ได้กระทำมาอย่างต่อเนื่อง

๕. พระเดชพระคุณพระภาวนาโกศลเถร รองเจ้าอาวาสและพระอาจารย์ใหญ่ฝ่ายวิปัสสนาธุระ วัดปากน้ำ ภาษีเจริญ ผู้เป็นองค์รองประธานสถาบันพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย กำลังให้คำแนะนำและควบคุมการเจริญพระกัมมัฏฐานแด่สาธุชน ณ ศาลาการเปรียญวัดสระเกศฯ ซึ่งได้จัดมีขึ้นทุก ๆ วันอาทิตย์

๖. การเจริญภาวนาเป็นกลุ่มย่อย โดยมีวิทยากรผู้ถึงธรรมกายแล้ว ให้ความดูแลอย่างใกล้ชิดในช่วงบ่ายของทุกวันอาทิตย์ ในบริเวณมุมสงบหลาย ๆ แห่งของวัดสระเกศราชวรมหาวิหาร.

ด้วยอภินันทนาการ จาก
บริษัท อินเตอร์ ไล้ท์ติ้งส์ จำกัด
597/3 ถนนสุขุมวิท 33/1 คลองตัน พระโขนง กรุงเทพฯ 10110
โทร. 258–5074
จำหน่ายโคมไฟ และเครื่องตกแต่งบ้านจากต่างประเทศ

วัตถุประสงค์ การเจริญมหาสติปัฏฐานสี่

ธรรมบรรยาย ถวายพระสงฆ์ที่มาเข้ารับการอบรมพระกัมมัฏฐาน รุ่นที่ ๙
เมื่อวันที่ ๑๕ ธันวาคม ๒๕๒๘

โดย

อาจารย์มงคลบุตร (เสริมชัย พลพัฒนาฤทธิ์)*

กราบนมัสการพระคุณเจ้าทุกรูป

ท่านเจ้าคุณอาจารย์ (พระเมธีรัตโนดม) ได้กล่าวถึงอุบายที่จะทำใจให้หยุดนิ่งให้เห็นดวงแก้ว กระผมก็เผอิญมีปรากฏการณ์ รับฟังท่านก็ปรากฏเกิดขึ้นเลยว่ามีอีกวิธีหนึ่งซึ่งคล้าย ๆ กับท่านเจ้าคุณอาจารย์ได้กล่าวเมื่อสักครู่นี้ อาจจะช่วยให้พระคุณเจ้าถึงดวงปฐมมรรคได้เร็ว คือ ท่านเจ้าคุณอาจารย์บอกว่าให้นึกเห็นดวงแก้ว ข้างหน้าก็ได้ ข้างหลังก็ได้ ซ้ายก็ได้ ขวาก็ได้ นั่งอยู่เฉยนึกให้เห็น แล้วก็นึกให้เห็นตรงกลาง ก็เกิดแวบมาที่กระผมเลย กระผมนึกเห็นทีเดียว ๕ ดวงได้ชัด เพราะว่าดังที่กระผมได้กราบนมัสการเมื่อวานนี้ที่ตรงกลางกำเนิดธาตุธรรมเดิม ศูนย์กลางกายฐานที่ ๗ เป็นที่ตั้งของธาตุละเอียดของขันธ์ห้า มีรูปขันธ์ เวทนาขันธ์ สัญญาขันธ์ สังขารขันธ์ วิญญาณขันธ์ ธาตุละเอียดนี้มีลักษณะเป็นดวงกลมใสเล็ก ๆ

ลักษณะของฐานที่ ๗

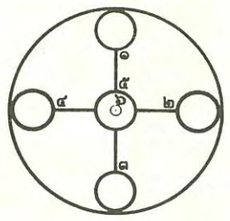

๑. ศูนย์ด้านหน้า	- ธาตุน้ำ
๒. ศูนย์ด้านขวา	- ธาตุดิน
๓. ศูนย์ด้านหลัง	- ธาตุไฟ
๔. ศูนย์ด้านซ้าย	- ธาตุลม
๕. ศูนย์กลาง	- อากาศธาตุ
๖. ศูนย์กลางของอากาศธาตุ	- วิญญาณธาตุ

*ปัจจุบันคือ พระอาจารย์เสริมชัย ชยมงฺคโล อุปสมบทเมื่อ ๖ มี.ค. ๒๕๒๙

ประมาณเมล็ดโพธิ์ เมล็ดไทร ซ้อนกันอยู่เป็นชั้น ๆ อยู่ข้างใน สำหรับรูปขันธ์ขยายส่วนหยาบออกมาเป็นดวงกาย ดวงกายนี้แหละครับเป็นที่ตั้งแห่งธาตุทั้ง ๖ ซึ่งกระผมได้กราบนมัสการเมื่อวานนี้ว่าธาตุละเอียดทั้ง ๖ ที่จะขยายส่วนหยาบเจริญเติบโตออกมาเป็นร่างกาย จากความปรุงแต่งทั้งหลายของธาตุนั้นประกอบด้วยธาตุละเอียด ๖ ธาตุด้วยกันเป็นดวงกลมใสเล็ก ๆ ดวงข้างหน้าเป็นธาตุละเอียดของธาตุน้ำ ทำหน้าที่ควบคุมของเหลวในร่างกายให้อยู่ในสภาวะพอเหมาะ ขวาธาตุดิน ควบคุมส่วนหยาบแข็งภายในร่างกายให้อยู่ในสภาวะพอเหมาะ หลังธาตุไฟ ควบคุมอุณหภูมิเย็นร้อนให้อยู่ในสภาวะพอเหมาะ ซ้ายธาตุลม ควบคุมลมปราณที่ปรนเปรอในร่างกายของเราให้อยู่ในสภาวะพอเหมาะ ตรงกลางอากาศธาตุ ควบคุมช่องว่างร่างกายให้อยู่ในสภาวะที่พอเหมาะ จากธาตุทั้ง ๔ น้ำ ดิน ไฟ ลม มีสายใยเล็ก ๆ เชื่อมโยงไปยังศูนย์กลางอากาศธาตุ กลางอากาศธาตุเป็นวิญญาณธาตุ นี่เป็นธาตุที่ ๖ วิญญาณธาตุนั้นก็คือธาตุละเอียดของขันธ์ห้าในส่วนที่เป็นวิญญาณขันธ์ซึ่งก็มีซ้อนกันอยู่ ขยายส่วนหยาบออกมาเป็นดวงเห็น ดวงจำ ดวงคิด และดวงรู้ คือ เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ ซ้อนกันอยู่เป็นชั้น ๆ ณ ภายใน ดูผิวเผินเป็นดวงเดียวกัน ถ้าจิตละเอียดหยุดนิ่งดูแล้วจะเห็นธาตุละเอียดเหล่านี้ ด้วยอุบายนี้แหละครับ อุบายที่เคยเห็นธาตุละเอียด น้ำ ดิน ไฟ ลม อากาศ วิญญาณ มีสายใยเชื่อมโยงจากธาตุทั้ง ๔ มายังตรงกลางอีกด้วย แล้วธาตุนี้เป็นที่ตั้งของธรรม ซึ่งอาจจะเป็น "กุสลาธัมมา" ธรรมขาวใส "อกุสลาธัมมา" ธรรมดำหรือขุ่นมัว หรือ"อัพยากตาธัมมา" เป็นธรรมกลาง ๆ ซึ่งมีวรรณะเป็นสีขาวหลัว ๆ เหมือนสีตะกั่วตัด

ทีนี้เราต้องการถึงธรรมขาว ต้องการละธรรมดำ เพื่อยังธรรมขาวให้เจริญด้วยอุบายที่ผมเห็นธาตุละเอียด เล็ก ๆ ใส ๆ อยู่ภายในธาตุธรรม ณ ศูนย์กลางกาย ซึ่งรวมเรียกว่า **"ดวงปฐมมรรค"** หนทางเบื้องต้นไปสู่มรรคผลนิพพานหรือเรียกว่าดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายมนุษย์ ทิพย์ พรหม อรูปพรหม ต่อไปตามลำดับ นี่แหละถ้าหากพระคุณเจ้าลองคิดอย่างนี้จะได้อุบาย ลองนึกให้เห็นดวงแก้วที่ตั้งอยู่หน้าหลวงพ่อ ดวงหนึ่งตั้งอยู่ข้างหน้าท้อง นึกเฉย ๆ ดวงหนึ่งตั้งอยู่ทางขวาระดับเดียวกัน ดวงหนึ่งอยู่ทางซ้าย ดวงหนึ่งอยู่ทางหลัง ดวงหนึ่งอยู่ตรงกลาง ท่านลองนึกดูมีสายใยขาว ๆ ไปจรดตรงกลาง อย่าสนใจกายตัวเองมากสนใจดวง ๕ ดวงนี้ก่อน ตัวเองเป็นไงก็ช่าง ตรงกลางของดวงยังมีดวงเล็กลงไปอีก เล็กขนาดไหนท่านลองนึก ขนาดฟองไข่แดงของไข่ไก่ก็ได้ เล็กลงไปเท่าลูกตาก็ได้ เล็กลงไปเท่าจุดเล็ก ใส ซึ่งเป็นศูนย์กลางอยู่ก็ได้ครับ ดวงทั้งหมดนี้อยู่ในดวงใหญ่เต็มกายเราเลย ท่านลองนิ่ง ๆ นึกให้เห็น ลืมตาก็ให้เห็นหลับตาก็ให้เห็น แต่ส่วนสำคัญให้ใจนึกให้เห็นศูนย์กลางจุดเล็กสุดนั่นแหละอยู่เรื่อย ๆ พร้อม ๆ กับเห็น ๔ ดวงลอยอยู่รอบ ๆ ครับ ใสเท่าที่พอนึกได้ ไม่ต้องไปเพ่งให้กว้าง เพียงนึกให้เห็นเบื้องต้นแล้วก็จรดนิ่งอยู่ที่ดวงเล็กใส จุดเล็กใสอย่างเดียว ตรงกลางของกลางไว้ เดิน ยืน นั่ง นอน ท่านใดที่ลองนึกได้ง่าย ลองนำวิธีนี้ไปใช้ครับ

เมื่อสักครู่ได้ผุดขึ้นมาพอท่านเจ้าคุณอาจารย์พูดผมก็นึกเห็นเลย พระคุณเจ้าลองเอาไปใช้บ้างเผื่อว่าบางท่านจะได้เร็ว นี้เฉพาะเรื่องดวงในดวงนะครับ เมื่อจี้เข้าไปใจหยุดจริงเข้าจะเห็นดวงใสสว่างขึ้นมาเอง จี้ไปกลางดวงนั้นเรื่อยไป ดวงในดวง ดวงในดวง ใสละเอียด สุดละเอียดเข้าเห็นกายตัวเองอีกกายหนึ่งเป็นกายในกาย ณ ภายในปรากฏขึ้นบางคนเห็น **ธรรมกาย** เลยพรึบเหมือนกางร่มโตขนาดตึกขนาดอาคารนี้ก็ได้ บางคนเห็นคืบเดียวก็ได้ศอกหนึ่งก็ได้ แล้วแต่ ถ้าเห็นแล้วนึกให้เห็นศูนย์กลางกายละเอียดนั้นเรื่อยไปก็จะเห็นดวงในดวงอยู่ในกายนั้นอีก จนสุดละเอียด ธรรมกายที่ละเอียด ๆ ก็จะปรากฏขึ้น โตใหญ่ใสละเอียดไปเอง ทำสบาย ๆ ไม่ต้องเพ่งแรงนะครับ ทีนี้ขณะที่ฟังอยู่

นี้วิธีที่ดีท่านก็จรดไว้ที่ศูนย์กลางกายให้ใสเอาไว้เรื่อย ๆ เท่าที่ทำได้ไม่ซัดส่ายไปไหน

กระผมจะกราบนมัสการเรื่องย่อเฉพาะในส่วนที่ว่าด้วยวัตถุประสงค์ของการเจริญมหาสติปัฏฐานสี่นะครับ โปรดเข้าใจว่าในพระไตรปิฎกมิได้เขียนขึ้นอย่างตำราเป็นขั้นเป็นตอน ไม่ใช่อย่างนั้น แต่เป็นการรวบรวมพระพุทธวจนะของสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า และพระอรหันต์ขีณาสพจัดไว้เป็นหมวดหมู่คือ หมู่พระธรรมอย่างหนึ่ง หมู่พระวินัยอย่างหนึ่ง หมู่พระวินัยยังคงเป็นพระวินัยปิฎก หมู่พระธรรมได้แยกออกไป ภายหลังเป็นพระสุตตันตปิฎก ซึ่งก็เป็นการรวบรวมพระพุทธ–วจนะไว้ มิได้เรียบเรียงขึ้นอย่างการเขียนตำราอย่างชาวโลก ด้วยเหตุนี้บางท่านอาจจะอ่านเนื้อความแม้จะเข้าใจเป็นตอน ๆ อาจจะมีบางตอนที่ไม่เข้าใจหรือเข้าใจผิด แม้แต่ตัวกระผมเอง ที่พูดนี่มิใช่ทะลุปรุโปร่งไปหมด แต่จากประสบการณ์ของการปฏิบัติธรรม และจากเอกสารหลักฐานในพระไตร–ปิฎกนั้น ทำให้กระผมพบ **วัตถุประสงค์หลักที่สำคัญของการเจริญมหาสติปัฏฐานสี่ ๓ ข้อ** ด้วยกัน เพราะเมื่อท่านเข้าใจโครงสร้างวัตถุประสงค์สำคัญของการเจริญมหาสติปัฏฐานสี่แล้ว การเจริญภาวนาธรรมเพื่อมรรคผลนิพพานก็มีโอกาสที่จะถูกต้องตรงประเด็น มุ่งตรงไปสู่มรรคผลนิพพานได้สะดวกนะครับ วัตถุประสงค์สำคัญของการเจริญมหาสติปัฏฐานสี่ที่กระผมแน่ใจ คือ

ข้อที่ ๑ เพื่อความสงบระงับจากนิวรณป–กิเลส หรืออุปกิเลสคือนิวรณ์นั่นเอง กล่าวคือเพื่อให้ใจสงบระงับจากถีนมิทธะ ความง่วงเหงาซึมเซา

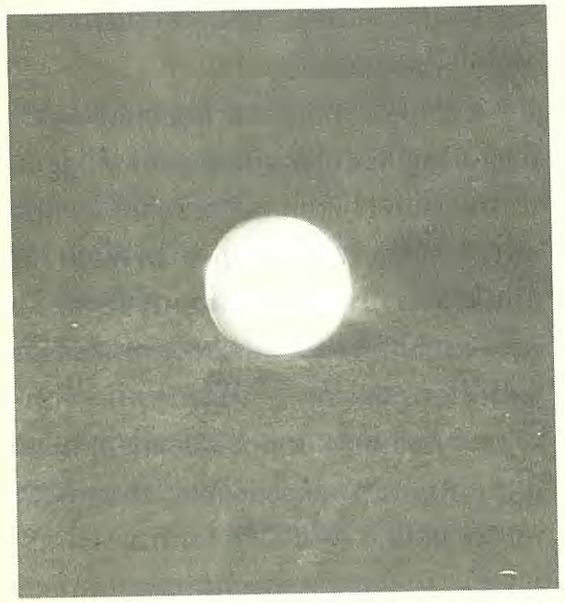

จากวิจิกิจฉา ความลังเลสงสัยในการปฏิบัติธรรมว่าได้ผลจริงหรือไม่เพียงใด สงบระงับจากความพยาบาทและความฟุ้งซ่านวิตกกังวลต่าง ๆ และประการสุดท้ายสงบระงับจากกามคุณทั้ง ๕ ได้แก่ ความยินดีพอใจ ยึดติดในรูป เสียง กลิ่น รส สัมผัสทางกาย ด้วยตัณหาและทิฐิ คือความหลงผิด ความสงบระงับนี้เป็นวัตถุประสงค์เบื้องต้นของหลักการเจริญมหาสติปัฏฐานสี่ ธรรมปฏิบัติเพื่อความสงบระงับดังกล่าวนี้ก็คือการมีศีลสังวร หรือสีลานุสสติพิจารณาความบริสุทธิ์ความสมบูรณ์ของศีลที่รักษามิให้ด่างพร้อยทางกาย วาจา ซึ่งจะมีผลต่อความบริสุทธิ์ใจ เจตนา ความคิดอ่านทั้งหลาย นี่เป็นบาทเบื้องต้น เมื่อกาย วาจา และใจค่อยสงบลงแล้ว ก็อบรมใจด้วยสมาธิภาวนา ทำใจให้หยุดนิ่งเป็นเอกัคคตารมณ์ ยกระดับจิตขึ้นสู่อารมณ์วิตก วิจาร ปีติ สุข เอกัคคตารมณ์ เพราะวิตก วิจาร ความตรึกตรองประคองนิมิตใสอยู่เสมอนั้นเป็นธรรมเครื่องปหานถีนมิทธะ และวิจิกิจฉา สังเกตดูเถิดครับ พระสงฆ์สามเณรรูปใดตรึกนึกเห็นดวงแก้วกลมใส ใจอยู่ในกลางดวงแก้วกลมใสนั้น ให้เห็นใสสว่างอยู่ได้ ความง่วงเหงาซึมเซาจะหมดไป จิตใจจะใสสว่างกระปรี้กระเปร่า และความลังเลสงสัยในเบื้องต้นที่ว่า"นี้เป็นทางทำให้สงบระงับทุกข์ได้จริงไหม?" นั้นหมดไป เบื้องต้นหมดไปเลย ขอให้เห็นใสแจ่มความสุขจะเกิด นี่เป็นอย่างนี้นะครับ ทีนี้เมื่ออารมณ์วิตก วิจาร ตรึกตรองประคองนิมิตเป็นผลให้เห็นดวงธรรมใสละเอียดอยู่อย่างนั้น ความโกรธ ความพยาบาทใดไม่มี ให้สังเกตให้เห็นอีกข้อหนึ่งว่า ผู้มีธรรม มีธรรมอันนี้ไม่ใช่ธรรมเฉพาะที่พูด ต้องทำที่ใจ ถึงธรรมที่ใจ ความพยาบาทไม่มี ไม่มีครับ ถ้าหากเมื่อใดความพยาบาทแสดงออกมา แสดงว่าจิตท่านไม่เป็นสมาธิ ไม่ถึงธรรมที่ควรถึง ความพยาบาทจะเกิด แต่ถ้าธรรมมีอยู่ ความพยาบาทจะหมดไป และไม่แต่เพียงเท่านั้น ความฟุ้งซ่านแห่งจิตใจ วิตกกังวลใด ๆ ก็หมดไป เป็นการละความวิตกกังวล ความยึดติดในอารมณ์ภายนอกได้มาก ความสบายอกสบายใจ ใจก็จดจ่อนิ่งอยู่ไม่ไปไหน มีผลให้จิตเป็นเอกัค—คตารมณ์ เมื่อจิตเป็นเอกัคคตารมณ์ก็ให้สังเกตอีกข้อหนึ่งดังกระผมได้เรียนไปเมื่อสักครู่นี้ เมื่อจิตประสบกับความใสละเอียดโปร่งเบา ประการแรกตื่นเต้นยินดีนี้คือปีติ อารมณ์ปีติเกิดซึ่งเป็นธรรมเครื่องกำจัดพยาบาท เมื่อจิตละเอียดหนักเข้า กลางของกลาง หยุดนิ่งละเอียดหนักเข้า อารมณ์สุขจะเกิด จิตก็รวมหยุดเป็นจุดเดียวกันยิ่งขึ้นความฟุ้งซ่านก็หมดไป หยุดในหยุด กลางของหยุด จนจิตเป็นอุเบกขานิ่งอยู่ นิ่งอยู่ที่กลางของกลางดวง จิตก็ไม่ไปยึดไปเกาะอารมณ์ภายนอก ถ้าใสละเอียดชัดเจนละก็ท่านนิ่งไม่เกาะไม่เมื่อยละ ข้าวก็ไม่หิว มีหลายท่านมาปรารภกับกระผม นั่นท่านเดินทางถูกแล้ว เดินทางถูกแล้ว ท่านบอกว่าเห็นดวงใสแจ่มอยู่แล้ว ฉันข้าวมื้อเดียวสบาย ไม่หิว เสมือนหนึ่งว่าไม่ฉันเลยก็ได้ มีธรรมเป็นปีติเป็นสุขอยู่ครับ ใสละเอียดอยู่ ความยึดติด อย่างท่านที่เคยติดบุหรี่ ท่านที่เคยหิวกระหายอยากโน่นอยากนี่ เจริญภาวนาให้เป็นเอกัคคตารมณ์ไว้เรื่อย การละสิ่งที่ยึดติดนั้นเป็นไปโดยง่าย เป็นไปโดยง่ายครับ **นี่เป็นวัตถุ—ประสงค์เบื้องต้นเพื่อให้ใจใสสะอาดบริสุทธิ์**นะครับ ของ**การเจริญมหาสติปัฏฐานสี่**

ความข้อที่ว่าให้ปฏิบัติธรรมเพื่อความสงบระงับนี้อยู่ที่ไหน อยู่ในทุกข้อของมหาสติปัฏฐานสี่ คือการมีสติพิจารณาเห็นกายในกาย เช่น มีสติพิจารณารู้หรือเห็นลมหายใจเข้าออก จิตจะค่อย ๆ สงบระงับ หรือเพ่งกสิณ จิตจะค่อย ๆสงบระงับ หรือทำทั้ง ๒ อย่าง อย่างเช่นวิชชาธรรมกาย จิตก็จะสงบระงับ ลองไปดูข้ออื่น ๆ เช่น มีสติพิจารณาเรื่องป่าช้า ก็มุ่งหมายจะให้จิตสงบจากกามฉันทะ มีสติพิจารณาเห็นจิตในจิต ก็ให้พิจารณารู้ตัวอยู่เสมอว่า จิตเราเป็นสมาธิหรือเปล่า ถ้าไม่เป็นต้องทำให้เป็น เป็นอยู่แล้วรักษาสมาธิให้ดีอยู่เสมอ มีสติพิจารณาเห็นจิตในจิตเป็นทั้ง ณ ภายในและภายนอก ทีนี้ประการสุดท้ายท่านจะสังเกตเห็นการมีสติพิจารณาเห็นธรรมในธรรม ข้อแรกคือนิวรณ์ ๕ นั่นเอง เพราะฉะนั้น**เห็นธรรมใน**

ธรรมเป็นแม่บทเบื้องต้นว่า สมถะพึงต้องเจริญ ถ้าว่านิวรณูปกิเลสข้อใดใน ๕ ข้อ แม้ข้อใดข้อหนึ่งเกิดขึ้นในจิต พึงมีสติรู้ และกำจัดเสียด้วยอารมณ์แห่งฌาน คือ อารมณ์วิตก วิจาร ตรึกตรองประคองนิมิต อารมณ์ปีติ สุขและเอกัคคตารมณ์ นะครับ

นี่ก็เป็นวัตถุประสงค์เบื้องต้นที่สำคัญของการเจริญภาวนาตามแนววิชชาธรรมกาย ให้ใจหยุดในหยุด กลางของหยุด จะเข้าสู่อารมณ์วิตกวิจารพร้อมด้วยอารมณ์ปีติสุขจะเกิด และเอกัคคตารมณ์จะเกิดโดยง่าย ทีนี้เมื่อนิวรณูปกิเลสหมดไป จิตหยุดนิ่งเป็นเอกัคคตารมณ์ ใสสะอาดอยู่นั้น กระผมเรียนต่อไปว่าสำหรับ**การเจริญภาวนาตามแนววิชชาธรรมกายที่อาศัยอาโลกกสิณมาเป็นเครื่องช่วยด้วยนั้น มีผลให้ทิพยจักษุ ทิพยโสตเจริญด้วย มีผลให้สามารถพิจารณาเห็นกายในกาย ณ ภายในและ ณ ภายนอก ละเอียดเข้าไปจนสุดละเอียด ได้เห็นเวทนาในเวทนา จิตในจิต**

...การเจริญภาวนาตามแนววิชชาธรรมกายที่อาศัยอาโลกกสิณมาเป็นเครื่องช่วยด้วยนั้น มีผลให้ทิพยจักษุ ทิพยโสตเจริญด้วย มีผลให้สามารถพิจารณาเห็นกายในกาย ณ ภายใน และ ณ ภายนอก ละเอียดเข้าไปจนสุดละเอียด ได้เห็นเวทนาในเวทนา จิตในจิตและธรรม...

และธรรมในธรรม ทั้ง ณ ภายในและภายนอก ละเอียดเข้าไปได้สุดละเอียด เรื่องการมีสติพิจารณาเห็นกายในกาย เวทนาในเวทนา จิตในจิต และธรรมในธรรม โปรดเข้าใจว่าทั้ง ๔ ข้อนี้อยู่ด้วยกัน แต่จะพิจารณาอะไรก่อน หรือพร้อม ๆ กันก็แทบจะได้ เพราะ**การพิจารณาทั้งหมดนั้นคือพิจารณารายละเอียดในกายและในใจของเรา**นั่นเอง ใจประกอบด้วยเวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ ในส่วนที่ว่าด้วยสังขารนั่นแหละเรียกว่าจิต ในส่วนวิญญาณตัวรับรู้นั้นเป็นกุญแจดอกสำคัญ แต่ว่าทั้ง ๔ อย่างนี้จะไปพร้อมกัน **เห็นอยู่ที่ไหนใจอยู่ที่นั่น** ธรรมชาติ ๔ อย่างจะประชุมอยู่พร้อมกันเสมอไป เหมือนข่ายของใยแมงมุมมีเป็นจำนวนมาก มีอะไรกระทบส่วนไหนของข่ายของใยแมงมุมจะกระเทือนทั้งรังใยแมงมุมฉันใด เห็น จำ คิด รู้ ก็มีความสัมพันธ์กันฉันนั้นเหมือนกัน และกล่าวโดยย่อ**เห็นอยู่ที่ไหนใจอยู่ที่นั่น "เห็น"หมายถึง "เห็นด้วยใจ" ไม่ใช่เห็นด้วยตาเนื้อ** เราพูดเรื่องกัมมัฏฐานเป็นกิจทางใจ ไม่ได้พูดเรื่องตา ไม่ได้พูดเรื่องหูภายนอก เราพูดเรื่อง ณ ภายในละเอียดเข้าไปจนสุดละเอียด ทีนี้เรื่อง ณ ภายนอกและ ณ ภายใน กระผมกราบนมัสการอีกสักนิดว่า ในสมัยโบราณในพุทธกาลนั้น มีผู้ปฏิบัติธรรมหลายระดับภูมิธรรมหลายระดับความรู้พิเศษที่เรียกว่า **"วิชชา"** หรือ **"อภิญญา"** สำหรับท่านที่มีวาสนาบารมี มีมาก ก็จะเพียบพร้อมไปด้วยทั้งวิชชาและอภิญญา เจริญภาวนาธรรมก็เป็นไปได้สะดวก อย่างเช่นพระปัญจวัคคีย์ ให้สังเกตว่าสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแสดงธัมมจักกัปปวัตตนสูตร แสดงข้อปัญญาก่อน เพราะท่านบริบูรณ์ด้วยศีล ด้วยสมาธิแล้ว แสดงปัญญาก่อน ส่วนศีลหรือสมาธิซึ่งมีนัยอยู่ในอริยมรรคมีองค์ ๘ นั้น ท่านแสดงตามลำดับในภายหลัง เพียงเพื่อรู้เท่านั้นเอง จริง ๆ น่ะมุ่งแสดงปัญญานะครับ ทีนี้ธรรมที่พระองค์ได้แสดง โดยเฉพาะอย่างยิ่งมหาสติปัฏฐานสี่ ท่านแสดงหลายรูปแบบนะครับ ไม่ใช่เฉพาะที่ปรากฏที่เห็น ณ มหาสติปัฏฐานสูตรเท่านั้น ในมหาสติปัฏฐานสูตรเป็นส่วนที่แสดงกับท่านที่เบื้องต้นยังไม่เกิดทิพยจักษุทิพยโสต ก็อาศัยปัจจัยภายนอกของตัวเอง โดยถือว่าเป็นปัจจัยภายในชื่อว่า กายในกาย เวทนาในเวทนา จิตในจิต และธรรมในธรรม ณ ภายใน คือตัวเราเอง ภายในตัวเราเอง แต่ว่ากายหยาบภายในกายหยาบส่วนเอากาย เวทนา จิต ธรรม ในผู้อื่นมาพิจารณา

ด้วย หรือพิจารณาไปเห็นด้วยนั้นเป็น ณ ภายนอก ซึ่งอันนี้มีการอบรมสั่งสอนกันทั่วไปตามหลักวิชา และเป็นธรรมเครื่องกำจัดกิเลส ทุกจริตอัธยาศัย ทุกภูมิธรรมที่เคยสร้างสมอบรมมาได้เป็นอย่างดี แต่ถ้าท่านเจริญภาวนาตามแนววิชชาธรรมกายสุดละเอียดเข้าไปถึงธรรมกายแล้ว ท่านกลับจะพบว่า อ้อ! กายในกาย ณ ภายในมันมีอยู่ละเอียดเข้าไปสุดหยาบสุดละเอียด ทั้งกาย เวทนา จิต ธรรม **ส่วนที่หยาบเป็นการเห็นกายในกาย เวทนาในเวทนา จิตในจิต และธรรมในธรรม ณ ภายนอก** เช่น ท่านพิจารณาเห็นกาย เวทนา จิต ธรรมของตนเองในส่วนหยาบของกายเนื้อ นี้เรียกว่า ณ ภายนอก **เข้าไปเห็นกาย เวทนา จิต ธรรม ณ ภายใน คือ กายมนุษย์ละเอียด นั่นเป็น ณ ภายใน และถ้าท่านเข้าละเอียดเข้าไปถึงกายทิพย์ กายทิพย์ก็เป็น ณ ภายใน กายมนุษย์ละเอียดก็เป็น ณ ภายนอก หยาบเป็น ณ ภายนอก ละเอียดเป็น ณ ภายใน ตลอดไปอย่างนี้จนสุดละเอียดของสังขารของกายในภพสาม** คือ อรูปพรหมละเอียดสุดละเอียดไปแล้วใจจะสงบระงับเองไปตามลำดับของการเข้าไปเห็นกาย เวทนา จิต ธรรม เป็น ณ ภายใน ละเอียดเข้าไปจนสุดละเอียด จิตใจจะสงบระงับจากกิเลสนิวรณ์ไปโดยอัตโนมัติ และ**ในขณะเดียวกันมีการดับหยาบไปหาละเอียด คือวางอุปาทานในขันธ์ ๕ ของกาย เวทนา จิต ธรรมที่หยาบเข้าไปสู่ที่ละเอียด ไปจนสุดละเอียดจิตก็ใสสะอาดบริสุทธิ์ กิเลสก็จะกระเทาะล่อนจางไปตามลำดับ** เพราะฉะนั้น**การเจริญภาวนาตามแนววิชชาธรรมกายนั้น ทั้งเห็นทั้งรู้และละวางอุปาทานในขันธ์ ๕ ละวางด้วยใจไปจนสุดละเอียดเลย จิตใจก็สะอาดบริสุทธิ์ จนหยุดสังขารถึงขั้นที่อวิชชาทำอะไรไม่ได้** ความจริงอวิชชานั้นเป็นนิวรณ์อีกข้อหนึ่งเป็นข้อที่ ๖ แต่ว่า**ตอนที่เราทำใจหยุดในหยุด กลางของหยุดสังขารไม่ทำหน้าที่ อวิชชาก็เลยทำอะไรไม่ได้** เหมือนโจรมายืนเมียงมองอยู่รอบบ้าน แต่ยังไม่เข้าบ้าน เพราะฉะนั้นเราดำเนินไปสุดละเอียด **เมื่ออวิชชาทำอะไรไม่ได้เราก็หยุดจนจิตละเอียดหนักเข้าก็ถึงธาตุล้วนธรรมล้วนคือธรรมกายได้ ทำไปสุดละเอียดเพื่อเป็นทุนเข้าไว้ก่อน แล้วเมื่อถึงธรรมกายที่สุดละเอียดแล้วจึงกลับมาพิจารณากาย เวทนา จิต ธรรม โดยแยบคายอีกทีหนึ่ง ก็จะเห็นความเป็นอนิจจัง ทุกขัง อนัตตาได้ ทั้งหยาบและละเอียด** และไม่เพียงแต่เห็นกายในกาย เวทนาในเวทนา จิตในจิต และธรรมในธรรมของเราเองเท่านั้น ยังเห็นของสัตว์อื่นได้ด้วย และแม้แต่สัตว์อื่นซึ่งเป็นภพที่ละเอียดมีอยู่ในพระไตรปิฎก แต่มีนักปริยัติบางท่านปฏิเสธว่า "ฟังไปอย่างนั้นเองพระไตรปิฎกไม่มีจริงหรอก" ก็มี แต่ผู้ปฏิบัติถึงจริง ๆ นั้นรู้เห็นจริงแน่นอน คอยดูรุ่นนี้กระผมเชื่อแน่จะรู้เห็นด้วยตนเองเป็นจำนวนไม่น้อย ค่อย ๆ ดูไปก็แล้วกันนะครับ

สรุปว่า **วัตถุประสงค์ของการเจริญมหาสติปัฏฐานสี่ ข้อแรกเพื่อความสงบระงับจากกิเลสนิวรณ์ มีธรรมปฏิบัติคือข้อศีลและข้อสมาธิภาวนา หรือสมถภาวนา**

วัตถุประสงค์ข้อที่ ๒ ของสมเด็จพระสัมมา

สัมพุทธเจ้า ต้องการให้ผู้ปฏิบัติธรรมนั้นได้เข้าใจในสังขาร คือความปรุงแต่ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งความปรุงแต่งด้วยผลบุญ ที่ชื่อว่า **"ปุญญาภิสังขาร"** ความปรุงแต่งด้วยผลบาปชื่อว่า **"อปุญญาภิสังขาร"** ความปรุงแต่งที่ละเอียดประณีตด้วยฌานสมาบัติอันมีผลให้จิตใจไม่หวั่นไหว ชื่อว่า **"อเนญชาภิ–สังขาร"** ว่าปรุงแต่งอย่างไร เพราะฉะนั้นในวิชชาธรรมกายนั้นเมื่อปฏิบัติถึงธรรมกายแล้วเห็นนรกสวรรค์จริง เห็นนรกเห็นสวรรค์ก็เห็นความปรุงแต่งซิว่าคนนั้นทำความดีอย่างนี้ เห็นอยู่ในสวรรค์เมื่อตายไปหรือเห็นเทพยดาแล้วสามารถจะรู้ตามระดับภูมิธรรมรู้ไม่เท่ากัน สามารถจะรู้ว่าเทพยดามาได้ความเป็นเทพยดาเพราะบุญอะไร สามารถจะเห็นความปรุงแต่งของอปุญญาภิสังขาร เปรต สัตว์นรก อสุรกาย

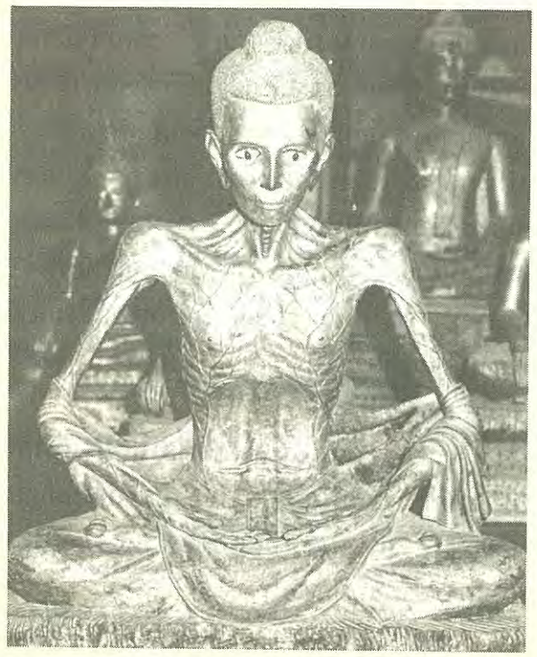

แม้สัตว์ดิรัจฉาน ว่าผลบาปอกุศลอะไรปรุงแต่งให้เขาได้มาเกิดในภพในชาตินี้นะครับ และมิใช่เห็นณ ภายนอก คือเห็นผู้อื่นในภพอื่นเท่านั้นแม้ในตัวเราเองที่ยังเป็นอยู่ก็สามารถเห็นได้ว่าบุญปรุงแต่งบาปปรุงแต่งอย่างไร เป็นการเห็น**"ปฏิจ–จสมุปบาทธรรม"**ด้วย กล่าวคือเมื่อท่านทำจิตสะอาดบริสุทธิ์ด้วยทาน ศีล สมาธิ ปัญญา วิมุติวิมุตติญาณทัสสนะละเอียดเข้าไป จิตของท่านจะเข้าถึงมนุษยธรรมเห็นกายละเอียด ๆ เข้าไปเห็นถึงทิพยธรรม เห็นทิพย์ละเอียด หรือเป็นทิพย์ละเอียด เห็นพรหมธรรมหรือเข้าถึงพรหมธรรมเป็นรูปพรหม ละเอียดเข้าไปถึงอรูปพรหมนี่ก็แปลว่าเห็นบุญปรุงแต่ง แต่ปรุงแต่งแล้วเป็นสุคติ ละเอียดเข้าไปจนสุดละเอียด **ปรุงแต่งเนื่องด้วยอวิชชายังทำหน้าที่ได้อยู่ ความบังเกิดขึ้นด้วยอวิชชา ซึ่งทำหน้าที่เป็นปัจจัยให้เกิดสังขารมีอยู่** แต่ทำได้น้อยลง ๆท่านจะเห็นธาตุธรรมของกาย เวทนา จิต ธรรม ของกายในกายที่ละเอียด ๆ เข้าไปนั้นโตใหญ่ใสละเอียดและประณีตขึ้นไปตามลำดับ ความเข้าใจโดยรอบนี้เองคือความเข้าใจในสังขารความปรุงแต่งทั้งปวง ซึ่งท่านสามารถพิจารณาแยกโดยเห็นรายละเอียดความปรุงแต่งอื่น ๆ เข้าไปจนสุดละเอียด **ความเห็นการปรุงแต่งนี้ก็เพื่อให้เข้าใจและเห็นสภาวะตามธรรมชาติของสังขารต่อไปอีกว่าไม่ว่าจะปรุงแต่งด้วยผลบุญ ผลบาปหรือแม้แต่ละเอียดขึ้นไปถึงฌานสมาบัติ เป็นพรหม อรูปพรหมก็ตาม ยังตกอยู่ในอาณัติแห่งพระไตรลักษณ์คือความเป็นอนิจจัง ทุกขัง อนัตตา**

เพราะฉะนั้น **วัตถุประสงค์ข้อที่ ๒ คือให้เข้าใจในสังขาร แล้วยังให้รู้แจ้งเห็นจริงในสภาวะของสังขารนั้นว่าเป็นอนิจจัง ทุกขัง อนัตตา อย่างไร**ทั้งนี้เพื่ออะไร เพื่อที่**เมื่อเข้าใจแน่ชัดแล้วจะเห็นโทษของอุปาทาน คือความยึดมั่นถือมั่นด้วยตัณหาและทิฏฐิ**นะครับ ให้โปรดเข้าใจ **เพราะตัณหาและทิฏฐิเป็นปัจจัยให้เกิดอุปาทาน อุปาทานเป็นปัจจัยให้เกิดภพ ชาติ ชรามรณะตามสายปฏิจจสมุปบาทธรรม ซึ่งรวมเรียกว่าทุกข์** ทีนี้ถ้าหากไม่ปฏิบัติตามแนววิชชาธรรมกายจะเห็นเพียงเท่านี้ ความเห็นเพียงเท่านี้หรือเท่านี้ขึ้นไปคือ**รู้แจ้งแทงตลอดในพระไตรลักษณ์ ในสังขารธรรมทั้งหลาย** อันนี้ชื่อว่า**"วิปัสสนาปัญญา"** คือปัญญารู้แจ้งแทงตลอดในความเป็น อนิจจัง ทุกขัง อนัตตา ในสังขารธรรมทั้งหลาย จุดนี้เป็นจุดหัวเลี้ยวหัวต่อที่สำคัญนะครับ

พระคุณเจ้าที่เคารพ **ถ้าท่านปฏิบัติตามแนววิชชาธรรมกายท่านจะเห็นชัดและรู้ชัดว่า แต่เพียงสังขารเท่านั้นมีสภาวะที่เป็นอนิจจัง ทุกขัง อนัตตา อย่างอื่นที่เป็นวิสังขาร หรือที่เป็นอสังขตธาตุ อสังขตธรรม คือธาตุธรรมที่ไม่ประกอบด้วยปัจจัยปรุงแต่งนั้นหาได้ตกอยู่ในอาณัติแห่งพระไตรลักษณ์ไม่** จุดนี้เป็นจุดสำคัญ ผู้เจริญภาวนาตามแนววิชชาธรรมกายเมื่อทำสุดละเอียดเข้าไปแล้วจิตจะตกศูนย์ ธรรมกายที่ละเอียดที่สุดละเอียดที่วางอุปาทานในขันธ์ ๕ ได้ชั่วคราวจะไปปรากฏใน

อายตนนิพพาน ได้เห็น **พระนิพพานคือธรรมกายที่บรรลุพระอรหัตผลแล้ว ที่กายเนื้อหรือกายหยาบ หรือกายสังขารแตกทำลายแล้ว ชื่อว่าเข้า "อนุปาทิเสสนิพพาน" ปรากฏเข้านิโรธสงบตลอดกันหมดในอายตนนิพพาน** จึงเข้าใจว่าเป็นวัตถุประสงค์ของสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าที่ให้เจริญมหาสติปัฏฐานสี่ในข้อที่ ๒

ที่ว่าให้ **เข้าใจในสังขารและสภาวะของสังขารเพื่อให้ละอุปาทานในสังขารทั้งหลายด้วยตัณหาและทิฏฐิ**นี้เองจึงเกิดวัตถุประสงค์ข้อที่ ๓ กล่าวคือ

เมื่อละอุปาทานในสังขารของกายในภพสามแล้ว ก็พึงปฏิบัติให้เข้าถึง ให้รู้ให้เห็นและให้เป็นธรรมกาย เพื่อนำไปสู่ความตรัสรู้ในอริยสัจทั้ง ๔ อันเป็นทางมรรคผลนิพพานตามรอยบาทพระ—พุทธองค์ มาถึงตอนนี้ในวัตถุประสงค์ข้อที่ ๒ ที่ ๓ **ต่อกันนี้ มิใช่เอาแต่เพียงประสบการณ์จากการปฏิบัติธรรมเท่านั้น ยังมีเอกสารหลักฐานที่สำคัญในพระไตรปิฎก ซึ่งอ่านค่อนข้างเข้าใจยาก แต่ถึงธรรมกายแล้วเข้าใจได้ไม่ยาก** อย่างที่กระผมได้เคยยกมาเมื่อคราวก่อนว่า พระยมกได้เคยเที่ยวคุยว่าท่านได้รู้ทั่วพระสัทธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแล้ว และว่าพระอรหันต์ขีณาสพเมื่อแตกกายทำลายขันธ์แล้วขาดสูญ ซึ่งต้องร้อนถึงพระสารีบุตรไปสอนไปกระทบถาม จึงได้ความว่าท่านยมกไม่เข้าใจคำว่า **"ตถาคต"** เพราะ **"ตถาคต"** คือ**"ธรรมกาย"** ตถาคตไม่ใช่รูป ไม่ใช่เวทนา ไม่ใช่สัญญา ไม่ใช่สังขาร ไม่ใช่วิญญาณ คือไม่ใช่กายเนื้อ เรื่องพระยมกนั้นมีอยู่

...คำว่า "เกิด" ก็ใช้ไม่ได้ คำว่า "ไม่เกิด" ก็ใช้ไม่ได้ คำว่า "ทั้งเกิดและไม่เกิด" ก็ใช้ไม่ได้ คำว่า "เกิดก็ไม่ใช่ ไม่เกิดก็ไม่ใช่" ก็ใช้ไม่ได้...

ในตอนท้ายแห่งการสนทนาโต้ตอบปัญหากับพระสารีบุตรมหาเถระ ในสังยุตตนิกาย ขันธวรรคพระ—ไตรปิฎกฉบับพระบาลี สยามรัฐ เล่มที่ ๑๗ ข้อ ๑๙๘ หน้า ๑๓๓ ซึ่งกระผมได้อ่านและวิเคราะห์ให้ฟังเมื่อวานแล้ว แต่ก็ยังมีอีกข้อหนึ่งเมื่อสักครู่ที่ผมเรียนว่า ตถาคตไม่ใช่กายเนื้อ นี้ก็มีปรากฏอยู่ในอัคคิวัจฉโคตรสูตรนิกาย เฉพาะท้ายสูตร ซึ่งสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้โต้ตอบปัญหากับวัจฉโคตรปริพาชก ความตอนสุดท้ายซึ่งแสดงว่าพระพุทธเจ้าหรือตถาคตไม่ใช่กายเนื้อนี้มีอยู่ว่า

"ฉันนั้นเหมือนกันแล วัจฉะ บุคคลเมื่อจะบัญญัติตถาคตพึงบัญญัติด้วย รูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณใด รูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณนั้น ตถาคตละได้แล้ว ถอนรากเสียแล้ว ทำให้เป็นดุจตาลยอดด้วน ถึงความไม่มี มีความไม่เกิดขึ้นต่อไปเป็นธรรมดา ตถาคตพ้นจากการนับว่า รูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ เรื่องนี้เป็นเรื่องลึกซึ้ง อันใคร ๆ ประมาณไม่ได้ หยั่งได้ยากเปรียบเสมือนมหาสมุทร **คำว่า 'เกิด' ก็ใช้ไม่ได้ คำว่า 'ไม่เกิด' ก็ใช้ไม่ได้ คำว่า 'ทั้งเกิดและไม่เกิด' ก็ใช้ไม่ได้ คำว่า 'เกิดก็ไม่ใช่ ไม่เกิดก็ไม่ใช่' ก็ใช้ไม่ได้**

ท่านว่าอย่างนี้นะ เรื่องนี้เป็นเรื่องละเอียดลึกซึ้ง แต่กระผมสรุปไว้ตอนนี้ก่อนว่า "พระพุทธเจ้า" ก็ดี "ตถาคต" ก็ดี ไม่ใช่กายเนื้อนะ โปรดเข้าใจ และคำว่า **สพฺเพ ธมฺมา อนตฺตา** ในท้ายอนัตต—ลักขณสูตร **ก็ไม่ได้หมายถึงทุกสิ่งทุกอย่าง แต่หมายเฉพาะสังขาร** เพราะพระยมกเมื่อบรรลุธรรมแล้วได้ตอบคำถามของพระสารีบุตรว่า **"รูปํ อนิจฺจํ" รูปแลเป็นสิ่งไม่เที่ยง, "ยทนิจฺจํ ตํ ทุกฺขํ" สิ่งใดไม่เที่ยงสิ่งนั้นเป็นทุกข์ ทนอยู่ในสภาพเดิมไม่ได้, "ยํ ทุกฺขํ ตํ อนตฺตา" สิ่งใดที่เป็นทุกข์หรือทนอยู่สภาพเดิมไม่ได้ สิ่งนั้นแลมิใช่ตัวตนเพราะฉะนั้นสิ่งที่เป็นอนัตตา หรือที่มิใช่ตัวตนนั้นก็คือสังขารเท่านั้นเอง** มันชัดเจนอย่างนี้ ที่พูดว่า **"สพฺเพ ธมฺมา อนตฺตา"** ต่อท้ายอนัตตลักขณสูตรนั้นเป็นความต่อเนื่องมาจาก **"สพฺเพ สงฺขารา อนิจฺจา สพฺเพ สงฺขารา ทุกฺขา" พูดเรื่องสังขารทั้งสิ้น แม้พระบาลีคำสุดท้ายว่า สพฺเพ ธมฺมา อนตฺตา ก็เป็นเรื่องเกี่ยวเนื่องกันว่า "ธรรมชาติทั้งหลายเหล่านี้แหละที่ไม่ใช่ตัวตน" ไม่ใช่อย่างอื่น** เพราะได้มีความตอนอื่น ซึ่งสมเด็จ—พระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้แสดงไว้เป็นหลักฐานสำคัญมีปรากฏอยู่ในพระสุตตันตปิฎก ขุททกนิกาย อุทานวรรคนิพพานสูตรที่ ๓ แปลความว่า

"ดูกรภิกษุทั้งหลาย ธรรมชาติที่ไม่เกิดแล้ว ไม่เป็นแล้ว อันปัจจัยกระทำไม่ได้แล้ว ปรุงแต่งไม่ได้แล้ว มีอยู่ ดูกรภิกษุทั้งหลาย ถ้าธรรมชาติที่ไม่เกิดแล้ว ไม่เป็นแล้ว อันปัจจัยกระทำไม่ได้แล้ว ปรุงแต่งไม่ได้แล้วจักมิได้มีอยู่แล้วไซร้ การสลัดออกซึ่งธรรมชาติที่เกิดแล้ว ที่เป็นแล้ว อันปัจจัยปรุงแต่งได้แล้ว กระทำได้แล้ว จะไม่พึงปรากฏในโลกนี้เลย ดูกรภิกษุทั้งหลาย ก็เพราะธรรมชาติอันไม่เกิดแล้ว ไม่เป็นแล้ว อันปัจจัยปรุงแต่งไม่ได้แล้ว กระทำไม่ได้แล้ว มีอยู่ การสลัดออกซึ่งธรรมชาติที่เกิดแล้ว เป็นแล้วอันปัจจัยกระทำแล้ว ปรุงแต่งแล้ว จึงปรากฏ"

นี่เห็นชัดเจนนะครับว่า **ธรรมชาติที่ชื่อว่าอสังขตธาตุ อสังขตธรรม คือธาตุธรรมที่ไม่ประกอบด้วยปัจจัยปรุงแต่ง ซึ่งตรงกันข้ามกับสังขาร มีอยู่เพราะว่า วัตถุประสงค์สำคัญในการเจริญมหาสติปัฏฐานสี่ก็เพื่อให้ละวางในอุปาทานในสังขารด้วยตัณหาและทิฏฐิ เพื่อปฏิบัติให้เข้าถึง รู้ เห็น และเป็นอสังขตธาตุ อสังขตธรรมโดยเฉพาะอย่างยิ่งคือธรรมกาย**

อสังขตธาตุ อสังขตธรรม ธาตุธรรมที่ไม่ประกอบด้วยปัจจัยปรุงแต่งนั้น อาจจะมีหลายอย่าง เช่น "พระนิพพาน" คือธรรมกายที่บรรลุอรหัตผลแล้วนี้ของแท้เลย ของแท้คือเต็มธาตุเต็มธรรม เต็มธาตุเต็มธรรมขนาดหน้าตักความสูงเส้นผ่าศูนย์กลางดวงธรรม ๒๐ วา และ**"อายตน—นิพพาน"** เป็นต้นนะครับ ทีนี้มากล่าวถึงตรงนี้ว่า **รู้ได้อย่างไรว่าท่านหมายถึงธรรมกาย** เพราะในมหาสติปัฏฐานสี่ท่านไม่ได้พูดถึงธรรมกายสักนิด ในมหาสติปัฏฐานสี่ไม่ได้กล่าวถึงธรรมกายเลย ดังที่กระผมกราบนมัสการว่า พระไตรปิฎกไม่ใช่ตำรา คือไม่ได้เขียนขึ้นแบบตำรา มีอยู่ที่โน่นนิด มีอยู่ที่นี่หน่อย **ถ้าศึกษาปริยัติด้วยปฏิบัติด้วยให้ถูกทางแล้ว จะเข้าใจเรื่องเหล่านี้ ว่าวัตถุประสงค์ให้เข้าถึงธรรมกาย เพราะคำว่าตถาคต ไม่ใช่กายเนื้อ**

แล้ว เป็นอะไร? พระพุทธองค์ได้แสดงไว้เลยนะครับ ท่านดูเถอะครับ ในวักกลิสูตร ซึ่งก็คงได้ยินได้ฟังมาเหมือนกันว่า **"ดูกรวักกลิ เธอจะมัวติดตามเฝ้าดูร่างกายอันเน่าเปื่อยผุพังนี้ไย** (คือสังขาร) **ผู้ใดเห็นธรรมผู้นั้นเห็นเราผู้ใดเห็นเราผู้นั้นเห็นธรรม"**

"ผู้ใดเห็นธรรม" คือ "ธรรมรัตนะ" "ธรรมที่ทำให้เป็นธรรมกาย" ทีนี้คำว่า**"เรา"**คืออะไร **"เรา"** คือ**"ตถาคต"** เพราะฉะนั้นเรามุ่งมาสู่จุดสำคัญว่า **"ตถาคต"** เราปฏิบัติเพื่อเข้าถึง**ตถาคต**หรือ**พระพุทธเจ้า** และตถาคตหรือพระพุทธเจ้านะคืออะไร ไปมีอยู่ในอีกสูตรหนึ่ง มีอยู่ในพระสุตตันต–ปิฎก ทีฆะนิกาย หรือไม่ปาฏิกวรรค อัคคัญญสูตร พระไตรปิฎกฉบับภาษาไทย เล่มที่ ๑๑ หน้า ๗๕ ถึง ๗๖ กระผมจะแปลความย่อว่า **"คำว่าธรรมกายก็ดี พรหมกายก็ดี ธรรมภูตก็ดี พรหมภูตก็ดี" เป็นชื่อตถาคต** ก็คือ **ตถาคตคือธรรมกายนั่นเอง** หรือ**ตถาคตคือพรหมกาย** ความสองความนี้เป็นนัยสำคัญ ธรรมกายคืออะไร? **ธรรมกายเป็นธาตุธรรมที่ไม่ประกอบด้วยปัจจัยปรุงแต่ง "อุบัติขึ้น"** ฟังให้ดีครับ **อุบัติขึ้นจากความบริสุทธิ์กาย วาจา ใจ ๓ ประการ** กล่าวคือ **กายและหัวใจเป็นเนื้อหนังที่แท้จริง รวบยอดกลั่นออกมาจากพระวินัยปิฎก ซึ่งจะทำหน้าที่เป็น "ปฐมมรรค"** "มรรค" นี่จะทำหน้าที่เป็นโลกุตตรมรรค ผมใช้คำว่า "จะทำ" **จะทำนี้ถ้าไม่เจริญภาวนา ผู้ถึงธรรมกายถ้าไม่พิจารณาสภาวะธรรมให้วิปัสสนาปัญญา และโลกุตตรปัญญาเกิด ก็จัดว่าเป็นเพียงโคตรภูบุคคลหรือโคตรภูญาณ ได้โคตรภูญาณ แต่ถ้าพิจารณาสภาวะธรรมจนมรรคญาณหรือโลกุตตรมรรคเกิดเต็มธาตุ เต็มธรรม นี่เป็น "ปฐมมรรค" ตัวจริง** ผมจึงใช้คำว่า **ธรรมกายและหัวใจจะทำหน้าที่เป็นปฐมมรรค "ดวงจิต"**เมื่อเราผ่านกายในกายไปสุดละเอียดแล้วจะถึงธรรมกายนั้น **ดวงจิตของธรรมกายนี่เป็น "ธาตุเป็น"** โปรดเข้าใจด้วย **ธาตุเป็นคือสิ่งมีชีวิต ไม่ใช่สิ่งที่ใครนึกว่าเป็นนิมิตอะไร** เดี๋ยวผมจะพิสูจน์ให้ฟัง เป็นสิ่งมีชีวิต **ดวงจิตเป็นเนื้อหนังที่แท้จริง รวบยอดกลั่นออกมาจากพระสุตตันตปิฎก ซึ่งจะทำหน้าที่เป็น "มรรคจิต" "ดวงปัญญา"เป็นเนื้อหนังที่แท้จริง รวบยอดกลั่นออกมาจากพระอภิธรรมหรือพระปรมัตถปิฎกเป็น"มรรคปัญญา"** อันนี้ทำหน้าที่เป็นมรรคปัญญา **เมื่อประชุมพร้อมกันเมื่อไร มรรคจิตเกิดก็จะปหานสังโยชน์กิเลสเครื่องร้อยรัดให้ติดอยู่กับโลก บรรลุมรรคผลได้ตามระดับภูมิธรรมที่ปฏิบัติได้** เพราะฉะนั้น**"ธรรม" ณ บัดนี้หมายถึงธรรมฝ่ายกุศลที่สุดละเอียดที่เหนือความปรุงแต่งด้วยบุญกุศลและบาปอกุศล และแม้ธรรมกลาง ๆ** นะครับ ทีนี้ส่วนคำว่า**"พรหมกาย"** พรหมกายนั่นหมายถึง **"กายประเสริฐ"** ประเสริฐอย่างไร? ประเสริฐที่ว่า **ไม่ต้องตกอยู่ในอาณัติแห่งพระไตรลักษณ์** พระพุทธองค์จึงได้ทรงแสดงว่า **ก็เพราะมีธรรมชาติอย่างนี้แหละ การสลัดออกซึ่งธรรมชาติที่ประกอบด้วยปัจจัยปรุงแต่งที่เรียกว่าสังขารจึงมีในโลก ถ้าไม่มีธรรมชาติอย่างนี้ การสลัดออกซึ่งธรรม–ชาติที่เรียกว่าสังขารจะไม่มีในโลกนี้เลย ชัดแจ้งอยู่ในนิพพานสูตรที่ ๓** นะครับ

ทีนี้มีอยู่นิดหนึ่งเรื่อง**ธรรมกายหรือพรหมกาย**

มีอยู่คำหนึ่งท่านเรียกว่า**"ธรรมภูต"** หรือ **"พรหมภูต" "ภูต"** เป็นภาษาบาลีแปลว่า **"อุบัติขึ้น"** ธรรมกายน่ะอุบัติขึ้นเหมือนกันนะ **แต่ความอุบัติขึ้นของธรรมกายนั้น** ได้โปรดเข้าใจจุดสำคัญขั้นนี้ว่า **มิใช่อุบัติขึ้นเพราะเหตุแห่งอวิชชาเป็นเหตุปัจจัยให้เกิดสังขาร วิญญาณ นามรูป สฬายตนะ ผัสสะ เวทนา ตัณหา อุปาทาน ซึ่งจัดเป็นการเกิดภพเกิดชาติแต่ประการใด แต่ว่าเพราะเกิดจากความบริสุทธิ์**เพราะฉะนั้นหลายท่านที่ฟังมาผิด ๆ เข้าใจผิด ๆ ว่า "ธรรมกาย" ก็เป็นรูป ผู้ปฏิบัติธรรมกายนะติดรูป ข้อนี้ผิด **รูปหรือนามนั้นมีผลแต่วิญญาณ สังขารและอวิชชาเป็นเหตุเป็นปัจจัย แต่ธรรมกายมิใช่อุบัติขึ้นด้วยอวิชชา สังขาร วิญญาณเป็นเหตุเป็นปัจจัยแต่ประการใด เพราะฉะนั้นจึงเป็นคนละเรื่อง**ได้โปรดเข้าใจให้ดีนะครับว่า**ธรรมกายไม่ใช่นามรูป เมื่อผู้ปฏิบัติธรรมไม่เข้าใจเพราะไม่รู้ไม่เห็นธรรมชาติทั้งสองอย่าง อย่างหนึ่งสังขาร อย่างหนึ่งวิสังขาร ก็เข้าใจว่าธรรมชาติทุกอย่างเป็นอย่างเดียวกันหมด อะไรที่เห็นได้เรียกว่ารูป อันนี้เป็นความเข้าใจผิด รูปที่ว่าซึ่งมีความเข้าใจว่าธรรมกายติดรูปนะ เพราะไปเข้าใจว่าเป็นนามรูปที่เกิดแต่อวิชชา ซึ่งตรงกันข้ามเลย ธรรมกายมิได้เกิดจากอวิชชา ถ้าอวิชชามีอยู่ไม่มีทางเห็นธรรมกาย ไม่มีทาง**นะครับ

แต่ถ้าเช่นนั้น อาจมีผู้ถามว่าอย่างนี้คนถึงธรรมกายเป็นอรหันต์หมด ไม่ใช่ ดังที่กระผมเรียนว่า อวิชชาเป็นนิวรณูปกิเลสข้อที่ ๖ อาจจะดับก็ได้ชั่วคราวเสมือนหนึ่งโจรอยู่นอกบ้านเรา ยังไม่เข้ามานะครับ แต่เรายังไม่ได้ฆ่ามหาโจรโดยเด็ดขาด แต่เมื่อบรรลุอรหันต์แล้ว มหาโจรนั้นไม่มี ฆ่าตายแล้ว มีอุปมาว่าอย่างนี้ หรือจับไปขังคุกเสียแล้ว ทำนองนั้น ความหมายเป็นอย่างนี้ ทีนี้กระผมใคร่กราบนมัสการตอนหนึ่งที่สำคัญ คือว่าในความหมายของวัจฉโคตรปริพาชกที่เคยมาทูลถามธรรมกับสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าว่า ข้าแต่พระโคดมผู้เจริญ ผู้ที่ปฏิบัติแล้วกิเลสหมดดังท่าน อย่างพระอรหันต์ทั้งหลาย ตายไปแล้วไปเกิดที่ไหน ใช้คำว่าเกิดพระพุทธเจ้าท่านว่า คำว่าเกิดก็ใช้ไม่ได้ เพราะอะไรท่านจึงกล่าวอย่างนี้ เพราะว่าเกิดความหมายคนทั่วไปเข้าใจกัน นักปฏิบัติเข้าใจกันนั้นหมายว่าเกิดภพชาติเพราะอวิชชาเป็นเหตุเป็นปัจจัย พระองค์จึงตอบว่า **"เกิดก็ใช้ไม่ได้"** อ้าว! ถ้าอย่างนั้นก็ไม่เกิด พระอรหันต์ตายแล้วไม่เกิด ฟังให้ดีนะครับ ตรงนี้พระพุทธเจ้าท่านบอกว่า **"คำว่าไม่เกิดก็ใช้ไม่ได้"** คำว่าไม่เกิดก็ใช้ไม่ได้ นี่ท่านพูดคำนี้ เอ! เป็นอย่างไร? เพราะอะไร? ก็เพราะว่า **"ธรรมกายอุบัติ"**นะ **"มี"** นะ **"เกิดขึ้น"** นะ **แต่มิใช่เกิดด้วยอวิชชา "อุบัติขึ้น"** พระองค์จึงใช้คำว่า **"ภูต" ธรรมภูต พรหมภูต** คำว่า **"ภูต"** สมมุติชื่อเรียกเพียงเพื่อให้เข้าใจเพราะอะไร คำว่าภูตะ หรือภูตก็ใช้กับโอปปาติกะเหมือนกัน ใช้กับโอปปาติกะเช่นทิพย์ พรหม อรูปพรหม หรือบรรดาเปรต สัตว์นรก อสุรกาย ซึ่งอุบัติขึ้นด้วยผลบุญบาปทันทีเพราะไม่ทราบว่าจะใช้อะไรก็ใช้คำว่า **"ภูต"** ถ้าใช้คำว่า **"ชาตะ"**หรือ **ชาติ** แปลว่า **"เกิด" หมายถึงว่าเกิดเพราะอวิชชาเป็นเหตุเป็นปัจจัย**พระองค์ทรงกล่าวว่า **"เกิดก็ใช้ไม่ได้"** คำว่า **"ไม่เกิดก็ใช้ไม่ได้" เพราะธรรมกายอุบัติขึ้นนะ** ทีนี้วัจฉโคตรปริพาชก

ก็ถามต่อไปว่า **"อย่างนั้นจะว่าเกิดก็ไม่ใช่ ไม่เกิดก็ไม่ใช่"** พระพุทธเจ้าตรัสว่า ถ้าอย่างนั้น **"คำนี้ก็ใช้ไม่ได้"** อ้าวอย่างนั้นงงใหญ่แล้ว วัจฉโคตรปริพาชกงง วุ่นวายฟังแล้วไม่รู้เรื่อง เกิดก็ใช้ไม่ได้ ไม่เกิดก็ใช้ไม่ได้ จะว่าเกิดก็ไม่ใช่ ไม่เกิดก็ไม่ใช่ ก็ใช้ไม่ได้ เอ อย่างนั้นเป็นอะไร? พอพระพุทธเจ้าตอบมาวกวนเข้า งงเข้าเลยโมโหเลย วัจฉโคตรโมโหจะโมโหแค่ไหนยังไม่ทราบ แต่บอกว่า แหม! ไม่เอาแล้วธรรมของพระพุทธเจ้านี่ หมดศรัทธาเสียแล้ว ทำท่าจะลากลับ จะทูลลากลับ พระพุทธเจ้าท่านก็ตรัสด้วยพระทัยเย็น ๆ ท่านเย็นได้สบายมาก ท่านก็ตรัสว่า **"ดูกรวัจฉะ ควรแล้วที่ท่านจะงง ควรแล้วที่ท่านจะหลงไป เพราะธรรมนี้หรือคือธรรมชาตินี้ลึกซึ้งเห็นได้ยาก"** ฟังให้ดีนะครับ เพราะฉะนั้นใครอย่าบ่นว่าไม่ถึงธรรมกายสักที **เห็นได้ยาก ตรัสรู้ตามได้ยาก** คำว่าตรัสรู้คือต้องเห็นเองนะ พระพุทธเจ้าหรือตถาคตเป็นเพียงผู้ชี้ทางให้ เหมือนอาจารย์ท่านบอก ท่านเจ้าคุณอาจารย์ท่านบอกว่าท่านสอนให้ แนะชี้ทางให้แล้วไปทำเอง แปลว่าต้องเห็นเองนะ เข้าถึงเอง รู้เอง คำนี้เองที่ใช้คำว่า **"ตรัสรู้"** ไม่ใช่ **"รู้"** เฉย ๆ ท่านว่า **เห็นได้ยาก ตรัสรู้ตามได้ยาก เป็นธรรมสงบ** ใครเข้าถึงแล้วสงบประณีต **หยั่งไม่ได้ด้วยตรรกะ** หยั่งไม่ได้ด้วยตรรกะคืออย่างไร? เดาไม่ได้ คือจะมานึกเอาเหตุผลธรรมดามาพูดกันไม่ได้ ต้องด้วยทั้งเห็นและทั้งรู้ **เป็นธรรมละเอียด** ท่านว่าอย่างนั้นนะ เป็นธรรมละเอียด ท่านลองถามดูผู้ที่ถึงธรรมกายละเอียดแค่ไหน **บัณฑิตพึงรู้ได้ ธรรมนั้นอันท่านผู้มีทิฏฐิอื่น มีแนวความเห็นอื่น มีหลักที่พอใจอย่างอื่น มีความเพียรที่ประกอบแบบอื่น ถืออาจารย์อื่น ยากที่จะรู้ได้** นี่พระพุทธองค์ได้ทรงแสดงอย่างนี้นะครับ

*...**"ดูกรวัจฉะ ควรแล้วที่ท่านจะงง ควรแล้วที่ท่านจะหลงไป เพราะธรรมนี้หรือคือธรรมชาตินี้ลึกซึ้งเห็นได้ยาก...บัณฑิตพึงรู้ได้ ธรรมนั้นอันท่านผู้มีทิฏฐิ มีแนวความเห็นอื่น มีหลักที่พอใจอย่างอื่น มีความเพียรที่ประกอบแบบอื่น ถืออาจารย์อื่น ยากที่จะรู้ได้...***

ในเรื่องของความอุบัติขึ้นของธรรมกายมีปรากฏอยู่ในหลายแห่งในพระไตรปิฎก โปรดฟังให้ดีนะครับ และไม่ใช่แต่พระพุทธเจ้าเท่านั้นนะครับ พระอรหันต์ทั้งหลายก็อุบัติแท้โดยธรรมกายด้วยกันทั้งสิ้น โปรดพิจารณาดูในพระสุตตันตปิฎก ขุททกนิกาย สรภังคเถรคาถา ข้อ ๓๖๕ พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับหลวง พ.ศ. ๒๕๑๔ เล่มที่ ๒๖ หน้า ๓๓๔ มีความดังต่อไปนี้นะครับ โปรดเข้าใจ

"เมื่อก่อนเราผู้ชื่อว่าสรภังคะ (ท่านสรภังคะเป็นพระอรหันต์) **ไม่เคยได้เห็นโรคคืออุปาทานในขันธ์ ๕ ครบบริบูรณ์ทั้งสิ้น โรคนั้นอันเราผู้ทำตามพระดำรัสของพระพุทธเจ้า ซึ่งเป็นเทพเจ้าผู้ยิ่งใหญ่ ได้เห็นแล้ว พระสัมมาสัมพุทธเจ้าพระนามว่า พระวิปัสสี พระสิขี พระเวสสภู พระกกุสันโธ พระโกนาคมน พระกัสสป ได้เสด็จไปแล้วโดยทางใดแล พระสัมมาสัมพุทธเจ้าพระนามว่าโคดม ก็ได้เสด็จไปแล้วโดยทางนั้น พระพุทธเจ้าทั้ง ๗ พระองค์นี้ทรงปราศจากตัณหา ไม่ทรงถือมั่น ทรงหยั่งถึงความสิ้นกิเลส เสด็จอุบัติแท้โดยธรรมกาย"** ฟังให้ดีนะครับ เสด็จอุบัติแท้โดยธรรมกาย ว่าพระพุทธเจ้าทุกพระองค์ต่างเสด็จอุบัติแท้โดยธรรมกาย และก็ว่าพระองค์เองคือพระอรหันต์ ท่านสรภังคเถระเองก็บอกว่าเห็นตามนี้แล้ว และก็ได้กล่าวต่อไปว่า **"ทรงเอ็นดูอนุเคราะห์สัตว์ทั้งหลาย ได้ทรงแสดงธรรม คือ อริยสัจ ๔ อันได้แก่ทุกข์ เหตุเกิดทุกข์ ความดับทุกข์ ทางเป็นที่สิ้นทุกข์ เป็นทางไม่เป็นไปแห่งทุกข์อันไม่มีที่สุดในสงสาร เพราะกายนี้แตก และเพราะความสิ้นชีวิตนี้ การเกิดในภพใหม่อย่างอื่นมิได้มี เราเป็นผู้หลุดพ้นแล้วจากสรรพกิเลสและภพทั้งปวง"**

ครับ นี่แหละครับคือเรื่องราวที่ผมกราบนมัสการว่า **ธรรมกายนั้นอุบัติขึ้น พระพุทธเจ้านั้น ตถาคตนั้นคือ ธรรมกาย และธรรมกายนี้ก็อุบัติขึ้น ทั้งพระอรหันต์ขีณาสพ และสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทุกพระองค์** เพราะฉะนั้น **วัตถุประสงค์สำคัญของการเจริญมหาสติปัฏฐานสี่ก็เพื่อละอุปาทานในสังขารด้วยตัณหาและทิฏฐิ เพราะอุปาทานในสังขารด้วยตัณหาและทิฏฐินั่นเองคือทุกข์ เป็นความทุกข์ นี้เป็นการเข้าใจทุกขสัจจะเบื้องต้นในการเจริญมหาสติปัฏฐานสี่** และได้โปรดเข้าใจว่า **วัตถุประสงค์ในประการที่ ๓ นี้เองที่เข้าใจถึงความปรุงแต่ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งความปรุงแต่งด้วยบาปอกุศลหรือแม้บุญกุศลที่อวิชชายังทำหน้าที่อยู่นั้น เป็นความเข้าใจเหตุแห่งทุกข์หรือสมุทัยนั่นเอง** นี้เป็นเบื้องต้น

ทีนี้มาถึงข้อ ๓ เป็น**วัตถุประสงค์ข้อ ๓** ที่ว่า **เมื่อละอุปาทานในสังขารแล้วพึงปฏิบัติให้เข้าถึงธรรมกาย "ธรรมกาย"**คืออะไร **เป็น "ตัวนิโรธ" "ดับสมุทัย" ปฐมมรรค มรรคจิต มรรคปัญญาของธรรมกาย เป็นธรรมเครื่องดับสมุทัย ธรรมกายจึงเป็นตัวนิโรธ** นี้อีกประการหนึ่ง **เมื่อธรรมกายเจริญขึ้นธรรมปฏิบัตินี้จะประชุมโพธิปักขิยธรรมทั้ง ๓๗ ประการ องค์ธรรมเพื่อการตรัสรู้** พระคุณเจ้าทุกท่านโปรดเข้าใจนะครับ **ปฏิบัติภาวนาเป็นประจำจนถึงขั้นมรรคผลนั้นต้องตรัสรู้ ไม่ใช่รู้เฉย ๆ รู้เฉย ๆ เป็นเพียงรู้ด้วยสัญญาและวิญญาณ รู้ด้วยวิญญาณของกายในภพ ๓ มนุษย์ ทิพย์ พรหม อรูปพรหมซึ่งยังมีอวิชชาครอบคลุมอยู่ อย่างนี้เรียกว่า "รู้" แต่ถ้ารู้เองเห็นเองโดยแจ่มแจ้งในธรรมชาติทั้ง ๒ ฝ่ายว่าอุปาทานในสังขารขันธ์เป็นทุกข์ ตัณหาและทิฏฐิเป็นเหตุแห่งทุกข์ พระอริยสัจก็จะเจริญขึ้น พระอริยสัจเจริญขึ้นมรรคจิตก็จะเกิด มรรคจิตเกิดและโพธิปักขิยธรรมทั้ง ๓๗ ข้อประชุมพร้อมกัน เมื่อไรก็สามารถปหานสังโยชน์กิเลสเครื่องร้อยรัดให้ติดอยู่กับโลกได้ ตามระดับภูมิธรรมที่ปฏิบัติได้** นี่แหละครับ **วัตถุประสงค์สำคัญของการเจริญมหาสติปัฏฐานสี่และความรู้แจ้งในพระอริยสัจอันเป็นไปด้วยญาณ ๓ คือ "สัจจญาณ"** ว่าทุกข์ **สมุทัย นิโรธ มรรคนี้มีจริง มีจริงอย่างไร เข้าใจ**

อย่างซาบซึ้ง ชื่อว่าสัจจญาณ เข้าใจอย่างซาบซึ้ง **จะซาบซึ้งได้ต่อเมื่อเห็น** ข้อสองเห็นแล้วก็รู้ว่า **ทุกข์ควรกำจัด สมุทัยควรละ นิโรธควรทำให้แจ้ง มรรคควรทำให้เจริญ นี้เป็น "กิจจญาณ" และถ้าได้เจริญภาวนาถึงขั้นละทุกข์ได้แล้ว อย่างน้อยที่สุดสังโยชน์กิเลสเครื่องร้อยรัดให้ติดอยู่กับโลกอย่างน้อย ๓ ประการ ได้แก่สักกายทิฏฐิ วิจิกิจฉา สีลัพพตปรามาส** ซึ่งเป็นสังโยชน์เบื้องต่ำ ๓ ประการอย่างน้อยที่สุด ขึ้นไปถึงสังโยชน์เบื้องสูงรวมเบ็ดเสร็จเป็นสังโยชน์ ๑๐ ตามระดับภูมิธรรมที่ปฏิบัติได้ **นั่นชื่อว่า กตญาณ กำจัดทุกข์ ละสมุทัย ทำให้แจ้งซึ่งนิโรธ มรรคเจริญขึ้นจนถึงละทุกข์ละสมุทัยได้ ข้ามโคตรภูบุคคลเข้าสู่ความเป็นอริยบุคคลเพียงใด นั่นชื่อว่า "กตญาณ" สัจจ-ญาณ กิจจญาณ กตญาณนี้ ชื่อญาณทัศนะ ๓** อริยสัจ ๔ เป็นไปด้วยญาณ ๓ **จึงรวมเป็นมีรอบ ๑๒ นี้มีปรากฏในธัมมจักกัปปวัตตนสูตร ซึ่งสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้แสดงปฐมเทศนาโปรดปัญจวัคคีย์ ซึ่งอัญญาโกณฑัญญะได้ดวงตาเห็นธรรมเข้าถึงธรรม และนี้เองเป็นที่มาของการสร้างพระพุทธรูป พระประธานศาลาอเนกประสงค์ แสดงให้เห็นพระพุทธเจ้ากายเนื้อยกพระหัตถ์ขวากรีดขึ้นแสดงถึงดวงปฐมมรรค** "เท่านี้ใช่ไหม?" นี่ทรงกล่าวแก่ท่านอัญญาโกณฑัญญะ **และพระหัตถ์ซ้ายจีบชี้ไปทางศูนย์กลางกายฐานที่ ๗ ว่าธรรมที่ทำให้เป็นกายในกาย ณ ภายในสุดละเอียดไปถึงธรรมกายนั้นอยู่ที่ศูนย์กลางกายฐานที่ ๗** นะครับ โปรดเข้าใจอย่างนั้น

กระผมขอแถมสักนิดครับ ว่า**ธรรมกายเป็นของจริงในพระพุทธศาสนา** เพื่อเป็นเครื่องประดับสติปัญญาครับ นอกจากเอกสารอ้างอิงที่กระผมได้กล่าวถึงแล้ว **กระผมใคร่จะยกตัวอย่างให้เห็นอีกสัก ๒ เอกสาร** โปรดฟังให้ดี**เอกสารที่ ๑** ที่กระผมจะเพิ่มเติม คือ**ความอุบัติขึ้นของสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ด้วยรูปกายอุบัติและธรรมกายอุบัตินี้** มีปรากฏในพระนิพนธ์ของสมเด็จพระสังฆราช (สา ปุสฺสเทว) ชำระโดยสมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส มีปรากฏชัดเจน บางท่านได้เคยอ่านแล้ว มีความว่า **"แม้องค์พระตถาคตอังคีรสศากยมุนี โคดมสัมมาสัมพุทธเจ้านี้ ซึ่งมีความปรากฏในโลกอันสัตว์ได้ด้วยยากดั่งนี้ พระองค์ก็ได้อุบัติขึ้นแล้วในโลกด้วย "รูปกาย" อุบัติ และ "ธรรมกาย" อุบัติ ทั้ง**

๒ ประการ พร้อมด้วยอัจฉริยะ อัพภูตธรรมตามธรรมดานิยมโดยพุทธธรรมดา ความบังเกิดขึ้นด้วย "รูปกาย" นั้นเป็น ๒ คือ โอกกันติสมัยลงสู่พระครรภ์มารดา หยั่งลงสู่พระครรภ์มารดา (ตอนนี้ในสมัยปฏิสนธิกาลด้วยกายทิพย์ **อันนี้เห็นได้ด้วยตาธรรมกาย**) **และนิกขมนสมัยประสูติจากพระครรภ์เป็นเจ้าชายสิทธัตถะ ส่วนความบังเกิดขึ้นด้วย "ธรรมกาย" เป็น "ตถาคต" หรือ "พระพุทธเจ้า" นั้นคืออภิสัมโพธิสมัยตรัสรู้พระอนุตรสัมมาสัมโพธิญาณ นี้เป็นหลักฐานสำคัญ**

และเอกสารเพิ่มเติมที่ ๒ มีในปฐมสมโพธิกถา มารพันธปริวรรค ปริเฉทที่ ๒๘ ในพระนิพนธ์สมเด็จพระปรมานุชิตชิโนรส มีความตอนหนึ่งกระผมจะอ่านให้ฟังว่า ในสมัยพุทธกาลเมื่อพระพุทธเจ้าได้ทรงบำเพ็ญเพียรอยู่ใต้ต้นพระศรีมหาโพธิ์ ตอนก่อนที่จะบรรลุพระอนุตตรสัมมาสัมโพธิญาณ พญามารคือ "ท้าววัสสวดีมาร" ซึ่งเป็นจอมเทพชั้นที่ ๖ สูงสุดของเทวโลก ได้มาขัดขวางการบำเพ็ญภาวนาของสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า มิให้บรรลุพระอนุตตรสัมมาสัมโพธิญาณได้ แต่ว่าพระองค์ทรงสู้ด้วยพระบารมี กล่าวคือพระปรมัตถบารมีที่เต็มส่วน จนชนะพญามารแล้วได้บรรลุพระอนุตตรสัมมาสัมโพธิญาณ ภายหลังแต่ที่สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้เสด็จดับขันธ์เข้าสู่ปรินิพพานแล้วนั้น ต่อมาอีกชั่วระยะเวลาหนึ่งพระอุปคุตมหาเถระซึ่งเป็นพระอรหันต์ในภายหลัง ได้ทรมานพญามารคือท้าววัสสวดีมารจนสิ้นพยศกลับใจเป็นสัมมาทิฏฐิ ขอบำเพ็ญบารมีเป็นพระปัจเจกพุทธเจ้า ซึ่งเดี๋ยวนี้ท้าววัสสวดีนั้นก็ยังคงอยู่ในเทวโลกเป็นผู้ปรารถนาพุทธภูมิเป็นพระปัจเจกพุทธเจ้า พระอุปคุตไม่เคยเห็นพระพุทธเจ้ามาบรรลุอรหันต์ทีหลังไม่เคยเห็นกายเนื้อ เคยเห็นแต่ธรรมกาย ก็เลยได้กล่าวว่า **"อนึ่ง ท่านจะได้อนุเคราะห์แก่อาตมา เมื่อสมเด็จพระศาสดาบังเกิดในโลก เสด็จเข้าสู่ปรินิพพานเสียแล้ว เราได้เห็นแต่ 'พระธรรมกาย'**(นี่โปรดฟัง แปลว่าธรรมกายเห็นได้ทุกคน ถ้าปฏิบัติและถึงเวลานะครับ) **มิได้ทันเห็นซึ่งพระสรีรกาย ท่านจงสงเคราะห์นิรมิต 'พระรูปกาย' แห่งพระศาสดาจารย์ พร้อมทั้งอาการทั้งปวงสำแดงแก่เราให้เห็นประจักษ์กับทั้งพระอัครสาวกให้ปรากฏด้วยฤทธิ์แห่งท่าน ณ กาลบัดนี้เถิด"** พญามารก็นิรมิตพระวรกายเนื้อสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าพร้อมพระอัครสาวกและพระอสีติมหาสาวกให้เห็นในกาลนั้น พระเจ้าธรรมาโศกราชก็ได้เสด็จมาทอดพระเนตรพร้อมด้วยข้าราชบริพาร พระองค์มีจิตศรัทธาเลื่อมใสในพระรัตนตรัย ใคร่จะกระทำสักการะบูชาพระสถูปด้วยพระสรีระรูปแห่งพระองค์เองมีกำหนด ๗ วัน จึงให้เอาปุยสำลีชุบด้วยน้ำมันหอมถึง ๕๐๐ หม้อมาพันพระวรกาย ตั้งแต่พระศอตลอดลงไปถึงฝ่าพระบาท แล้วเสด็จไปยืนประดิษฐานอยู่ที่หน้าพระเจดีย์ ยกพระหัตถ์อัญชลีเหนือพระอุตมังคศิโรตทรงพระรำลึกถึงพระพุทธคุณ แล้วให้จุดเพลิงเข้าทั่วพระสรีระรูปกาย พระสรีระรูปกายก็มิได้หวั่นไหวตามบูชาดุจประทีป และเปลวเพลิงนั้นก็พลุ่งโพลงขึ้นไปบนอากาศสูงไปประมาณ ๒ ชั่วบุรุษ แล้วออกพระวาจาตรัสสรรเสริญพระพุทธคุณว่า **"นโมตัสสะ"** ไปเรื่อย ๆ นี่แหละครับ**พระพุทธเจ้ากาย**

...แนวทางปฏิบัติภาวนาตามแนววิชชาธรรมกาย ซึ่งผ่านกายในกายได้แก่ กายมนุษย์หยาบ มนุษย์ละเอียด ทิพย์ ทิพย์ละเอียด พรหม พรหมละเอียด อรูปพรหม อรูปพรหมละเอียด ตั้งแต่ทิพย์ถึงอรูปพรหมนั่นท่านเรียกว่า "เทวกาย" สุดละเอียดไปถึง "ธรรมกาย"...

เนื้อชื่อว่าพระ "สรีรกาย" หรือ "รูปกาย" ส่วน "พระตถาคต"หรือ "พระพุทธเจ้า" นั่นคือ "ธรรมกาย หรือ พรหมกาย" แต่ก่อนที่จะถึงธรรมกายหรือพรหมกายนั้น ก็มีกายในกายอยู่ตรงกลางนั้นอีก ชื่อว่า **"เทวกาย"**เทวกายนี้มีบาลีพระพุทธภาษิตปรากฏอยู่ในมหาสมัยสูตรว่า **เยเกจิ พุทฺธํ สรณํ คตเส นเตคมิ สนฺติ อปายภูมิ สหาย มนุสฺสํ เทหํ เทวกายํ ปริภูเตเรสฺสนฺติ**แปลความว่า **บุคคลเหล่าใดเหล่าหนึ่งถึงพระพุทธเจ้าว่าเป็นสรณะ บุคคลเหล่าใดเหล่านั้นจะไม่ไปสู่อบายภูมิ ละกายที่เป็นของมนุษย์แล้ว จะยังเทวกายให้เต็มรอบ** คำว่า "จะยังเทวกายให้เต็มรอบ" แปลว่าเทวกายมีหลายกายทั้งหยาบและละเอียด **และบุคคลที่เข้าถึงพระรัตนตรัยนั้น ย่อมเข้าถึงหรือยังเทวกาย ณ ภายในให้เกิดขึ้นเป็นขึ้นได้ ทั้งรู้ทั้งเห็นได้ชัดเจน** อย่างนี้แหละครับคือ**แนวทางปฏิบัติภาวนาตามแนววิชชาธรรมกาย ซึ่งผ่านกายในกายได้แก่ กายมนุษย์หยาบ มนุษย์ละเอียด ทิพย์ ทิพย์ละเอียด พรหม พรหมละเอียด อรูปพรหม อรูปพรหมละเอียด ตั้งแต่ทิพย์ถึงอรูปพรหมนั่นท่านเรียกว่า "เทวกาย" สุดละเอียดไปถึง "ธรรมกาย"** นะครับ ซึ่ง **"ธรรมกาย"นั้นก็คือ "ตถาคต"** มีปรากฏในพระสุตตันตปิฎก ปฏิกวรรค ทีฆนิกาย หน้า ๙๒ นั้นแล้ว ซึ่งกระผมนำมาอ่านให้ฟังอยู่แล้ว ครับ ทั้งหมดนี้เองคือ**วัตถุประสงค์ทางการเจริญมหาสติปัฏฐานสี่** ซึ่งกระผมจะขอสรุปให้ฟังว่า

๑. เพื่อสงบระงับจากนิวรณ์กิเลส นี้เป็นส่วนสมถะ หรือสมาธิภาวนาเพื่อให้ใจใสสะอาดบริสุทธิ์

๒. เพื่อให้เข้าใจสังขารว่าปรุงแต่งอย่างไร มีสภาวะอย่างไร เป็นตอนที่เจริญปัญญารู้แจ้งในสภาวะธรรม รู้แจ้งแทงตลอดในพระไตรลักษณ์ในสังขารทั้งปวง ชื่อว่าวิปัสสนาปัญญา

๓. เพื่อเข้าถึงธรรมกาย เพื่อประชุมโพธิปักขิยธรรม องค์ธรรมเครื่องตรัสรู้พระอริยสัจทั้ง ๔ ชื่อว่า โลกุตตรปัญญา นี้เองเป็นทางดำเนินไปเพื่อมรรค ผล นิพพาน

กราบขอบพระคุณทุกท่านครั

(ถอดเทปโดย: สมชาย เทียมบุญประเสริฐ กระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและการพลังงาน)

การมีสติพิจารณาเห็นกายในกาย

โดย **พระเดชพระคุณ พระภาวนาโกศลเถร**
รองเจ้าอาวาสและพระอาจารย์ใหญ่
ฝ่ายวิปัสสนาธุระ วัดปากน้ำ ภาษีเจริญ
และ รองประธานสถาบันพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย
อ.ดำเนินสะดวก จ.ราชบุรี

การเจริญภาวนาตามแนววิชชาธรรมกายนั้น ในเบื้องต้นของการปฏิบัติกัมมัฏฐานมีลักษณะที่เป็นกัมมัฏฐานแบบวิปัสสนาอันมีสมถะเป็นเบื้องต้น ต่อเมื่อถึงธรรมกายแล้วเจริญภาวนาธรรมต่อไปในลักษณะที่เป็นกัมมัฏฐานแบบสมถะและวิปัสสนาคู่กัน ตามที่ปรากฏในปฏิสัมภิทามรรค *

วิธีการเจริญภาวนาตามแนวนี้ ในเบื้องต้นก็ให้รวม "ใจ" อันได้แก่ เวทนา สัญญา สังขาร และวิญญาณ หรือความเห็น ความจำ ความคิด และความรู้ ให้รวมหยุดนิ่ง เป็นจุดเดียวกัน ณ ศูนย์กลางกายตรงที่สูดลมหายใจเข้าออกเหนือระดับสะดือประมาณสองนิ้วมือ อันเป็นฐานที่ตั้งถาวรของใจ (กล่าวคือ เวลาสัตว์จะไปเกิด มาเกิด จะดับจะหลับ หรือจะตื่น ดวงธรรมที่ทำให้เป็นกาย อันมีดวงเห็น ดวงจำ ดวงคิด และดวงรู้ ซ้อนอยู่ด้วยนั้น จะตกศูนย์ แล้วจะลอยขึ้นมาที่ศูนย์นี้เสียก่อน)

* ขุ.ปฏิ. ๓๑ ข้อ ๕๓๔-๕๓๖ หน้า ๓๑๓-๓๑๖

ในกรณีนี้ ก็มีอุบายวิธีที่จะช่วยให้ใจรวมหยุดเป็นจุดเดียว นิ่งสนิทได้ง่าย โดยให้ผู้ปฏิบัติภาวนากำหนดนึกให้เห็นเครื่องหมายด้วยใจเรียกว่ากำหนดบริกรรมนิมิต เป็นดวงแก้วกลมใสขึ้นที่ศูนย์กลางกายนั้นแหละ พร้อมด้วยให้นึกว่าในใจซึ่งเรียกว่าบริกรรมภาวนา ว่า **"สัมมาอะระหัง"** ๆๆ เพื่อประคองนิมิตนั่นไว้เรื่อย ให้บริกรรมไปเรื่อย ร้อยครั้งพันครั้ง จนกว่าใจจะมารวมหยุดเป็นจุดเดียวกันที่นั่นคือใจหยุดได้ถูกส่วนเข้า ก็จะตกศูนย์ และจะปรากฏเห็นดวงกลมใสแจ่มบังเกิดขึ้น ณ ที่ศูนย์กลางกาย ใสบริสุทธิ์ดุจเพชรลูกที่เจียระไนแล้วไม่มีขนแมว ประมาณเท่าฟองไข่แดงของไก่ อย่างเล็กเท่าดวงดาวในอากาศ อย่างโตประมาณเท่าดวงจันทร์ดวงอาทิตย์ สว่างดั่งดาวประกายพรึก ดวงธรรมดวงนี้เอง คือ**ดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายมนุษย์** คือเบื้องต้นแต่มนุษย์จะเกิด ก็มาเกิดด้วยดวงนี้ และเนื่องด้วยดวงธรรมนี้เป็นพื้นฐานของการเจริญภาวนาเพื่อความหลุดพ้น จึงเรียกว่า **ดวงธัมมานุปัสสนาสติปัฏฐาน** หรือ **ดวงปฐมมรรค** หนทางเบื้องต้นไปสู่มรรค ผล นิพพาน

เมื่อเห็นดวงปฐมมรรคนี้แล้ว ก็ให้หยุดบริกรรมภาวนาว่า "สัมมาอะระหัง" นั้นเสีย คงให้รวมใจหยุดนิ่งลงไปที่ศูนย์กลางดวงนี้อีกต่อไป พอใจหยุดนิ่งได้ถูกส่วนเข้า ดวงนี้ก็จะว่างหายไป แล้วจะปรากฏดวงกลมใสดวงใหม่ ที่ใสละเอียดยิ่งกว่าเดิม คือ**ดวงศีล เป็นศีลบริสุทธิ์ในกัมมัฏฐาน** หรือ **สีลานุสสติ** กล่าวคือ **เมื่อถึงดวงศีลนี้แล้ว ใจจรดติดอยู่ที่ดวงศีลอันใสละเอียด บริสุทธิ์นี้แล้ว ก็เป็นอันว่าเจตนาความคิดอ่านทั้งหลายบริสุทธิ์**

... แต่ถ้าหากศีลไม่บริสุทธิ์แล้ว ดวงศีลนี้ก็จะมัวหมองไม่ผ่องใส และก็จะสามารถรู้เห็นได้ด้วยตัวของตัวเอง...

หมด ไม่มีร่องรอยเสียหายหรือทุจริต แต่ถ้าหากว่าศีลไม่บริสุทธิ์แล้ว ดวงศีลนี้ก็จะมัวหมองไม่ผ่องใส และก็จะสามารถรู้เห็นได้ด้วยตัวของตัวเอง ดวงศีล หรือ ศีลที่เห็นนี้ จึงเป็นเครื่องกลั่นกรองกาย วาจา และใจ ให้สะอาดบริสุทธิ์ หรือที่ละเอียดยิ่งกว่าศีลที่รู้ในทางปริยัติ จึงจัดเป็นศีลอันยิ่ง หรืออธิศีลโดยแท้

ทีนี้ให้รวมใจหยุดในหยุดนิ่งลงไปที่กลางดวงศีลต่อไปอีก พอใจหยุดนิ่งได้ถูกส่วนเข้าดวงศีลก็จะว่างหายไป แล้วจะปรากฏเห็นดวงกลมใสดวงใหม่บังเกิดขึ้น ใสบริสุทธิ์ยิ่งขึ้นไปอีก คือ **ดวงสมาธิ** ซึ่งเป็นเครื่องกลั่นกรองกาย วาจา และใจที่ละเอียดยิ่งไปกว่าดวงศีล จึงเป็น **อธิจิต**

เมื่อรวมใจหยุดในหยุดลงไปที่กลางดวงสมาธิถูกส่วนเข้า ก็จะเห็น **ดวงปัญญา** ซึ่งเป็นเครื่องกลั่นกรองกาย วาจา และใจที่ละเอียดยิ่งขึ้นไปกว่าดวงสมาธิ กล่าวคือ ให้สามารถรู้เห็นเรื่องราวของมนุษย์จากปัจจัยทั้งภายในและภายนอกตามที่เป็นจริง จึงเป็นปัจจัยอันยิ่งหรือ **อธิปัญญา**

ให้รวมใจหยุดในหยุดลงไปที่ศูนย์กลางดวงปัญญาต่อไปอีก พอใจหยุดได้ถูกส่วนเข้าดวงปัญญาก็จะว่างหายไป แล้วจะปรากฏ **ดวงวิมุติ** ซึ่งใส

ละเอียดยิ่งขึ้นไปอีก เมื่อถึงดวงนี้แล้ว กิเลสหยาบของมนุษย์ได้แก่ อภิชฌา พยาบาท มิจฉาทิฏฐิ ก็จะถูกกำจัดให้หมดไป

ให้รวมใจหยุดในหยุดลงไปที่ศูนย์กลางดวงวิมุติต่อไปอีก พอถูกส่วนเข้าก็จะถึง **ดวงวิมุตติญาณทัสสนะ** ซึ่งเป็นเครื่องกลั่นกรองกาย วาจา และใจที่ละเอียดที่สุดสำหรับกายมนุษย์หยาบนี้ เมื่อรวมใจหยุดนิ่งลงไปที่กลางดวงวิมุตติญาณทัสสนะถูกส่วนเข้า ดวงนี้ก็จะว่างหายไปแล้วจะปรากฏ**กายมนุษย์ละเอียด**หรือกายฝันขึ้นที่ศูนย์กลางดวงนี้ **ซึ่งมีลักษณะหน้าตาเหมือนผู้ปฏิบัติเองทุกประการ แต่สวยละเอียดกว่ากายมนุษย์หยาบหรือกายเนื้อ อยู่ในท่าขัดสมาธิ หันหน้าไปทางเดียวกันกับเรา**

ก็ให้ดำเนินไปในแบบเดิมอีก ผ่านดวงธรรม (ทุติยมรรค, ตติยมรรค, และจตุตถมรรค) ดวงศีล ดวงสมาธิ ดวงปัญญา ดวงวิมุติ และดวงวิมุตติญาณทัสสนะ ก็จะเข้าถึง **กายทิพย์หยาบ–ทิพย์ละเอียด, กายรูปพรหมหยาบ–รูปพรหมละเอียด, และกายอรูปพรหมหยาบ–อรูปพรหมละเอียด** ต่อไปตามลำดับ ใสละเอียด ประณีต มีรัศมีสว่างและมีขนาดดวงธรรมและกายที่โตใหญ่ขึ้นไปตามส่วน

การเจริญภาวนามาถึงขั้นนี้ ยังจัดอยู่ในขั้นสมถะ หรือโลกียภาวนา เพราะเพียงแต่ให้รู้เห็นเรื่องราวในภพสามเท่านั้น ผู้มีปัญญาจึงไม่หยุดอยู่เพียงเท่านี้

ให้ใจอรูปพรหมละเอียด หยุดในหยุดลงไปที่

ศูนย์กลางกาย ผ่านดวงธรรม ดวงศีล สมาธิ ปัญญา วิมุติ และวิมุตติญาณทัสสนะต่อไปอีก พอใจหยุดนิ่งได้ถูกส่วนเข้า ดวงนั้นก็จะว่างหายไป และจะปรากฏเห็นกายธรรม หรือ **ธรรมกาย** มีลักษณะเหมือนพระพุทธปฏิมากร เกตุดอกบัวตูม ขาว ใส บริสุทธิ์ และมีรัศมีสว่าง อยู่ในท่าขัดสมาธิหันหน้าไปในทางเดียวกันกับเรา อย่างเล็กขนาดประมาณคืบหนึ่ง อย่างมาตรฐานขั้นต้นมีขนาดหน้าตักและความสูงเกือบ ๕ วา ดวงธรรมมีขนาดเส้นผ่าศูนย์กลางเท่าหน้าตักของธรรมกาย

กายที่ ๙ นี้เอง เป็นกายที่พ้นจากภพ ๓ เป็นธรรมขันธ์ที่ไม่ประกอบด้วยปัจจัยปรุงแต่งที่ เรียกว่า **อสังขตธรรม** แต่กายนี้ยังจัดอยู่ในชั้นโคตรภู ยังอ่อนอยู่ จักต้องเจริญภาวนาต่อไปจนสามารถละสัญโญชน์เบื้องต่ำอย่างน้อยได้ ๓ ประการ คือ สักกายทิฏฐิ วิจิกิจฉา และ สีลัพพตปรามาส เสียก่อน จึงจะจัดว่าได้บรรลุมรรคผลเป็นพระอริยบุคคล

ในทางปฏิบัติ ก็ให้ใจของธรรมกายโคตรภูรวมหยุดนิ่งลงไปที่ศูนย์กลางกายต่อไปอีก ผ่านดวงธรรม ดวงศีล ดวงสมาธิ ดวงปัญญา ดวงวิมุติ และดวงวิมุตติญาณทัสสนะต่อไปอีกก็จะถึง**กายธรรมโคตรภูละเอียด, กายธรรมพระโสดาหยาบ–กายธรรมพระโสดาละเอียด** ซึ่งมีขนาดหน้าตัก ความสูง และเส้นผ่าศูนย์กลางดวงธรรม ๕ วาเต็ม, **กายธรรมพระสกิทาคามีหยาบ–พระสกิทาคามีละเอียด** ซึ่งมีขนาดหน้าตัก ความสูง และเส้นผ่าศูนย์กลางดวงธรรม ๑๐ วา, **กายธรรมพระอนาคามีหยาบ–พระอนาคามีละเอียด** ซึ่งมีขนาดหน้าตัก ความสูง และเส้นผ่าศูนย์กลางดวงธรรม ๑๕ วา, และ**กายธรรมพระอรหัตหยาบ–พระอรหัตละเอียด** ซึ่งมีขนาดหน้าตัก ความสูง และเส้นผ่าศูนย์กลางดวงธรรม ๒๐ วาเต็ม เมื่อถึงกายพระอรหัตละเอียดนี้แล้วก็ให้ดำเนินไปในแบบเดิมอีก ก็จะเห็นกายพระอรหัตในพระอรหัตที่ละเอียด ๆ ต่อ ๆ ไป เป็นเถา เป็นชุด เป็นชั้น เป็นตอน เป็นภาค เป็นพืดไปหมด ก็ให้ดำเนินต่อ ๆ ไปจนสุดละเอียด ไม่ถอยหลังกลับแม้ในขณะเมื่อหยุดพักจากการเจริญภาวนาอย่างเป็นทางการแล้ว ก็ให้รวมใจของทุกกายให้หยุดอยู่ศูนย์กลางกายพระอรหัตที่ละเอียดที่สุดให้เห็นใสละเอียดอยู่เสมอทุกอิริยาบถ (เดิน ยืน นั่ง หรือนอน)

ทางปฏิบัติ **เมื่อเจริญภาวนาได้ถึงธรรมกายนี้แล้ว ก็เจริญฌานสมาบัติพิจารณาสภาวะธรรม ก็จะเห็นตามที่เป็นจริงว่า ธรรมชาติที่ประกอบด้วยปัจจัยปรุงแต่ง ที่เรียกว่า สังขตธาตุ สังขตธรรม อย่างเช่นสังขารของมนุษย์ ทิพย์ พรหม และอรูปพรหมนั้น ต้องตกอยู่ในอาณัติแห่งพระไตรลักษณ์ คืออนิจจัง ทุกขัง และอนัตตาอย่างไร และในขณะเดียวกันก็จะเห็นชัดแจ้งว่า ธรรมขันธ์ หรือธรรมที่ไม่ประกอบด้วยปัจจัยปรุงแต่ง อย่างเช่นธรรมกาย หรือพระนิพพานนั้น หาได้ต้องตกอยู่ในอาณัติแห่งพระไตรลักษณ์ หรือสามัญลักษณะไม่ และกลับเป็น นิจจัง สุขัง และอัตตา** โดยเฉพาะจะเห็นแจ้งในเรื่องนี้ เมื่อผู้ปฏิบัติภาวนาเจริญสมาบัติ ๘ โดยอนุโลมและปฏิโลม ๗ เที่ยว (ขึ้นไป) ปล่อยอุปาทานในขันธ์ ๕ พร้อมกับธรรมกายปล่อยความยินดีในฌานสมาบัติ ก็จะตกศูนย์เข้าสู่อายตนนิพพาน อันเป็นที่ประทับของพระนิพพาน คือธรรมกายของพระพุทธเจ้าและพระอรหันต์ขีณาสพ ที่ได้เข้าอนุปาทิเสสนิพพานแล้ว ก็จะเห็นประทับเข้านิโรธอยู่ในอายตนนิพพานนี้เต็มไปหมด ผู้ปฏิบัติภาวนาก็จะประจักษ์ความจริงดังกล่าว

การเจริญภาวนามาถึงขั้นนี้ จึงจัดเป็นการเจริญภาวนาขั้นวิปัสสนา และเมื่อผู้ปฏิบัติภาวนาจนได้ถึงมรรคญาณบังเกิดขึ้นแล้ว ก็จัดเป็นโลกุตตรภาวนา

...เมื่อเจริญภาวนาได้ถึงธรรมกายนี้แล้ว ก็เจริญฌานสมาบัติพิจารณาสภาวะธรรมก็จะเห็นตามที่เป็นจริงว่า ธรรมชาติที่ประกอบด้วยปัจจัยปรุงแต่ง ที่เรียกว่า สังขตธาตุ สังขตธรรม อย่างเช่นสังขารของมนุษย์ ทิพย์ พรหม และอรูปพรหมนั้น ต้องตกอยู่ในอาณัติแห่งพระไตรลักษณ์ คืออนิจจัง ทุกขัง และอนัตตาอย่างไร และในขณะเดียวกันก็จะเห็นชัดแจ้งว่าธรรมขันธ์ หรือธรรมที่ไม่ประกอบด้วยปัจจัยปรุงแต่ง อย่างเช่นธรรมกาย หรือพระนิพพานนั้น...

นอกจากเจริญฌานสมาบัติพิจารณาสภาวะธรรมดังที่ได้กล่าวข้างต้นนี้แล้ว **ผู้เจริญภาวนาได้ถึงธรรมกายแล้วยังน้อมเข้าสู่ วิชชา** โดยเฉพาะอย่างยิ่ง **วิชชา ๓** ได้แก่ **บุพเพนิวาสานุสสติญาณ, จุตูปปาตญาณ** และ**อาสวักขยญาณ** หรือ**วิชชา ๘** อันประดับด้วย อภิญญาและปฏิสัมภิทาญาณตามภูมิธรรมที่ปฏิบัติได้ **เพื่อดับอวิชชา อันเป็นมูลรากฝ่ายเกิดให้หมดสิ้นไป ได้บรรลุมรรค ผลนิพพานอันเป็นแดนเกษม ที่สิ้นสุดแห่งทุกข์ทั้งปวง**

ลักษณะสำคัญของการเจริญภาวนาตามแนวนี้ก็คือ **มีอนุสสติอยู่ในทุกขั้นตอนของการเจริญภาวนา จึงเป็นธรรมเครื่องกำจัดนิวรณ์ธรรมทั้งหลายจากใจอย่างมีประสิทธิภาพ และช่วยให้ผู้ปฏิบัติภาวนาสามารถเห็นอรรถเห็นธรรมได้โดยชัดแจ้ง อีกประการหนึ่งที่สำคัญยิ่ง** ก็คือว่า การเจริญภาวนาตามแนวนี้ **มีสติปัฏฐาน ๔ อยู่ในตัวพร้อมเสร็จ กล่าวคือ มีการพิจารณาเห็นกายในกาย เห็นเวทนาในเวทนา เห็นจิตในจิต และเห็นธรรมในธรรม เป็นทั้งภายในและภายนอก อยู่ในตัวพร้อมเสร็จ** (โปรดดูรายละเอียดในฉบับต่อไป) จึงช่วยให้ผู้ปฏิบัติภาวนามีสติสัมปชัญญะ รู้จักทางเจริญทางเสื่อมได้แน่นอน จากวิปัสสนาปัญญาอันเห็นแจ้งในสภาวะของธรรมชาติ ทั้งที่เป็น สังขตะ และ อสังขตะ ตามที่เป็นจริงและจากโลกุตตรปัญญา อันเห็นแจ้งในพระอริยสัจทั้ง ๔ อันได้แก่ทุกข์ สมุทัย นิโรธ และมรรค ได้อย่างชัดแจ้ง โดยการที่ได้ทั้งรู้และทั้งเห็น

การเจริญภาวนาตามแนววิชชาธรรมกายจึงมีลักษณะที่เป็นกัมมัฏฐานที่มีทั้ง สมถะ และวิปัสสนาคู่กัน ดังที่กล่าวข้างต้น

หัวข้อสำรวจตนเอง
สำหรับผู้ปฏิบัติที่ได้ถึงธรรมกายแล้ว

ผู้ปฏิบัติที่ได้ถึงธรรมกายแล้วพึงสำรวจตนเองตามหัวข้อต่อไปนี้ว่า ท่านได้เข้าถึง รู้เห็น และเป็นวิชชาธรรมกายเพียงใด และควรเข้ารับการอบรมเพิ่มเติมกับคุณครูอาจารย์เพื่อความเจริญรุ่งเรืองในธรรมแห่งองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าของท่าน จะได้ไม่เสียทีที่ได้เกิดมาพบพระ—พุทธศาสนา

หัวข้อนี้เป็นแต่เพียงหัวข้อข้อมูล เบื้องต้นและเบื้องกลาง คือ มหาสติปัฏฐาน ๔ ตามแนววิชชาธรรมกายเท่านั้น

ยังมีหัวข้อสำรวจตัวเองอันเป็น**ธรรมปฏิบัติตามแนววิชชาธรรมกายชั้นสูง**อีกมาก ซึ่งหลวงพ่อ ชยมงฺคโล จะได้แจกแก่ผู้ที่ไปต่อวิชชาธรรมกายชั้นสูงกับหลวงพ่อ **พระภาวนาโกศลเถร** รองเจ้าอาวาส และอาจารย์ใหญ่ฝ่ายวิปัสสนาธุระ วัดปากน้ำ ภาษีเจริญ หรือแก่ผู้ที่ไปต่อวิชชาที่**โครงการพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย** วัดสระเกศฯ (ภูเขาทอง) และที่**สถาบันพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย**อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี โดยตรง

ข้อมูลการเจริญภาวนาตามแนววิชชาธรรมกายเบื้องต้น
(โปรดกาเครื่องหมาย √ ลงใน ( ) ที่เป็นคำตอบของท่าน)

๑. ปัจจุบันนี้ท่านเห็นธรรมกายใสและชัดเพียงใด?

( ) ใสชัดดีมาก
( ) ใสชัดพอประมาณ
( ) ใสชัดบ้างไม่ชัดบ้าง
( ) ไม่ชัดเลย

๒. เคยได้รับการต่อ ๑๘ กาย เมื่อใด

( ) วันที่ .....
( ) ยังไม่เคย

๓. เคยรับการฝึกพิสดารกาย ซ้อนสับทับทวี แล้วหรือยัง?

( ) เคยแล้วทำตามได้ทันหมด
( ) เคยแล้วยังทำตามไม่คล่อง
( ) ยังไม่เคยหรือเคยแต่ทำตามไม่ได้

๔. เคยฝึกพิสดารกายสุดกายหยาบกายละเอียด เป็นเถา ชุด ชั้น ตอน ภาค พืด ถึงอายตนนิพพานถอดกายและพระพุทธเจ้า หรือยัง?

( ) เคยแล้วทำตามได้ทันหมด
( ) เคยแล้วทำตามทันบ้างไม่ทันบ้าง
( ) ยังไม่เคยหรือเคยแต่ทำตามไม่ทัน

๖. เคยฝึกพิจารณา**เห็นกายในกาย เห็นเวทนาในเวทนา เห็นจิตในจิต** และ **เห็นธรรมในธรรม** เป็นทั้ง ณ ภายในและภายนอกโดยส่วนรวมโดยน้อมเข้าสู่ **"อดีตังสญาณ"** ดูขันธ์ในอดีตของตนและของผู้อื่นและน้อมเข้าสู่ **"อนาคตังสญาณ"** ดูขันธ์ของตนและของผู้อื่นในอนาคตไปจนถึงวันตายเพื่อให้เห็น**อนิจจัง ทุกขัง** และ **อนัตตา** และเป็น **"มรณัสสติ"** เครื่องเตือนใจหรือยัง?

( ) เคยแล้วเห็นตามทันหมด

( ) เคยแล้วเห็นตามได้บ้างไม่ได้บ้าง

( ) ยังไม่เคยหรือเคยแต่ยังตามไม่ทัน

๗. เคยฝึกพิจารณาเห็นธรรมในธรรม คือขันธ์ ๕ อายตนะ ๑๒ ธาตุ ๑๘ อินทรีย์ ๒๒ อริยสัจจ์ ๔ ปฏิจจสมุปบาทธรรม ๑๒ ทั้ง ณ ภายในและภายนอก หรือยัง? (กาเครื่องหมายแต่เฉพาะที่เคย)

( ) ขันธ์ ๕

( ) อายตนะ ๑๒

( ) ธาตุ ๑๘

( ) อินทรีย์ ๒๒

( ) อรัยสัจจ์ ๔

( ) ปฏิจจสมุปบาทธรรม ๑๒

๘. เคยฝึก**เจริญฌานสมาบัติพิจารณา "อริยสัจจ์ ๔"** หรือยัง?

( ) เคยแล้วทำตามทันหมด

( ) เคยแล้วตามทันบ้างไม่ทันบ้าง

( ) ยังไม่เคยหรือเคยแต่ตามไม่ทัน

๙. ท่านทราบพระประสงค์ของสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าที่ให้เจริญภาวนาอบรมมหาสติปัฏฐาน ๔ หรือยัง?

( ) ทราบคือ_____

( ) พอทราบบ้างคือ_____

( ) ยังไม่ทราบ_____

ข้อมูลเบื้องกลาง (อบรมมหาสติปัฏฐาน ๔) ตามแนววิชชาธรรมกาย

๑. เคยฝึก**เห็นจิตในจิต** (ว่ามีสมาธิหรือไม่มี) และ **เห็นธรรมในธรรม** คือนิวรณ์ ๕ แล้วเจริญภาวนาสมาธิเพื่อยกจิตขึ้นสู่อารมณ์วิตก วิจาร ปีติ สุข และเอกกัคคตารมณ์ เพื่อกำจัดนิวรณ์อันเป็นเบื้องต้นของรูปฌาน หรือยัง?

( ) เคยแล้วเห็นตามได้หมด

( ) เคยแล้วเห็นตามได้บ้างไม่ได้บ้าง

( ) ยังไม่เคยหรือเคยแต่ยังตามไม่ทัน

๒. เคยฝึกพิจารณาเห็น **"ธาตุ" ละเอียด** (ทั้ง ๖) **"ธรรม"** (ภาคขาว ภาคกลาง ภาคดำ) และ**ดวงเห็น ดวงจำ ดวงคิด ดวงรู้** และฝึกพิจารณา**เห็นกิเลส** (ธรรมภาคกลางและภาคดำ) ที่เข้ามาผสมให้สีน้ำเลี้ยงของจิตขุ่นมัวอย่างไรหรือยัง?

( ) เคยแล้วตามได้ทันหมด

( ) เคยแล้วเห็นตามได้บ้างไม่ได้บ้าง

( ) ยังไม่เคยหรือเคยแต่ยังตามไม่ทัน

๓. เคยฝึกพิจารณา**เห็นกายในกาย** ในส่วนที่เป็น **"กายคตาสติ"** คือพิจารณาเห็นส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย (ธาตุหยาบ) ทั้ง ณ ภายใน (ของตนเอง) และภายนอก (คนอื่น) ให้เห็นตามสภาพที่เป็นจริงว่าเป็นสิ่งที่ไม่งาม (อสุภกัมมัฏฐาน) หรือยัง?

( ) เคยแล้วเห็นตามได้หมด

( ) เคยแล้วเห็นตามได้บ้างไม่ได้บ้าง

( ) ยังไม่เคยหรือเคยแต่ยังตามไม่ทัน

๔. เคยฝึกพิจารณา**เห็นจิตในจิต** เป็นทั้ง ณ ภายในและภายนอก กล่าวคือ พิจารณาเห็น "อนุสัยกิเลส" (ปฏิฆานุสัย กามราคานุสัย และวิชชานุสัย) ในเห็น จำ คิด รู้ ของแต่ละกายโลกียะแล้วพิสดารกายสุดหยาบสุดละเอียดเพื่อดับ (อนุสัยกิเลส) สมุทัยแล้วหรือยัง?

( ) เคยแล้วเห็นตามได้หมด

( ) เคยแล้วเห็นตามได้บ้างไม่ได้บ้าง

( ) ยังไม่เคยหรือเคยแต่ยังตามไม่ทัน

๕. เคยฝึก**ตรวจดูภพ ตรวจจักรวาล** (ดูอรูปพรหม, รูปพรหม, เทพยดา และเปรต สัตว์นรกอสุรกาย ถึงสัตว์โลกันตร์) เพื่อพิจารณาเห็นความปรุงแต่งของสังขารชื่อว่า **"ปุญญาภิสังขาร" "อปุญญาภิสังขาร"** และ **"อเนญชาภิสังขาร"** ของสัตว์โลกทั้งหลายที่ยังเวียนว่ายตายเกิดอยู่ในภพน้อยภพใหญ่ทั้งหลาย แล้วน้อมการพิจารณาเข้าสู่ **"ไตรลักษณ์"** คือพิจารณาให้**เห็นสภาวะของสังขารขันธ์ทั้งหลายในภพสาม**นี้ว่าเป็น **"อนิจจัง" "ทุกขัง"** และ **"อนัตตา"** อย่างไรหรือยัง?

( ) เคยแล้วเห็นตามทันหมด

( ) เคยแล้วเห็นตามได้บ้างไม่ได้บ้าง

( ) ยังไม่เคยหรือเคยแต่ยังตามไม่ทัน

ฯลฯ

ตาวิเศษ

โดย **ผศ. ดร. พีรดา สิริจินตกานต์**

อ๊ะ! อ๊ะ! ตาวิเศษเห็นนะ
ข้อความหรือคำพูดนี้คงคุ้นหูเราทุกคน
มาจากการรณรงค์เพื่อรักษาความสะอาดของสมาคมแห่งหนึ่ง
คนเราส่วนใหญ่เมื่อกระทำผิด หากมีผู้อื่นร่วมรู้เห็นด้วย...จะโดยบังเอิญหรือเจตนาก็ตาม...ย่อมก่อให้ผู้กระทำผิดรู้สึกละอายมากกว่าปกติ
พูดง่าย ๆ ว่าอายคนอื่นมากกว่าอายตัวเอง
กลัวคนอื่นมากกว่ากลัวตัวเอง
ถ้าเป็นความผิดมาก ก็อาจกลัวว่ามีพยานรู้เห็น ทำให้ได้รับโทษ
ถ้าเป็นความผิดอื่น ๆ เล็ก ๆ น้อย ๆ ก็กลัวว่าคนที่เห็นจะคิดตำหนิหรือนำไปบอกเล่าผู้อื่น
คนทั่วไปต้องการให้มีภาพพจน์ที่ดีเกี่ยวกับตนทั้งนั้น
ดังนั้น "ตาวิเศษ" จึงเป็นเครื่องเตือนให้เกิดความรู้สึกละอาย
"ตาวิเศษ" คืออะไร? อยู่ที่ไหน?
อันที่จริง "ตาวิเศษ" นั้น คือ "ใจ" ของเรานั่นเอง
ใจที่มีหิริโอตตัปปะ
หิริ หมายถึง ละอายต่อความชั่ว
โอตตัปปะ หมายถึง เกรงกลัวผลของความชั่ว
เมื่อมี หิริ โอตตัปปะอยู่ในใจ จึงเป็นคนดี เพราะเกิดความละอาย ไม่กล้าทำความชั่ว
หิริ โอตตัปปะ จึงเป็นปัจจัยให้คนปฏิบัติดี
การปฏิบัติดีเบื้องต้นนั้น สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงสอนให้งดเว้นจากบาป ๕ ประการ คือ ไม่ฆ่าสัตว์ ไม่ลักขโมย ไม่ประพฤติผิดในกาม ไม่พูดปด และไม่เสพสุราของมึนเมา
ให้รักษาศีล ๕ ทั้งหยาบ ทั้งละเอียดให้บริสุทธิ์
รักษาด้วย กาย วาจา และใจ
แต่การทรงความดีไม่ให้เสื่อมนั้นอยู่ที่กำลังใจของคนผู้นั้น
ต้องมีความอดทน ไม่ยอมเป็นทาสของกิเลส

มีสติคอยกำกับไม่ให้เผลอ
และมีปัญญาเห็นโทษของความชั่ว รู้เท่าทันสภาวะทั้งปวงตามความเป็นจริง
ความอดทนต่อความชั่วนั้น จะเกิดขึ้นได้ ถ้ามีหิริ โอตตัปปะ
สติรักษาไว้ด้วยความไม่ประมาท
ความไม่ประมาทมีปัญญาเป็นเครื่องรักษา
ปัญญาอาจได้จากการฟังธรรมจากผู้มีปัญญารู้จริง หนึ่ง จากการอ่าน หนึ่ง
พร้อมทั้งพิจารณาไตร่ตรองตามไปด้วย
แต่ปัญญาที่เกิดขึ้นจากการฟังก็ดี การอ่านก็ดี ยังไม่สามารถทำให้รู้เท่าทันสภาวะทั้งปวงตามความเป็นจริง
ยังไม่เป็น "ตาวิเศษ"
ปัญญาที่รู้แจ้งเห็นจริงต้องมาจากใจที่ผ่องใสบริสุทธิ์
ปัญญานี้ได้จากการเจริญภาวนา มีศีล สมาธิเป็นเครื่องประคับประคอง
พระเดชพระคุณหลวงพ่อวัดปากน้ำผู้ค้นพบวิชชาธรรมกายสอนให้เอาใจไปหยุดไปนิ่งที่ศูนย์กลางกาย จนเข้าถึง "ธรรมกาย" พระอรหัตละเอียด
แล้วใช้ตาธรรมกายนี้พิจารณาของธรรมชาติทุกสิ่งให้เห็นแจ้งตามที่เป็นจริง
และถ้าหมั่นพิจารณาเสมอ ๆ ก็จะสามารถขจัดอวิชชา คือความไม่รู้สภาวะของธรรมชาติและสัจจธรรม ตามที่เป็นจริง อันเป็นเหตุให้คิดผิด รู้ผิด เห็นผิด พูดผิด ทำผิด แล้วให้ผลเป็นโทษ ทุกข์ ได้ ความวิเศษของธรรมกายนี้พระเดชพระคุณหลวงพ่อได้ประพันธ์คำโคลงไว้ว่า

รักษ์ร่างพอสร่างร้าย รอดตน
ยอดเยี่ยม "ธรรมกาย" ผล ผ่องแผ้ว
เลอเลิศล่วงกุศล ใดอื่น
เชิญท่านถือเอาแก้ว ก่องหล้าเรืองสกล

ผู้สนใจที่จะมี "ตาวิเศษ" โดยการปฏิบัติธรรมเข้าถึงธรรมกายให้เกิด "ตาวิเศษ" ที่วิเศษ ก็ขอเชิญไปฝึกปฏิบัติได้ที่วัดปากน้ำ ภาษีเจริญ และ**ทุกวันอาทิตย์ที่ศาลาการเปรียญ วัดสระเกศฯ (ภูเขาทอง) ทุกเสาร์ – อาทิตย์ที่สถาบันพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย** อ.ดำเนินสะดวก จ. ราชบุรี (มีรถรับทุกเย็นวันศุกร์ เวลา ๑๘.๓๐ น. หน้าศาลาการเปรียญ วัดสระเกศฯ – ฟรี)

ผีหลอก

โดย **อ้อง**

เมื่อเห็นคำว่า "ผีหลอก" แล้วท่านผู้อ่านรู้สึกกลัวบ้างไหมคะ ถ้าตอนที่เป็นเด็ก อ้องคิดว่าหลายท่านต้องกลัวผีอยู่บ้างแน่ ๆ เลย บางท่านถึงแม้ว่าโตเป็นผู้ใหญ่แล้ว ก็อาจจะกลัวอยู่บ้างก็ได้ ไม่เป็นเรื่องน่าแปลกเลยค่ะ

"ผี" ตามความเป็นจริงแล้วมันหมายถึงซากศพของคนที่ตายแล้ว แต่ทุกวันนี้บ้างก็อาจจะเข้าใจกันว่า ผี คือวิญญาณที่น่ากลัวดุร้าย หรือผีคือวิญญาณที่อาถรรพ์และมักจะมาหลอกหลอนมนุษย์เสมอ ๆ ฯลฯ เรามาทำความรู้จักเกี่ยวกับผีในแง่ของธรรมะกันบ้างดีไหมคะ

บุคคลที่ทำกรรมไม่ดีหรือกรรมชั่ว เวลาตายไปแล้วจะตกในอบายภูมิ บ้างก็เป็นสัตว์นรก สัตว์ดิรัจฉาน บ้างก็เป็นเปรตและบ้างก็เป็นอสุรกาย ฟังดูแล้วพวกที่อยู่ในภพอบายภูมิน่ากลัวยิ่งกว่าเป็นผีธรรมดาอีกนะคะ

ในความจริงแล้วผีนี่มีจริง และ "ผีหลอก" ก็มีจริง เรามารู้เรื่องราวเกี่ยวกับ "ผี" ซึ่งเป็นคำ ๆ เดียวก่อนดีกว่า

ผี นอกจากจะหมายถึงซากศพของคนที่ตายแล้ว ยังหมายถึงพวกเปรต และอสุรกาย

ท่านที่ปฏิบัติเข้าถึงธรรมกายแล้ว ถ้าจรดศูนย์กลางกายก็จะเห็นมัน แล้วลองพิจารณาดูซิว่ามันน่ากลัวหรือน่าสงสาร หรือพูดอีกนัยหนึ่งก็คือว่า การที่เราจะเห็น "ผี" นั้นต้องเห็นในตัวถึงจะถูกต้องที่สุด เพราะนั่นคือ "ผีจริง" เพราะผีที่เห็นที่ศูนย์กลางกายนี้หมายถึงพวกเปรตหรืออสุรกายที่จะมาขอส่วนบุญของผู้ที่เห็นมัน แต่บางครั้งอาจจะเห็นภายนอกศูนย์กลางกายก็ได้ เพราะการเห็นผีมี ๒ แบบ คือ

๑. เห็นผีภายในศูนย์กลางกาย

๒. เห็นภายนอกศูนย์กลางกาย

แต่การเห็นผีในศูนย์ฯนั้นเป็นผีจริง ๆ ๑๐๐% แต่ถ้าเห็นนอกศูนย์ฯนั้น อาจจะเป็น "ผีจริง" หรือ "ผีปลอม" ก็ได้ก็ต้องพิสูจน์ ซึ่งผู้ที่เข้าถึงธรรมแล้วและยังเจริญวิชชาชั้นสูงอีกด้วยจะรู้ว่าอันไหนเป็น "ผีจริง" หรืออันไหนเป็น "ผีปลอม" และ "ผีปลอม" นั้นหมายถึง "ผีหลอก" นั่นเองซึ่งจะกล่าวต่อไป

"ผีหลอก" อันความจริงนั้นไม่ได้หมายถึงซากศพที่ตายแล้วมาหลอกหลอนหรือไม่ได้หมายถึงวิญญาณของคนที่ตายแล้วมาหลอกหลอน แต่มันเป็นลักษณะที่เรียกว่า "มาร" มารนี้จะส่งอวิชชามาปรากฏให้เราเห็นเป็นผีแล้วมาหลอกหลอนเรา ทำให้เราเผลอใจไม่จรดศูนย์กลางกาย ดังนั้นเวลาที่เราเห็นผีหลอกนั้นมันเป็นมารทั้งสิ้น มันไม่ใช่เป็นผีจริงอย่างเปรตหรืออสุรกายที่มาขอส่วนบุญ ดังนั้นเมื่อใดที่เราเห็นมันเราต้องตั้งสติให้ดี จรดใจไว้ที่จุดเล็กใสตรงศูนย์กลางกายตลอดเวลา อย่าไปกลัวมันนะแล้วมันก็จะหยาบเอง ส่วนผู้เข้าถึงธรรมแล้วก็เข้าสุดละเอียดไปกัดกินละลายมันให้หมดสิ้น ก็จะหายไปเองอีกเช่นกัน

เมื่ออ่านมาถึงตรงนี้แล้วคงจะทราบถึงความแตกต่างระหว่าง "ผี" กับ "ผีหลอก" แล้วนะคะ และอยากจะเน้นว่าจงอย่าได้กลัวมันอีกเลยถ้าเราเห็นมันเราก็แผ่บุญให้มันเสีย แต่ถ้าใครยังกลัวผีอยู่อีกไม่ว่าจะเป็นผีจริงหรือผีมารก็ลองปฏิบัติธรรมตามแนววิชชาธรรมกายกันเถิดค่ะ ฝึกที่วัดปากน้ำ ภาษีเจริญก็ได้ หรือที่**ศาลาการเปรียญ วัดสระเกศฯ ทุกวันอาทิตย์**ก็ได้ และทุกวันเสาร์–อาทิตย์ **ที่สถาบันพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย** อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี สถานที่ที่กล่าวมาแล้วนี้ มีการควบคุมการสอนโดยพระเดชพระคุณ**พระภาวนาโกศลเถร** และ**พระอาจารย์เสริมชัย ชยมงฺคโล** เรามาปฏิบัติกันอย่างตั้งอกตั้งใจกันเถิด เราจะได้เลิกกลัวผี และผีจะได้กลัวเราแทน จะได้เปลี่ยนจากคำว่า "ผีหลอก" ให้เป็น "หลอกผี"

ชาวนากับนายทุน

โดย **ศาสตราจารย์บัญญัติ สุชีวะ**

ตามีเป็นชาวนา ครอบครัวของแกย้อนหลังขึ้นไปตั้งแต่รุ่นพ่อแม่ ปู่ย่า ตายาย ต่างก็เป็นชาวนาตลอดมา ตามีมีภริยาชื่อยายสา มีบุตรด้วยกัน ๕ คน เป็นชาย ๓ คน หญิง ๒ คน บุตรทุกคนของตามีเรียนหนังสือจบแต่เพียงแค่ชั้นประถมปีที่ ๔ แล้วก็ออกจากโรงเรียนมาช่วยพ่อแม่ทำนา ตามีมีนาของตนเอง ๒๐ ไร่ พอมีรายได้เลี้ยงครอบครัวไม่ถึงแก่อดอยาก เพราะทั้งตามียายสาและบุตรทุกคนเป็นคนขยัน พ้นฤดูทำนาก็ช่วยกันปลูกถั่วพื้นไร่ในนานั้น เก็บดอกผลไปขายได้กำไรพอสมควร แต่การทำนาทำไร่ของครอบครัวตามียังเป็นการอาศัยธรรมชาติเสียส่วนใหญ่ ปีไหนฝนดีก็ได้ข้าวเปลือกและพืชไร่มาก ทำให้มีเงินพอเหลือเก็บบ้าง ถ้าปีไหนฝนแล้งการทำนาและพืชไร่ก็ไม่ค่อยจะได้ผล ต้องเอาทุนเก่าออกมาใช้สอย และต้องช่วยกันรัดเข็มขัดมากขึ้น

เมื่อ ๒—๓ ปีมานี้ฝนแล้ง ตามีมีรายได้จากข้าวและพืชไร่ของแกน้อยมาก ปีถัดมา ตามีจึงต้องไปกู้เงินเถ้าแก่คนหนึ่งเป็นเงิน ๑๕,๐๐๐ บาท เพื่อนำมาลงทุนซื้อข้าวเปลือกสำหรับปลูก และเป็นค่าใช้จ่ายกินอยู่ในครอบครัว เนื่องจากปีนั้นชาวนาส่วนใหญ่มีรายได้น้อยชักหน้าไม่ถึงหลังกันอยู่ทั่วไป จึงต้องไปหาเถ้าแก่ขอกู้เงินเป็นจำนวนมาก เถ้าแก่จึงเล่นตัวได้ เช่น เรียกดอกเบี้ยถึงร้อยละ ๓๐ — ๔๐ ต่อปี และการชำระหนี้ก็ขอให้ชำระเป็นข้าวเปลือกแทน โดยกำหนดไว้เลยว่า ต้นเงินเท่าใด ดอกเบี้ยเท่าใด ชาวนาจะต้องชำระเป็นข้าวเปลือกกี่ถัง

สำหรับตามีนั้น เถ้าแก่เอาสัญญาเงินกู้ตามแบบพิมพ์ที่เขาพิมพ์ขายมาให้เซ็นชื่อไว้เฉย ๆ โดยมิได้กรอกจำนวนเงินกู้ไว้ แล้วยังเขียนไว้ในสัญญากู้ด้วยว่าตามีได้นำ น.ส. ๓ สำหรับที่นา ๒๐ ไร่ ของตามีมาให้เถ้าแก่ยึดถือเป็นประกันเงินกู้ด้วย ชั้น

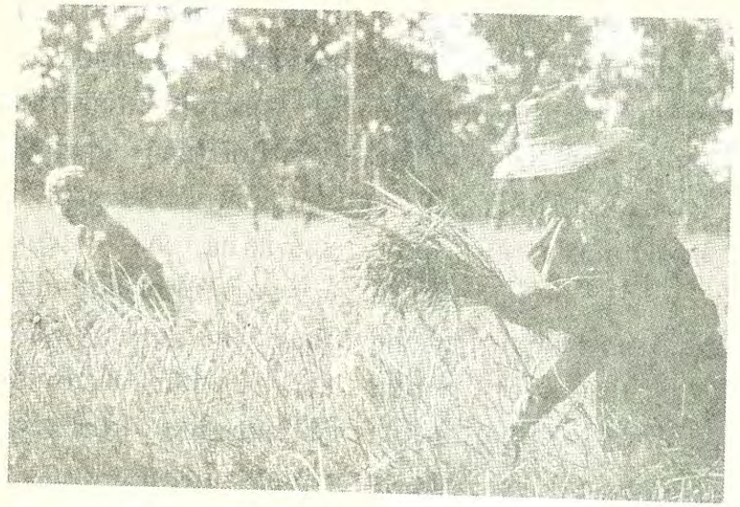

แรกตามีเกี่ยงให้เถ้าแก่กรอกจำนวนเงินที่กู้เสียก่อนแล้วจึงจะเซ็นชื่อให้แต่เถ้าแก่บอกว่าเขาไม่โกง ให้เซ็นชื่อไปเถิด ตามีอยากได้เงินก็เลยยอมลงชื่อให้ในฐานะผู้กู้ทั้ง ๆ ที่ยังมิได้เขียนจำนวนเงินที่กู้ไว้ในสัญญากู้ ตามีจะขอให้ลูกชายของแกที่ไปด้วยลงชื่อเป็นพยานในสัญญากู้เพื่อจะได้ยืนยันว่ากู้เงินกันไป ๑๕,๐๐๐ บาท แต่เถ้าแก่ว่าไม่ต้องมีพยานก็ได้ ตอนมอบเงินให้ตามี เถ้าแก่ยังหักเงินเสียอีก ๑๕๐ บาทอ้างว่าเป็นค่าปากถุง แล้วเถ้าแก่ก็เก็บสัญญากู้นั้นไป

ตามีพยายามชำระดอกเบี้ยที่เถ้าแก่เรียกร้องร้อยละ ๓๐ ต่อปีให้เถ้าแก่ทุกเดือน ไม่เคยผิดนัดเลย แต่ไม่มีปัญญาจะผ่อนชำระต้นเงินได้ ครั้นครบกำหนดชำระต้นเงินตามที่ตกลงกัน เถ้าแก่ก็มาทวง ตามีอ้อนวอนขอผัดต่อไปอีกสักฤดูทำนาหนึ่ง หวังว่าจะเอาเงินที่ขายข้าวได้มาชำระ แต่เถ้าแก่ไม่ยอมและยังขู่เสียด้วยว่า ระวังตัวไว้หากไม่ชำระต้นเงินภายใน ๑ เดือน จะต้องถูกฟ้องและนาของตามีจะต้องถูกยึดไปขายทอดตลาด ตามีร้อนใจและวิตกมากเที่ยวหยิบยืมเงินผู้ใดไม่ได้เลยหมดอาลัยตายอยาก คิดว่าเมื่อถึงคราวซวยก็ต้องทนไป และคิดว่าถึงหากจะถูกฟ้อง กว่าศาลจะตัดสินตนคงหาทางกู้ยืมเงินใครมาชำระหนี้สินรายนี้ได้ ต่อมาอีก ๒ เดือนตามีได้รับหมายเรียกและสำเนาคำฟ้องจากศาล ให้ตามียื่นคำให้การแก้คดีภายใน ๘ วัน ตามสำเนาฟ้องนั้นเป็นเรื่องเถ้าแก่ฟ้องตามีว่าตามีกู้เงินจากเถ้าแก่ไป ๒๕,๐๐๐ บาทแล้วไม่ชำระ จึงขอให้ศาลบังคับให้ตามีชำระต้นเงินพร้อมด้วยดอกเบี้ยในอัตราร้อยละ ๑๕ ต่อปีของต้นเงินนี้ ตามีตกใจเพราะความจริงตนกู้เงินเถ้าแก่มาเพียง ๑๕,๐๐๐ บาทเท่านั้น จึงไปหานักเขียนผู้หากินอยู่แถวศาล ซึ่งคอยรับจ้างเขียนคำร้องบ้าง คำร้องขอประกันตัวจำเลยบ้าง บางครั้งก็รับจ้างเขียนคำให้การทั้งในคดีแพ่งและคดีอาญาบ้าง ตามีอยากจะหาทนายสู้คดีเหมือนกัน แต่ไม่มีเงินที่จะจ้างทนายความจึงต้องจ้างนักเขียนเพราะถูกกว่า นักเขียนตามศาลนี้เป็นบุคคลภายนอกมิได้มีหน้าที่อย่างใดในศาลเลย อาศัยที่ทำงานด้านนี้มานาน จึงพอเขียนคำร้อง หรือคำให้การได้บ้าง แต่ในด้านปัญหาข้อกฎหมายแล้วอาจเห็นผิดพลาดได้เพราะ

ไม่เคยศึกษามาก่อน

นักเขียนได้เขียนคำให้การให้ตามีว่า "จำเลยรับว่าได้เซ็นสัญญากู้ให้ไว้แก่โจทก์จริง แต่จำเลยได้รับเงินไปจากโจทก์เพียง ๑๔,๘๕๐ บาทเท่านั้น จึงขอรับผิดเพียง ๑๔,๘๕๐ บาท" เมื่อโจทก์สืบพยานว่าตามีได้กู้เงินไป ๒๕,๐๐๐ บาทและได้รับเงินไปจริงตามนั้นแล้ว ตามีจะขอสืบพยานบ้างว่า ตนได้รับเงินไปเพียง ๑๔,๘๕๐ บาทตามที่ยื่นคำให้การไว้ ศาลไม่อนุญาต อ้างว่าเป็นการสืบเปลี่ยนแปลงแก้ไขเอกสารสัญญากู้ต้องห้ามตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๙๔ และในที่สุดก็พิพากษาให้ตามีชำระเงินแก่โจทก์ตามฟ้อง

ตามีไม่มีเงินที่จะหาทนายความยื่นอุทธรณ์คัดค้านคำพิพากษาของศาลชั้นต้น จึงจำใจไม่อุทธรณ์ ศาลได้ออกคำบังคับให้ตามีซึ่งตกเป็นลูกหนี้ตามคำพิพากษาชำระเงิน ๒๕,๐๐๐ บาท ดอกเบี้ยของต้นเงินนี้ร้อยละ ๑๕ ต่อปีและค่าฤชาธรรมเนียมศาลให้แก่โจทก์ภายใน ๑ เดือน ครบกำหนดแล้วตามีก็ยังหาเงินชำระแก่โจทก์ตามคำพิพากษาและคำบังคับมิได้ เถ้าแก่จึงขอให้ศาลออกหมายบังคับคดียึดที่นาทั้ง ๒๐ ไร่ของตามีมาขายทอดตลาด เจ้าพนักงานบังคับคดีของศาลได้ยึดที่นาดังกล่าวตามที่เถ้าแก่นำยึดแล้วต่อมาได้นำมาขายทอดตลาด เถ้าแก่เข้าสู้ราคากับบุคคลอื่นด้วย และเป็นผู้ให้ราคาสูงสุดซึ่งศาลเห็นว่าเป็นราคาที่เหมาะสม จึงอนุญาตให้ขายไป เมื่อเจ้าพนักงานบังคับหักค่าฤชาธรรมเนียมในการบังคับคดีและชำระหนี้ตามคำพิพากษาแล้ว ยังมีเงินเหลืออีกประมาณ ๕,๐๐๐ บาทเศษ จึงมอบให้ตามีไป ตามีรับเงินจำนวนนี้ไว้ด้วยน้ำตาตกใน เพราะต้องเสียนาที่เคยหาเลี้ยงชีพมาชั่วชีวิตโดยได้รับเงินมาเพียง ๕,๐๐๐ บาทเศษเท่านั้น

ปัญหาเช่นตามีกับเถ้าแก่หรือชาวนากับนายทุนนี้เกิดขึ้นอยู่เสมอเราจะแก้ไขกันอย่างไร

ขอชี้ให้เห็นข้อเสียเปรียบและข้อควรแก้ไขดังนี้

ข้อเสียเปรียบ :

๑) ตามียอมลงชื่อในสัญญากู้โดยยังมิได้เขียนจำนวนเงินกู้ไว้เป็นเหตุให้เถ้าแก่เขียนจำนวนเงินกู้เอาเองตามชอบใจ

๒) ตามีไม่มีพยานของตนลงชื่อไว้ในสัญญากู้ เป็นเหตุให้เถ้าแก่หาพยานของตนมารับสมอ้างได้ง่าย

๓) ตามีไม่ขอให้เถ้าแก่ทำสัญญากู้เป็น ๒ ฉบับ เพื่อยึดถือไว้ฝ่ายละฉบับ เพราะถ้ายึดถือไว้คนละฉบับ ฝ่ายใดจะต่อเติมอะไรก็ทำได้แต่เฉพาะในฉบับที่ตนได้ยึดถือไว้ เรามีทางต่อสู้อ้างข้อความอีกฉบับหนึ่งยันได้

๔) คำให้การของตามีที่ยื่นสู้คดี ให้การไว้ไม่ดี จึงต้องห้ามมิให้นำพยานมาสืบเปลี่ยนแปลงแก้ไขข้อความในสัญญากู้ ทั้งนี้เพราะตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๙๔ ห้ามไว้ และคำให้การนี้มิได้ต่อสู้เรื่องดอกเบี้ยเงินกู้ที่โจทก์ฟ้องเลย ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๘๔, ๑๗๗ และมาตรา ๑๘๓ ถือว่าไม่มีประเด็นที่ศาลจะต้องวินิจฉัย และเท่ากับจำเลยยอมรับตามที่โจทก์ฟ้อง ศาลจึงพิพากษาให้โจทก์ชนะคดีเรื่องดอกเบี้ย

ข้อควรแก้ไข :

๑) ก่อนจะลงชื่อในเอกสารใดควรอ่านดูเสียก่อนว่ามีข้อความตรงตามที่เราประสงค์หรือไม่ ถ้าเป็นเอกสารสำคัญและเราไม่รู้กฎหมายในเรื่องนี้ ควรนำผู้รู้กฎหมายไปตรวจดูด้วยหรือขอเวลาคู่สัญญาอีกฝ่ายนำเอกสารนั้นไปปรึกษานักกฎหมายก่อน ถ้าเราอ่านหนังสือไม่ออก ต้องหาผู้ที่รู้หนังสือและรู้กฎหมายเรื่องนั้นทั้งเป็นผู้ที่ไว้ใจได้ไปด้วยเพื่อให้เขาอ่านข้อความให้ฟังและให้ความเห็นด้านกฎหมายไปด้วย เมื่อตรวจข้อความถูกต้องครบถ้วนแล้วจึงลงชื่อให้ ถ้ามีข้อความตกเติมขีดฆ่า ต้องเซ็นชื่อกำกับไว้ทั้งสองฝ่าย หากผู้ใดให้เราเซ็นชื่อในเอกสารโดยยังไม่กรอกข้อความหรือกรอกข้อความไม่ครบถ้วน ให้สงสัยไว้ก่อนว่าเราอาจถูกโกงในภายหลัง ควรเลิกทำสัญญากับผู้นั้นเสีย ถ้าเป็นกรณีกู้เงินอย่างรายของตามี ก็อย่าไปง้อเถ้าแก่ หากจำเป็นก็ขอกู้จากผู้อื่นที่มีใจเป็นธรรมหรือขอกู้จากธนาคาร แม้จะต้องเอาที่ดินของตนไปจำนองไว้ ก็ยังดี

กว่าจะถูกโกงจากเถ้าแก่ในภายหลัง

๒) ไม่ว่าจะทำสัญญาใด ๆ ควรมีคนของเราที่ไว้ใจได้ลงชื่อเป็นพยานด้วยเสมอ หากเกิดฟ้องร้องกันขึ้น เรายังพอมีพยานนำสืบได้

๓) สัญญาทุกอย่างควรทำเป็น ๒ ฉบับ และให้เขียนไว้ในสัญญาด้วยว่า "สัญญานี้ทำขึ้นเป็น ๒ ฉบับมีข้อความตรงกัน การตกเติมขีดฆ่าไม่ถือว่าถูกต้อง เว้นแต่จะมีลายเซ็นชื่อของคู่สัญญาทั้งสองฝ่ายเซ็นกำกับไว้"

๔) ในกรณีกู้เงิน ถ้าได้รับเงินจำนวนหนึ่ง แต่สัญญากู้เขียนจำนวนเงินไว้สูงกว่าความจริง เมื่อถูกฟ้องจะต้องต่อสู้ไว้ในคำให้การว่าโจทก์ได้ปลอมเอกสารนั้นโดยการแก้ไขตัวเลขหรือตัวหนังสือหรือกรอกตัวเลขหรือตัวหนังสือซึ่งเป็นจำนวนเงินกู้ผิดความจริง หรือโจทก์หลอกลวงจำเลยให้จำเลยลงชื่อในสัญญากู้นั้น หรือโจทก์นำดอกเบี้ยเกินอัตราที่กฎหมายกำหนดมารวมเป็นต้นเงินด้วย หรือโจทก์นำเงินกู้รายก่อนซึ่งชำระแล้วมารวมกับเงินกู้ตามสัญญากู้ฉบับที่ฟ้องนี้ ทั้งนี้เพื่อที่จะให้มีประเด็นที่ศาลยอมให้สืบได้ และการนำสืบตามที่ให้การต่อสู้นี้ไม่ถือเป็นการสืบเปลี่ยนแปลงแก้ไขข้อความในสัญญากู้

สำหรับดอกเบี้ยเงินกู้ที่โจทก์ฟ้องก็ต้องให้การต่อสู้ไว้ด้วยว่าได้ชำระแล้ว หรือดอกเบี้ยที่โจทก์ฟ้องความจริงโจทก์เรียกเกินกว่าอัตราที่กฎหมายกำหนด แต่เขียนในสัญญากู้ไว้ไม่เกินกำหนดเพื่อหลีกเลี่ยงกฎหมาย เฉพาะดอกเบี้ยจึงเป็นโมฆะ โจทก์เรียกร้องมิได้

หมายเหตุ ผู้กระทำการคดโกงผู้อื่น อย่างเช่นกรณีเถ้าแก่เงินกู้ซึ่งมีเจตนาทุจริตคิดจะโกงอสังหาริมทรัพย์ คือที่ดินของตามี ตั้งแต่เริ่มวางแผนทำสัญญาเตรียมการทุจริตคิดที่จะโกงทรัพย์สินผู้อื่น จนกระทั่งเป็นคดีฟ้องร้องถึงโรงศาล และผลที่สุดตามีต้องแพ้คดีและสูญเสียทรัพย์ไป เพราะความรู้เท่าไม่ถึงการ หลงเชื่อลงในสัญญาที่เถ้าแก่เตรียมการโกงไว้ เช่นนี้ นับว่าเถ้าแก่เงินกู้ได้ประกอบกรรมชั่วอันเป็นบาปอกุศลที่หนัก กล่าวคือกระทำกรรมชั่วทั้งด้วยกาย วาจา และใจ ตลอด ๓ กาล คือเจตนาที่จะทุจริตคิดโกงตั้งแต่ก่อนทำสัญญา ขณะทำสัญญาตลอดจนเป็นคดีขึ้นโรงศาลและชนะคดี และพอใจที่ชนะคดีได้แล้ว เช่นนี้ย่อมจะส่งผลให้ไปบังเกิดในทุคติภูมิ เช่นไปบังเกิดเป็นเปรต หรือ สัตว์นรก เป็นต้นชั่วกาลนาน ดังพระพุทธภาษิตที่มีมาใน ขุททกนิกาย ธรรมบทคาถา ความว่า "กรรมชั่วของตนเอง ย่อมนำไปสู่ทุคติ" และเมื่อพ้นเวรจากนรกแล้วมาได้อัตภาพเป็นมนุษย์ อีกเศษของบาปอกุศลยังจะส่งผลให้มาเกิดเป็นคนยากจนค่นแค้น ถึงเป็นคนขอทาน นับตั้งแต่แรกเกิดไปจนถึงตลอดชีวิต อีกหลายร้อยชาติจนกว่าจะหมดเวร เพราะการกระทำชั่วที่หนักแน่นทั้ง ๓ กาล คือก่อน ขณะ และในภายหลังดังพระพุทธภาษิตที่มีมาใน สังยุตตนิกาย สคาถวรรค ความว่า "ความชั่วย่อมเผาผลาญทีหลัง"

ส่วนตามีและครอบครัวที่เกิดมาในครอบครัวที่ไม่ร่ำรวยนักเป็นเพราะไม่มีบุญ (จากทานกุศล) มาแต่ก่อนหรือมีบุญเก่ามาน้อย เพราะฉะนั้นผู้มีปัญญาจึงกระทำและสั่งสมบุญอยู่เสมอ เพราะบุญเท่านั้นที่จะนำความสุขมาให้ ดังพระพุทธภาษิตมีมาในขุททกนิกาย ขันธวรรค ความว่า "ความสั่งสมขึ้นซึ่งบุญ นำสุขมาให้"

(มงคลบุตร)

การทำบุญและการอุทิศส่วนบุญ

โดย **พระอาจารย์เสริมชัย ชยมฺงโคล**

๑. การทำบุญจะให้ได้ผลดีหรือมีผลอุดมสมบูรณ์ จะทำอย่างไร ?

การทำบุญมีหลายรูปแบบ แบ่งได้เป็น

๑.๑ **การให้ทาน** หรือ**ทานกุศล** ซึ่งเป็นธรรมชาติที่กำจัดความตระหนี่ ความหวงแหน ความโลภ ความยึดมั่นถือมั่นในของของตน นี้จัดเป็นบุญอย่างหนึ่ง

๑.๒ **การรักษาศีล** หรือ**ศีลกุศล** เป็นธรรมปฏิบัติเครื่องกำจัดกิเลสหยาบที่แสดงออกทางกาย วาจา นี้ก็จัดเป็นบุญอีกอย่างหนึ่ง

๑.๓ **การเจริญภาวนา** หรือ**ภาวนากุศล** คือการทำสมาธิและเจริญปัญญารู้แจ้งในสัจจะธรรม เป็นธรรมชาติเครื่องกำจัดกิเลสเครื่องเศร้าหมองในจิตใจให้สะอาดบริสุทธิ์ยิ่งขึ้น และกิเลสนั้นเป็นเหตุแห่งทุกข์โดยตรง เมื่อกำจัดออกไปก็เป็นเหตุให้ดำเนินชีวิตไปสู่ความเจริญรุ่งเรือง และสันติสุข นี้จัดเป็นบุญอีกอย่างหนึ่งที่สูงสุดยิ่ง

ทั้งทานกุศล ศีลกุศล และภาวนากุศลต่างก็จัดว่าเป็นบุญเป็นกุศลด้วยกันทั้งสิ้น แต่เป็นบุญกุศลที่ละเอียดต่างกันไปตามลำดับ คือภาวนากุศลจัดเป็นกุศลที่ละเอียดยิ่งกว่าศีลกุศล ศีล

กุศลจัดเป็นบุญกุศลที่ละเอียดกว่าทานกุศล บุญกุศลเหล่านี้ผู้กระทำย่อมได้รับผลของบุญนั้นอยู่แล้ว และเมื่ออุทิศให้ผู้อื่นก็มีโอกาสที่จะถึงผู้ที่เราตั้งใจอุทิศให้ซึ่งอาจจะเป็นมนุษย์หรือเทวดา เปรต อสุรกาย ในภพภูมิต่าง ๆ ได้

กล่าวแต่เฉพาะผลของทานกุศลนั้นให้ผลแตกต่างกัน ตามแต่ชนิดของทานกุศล ดังต่อไปนี้

๒. ทานกุศลมีกี่อย่าง ?

ทานกุศลแบ่งออกได้เป็น ๓ อย่างคือ

๒.๑ **อามิสทาน** คือการให้สิ่งของหรือทรัพย์สินเงินทอง

๒.๒ **ธรรมทาน** คือการศึกษาและประพฤติปฏิบัติธรรมเป็นตัวอย่างที่ดีแก่ผู้อื่น เพียรกำจัดกิเลสในตัวออกไป สูงขึ้นไป คือการศึกษาปฏิบัติเองจนสามารถเข้าถึงรู้เห็น แล้วนำเอาผลการปฏิบัติไปช่วยแนะนำสั่งสอนให้ผู้อื่นได้ประสพผลตามไปด้วย เรียกว่าให้**ธรรมเป็นทาน**

๒.๓ **อภัยทาน** คือการให้อภัย ไม่โกรธพยาบาท เป็นธรรมชั้นสูง ถ้าจะกล่าวถึงบารมีแล้วอภัยทานจัดเข้าในเมตตาบารมี อุปบารมี ปรมัตถบารมี

●● *สาธุชนเขตจังหวัดราชบุรี ทำบุญตักบาตร พระสงฆ์ที่มาเข้าอบรม อยู่เสมอ ๆ*

ทานทั้ง ๓ อย่างเป็นธรรมคู่กันไป เมื่อได้ปฏิบัติธรรมในด้านธรรมทานซึ่งเป็นการกำจัดกิเลสออกจากจิตสันดานแล้ว อภัยทานก็จะเพิ่มสูงขึ้นตามระดับของภูมิธรรมที่ปฏิบัติได้ ส่วนอามิสทานนั้นบุญกุศลที่ได้รับแตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับองค์ประกอบอื่น ๆ

๓. องค์ประกอบที่สำคัญในการทำทานกุศลมีอะไรบ้าง ?

ในส่วนของทานกุศลโดยเฉพาะอามิสทานมีองค์ประกอบที่สำคัญ ๓ ประการคือ

องค์ประกอบที่ ๑ ทายก หรือ **ทายิกา** คือ**ผู้ให้** มีความบริสุทธิ์กาย วาจา ใจ เท่าใด ยิ่งบริสุทธิ์ด้วยการรักษาศีลเจริญภาวนา อันจะมีผลให้เจตนาบริสุทธิ์ตามไปด้วย คือเจตนาที่จะบริจาคทานว่าบริจาคไปทำไม ถ้าคนที่ให้มีความบริสุทธิ์น้อย หมายถึงบริสุทธิ์จากกิเลสเครื่องเศร้าหมองจากความยึดมั่นถือมั่นด้วยตัณหาและทิฏฐิ คือความเห็นผิด ก็จะมีกิเลสหรือความโลภเจือปนมาก เช่น เจตนาจะทำบุญเพื่อให้มีหน้ามีตา เจตนาจะทำบุญเพื่อหวังลาภยศ หรือเจตนาเพื่อให้ได้ผลบุญแต่เพียงโลกียทรัพย์ นี้เรียกว่าเจตนาไม่ค่อยบริสุทธิ์ หรือบริสุทธิ์น้อย โดยมิได้คำนึงถึงโลกุตตรทรัพย์เจตนาด้วยปัญญาหรือสัมปยุตด้วยปัญญาที่สูงกว่านี้ คือความปรารถนาความสุขสมบูรณ์ บริบูรณ์ด้วยมนุษย์สมบัติ สวรรค์สมบัติ และให้**พัฒนาขึ้นไปถึงนิพพานสมบัติ** เจตนาอย่างนี้เป็นเจตนาที่บริสุทธิ์กว่าที่ปรารถนาแต่เพียงโลกียทรัพย์ และยังมีเจตนาที่บริสุทธิ์ยิ่งขึ้นไปกว่านั้นที่เคียงคู่อยู่กับเรื่องนี้คือเจตนาที่จะให้สิ่งของที่บริจาคไปเป็นประโยชน์แก่สัตว์โลกที่ได้รับ ให้ดำเนินชีวิตไปด้วยความผาสุกส่วนใหญ่ โดยเฉพาะบุคคลที่กำลังประพฤติปฏิบัติขัดเกลากิเลสเป็นเจตนาที่บริสุทธิ์ยิ่งกว่า เพราะมีเจตนาที่ให้บุคคลเหล่านั้นดำเนินชีวิตไปเพื่อกำจัดกิเลสตามระดับภูมิธรรมที่ปฏิบัติได้ไปจนกระทั่งบรรลุธรรมขั้นสูงสุดของผู้กำจัดกิเลส (คือบรรลุอรหัตผล) ได้แล้วแต่ดำรงชีวิตอยู่เพียงเพื่อเป็นคุณประโยชน์แก่สัตว์โลกอย่างนี้ ถ้าใครมีเจตนาที่จะบำรุงท่านเหล่านั้นด้วยปัจจัยสี่ให้ดำเนินชีวิตไปด้วยความไม่เดือดร้อนและเป็นประโยชน์ต่อสัตว์โลกก็ยิ่งเป็นเจตนาที่บริสุทธิ์มากเป็นเหตุเป็นผลให้ทานกุศลที่บริจาคไปเจริญงอกงามไปตามส่วน และเจตนาที่บริสุทธิ์นี้จะได้ผลดีอย่างมากเต็มที่สมบูรณ์บริบูรณ์ก็ต้องประกอบด้วยเจตนาที่บริสุทธิ์ไม่เสียดายและอิ่มใจในบุญทั้ง ๓ กาล คือ

เจตนา(บริสุทธิ์)ก่อนบริจาค
เจตนา(บริสุทธิ์)ขณะบริจาค
เจตนา(บริสุทธิ์)หลังบริจาค

ด้วยเจตนาอันบริสุทธิ์นั้น ผลบุญกุศลจากทานกุศลดังกล่าวใน ๓ กาลนี้ ย่อมจะยังผลให้ผู้บริจาคทานหรือที่เรียกว่าทายกทายิกาได้รับผลใน ๓ กาล เช่นเดียวกัน คือ

ในปฐมกาลแห่งชีวิต (วัยเด็ก)
ในมัชฌิมกาลแห่งชีวิต (วัยกลางคน)
ในปัจฉิมกาลแห่งชีวิต (วัยชรา)

ถ้าใครมีเจตนาขาดตกบกพร่องในกาลใด ผลก็ส่งให้ขาดตกบกพร่องในกาลนั้น ในการบริจาคทั้งหมด ที่กล่าวนี้อานิสงส์ของการทำบุญด้วยการบริจาคทานนั้นจะได้กับผู้กระทำเอง แต่ถ้ามีการชักนำผู้อื่นให้ทำทานกุศลด้วยหรือให้ทำบุญกุศลอื่นด้วย ก็จะมีผลให้ได้บริวารสมบัติมากขึ้น แต่ที่แน่นอนทานกุศลที่กระทำผู้กระทำย่อมได้กุศลทั้งที่เป็นคุณสมบัติและทรัพย์สมบัติแก่ผู้กระทำเองโดยตรงเสมอไป

ในทางตรงกันข้าม ถ้าผู้ทำบุญที่ไม่มีเจตนาบริสุทธิ์ เช่นให้ทานอย่างเสียมิได้

ผลที่ได้รับจากการบริจาคทานด้วยเจตนาแตกต่างกัน ย่อมได้ผลที่ไม่เหมือนกันคือ

ทำบุญด้วยเจตนาอันบริสุทธิ์แต่ไม่ตั้งจิตอธิษฐานไว้ว่าให้ได้รับผลบุญอย่างไร ปกติบุญนั้นจะทำหน้าที่ปรุงแต่งผลบุญเองโดยอัตโนมัติให้ปรากฏแก่ผู้กระทำ แต่ไม่มีทิศทาง เปรียบเสมือนเรือที่ไม่มีหางเสือ

ส่วนการทำบุญด้วยเจตนาไม่บริสุทธิ์ เช่น ทำบุญแบบเสียไม่ได้หรือทำบุญแบบประชดด้วยความโมโหหรือโกรธ จะมีผลให้ผลบุญไม่งอกงามไพบูลย์เท่ากับการทำบุญที่ผู้กระทำมีความบริสุทธิ์พร้อมด้วยกาย วาจา ใจ และมีเจตนาที่ดีก่อนทำ ขณะทำ หลังทำ ผลบุญจะแตกต่างกันมาก การทำบุญที่ไม่บริสุทธิ์และมีเจตนาไม่ดีนั้นก็เหมือนพันธุ์ไม้ที่เพาะปลูกมีศัตรูพืชมาเกาะกิน หรือพันธุ์

...ยิ่งถ้าเป็นบุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่ปฏิบัติขัดเกลากิเลสตน แล้วยังช่วยขจัดขัดเกลากิเลสผู้อื่น ทำประโยชน์แก่ส่วนรวมมากยิ่งขึ้นเพียงใด ผลบุญก็จะยิ่งทับทวีมายังทายกทายิกาผู้ให้มากขึ้นเพียงนั้น...

ไม้ไม่ดีก็ไม่เจริญงอกงามได้

องค์ประกอบที่ ๒ สิ่งของที่นำมาให้หรือบริจาค ยิ่งถ้าเป็นสิ่งของที่ได้มาด้วยความบริสุทธิ์ บุญก็ยิ่งให้ผลไพบูลย์เหมือนพืชพันธุ์ดีเพาะปลูกในดินที่ดี

องค์ประกอบที่ ๓ ปฏิคาหกหรือผู้รับ ถ้าผู้รับเป็นบุคคลที่มีความบริสุทธิ์กาย วาจา ใจน้อย บุญที่ผู้ให้จะได้รับก็จะน้อยลง เพราะว่าบุคคลหรือสัตว์ที่เราทำทานกุศลไปให้ย่อมดำเนินชีวิตในแนวทางที่เสื่อมมากกว่าทางเจริญ ทานกุศลที่เราให้ไปก็เปรียบเสมือนว่า เราได้เพาะปลูกพืชในสิ่งแวดล้อมหรือดินที่ไม่อุดมสมบูรณ์ ถึงแม้จะพันธุ์ดีผลก็ได้น้อยตามส่วน ตัวอย่างเช่นเราเห็นมหาโจรอดอยาก เราทำทานช่วยชีวิตมหาโจร ถ้าเปรียบเทียบกันกับเราทำทานให้คนใจบุญใจกุศลที่ทำประโยชน์แก่ผู้อื่นเราให้ของเท่ากันผลประโยชน์ที่สัตว์โลกทั้งหลายจะได้รับจากบุคคลทั้งสองที่เราได้ช่วยชีวิตด้วยทานกุศลนี้ ย่อมไม่เหมือนกัน เพราะฉะนั้นผลบุญที่เราจะได้รับก็ย่อมต่างกัน มหาโจรอาจจะทำความเดือดร้อนให้แก่บุคคลอื่นหลังจากที่เราได้ช่วยชีวิตไว้ แต่ส่วนคนดีที่เราได้ช่วยเหลือก็จะมีชีวิตที่ดำเนินไปเพื่อช่วยเหลือผู้อื่นต่อ ๆ ไปอีก อย่างนี้เป็นต้น

สำหรับผู้รับยิ่งบริสุทธิ์ก็ยิ่งส่งผลให้กับผู้ทำบุญมากยิ่งขึ้น ผู้มีพระรัตนตรัยเป็นที่พึ่งและมีศีลด้วย ผลบุญก็มากขึ้น ผู้รับที่ตั้งใจศึกษาและปฏิบัติธรรมเพื่อขจัดขัดเกลากิเลสของตนเอง ถ้าเราทำทานให้แก่บุคคลเหล่านั้นให้ดำเนินชีวิตไปในแนวทางประพฤติปฏิบัติธรรมโดยชอบ กำจัดกิเลสของตนเอง ผลของทานกุศลนั้นก็จะยิ่งมากขึ้น **ยิ่งถ้าเป็นบุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่ปฏิบัติขัดเกลากิเลสตน แล้วยังช่วยขจัดขัดเกลากิเลสผู้อื่น ทำประโยชน์แก่ส่วนรวมมากยิ่งขึ้นเพียงใด ผลบุญก็จะยิ่งทับทวีมายังทายกทายิกาผู้ให้มากขึ้นเพียงนั้น** เสมือนหนึ่งเราปลูกพืชที่ชาวสวนมีฝีมือในการปลูก ได้ผลดีแล้วก็นำเมล็ดพันธุ์พืชนั้นไปแพร่พันธุ์เพาะปลูกมากขึ้นทับทวี ทำให้ผลบุญที่ได้ก็ทับทวีไปอีกด้วยเช่นกัน ดังตัวอย่างเช่น **ที่สถาบันพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย ที่อำเภอดำเนินสะดวกนี้** เป็นคณะบุคคลและสถานที่อบรมธรรมปฏิบัติแก่สาธุชนพุทธบริษัททั้งหลาย **เพื่อสร้าง "พระ" ในใจคน** ให้เป็นผู้มีศีลและมีพระรัตนตรัยเป็นที่พึ่ง เป็นผู้ที่กำลังปฏิบัติเพื่อขัดเกลากิเลสตนไม่ว่าจะเป็นพระสงฆ์ สามเณร อุบาสก อุบาสิกา และ**เพื่อสร้างพระวิปัสสนาจารย์** ให้เป็นผู้ทรงคุณวุฒิทั้งทางด้านปริยัติ ปฏิบัติ และปฏิเวธ ให้งดงามพร้อมด้วยศีลาจารวัตร แล้วนำผลจากการที่ได้ศึกษาและปฏิบัติธรรมนี้ออกไปเผยแพร่แก่สาธุชนพุทธบริษัทอื่น ๆ ให้กว้างออกไป สร้างพระในใจคนให้เพิ่มทับทวี เหมือนกับการสร้างแม่พิมพ์ดังนี้เป็นต้น

ฉะนั้นในเรื่องของทานกุศลที่เป็นอามิสทานจะส่งผลให้ทายกทายิกา หรือผู้ให้มากน้อยเพียงใดก็ขึ้นอยู่กับเงื่อนไขที่ได้กล่าวไว้ข้างต้น

๔. บุญที่ทำให้ผลเร็ว–ช้า ต่างกันขึ้นอยู่กับอะไรบ้าง?

ตามที่ปรากฏในพระไตรปิฎกเอกสารอ้างอิง และจากประสบการณ์ของผู้ปฏิบัติธรรม การส่งผลของบุญในลักษณะต่าง ๆ กันคือ

๔.๑ **ทิฏฐธรรมเวทนียกรรม** คือกรรมที่ให้ผลในปัจจุบันหรือในภพนี้ บุญบางอย่างโดยเฉพาะภาวนากุศลส่งผลเร็วกว่าศีลกุศล ศีลกุศลส่งผลเร็วกว่าทานกุศล

๔.๒ **อุปปัชชเวทนียกรรม** ส่งผลในภพภูมิข้างหน้า กรรมนี้มีผลทั้งที่ส่งผลให้แล้วในปัจจุบัน และทั้งยังจะติดตามไปให้ผลในภพหน้าอีกด้วยก็มี และที่เริ่มให้ผลตั้งแต่ภพหน้าขึ้นไปเลยก็มี กรรมบางอย่างให้ผลต่อ ๆ ไปนับภพนับชาติไม่ถ้วน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับว่าสัมปยุตด้วยอะไร ถ้าบุญสัมปยุตด้วยปัญญาด้วยความบริสุทธิ์ กาย วาจา ใจ ยิ่งส่งผลมากนับภพนับชาติไม่ถ้วนสืบเนื่องต่อไป ในทางตรงกันข้ามบาปอกุศลที่เกิดแต่กิเลส อวิชชา ตัณหา อุปาทาน ที่เป็นเหตุนำและเหตุหนุนที่หนัก ๆ ก็จะให้ผลไปหลายภพหลายชาติต่อ ๆ ไปนับภพนับชาติไม่ถ้วนด้วยเช่นเดียวกัน

๔.๓ **อปราปริยเวทนียกรรม** ให้ผลถัดจากภพหน้าไป บุญที่ให้ผลแล้วในปัจจุบันและบุญที่ให้ผลในภพถัดไปก็จะให้ผลในประการนี้ด้วย และถ้าบุญบางอย่างผู้ให้หรือผู้รับไม่ค่อยมีความบริสุทธิ์กาย วาจา ใจ ก็จะให้ได้รับผลบุญช้าลงไป ในทางตรงกันข้ามบาปอกุศลก็เช่นกัน ถ้าประกอบด้วยกิเลสที่เบาบางก็ส่งผลน้อย

๔.๔ **อโหสิกรรม** คือกรรมไม่ให้ผลอีกต่อไป เมื่อบุญนำหน้าบาป บาปก็ตามไม่ทันเป็นอโหสิกรรม เหมือนพระอรหันต์ดับขันธ์ปรินิพพานกรรมก็เลิกให้ผล

๔.๕ **ชนกกรรม** กรรมที่ให้ผลตามหน้าที่ปรุงแต่งให้ไปเกิดขณะที่กำลังจะถึงมรณาสันตติวิถี จิตจะเสวยอารมณ์นั้นด้วยบุญหรือบาปก็ตาม จึงมีหลักว่าคนเราควรจะทำดีบ่อย ๆ จิตจะได้รับอารมณ์ดีมาก ๆ ก่อนตาย ก็จะส่งผลเป็นชนกกรรมนำไปสู่สุคติภูมิ

๔.๖ **อุปถัมภกกรรม** คือกรรมที่สนับสนุนหรือซ้ำเติมต่อจากชนกกรรม เมื่อชนกกรรมให้ไปเกิด การดำเนินชีวิตจะมีผลมาจากอุปถัมภกกรรมเข้าไปเสริมความดีหรือความชั่ว เช่นกระทำชั่ว เคยฆ่าสัตว์จะให้ผลอยู่แล้ว ผู้ที่ทำความชั่วเพิ่มเติมเช่นด้วยการยิงนกตกปลา ก็ยิ่งจะทำให้ส่งผลได้รับกรรมชั่วเร็วขึ้น อาจทำให้ตายเร็วหรือเจ็บหนัก หรือกรรมดีที่เคยทำในภพก่อนบวกกรรมดีที่ทำเพิ่มด้วยทาน ศีล ภาวนาในปัจจุบันอีก ก็จะยิ่งช่วยส่งเสริมให้ได้รับผลจากกรรมดีเร็วขึ้น

๔.๗ **อุปปีฬกกรรม** กรรมบีบคั้นหรือกรรมตรงกันข้ามกับข้อ๔.๖ส่งผล เช่นกรรมดีบีบคั้นหรือชลอกรรมชั่วให้ให้ผลช้าหรืออ่อนกำลังลง หรือกรรมชั่วบีบคั้นกรรมดีให้ให้ผลอ่อนลงหรือให้ผลเบี่ยงเบนไป ฉะนั้นผู้มีปัญญาจึงมุ่งทำแต่กรรมดี กรรมชั่วนั้นไม่ทำเสียเลยแหละดี

๔.๘ **อุปฆาตกรรม** เป็นกรรมตัดรอน มีทั้งกรรมดีตัดกรรมชั่ว กรรมชั่วตัดกรรมดี เช่นผู้บรรลุอรหัตตผล ผลแห่งกรรมดีจะตัดกรรมชั่วให้หมดไป แต่ขณะเดียวกันกรรมดียังไม่ถึงขนาด แต่ไปทำกรรมชั่วเข้าถึงขั้นอนันตริยกรรม เช่น ฆ่าบิดา ฆ่ามารดา ฆ่าพระอรหันต์ ทำร้ายพระพุทธเจ้าถึงห้อเลือดและยุแยกสงฆ์ให้แตกสามัคคีกัน อย่างนี้จะปิดบังกรรมดีไม่ให้ให้ผลก่อน ถึง**ขั้นปิดสวรรค์ ปิดนิพพาน** เหมือนกัน

กรรมบางอย่างถึงแม้จะยังไม่เข้าข่าย หรือถึงขั้นอนันตริยกรรม แต่ก็ยังให้ผลแรงเช่นว่า**การปฏิบัติธรรมและการเผยแพร่ธรรมปฏิบัติโดยชอบซึ่งนับเป็นบุญใหญ่กุศลใหญ่ ผู้ที่ขัดขวางการปฏิบัติธรรมและการเผยแพร่ธรรมปฏิบัติด้วยจิตอันเป็นบาปอกุศล ย่อมจะมีผลแรงในลักษณะที่ใกล้เคียงอุปฆาตกรรมตามส่วนแห่งความหนักเบาแห่งอกุศลนั้น** หรืออย่างเช่นกรรมที่ยังสงฆ์ให้แตกแยกกันอันจัดเป็น **"สังฆเภท"** แบ่งแยกลัทธิใหม่นิกายใหม่ก็เป็นกรรมหนัก แต่กรรมที่หย่อนกว่าสังฆเภทลงมาหน่อย เช่นยุยงสงฆ์ให้แตกสามัคคีกัน แม้ไม่ถึงกับเข้าข่ายทำสังฆเภทก็อาจให้ผลใกล้เคียงกับอุปฆาตกรรมเช่นกัน **หรือแม้แต่เพียงทำลายสมาธิของผู้ที่กำลังเจริญภาวนาธรรมอยู่ด้วยความจงใจหรือมีเจตนาที่จะขัดขวางก็จะยังผลให้ถึงซึ่งอบายภูมิในภพต่อไป และหากผู้ประกอบอกุศลกรรมนั้นจะคิดกลับใจมาเป็นผู้ปฏิบัติธรรมในภายหลังก็บรรลุมรรคผลได้ยาก เพราะบาปกรรมที่ตนเคยปิดทางบุญผู้อื่นไว้นั้นรุนแรงมาก**

...ผู้ที่ขัดขวางการปฏิบัติธรรมและการเผยแพร่ธรรมปฏิบัติด้วยจิตอันเป็นบาปอกุศล ย่อมจะมีผลแรงในลักษณะที่ใกล้เคียงอุปฆาตกรรมตามส่วนแห่งความหนักเบาแห่งอกุศลนั้น...

๕. การอุทิศส่วนบุญให้ผู้วายชนม์ ผู้วายชนม์จะได้รับหรือไม่?

ก่อนอื่นต้องเข้าใจว่าผู้วายชนม์คือผู้ที่ตายแล้วจากโลกนี้ ไม่ใช่ตายสูญ สำหรับผู้ที่ยังไม่สามารถตัดกิเลสเป็นสมุเฉท—ปหานเป็นพระอรหันต์ขีณาสพแล้ว ตราบใดที่อวิชชายังทำหน้าที่อยู่ก็จะต้องมีภพภูมิเกิดใหม่เสมอไป ไม่ใช่ตายแล้วสูญหรือตายแล้วจบสิ้น ตายแล้วต้องเกิดใหม่ แต่เมื่อไปเกิดในภพภูมิที่ทุกข์หรือสุขย่อมได้รับผลบุญที่มีผู้อุทิศให้ไม่เท่าเทียมกัน กล่าวคือ

๕.๑ **สัตว์ที่ไปเกิดในสุ—คติภพ** อย่างคนที่ทำดีสูงสุดในภพสามได้อรูปฌานก็ต้องเกิดในอรูปภพ ถ้าก่อนตายอรูปฌานไม่เสื่อมก็ต้องเกิดในอรูปภพ ส่วนท่านที่ได้รูปฌาน ฌานไม่เสื่อมก่อนตายก็จะไปเกิดในรูปภพ กล่าวอย่างง่าย ๆ ว่าเกิดในพรหมโลก ซึ่งเป็นสุคติภพชั้นสูง ชั้นกลางคือผู้ทำความดีระดับกลาง ในระดับที่มีใจเป็นกุศลได้บริจาคทาน รักษาศีล เจริญภาวนาพอสมควรเป็นเนือง ๆ อยู่ เมื่อตายไปแล้วก็มีโอกาสได้ไปเกิดในภพภูมิที่เรียกว่า**สุคติภพ** เช่นกามภพได้แก่เทวโลกหรือมนุษย์โลก คือไปเกิดเป็นเทวดาที่ต่ำลงมาก็เป็นมนุษย์ มนุษย์ก็จัดเป็นสุคติภพ แต่มนุษย์ที่เกิดมาในที่เจริญทางพุทธศาสนาก็มีเกิดเป็นศาสนิกในศาสนาอื่นก็มาก แม้เกิดในพุทธศาสนาเป็นผู้มีปัญญารู้เรื่องบาปบุญคุณโทษก็มี ไม่รู้เรื่องบาปบุญคุณโทษก็มาก

๕.๒ **สัตว์ที่ไปเกิดในทุ—คติภพ** ได้แก่ พวกเปรต สัตว์นรก อสุรกาย สัตว์ดิรัจฉาน แม้แต่สัตว์นรกก็มีอยู่หลายภูมิ สัตว์นรกก็เหมือนติดคุกซึ่งมีอยู่หลายแดน มีตื้นมีลึก มีชั่วคราว มีถาวร มีขั้นถึงโทษประหาร กล่าวถึงเปรตก็นับเผ่าพันธุ์ไม่ถ้วน สัตว์ดิรัจฉานก็นับชนิดไม่ถ้วน อสุรกายก็มาก

เพราะฉะนั้นคนเราตายไปแล้วยังต้องเกิดตราบใดที่อวิชชายังทำหน้าที่อยู่

การอุทิศส่วนบุญให้ผู้วายชนม์ ผู้วายชนม์นั้นย่อมได้ไปเกิดแล้วเพียงแต่ว่าจะไปเกิดที่ไหนอย่างไร โดยปกติจะไม่เกิน ๕ วัน ๗ วัน ต้องได้เกิดแน่ การอุทิศบุญให้จะได้รับหรือไม่ ก็ขึ้นอยู่กับภพภูมิที่ไปเกิด สัตว์บางประเภทก็ได้รับ บางประเภทก็ไม่ได้รับ ขึ้นอยู่กับประเภทของภพภูมิของผู้รับ ซึ่งพอจำแนกได้คือ

พวก **"อรูปพรหม" "รูปพรหม"** เป็นสัตว์ในสุคติภพชั้นสูง อายุของพรหมยืนยาวเรียกว่า จะขยับตัวครั้งหนึ่งเราตายไปนับครั้งไม่ถ้วน เพราะฉะนั้นในการอุทิศส่วนกุศล พรหมเกือบจะไม่มีโอกาสได้รับรู้ได้เลย เว้นแต่ในบางชั้นของพรหมอาจจะรับรู้ แต่เวลาก็แตกต่างกันมากเหลือเกิน บางทีเราทำบุญอุทิศส่วนกุศลไปนับครั้งไม่ถ้วนจนกระทั่งเราตายไป พรหมเพิ่งขยับตัว เลยไม่ทันได้รับรู้

ส่วนใน **"เทวโลก"** เวลาก็ยังต่างกันมากอยู่เมื่อเทียบกับมนุษย์โลก โอกาสที่เทวดาจะรับรู้เรื่องการบุญการกุศลกับเราก็น้อย แต่มีทางเป็นไปได้มากทีเดียว เฉพาะเรื่องรับรู้ขึ้นกับเงื่อนไขว่าถ้าผู้ปฏิบัติธรรมสามารถที่จะสื่อสารกันได้ จะโดยวิธีใดก็แล้วแต่กับเทวดาทำให้เขารับรู้โดยง่าย แต่ถ้าปุถุชนทั่วไปอุทิศส่วนกุศลให้เทวดาก็จะรับรู้ได้สำหรับเทวดาที่อยู่ในระยะใกล้ ๆ เท่านั้นที่พอรู้ได้ นอกนั้นก็จะเพลิดเพลินอยู่ในทิพยสมบัติก็จะไม่มองดูว่าหมู่ญาติได้ทำบุญอะไรอุทิศให้ เพราะฉะนั้นโอกาสที่เทวดาจะรู้เรื่องการทำบุญก็ไม่มากนัก แต่ไม่ใช่ว่าจะไม่มีเสียเลย ขึ้นอยู่กับผู้อุทิศบุญจะสามารถบอกข่าวไปได้ไกลเท่าใด

พวก **"มนุษย์"** ผู้วายชนม์แล้วไปเกิดเป็นมนุษย์ ส่วนใหญ่ก็จำกันไม่ได้ว่าใครเป็นญาติใคร ไม่รู้จักกันเลยว่าเคยเป็นญาติกันมาก่อน อาจจะเดินสวนกัน

ไปมาก็ได้ อีกฝ่ายหนึ่งอุตส่าห์ทำบุญไปให้ในเมื่ออีกฝ่ายหนึ่งไม่ได้รับรู้ ก็ไม่ได้อนุโมทนาบุญ โดยเฉพาะอย่างยิ่งที่เกิดเป็นมนุษย์ แต่ไม่รู้ว่าไปเกิดในส่วนไหนของโลกมนุษย์ ยิ่งถ้าเกิดนอกพุทธศาสนาก็ยิ่งไม่รู้เรื่องบาปบุญคุณโทษ ถึงได้ยินก็เหมือนไม่ได้ยิน ไม่รู้เรื่อง ก็เลยไม่รับรู้และไม่ได้อนุโมทนาบุญ

พวก **"เปรต"** สำหรับเปรตมีเป็นร้อย ๆ ชนิด แต่เปรตที่จะรับรู้ส่วนบุญคือเปรตที่อยู่ใกล้ ๆ กับมนุษย์ซึ่งมีความทุกข์และความหิว ภาษาบาลีเรียกเปรตพวกนี้ว่า ปรัตตูชิวิก เปรตประเภทนี้เกือบจะแน่นอนว่ามีโอกาสรับรู้ได้ และเขาก็จำญาติโยมแม้เกิดมานานนับภพนับชาติไม่ถ้วนก็ยังจำได้ เพราะเปรตเหล่านี้มีชีวิตยืนนาน แต่เปรตอื่นนอกนั้นแย่เต็มที ไม่สามารถรับรู้ได้

พวก **"อสุรกาย"** ก็ดีกว่าเปรตหน่อย

ส่วนพวก **"สัตว์นรก"** พวกนี้ยากที่จะได้รับรู้เพราะเหมือนคนติดคุก ถึงเราจะบอกไปเท่าใดก็ไม่มีโอกาสได้ยินในส่วนบุญส่วนกุศลที่อุทิศให้ มีแต่ความเดือดร้อนทรมานด้วยเครื่องกรรมกรณ์ (เครื่องทรมาน) ต่าง ๆ

พวก **"สัตว์ดิรัจฉาน"** แทบไม่มีโอกาสรับรู้เรื่องการบุญการกุศล และไม่รู้จักการอนุโมทนาบุญเพราะไม่มีใครบอก ถึงแม้บอกแล้วก็ฟังไม่รู้เรื่อง

๖. การรับส่วนบุญที่เขาอุทิศให้ทำได้อย่างไร?

สำหรับพวก **"พรหม อรูปพรหม"** ปิดประตูการรับรู้เพราะเสวยสุขอยู่ด้วยฌานสมาบัติอันละเอียดยิ่งนัก ถึงจะรับรู้ก็อาจจะไม่อนุโมทนา เพราะบุญที่เขาเสวยอยู่ละเอียดกว่าบุญที่อุทิศให้เปรียบได้กับว่าคนบ้านนอกนำอาหารดีที่สุดสำหรับเขา แต่ในสายตาของคนเมืองแล้วเป็นอาหารแย่มาก นำมาให้คนในเมืองซึ่งอยู่ดีมีสุข เขาก็รับแต่อาจไม่กินไม่ใช้ บุญที่พวกพรหมรับนั้นจึงต้องเป็นบุญที่ละเอียดมาก ๆ

สำหรับพวก **"เทวดา"** แม้จะรับรู้เรื่องการบุญกุศลแต่ถ้าเป็นบุญหยาบเขาก็อาจไม่ต้องการส่วนบุญ แต่ถ้าเป็นบุญที่ละเอียดเขาก็ต้องการ เช่น นอกจากทานกุศลก็มีศีลกุศล ภาวนากุศล ซึ่งเป็นบุญละเอียด เทวดาก็อนุโมทนา ทานที่ละเอียดได้แก่ทานกุศลที่ทำกับพระอริยเจ้า ผลทานที่ได้จะละเอียด ถ้ายิ่งละเอียดเทวดาก็จะรับได้ เรื่องการอนุโมทนาแล้ว ถ้าทราบข่าวเทวดาก็มักอนุโมทนาเสมอ

สำหรับพวก **"เปรต"** โดยเฉพาะปรัตตูชิวิกเปรตรับรู้ได้ง่าย เพราะต้องการและแสวงหาอยู่แล้ว คอยอยู่ว่าญาติที่ไหนจะทำบุญและอุทิศไปให้ และรู้วิธีที่จะได้บุญด้วยการอนุโมทนา แต่เปรตประเภทอื่น ๆ ด้วยวิบากอกุศลกรรมทั้ง ๆ ที่รู้ เราบอกบุญให้เขาอาจจะได้ยินแต่ไม่อนุโมทนา เพราะไม่มีอุปนิสัย คือไม่รู้ว่าบุญคืออะไร ไม่เห็นคุณค่าของการอนุโมทนาบุญ เลยไม่ได้บุญ

สำหรับพวก **"สัตว์นรก" "อสุรกาย"** โอกาสรับรู้เรื่องบุญแทบไม่มีเลยเว้นแต่ผู้ปฏิบัติธรรมที่มีภูมิธรรมที่เขาสามารถไปบอกข่าวได้ อย่างเช่นพระ–โมคคลานะเคยไปเที่ยวสวรรค์ไปเที่ยวนรก ก็สามารถบอกข่าวเรื่องบุญกุศลได้

อีกวิธีหนึ่งที่สามารถบอกข่าวบุญกุศลที่ทำได้ ซึ่งเป็นที่นิยมกันคือการกรวดน้ำ อุทิศส่วนบุญกุศลไปให้กับสัตว์โลกบางเหล่า บางประเภท เช่น เทพยดาระดับจาตุมหาราชิกาเช่น เจ้าแม่ธรณี ท้าวจตุโลกบาลทั้ง ๔ (ท้าวเวสสุวัณ ท้าวทตรฐ ท้าววิรุฬหก ท้าววิรูปักษ์) โดยมีความมุ่งหมายว่าเทพยดาเหล่านั้นจะได้บอกข่าวการบุญการกุศล การอุทิศบุญกุศลไปยังสัตว์โลกอื่นทั้งหลายให้รับรู้และอนุโมทนาบุญได้ทั้งระดับสูงระดับต่ำลงมา ทำให้มีโอกาสรับรู้การบุญการกุศลได้มากกว่าปกติ คนทำบุญจึงมักจะอุทิศบุญให้กับเจ้าแม่ธรณีและท้าวจตุโลกบาลทั้ง ๔ ด้วย ซึ่งในโอกาสนี้สัตว์โลกที่พอมีอุปนิสัยรู้เรื่องบาปบุญคุณโทษก็จะได้อนุโมทนาส่วนบุญนั้นได้และได้บุญตามควรแก่กรณี

๗. การอุทิศบุญให้ผู้ที่เป็นมนุษย์และยังมีชีวิตอยู่

ในกรณีที่เป็นมนุษย์ ถ้าอยู่นอกศาสนาพุทธถึงแม้มีคนบอกเขาก็จะไม่อนุโมทนาบุญ เพราะไม่รู้เรื่องกันและไม่มีอุปนิสัย แต่ถึงอย่างไรก็ตามจะเป็นญาติโดยใกล้ชิดหรือห่างออกไปก็ตาม หรือเคยเป็นญาตินับภพนับชาติไม่ถ้วนก็แล้วแต่ ถ้ามาอยู่ใกล้กันในการบุญกุศลนั้นแล้วอนุโมทนาบุญกับเขา ถึงแม้จะไม่ใช่ญาติก็ได้บุญเหมือนกัน ถึงแม้อยู่นอกพุทธศาสนาแต่ถ้าเขารู้เรื่องแล้วอนุโมนาบุญก็ได้บุญเหมือนกัน ที่สำคัญคือ**ต้องรับรู้การบุญและอนุโมทนาบุญด้วย**

๘. การทำบุญอุทิศให้ผู้อื่นอนุโมทนาบุญแล้วบุญจะลดลงหรือไม่?

เรื่องนี้ยืนยันได้ว่าบุญจะไม่ลดลง เพราะบุญไม่เหมือนวัตถุสิ่งของ เป็น "คุณความดี" เป็นธรรมชาติเครื่องชำระใจให้สะอาดบริสุทธิ์ ยิ่งให้ยิ่งสะอาด ยิ่งให้ยิ่งได้ เหมือนเทียนที่เริ่มแรกจุดเทียนขึ้นเล่มเดียว เหมือนกับการทำบุญไม่ว่าจะเป็นทานกุศล ศีลกุศล ภาวนากุศล จะเป็นเทียนเล่มใหญ่ เล่มเล็กก็แล้วแต่ ทานกุศลก็เล่มเล็กหน่อย ศีลกุศลก็โตหน่อย ภาวนากุศลก็โตที่สุด เท่ากับว่ามีแสงสว่างอยู่กับเขาแล้ว มีผู้อนุโมทนาบุญมากเท่าใดก็อุปมาเหมือนกับว่าผู้ที่ได้อนุโมทนาได้มาต่อเทียนกับเรามากขึ้นเท่านั้น แสงสว่างจากเทียนนั้นปรากฏแก่ผู้มาต่อคือผู้อนุโมทนาบุญ และย่อมปรากฏแสงเทียนเพิ่มขึ้นแก่ผู้อุทิศส่วนบุญเพิ่มขึ้นทับทวีไม่มีหมด กลับยิ่งได้บุญเป็นทับทวี

๙. การทำบุญด้วยสิ่งของ ผลบุญนั้น ผู้ทำบุญจะได้รับเป็นสิ่งของอย่างเดียวกันหรือไม่?

การทำบุญด้วยอามิสทานนั้น ผลบุญจะปรากฏในลักษณะที่คล้ายหรือในแนวที่กระทำไป แต่จะเป็นธรรมชาติที่ปรุงแต่งออกมาให้เหมาะสมกับสภาพของสัตว์ที่รับบุญนั้น หรือที่อนุโมทนาบุญนั้น เช่น สมมุติว่าเราทำบุญเรื่องอาหารและเสื้อผ้า เปรตที่อนุโมทนาส่วนบุญจิตก็จะเป็นกุศล ระดับจิตจะเปลี่ยนไป และภพชาติเปลี่ยนทันที ตามสายปฏิจจสมุปบาทธรรม เพราะเป็นโอปปาติกะ ซึ่งตายแล้วเกิดใหม่ทันที เมื่อใจบาปต้องไปเป็นเปรต เมื่อใจบุญก็เปลี่ยนสภาพเป็นเทวดา อาหารก็กลายเป็นอาหารทิพย์ เสื้อผ้าก็กลายเป็นผ้าทิพย์ แต่อาหารทิพย์และผ้าทิพย์นั้นเป็นมากน้อยตามส่วนที่ใจเขาเปลี่ยนไปตามความละเอียดแห่งบุญนั้น สำหรับผู้อนุโมทนาบุญกับผู้ที่ทำบุญด้วยอาหารและเสื้อผ้า ก็จะได้โภคทรัพย์ในลักษณะเดียวกัน แต่ความเป็นโภคทรัพย์เป็นไปตามส่วนของบุญ สำหรับบุญในปัจจุบัน ผู้ทำบุญด้วยข้าวสารหรือถ่านก็ไม่จำเป็นว่าจะต้องได้รับสิ่งนั้นเสมอไป แต่ผลบุญจะปรากฏเป็นของละเอียดเพื่อการบริโภคใช้สอยในแนวนั้นเหมือนกัน

๑๐. ผู้ทำบุญกับผู้อนุโมทนาบุญจะได้บุญเท่ากันหรือไม่?

ผลบุญที่ได้รับระหว่างผู้ทำบุญกับผู้อนุโมทนาบุญจะเป็นอย่างไร ขึ้นกับภูมิธรรมของทั้ง ๒ ฝ่ายทั้งในเรื่องของความบริสุทธิ์กาย วาจา ใจ และองค์ประกอบอื่น ๆ ฉะนั้นผู้ที่ฉลาดในการทำบุญคือมาทำบุญด้วยและอนุโมทนาบุญกับคนอื่นด้วย อย่างนี้จะได้บุญมาก เพราะได้บุญของตัวเองด้วย แล้วยังได้บุญจากคนอื่นที่มาอนุโมทนาบุญด้วย เป็นทับทวีซึ่งกันและกันไปด้วย เหมือนกับแสงสว่างที่มีกระจกสะท้อนแสง การได้บุญขึ้นอยู่กับว่าบุญนั้นละเอียดเพียงใด ยิ่งถ้าบุญละเอียดมาก ผู้ทำบุญและผู้อนุโมทนาบุญก็จะได้รับบุญละเอียดตามไปด้วย

ผู้ทำบุญเองย่อมได้อานิสงส์ของบุญมากกว่าผู้อนุโมทนาแน่นอน เพราะการเสียสละเองเป็นของทำได้ยากกว่าการอนุโมทนาบุญแต่อย่างเดียว

บัณฑิตผู้มีปัญญา จึงมีแต่ส่งเสริม ทั้งเป็นผู้ปฏิบัติเองและทั้งชักนำให้ผู้อื่นทำแต่กรรมดี ปฏิบัติธรรม รักษาศีล และเจริญภาวนา เพื่อเจริญคุณธรรมให้สูงยิ่ง ๆ ขึ้นไป ถึงมรรค ผล นิพพาน

สมดังบาลีพระพุทธภาษิตมีมาในพระธรรมบท ขุททกนิกาย ข้อ ๑๑ เรื่อง ธัมมิกอุบาสก ว่า

อิธ โมทติ เปจฺจ โมทติ, กตปุญฺโญ อภยตฺถ โมทติ, โส โมทติ, โส ปโมทติ, ทิสฺวา กมฺวิสุทฺธมตฺตโน ซึ่งแปลความว่า **ผู้มีบุญอันได้กระทำแล้ว ย่อมบันเทิงในโลกทั้งสอง คือบันเทิงอยู่ในโลกนี้ ละโลกนี้ไปแล้วย่อมบันเทิงต่อไปในโลกหน้า, เขาย่อมมีแต่ความบันเทิงรื่นเริงอยู่เพราะเห็นความบริสุทธิ์แห่งกรรมของตน**

● ● ●

สพฺพทานํ ธมฺมทานํ ชินาติ
การให้ธรรมเป็นทาน ชนะการให้ทั้งปวง

รายนามเจ้าภาพถวายนิตยสาร "ธรรมกาย" แด่พระภิกษุสงฆ์

เจ้าภาพ	ผู้รับ
คุณบักเซ้ง แซ่ซึ้ม	ถวาย – พระราชวิสุทธิโมลี วัดราชโอรสาราม บางขุนเทียน กทม. ๑๐๑๕๐
คุณยงยุทธ มารยาท	ถวาย – พระราชปริยัติกวี รองเจ้าอาวาส วัดปากน้ำ (คณะเนกขัมม์) ภาษีเจริญ กทม. ๑๐๑๖๐
คุณวิชัย กีรติพัฒนธรรม	ถวาย – พระเมธีรัตโนดม วัดโบสถ์ อ.บ้านหมี่ จ.ลพบุรี ๑๕๑๑๐
ด.ช.พจน์ปรีชา ชลวิจารณ์	ถวาย – พระพิพัฒน์ธรรมคณี วัดปากน้ำ ภาษีเจริญ กทม. ๑๐๑๖๐
ด.ช.สัคคยศ ชลวิจารณ์	ถวาย – พระครูปลัดจำนงค์ สุวโจ วัดธรรมจริยาภิรมย์ อ.บ้านแพ้ว จ.สมุทรสาคร ๗๔๑๒๐
คุณสมศรี พนมวัฒนากุล	ถวาย – พระครูอุปถัมภ์ธรรมกิจ ตึกบวรเทพมุนี วัดปากน้ำ ภาษีเจริญ กทม. ๑๐๑๖๐
คุณปิยะบุตร ชลวิจารณ์	ถวาย – พระครูนิทัศน์ธรรมธาดา ผู้ช่วยเจ้าอาวาส วัดปากน้ำ ภาษีเจริญ กทม. ๑๐๑๖๐ – พระครูพิศิษฐ์ปริยัติคุณ สนง. มงคลสาร ตึกภาวนานุสนธิ์ วัดปากน้ำ ภาษีเจริญ – พระครูพิศาลสังฆโสภณ ผู้ช่วยเจ้าอาวาส วัดปากน้ำ ภาษีเจริญ กทม. ๑๐๑๖๐

เจ้าภาพ	ผู้รับ
คุณสุจินตนา ชลวิจารณ์	ถวาย – พระมหาถวัลย์ หกสาย ตึกสัตมานุสรณ์ วัดปากน้ำ ภาษีเจริญ กทม. ๑๐๑๖๐ พระมหาสุชาติ ธมฺมรตโน (ป.ธ. ๙) ครูสอนพระปริยัติธรรม แผนกบาลี ห้อง ๖๙ ตึกมงคลเทพมุนี วัดปากน้ำ ภาษีเจริญ กทม. ๑๐๑๖๐ – พระมหาสมมาตร เขมาสโย ครูสอนปริยัติธรรม ตึกมงคลเทพมุนี วัดปากน้ำ ภาษีเจริญ กทม. ๑๐๑๖๐ – พระมหาสำรวย จารุวณฺโน ห้อง ๑๓๑ คณะเนกขัมม์ วัดปากน้ำ ภาษีเจริญ กทม. ๑๐๑๖๐
คุณศุภโชค มหพัฒนางกูล	ถวาย – พระมหาประชัน ฐิตปัญฺโญ ๘/๘๘ ตึกมงคลเทพมุนี ชั้น ๓ วัดปากน้ำ ภาษีเจริญ – พระครูสมณธรรมสมาทาน ผู้ช่วยเจ้าอาวาส วัดปากน้ำ ภาษีเจริญ กทม. ๑๐๑๖๐ – พระมหาบรรหาร วัดปากน้ำ ภาษีเจริญ กทม. ๑๐๑๖๐ – พระมหาจงรักษ์ วัดปากน้ำ ภาษีเจริญ กทม. ๑๐๑๖๐ – พระวุฒิวงศ์ วัดปากน้ำ ภาษีเจริญ กทม. ๑๐๑๖๐ – พระเดชพระคุณ พระพรหมคุณาภรณ์ วัดสระเกศ – พระเทพสุธี วัดสระเกศ – พระราชวรเมธี วัดสระเกศ
ท.ญ.พรศิริ มหพัฒนางกูล	ถวาย – พระเมธีสุทธิพงศ์ วัดสระเกศ
คุณยายเล็ก บุนนาค	ถวาย – พระครูสรวุฒิพิศาล วัดสระเกศ
คุณสุวรรณา เลิศวิชชุหัตถ์	ถวาย – พระสัมฤทธิ์ เขมจาโร วัดดิสานุการาม ถนนวรจักร ต.เทพศิรินทร์ ป้อมปราบ กทม. ๑๐๑๐๐

ประกาศ

มูลนิธิ/สถาบัน พุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย
อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี

มูลนิธิ/สถาบัน พุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย มีโครงการที่จะสร้าง**"วิหารธรรมกาย"** ขึ้นเป็นที่ประกอบสังฆกรรม และเจริญภาวนาวิชชาธรรมกายชั้นสูงของพระภิกษุสงฆ์ในเขตพุทธาวาส ณ บริเวณที่ตั้งสถาบันฯ อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี เพื่อยกฐานะขึ้นเป็นอุโบสถ เมื่อได้จดทะเบียนเป็น **"วัดพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย"** ต่อไป

จึงขอเชิญท่านสาธุชนพุทธบริษัททั้งหลายได้ร่วมกันเป็นเจ้าภาพสร้างวิหารหรืออุโบสถนี้ได้ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป งบประมาณการก่อสร้างประมาณไว้ในขณะนี้ ๑๒ ล้านบาท หากทางมูลนิธิมีเงินทุนตั้งแต่ ๔ ล้านบาท ขึ้นไปก็จะเริ่มดำเนินการก่อสร้างทันทีและคาดว่าจะประกอบพิธีวางศิลาฤกษ์ก่อสร้างได้ในประมาณปีพุทธศักราช ๒๕๓๐ นี้

ท่านผู้มีจิตศรัทธาที่จะรับเป็นเจ้าภาพร่วมสร้าง **"อุโบสถ"** ดังกล่าวข้างต้น โปรดติดต่อขอบริจาคได้ที่ **"มูลนิธิพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย"** ศาลาการเปรียญ วัดสระเกศราชวรมหาวิหาร กรุงเทพฯ ๑๐๑๐๐ (สั่งจ่ายเงินทางไปรษณีย์ โปรดสั่งจ่ายเงินทางไปรษณีย์**พลับพลาไชย** โดยสั่งจ่ายให้แก่ **"มูลนิธิพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย"**) หรือที่หลวงพ่อ **พระภาวนาโกศลเถร** รองเจ้าอาวาส วัดปากน้ำ ภาษีเจริญ กรุงเทพฯ

ผู้บริจาคเงินร่วมสร้างอุโบสถนี้ตั้งแต่วงเงิน ๑,๐๐๐ บาทขึ้นไปจะได้รับ **"พระผงธรรมขันธ์"** (พระของขวัญ รุ่น ๔) กรุปลวกของวัดปากน้ำ แท้ ๑ องค์ ติดต่อขอบริจาคและขอรับพระผงธรรมขันธ์ได้ที่

๑) **หลวงพ่อพระภาวนาโกศลเถร** หรือที่ **พระครูอุปถัมภ์ธรรมกิจ** ตึกบวรเทพมุนี หรือที่

๒) **พระเสริมชัย ชยมงฺคโล** วิหารเลี้ยบ (ภายในบริเวณพระอุโบสถ วัดปากน้ำ ด้านทิศเหนือ) วัดปากน้ำ ภาษีเจริญ ได้ทุกวัน หรือที่

๓) **สำนักงานมูลนิธิพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย** วัดสระเกศฯ (วัดภูเขาทอง) ได้ทุกวัน–อาทิตย์ โทร. ๒๒๔–๗๔๗๕ หรือที่

๔) **หลวงพ่อสังเวียน อธิวฑฺโฒ** สถาบันพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี ได้ทุกวัน ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

อนึ่ง ผู้เป็นเจ้าภาพร่วมสร้างอุโบสถ ในวงเงินตั้งแต่ ๑๐๐,๐๐๐ บาทขึ้นไป (ชำระเป็นงวด ๆ ได้ภายใน ๓ ปี) จะได้รับการจารึกชื่อลงในสถานที่พิเศษ และผู้ที่บริจาคในวงเงินต่ำกว่านี้จะได้รับการบันทึกชื่อลงในสมุดพิเศษ เก็บไว้เป็นหลักฐานภายในอุโบสถ

ขอเชิญเป็นเจ้าภาพร่วมบรรจุพระผงฯ ที่ฐานพระประธานประจำศาลาอเนกประสงค์

มูลนิธิพุทธภาวนาวิชชาธรรมกายเปิดโอกาสให้สาธุชน บรรจุพระผงสมเด็จพระธรรมกาย พระบูชาต่าง ๆ ที่จัดสร้างโดยมูลนิธิฯ ไว้ที่ฐานของพระประธานปางปฐมเทศนาโปรด ปัญจวัคคีย์ ประจำศาลาอเนกประสงค์ เพื่อเป็นการสืบอายุพระพุทธศาสนาและบูชาพระรัตนตรัย ท่านสาธุชนที่มีจิตศรัทธาบูชาและบรรจุได้ตามกำลังศรัทธา หรือเป็นชุด ๆ ดังนี้ ได้ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

๑. บูชาตามกำลังศรัทธา มูลค่าบูชาองค์ละ ๒๕ บาท

๒. ชุดบูชาอริยสัจ ๔ เป็นไปในญาณ ๓ มีรอบ ๑๒ จำนวนพระ ๑๒ องค์ มูลค่าบูชา ๓๐๐ บาท

๓. ชุดบูชากิจ ๑๖ จำนวนพระ ๑๖ องค์ มูลค่าบูชา ๔๐๐ บาท

๔. ชุดบูชาโพธิปักขิยธรรม จำนวนพระ ๓๗ องค์ มูลค่าบูชา ๙๒๕ บาท

๕. ชุดพิเศษ

จำนวนพระ ๑๐๐ องค์ มูลค่าบูชา ๒,๕๐๐ บาท

จำนวนพระ ๒๐๐ องค์ มูลค่าบูชา ๕,๐๐๐ บาท

จำนวนพระ ๔๐๐ องค์ มูลค่าบูชา ๑๐,๐๐๐ บาท

ติดต่อบูชาได้ที่ **พระเดชพระคุณพระภาวนาโกศลเถร** หรือที่ **มูลนิธิพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย**

ท่านที่ต้องการบรรจุด้วยตนเองทางมูลนิธิฯ จะเปิดให้บรรจุได้ทุกวันเสาร์ต้นเดือน และระหว่างการอบรมพระกัมมัฏฐานแด่พระสงฆ์เถรานุเถระ (๑ – ๑๕ พฤษภาคม และ ๑ – ๑๕ ธันวาคม ของทุกปี)

หนังสือ และ เทป ธรรมปฏิบัติตามแนววิชชาธรรมกาย

๑. หนังสือ **ชีวประวัติ ผลงาน** และ **รวมพระธรรมเทศนา ๖๓ กัณฑ์** ของ **หลวงพ่อวัดปากน้ำ** พระมงคลเทพมุนี (สด จนฺทสโร) เป็นหนังสือขนาด ๘ หน้ายกจำนวน ๑,๐๐๐ หน้า กระดาษปอนด์ปกแข็งเดินทองราคาเล่มละ ๓๕๐ บาท

๒. หนังสือ **ทางมรรคผลนิพพาน-รวมธรรมปฏิบัติตามแนววิชชาธรรมกาย** โดย **หลวงพ่อวัดปากน้ำฯ** และ **คณะศิษย์ฯ** เป็นหนังสือขนาด ๘ หน้ายก จำนวนเกือบ ๘๐๐ หน้า

ปกแข็ง กระดาษปอนด์ ราคาเล่มละ ๑๘๐ บาท

ปกอ่อน กระดาษปรู๊ฟมัน ราคาเล่มละ ๑๒๐ บาท

๓. หนังสือ **ชีวประวัติ หลักการสอนสมถวิปัสสนากัมมัฏฐาน (เบื้องต้น)** และ **พระธรรมเทศนาเรื่องพระพุทธคุณ พระธรรมคุณ พระสังฆคุณ** (พร้อมภาพสีประกอบ) พิมพ์ด้วยกระดาษอาร์ตทั้งเล่ม (จำนวน ๑๐๐ กว่าหน้า) ราคาเล่มละ ๑๐๐ บาท

๔. หนังสือ **พุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย** โดยหลวงพ่อวัดปากน้ำฯ และคณะศิษย์ ประกอบด้วย **พระธรรมเทศนา เรื่องพระพุทธคุณ พระธรรมคุณ พระสังฆคุณ หลักการเจริญภาวนาสมาธิ** และ **การรักษาศีล** จำนวน ๒๐๐ หน้า

ปกแข็ง กระดาษปอนด์ ราคาเล่มละ ๑๐๐บาท

ปกอ่อน กระดาษปอนด์ ราคาเล่มละ ๖๐ บาท

๕. หนังสือ **พุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย** เล่ม ๒

ปกอ่อนกระดาษปอนด์ ราคาเล่มละ ๓๐ บาท

๖. หนังสือ **โพธิปักขิยธรรม-อิทธิบาท ๔** ราคาเล่มละ ๓๐ บาท

๗. หนังสือ **หลักการเจริญภาวนา (เบื้องต้น)** ราคาเล่มละ ๑๐ บาท

๘. เทป **สอนภาวนา** และ**ธรรมบรรยาย** ม้วนละ ๕๐ บาท

มีให้บูชาที่

ตึกบวรเทพมุนี วัดปากน้ำ ภาษีเจริญ กรุงเทพ ๑๐๑๖๐ และที่

ศาลาการเปรียญ วัดสระเกศฯ(วัดภูเขาทอง) กรุงเทพ ๑๐๑๐๐

รายได้ บำรุง มูลนิธิพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย เพื่อการเผยแพร่พระสัทธรรมในโครงการทั้ง ๒ และ **สถาบันพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี**

สั่งซื้อทางไปรษณีย์ โปรดสั่งจ่ายเงินให้กับมูลนิธิพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย ศาลาการเปรียญ วัดสระเกศ กทม. ๑๐๑๐๐ (สั่งจ่ายเงินทาง ปณ. พลับพลาไชย ด้วย)

รายการ "ธรรมสู่สันติ" และ "ธรรมก่อนนอน" ทางสถานีวิทยุต่าง ๆ

๑. **สถานีวิทยุยานเกราะ** ๗๙๒ กรุงเทพฯ ทุกวัน**อังคาร, พฤหัสบดี** เวลา ๑๕:๓๐ - ๑๖:๐๐ น.
๒. **สถานีวิทยุ ททท (ภาคปฏิบัติ)** ของ อสมท. กรุงเทพฯ ทุกวัน**อาทิตย์** เวลา ๐๘:๓๐ - ๑๙:๐๐ น.
๓.**สถานีวิทยุแห่งประเทศไทย** ของกรมประชาสัมพันธ์ ทุกคืน**วันอาทิตย์** (ก่อนปิดรายการ)

✂ ---------- ✂

ใบปวารณา

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

นามผู้บริจาค.....บ้านเลขที่.....หมู่ที่.....

ตรอก/ซอย.....ถนน.....

ตำบล/แขวง.....อำเภอ/เขต.....

จังหวัด.....รหัสไปรษณีย์.....โทร.....

ประสงค์จะ

☐ รับเป็นเจ้าภาพที่ดินเป็นที่ตั้งสถาบันฯ เป็นจำนวนเงิน.....บาท

☐ รับเป็นเจ้าภาพอบรมพระกัมมัฏฐานแด่พระสงฆ์

☐ ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยตลอดการอบรม รูปละประมาณ ๑,๕๐๐ บาท หรือตามกำลังศรัทธา เป็นจำนวนเงิน.....บาท

☐ ค่าภัตตาหารแด่พระสงฆ์ สามเณร อุบาสก อุบาสิกา ที่จะมาเข้ารับการอบรม รุ่นละประมาณ ๕๐๐-๘๐๐ รูป เป็นค่าใช้จ่ายเฉลี่ยวันละประมาณ ๑๐,๐๐๐-๑๒,๐๐๐ บาท หรือตามกำลังศรัทธา ประจำวันที่.....
เป็นจำนวนเงิน.....บาท

☐ รับเป็นเจ้าภาพถวายกลดแด่พระสงฆ์
ชุดละ ๘๐๐ บาท หรือตามกำลังศรัทธา เป็นจำนวนเงิน.....บาท

☐ รับเป็นเจ้าภาพกิจกรรมเผยแพร่ธรรมปฏิบัติทั่วไปเป็นจำนวนเงิน.....บาท

☐ รับเป็นเจ้าภาพร่วมสร้างพระอุโบสถ.....บาท

☐ เป็นเจ้าภาพร่วมบรรจุพระผงจำนวนพระ.....องค์
เป็นจำนวนเงิน.....บาท

ใบบอกรับเป็นสมาชิก

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

นาม.....บ้านเลขที่.....หมู่ที่.....ตรอก/ซอย.....

ถนน.....ตำบล/แขวง.....อำเภอ/เขต.....

จังหวัด.....รหัสไปรษณีย์.....โทรศัพท์.....

ประสงค์จะ: ☐ **บอกรับเป็นสมาชิกนิตยสาร "ธรรมกาย"** (ไม่คิดค่าส่ง) ตั้งแต่ฉบับที่.....

☐ ๑ ปี อัตรา ๑๒๐ บาท ☐ ๒ ปี อัตรา ๒๔๐ บาท ☐ ๓ ปี อัตรา ๓๖๐ บาท

☐ ให้จัดส่งตามที่อยู่ข้างบนนี้

☐ จัดส่งถวาย/ให้แก่: .....

ที่อยู่.....

(ลงชื่อ).....

โปรดส่งใบบอกรับไปที่: **มูลนิธิพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย** ศาลาการเปรียญ วัดสระเกศฯ กทม. ๑๐๑๐๐ โทร. ๒๒๔-๗๔๗๕
หากส่งเงินทางไปรษณีย์ โปรดสั่งจ่าย: **มูลนิธิพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย** ศาลาการเปรียญ วัดสระเกศฯ กทม. ๑๐๑๐๐ (สั่งจ่าย **ปณ. พลับพลาไชย แห่งเดียว**)
หากส่งเช็คธนาคารโปรดสั่งจ่ายเช็คขีดคร่อมแก่ **มูลนิธิพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย**

ใบบอกรับเป็นผู้อุปถัมภ์ค่าจัดพิมพ์นิตยสาร "ธรรมกาย"

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

นาม.....บ้านเลขที่.....หมู่ที่.....ตรอก/ซอย.....

ถนน.....ตำบล/แขวง.....อำเภอ/เขต.....

จังหวัด.....รหัสไปรษณีย์.....โทรศัพท์.....

ประสงค์จะ: ☐ **รับเป็นผู้อุปถัมภ์ค่าจัดพิมพ์นิตยสาร** และให้ประกาศชื่อไว้ที่

☐ ปกหน้าด้านใน ๔,๐๐๐ บาท ☐ ปกหลังด้านนอก ๕,๐๐๐ บาท

☐ ปกหลังด้านใน ๓,๐๐๐ บาท ☐ หน้าสอดสี ๓,๐๐๐ บาท

☐ อุปถัมภ์ค่าจัดพิมพ์ ๑,๐๐๐ บาท ☐ ประสงค์จะออกนาม ☐ ไม่ประสงค์ออกนาม

☐ อื่น ๆ.....จำนวนเงิน.....บาท

(ลงชื่อ).....

โปรดส่งใบบอกรับไปที่ : **มูลนิธิพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย** ศาลาการเปรียญ วัดสระเกศฯ กทม. ๑๐๑๐๐ โทร. ๒๒๔-๗๔๗๕
หากส่งเงินทางไปรษณีย์ โปรดสั่งจ่าย: **มูลนิธิพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย** ศาลาการเปรียญ วัดสระเกศฯ กทม. ๑๐๑๐๐ (สั่งจ่าย **ปณ. พลับพลาไชย แห่งเดียว**)
หากส่งเช็คธนาคารโปรดสั่งจ่ายเช็คขีดคร่อมแก่ **มูลนิธิพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย**

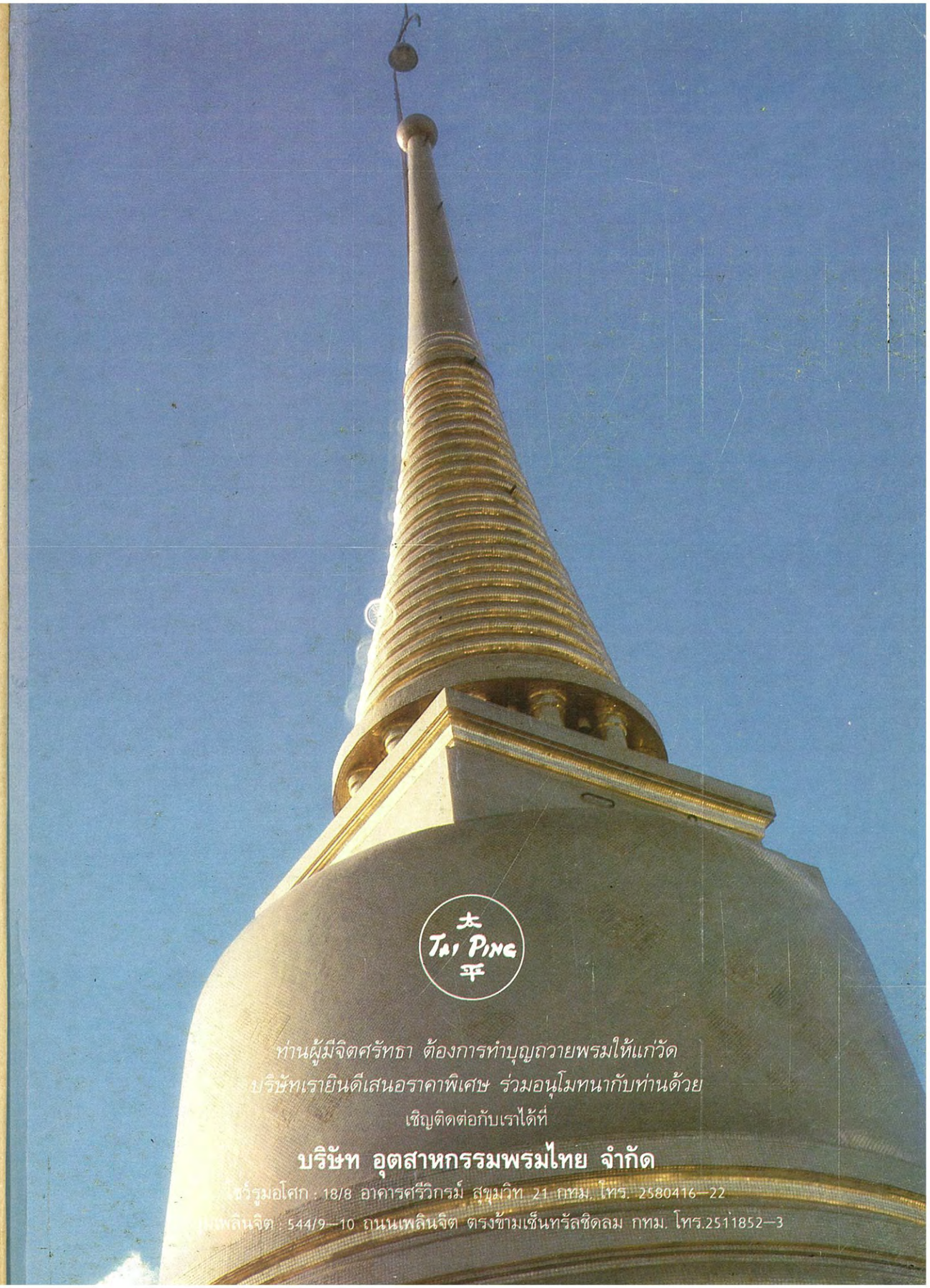

ท่านผู้มีจิตศรัทธา ต้องการทำบุญถวายพรมให้แก่วัด
บริษัทเรายินดีเสนอราคาพิเศษ ร่วมอนุโมทนากับท่านด้วย
เชิญติดต่อกับเราได้ที่

บริษัท อุตสาหกรรมพรมไทย จำกัด

โชว์รูมอโศก : 18/8 อาคารศรีวิกรม์ สุขุมวิท 21 กทม. โทร. 2580416—22
เพลินจิต : 544/9—10 ถนนเพลินจิต ตรงข้ามเซ็นทรัลชิดลม กทม. โทร.2511852—3

ด้วยอกันนทนาการ จาก

บริษัท ซิว – เนชั่นแนล เซลล์ แอนด์ เซอร์วิส จำกัด

เลขที่ 48/17–18 ถนนลาดพร้าว วังทองหลาง บางกะปิ ก.ท. 10310

โทร. 514–0500–9, 514–1870–4

จำหน่ายเครื่องใช้ไฟฟ้า **"National"**